

הממשלה ה-36:
עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36: עיקרי המדיניות

תוכן עניינים

4	הקדמת ראש הממשלה.....
5	הקדמת מנכ"ל משרד ראש הממשלה.....
6	על החוברת.....
8	משרד האוצר
13	נתיב.....
19	משרד האנרגיה
26	רשות החשמל.....
31	הרשות הממשלתית למים ולביוב.....
36	משרד הביטחון
41	משרד הבינוי והשיכון
44	המרכז למיפוי ישראל.....
47	רשות מקרקעי ישראל.....
50	משרד הבריאות
57	המשרד לביטחון הפנים
62	המשרד להגנת הסביבה
67	משרד ההתיישבות
71	רשות השירות הלאומי-אזרחי.....
74	משרד החוץ
79	משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה
85	משרד החינוך
92	משרד החקלאות ופיתוח הכפר
96	משרד ירושלים ומורשת
100	משרד הכלכלה והתעשייה
106	רשות התחרות.....
109	משרד המודיעין

113	משרד המשפטים
120	רשות האכיפה והגבייה
123	משרד העלייה והקליטה
128	המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל
131	משרד הפנים
136	מינהל התכנון
140	רשות האוכלוסין וההגירה
144	משרד ראש הממשלה
150	הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
153	מערך הסייבר הלאומי
156	נציבות שירות המדינה
160	משרד הרווחה והביטחון החברתי
165	הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב
167	המשרד לשוויון חברתי
172	המשרד לשירותי דת
176	הנהלת בתי הדין הרבניים
179	המשרד לשיתוף פעולה אזורי
184	משרד התחבורה והבטיחות בדרכים
188	משרד התיירות
193	משרד התפוצות
197	משרד התקשורת
203	משרד התרבות והספורט
208	שירות התעסוקה הישראלי (תאגיד סטטוטורי)

הקדמת ראש הממשלה

נפתלי בנט

אזרחי ישראל,

אני שמח וגאה להציג בפניכם את עיקרי המדיניות של הממשלה לתקופת כהונתה, בכל תחומי הפעילות. כפי שאי אפשר להנהיג ספינה ללא מצפן, כך גם שרי הממשלה צריכים להגדיר, לעצמם ולציבור, מהם היעדים שעליהם לחתור אליהם, ומהם התחומים המרכזיים אליהם הם רוצים להפנות אנרגיה ומשאבים. היעדים שמתוארים כאן הם ברי ביצוע מחד - ושאפתניים מאידך. הם משקפים את שתי משימותיה הגדולות של הממשלה ה-36 של מדינת ישראל: חיזוק מדינת ישראל, עוצמתה הבטחונית ואיתנותה הכלכלית, לצד תשומת לב ודאגה לאזרחים, בריאותם ואיכות חייהם.

כל אזרח הוא בעל מניות בנס ששמו מדינת ישראל, וזכותו וחובתו לדעת לאן פניה. לכן, בפעם הראשונה, אנחנו מפרסמים כאן בשקיפות את יעדי הממשלה ועיקרי מדיניותה, בכל משרד ומשרד. כך ידעו דרגי העבודה מהם ההישגים הנדרשים מהם, וכך יוכל גם הציבור להעריך, בכל זמן נתון, האם הספינה מפליגה בכיוון הנכון.

בנוסף למיקוד בשאלה "מה עושים", אנחנו מפנים תשומת לב גם לשאלת ה"איך". לכן, אחת ממשימותיה העיקריות של הממשלה הזו היא להפיח רוח חדשה של מצוינות ויעילות במערכות המדינה ובמגזר הציבורי. כבר התחלנו: אנו משדרגים את תהליכי העבודה הפנימיים ומטמיעים שיטות ניהוליות מתקדמות.

האתגרים העומדים לפתחנו גדולים. עלינו לשמור על בטחון המדינה, לשדרג ולהעמיק את יחסינו עם מדינות העולם, להתמודד עם המגפה תוך שמירה על משק פתוח וחיים כלכליים מלאים ככל הניתן, להכין את ילדינו לעולם תחרותי ולהשקיע בתשתיות באופן שיקל על חיי כל אחת ואחד מאיתנו, וימריץ צמיחה ופעילות כלכלית.

יחד, נוכל לכלל אתגר ואתגר.

ראש הממשלה,

נפתלי בנט

הקדמת מנכ"ל משרד ראש הממשלה

יאיר פינס

החברת המוצגת בפניכם פורסת את עיקרי המדיניות של משרדי הממשלה ה-36 לקדנציה הקרובה, ואת פריטתם לכיווני פעולה ממוקדים במסגרת פעילותם של משרדי הממשלה ויחידות הסמך.

התווית עיקרי המדיניות מקבלת משנה תוקף בעת כינונה של ממשלה חדשה לטובת קידום מדיניות הדרג הנבחר ויצירת סדר עדיפויות ברור לקדנציה הקרובה. סדר עדיפויות זה בא להכווין את הדרג המקצועי של מטה הממשלה ומשרדי הביצוע, לתמוך בהליך הגיבוש של תכניות העבודה המשרדיות לשנת 2022 ולהביא לידיעת הציבור את כיווני הפעולה העיקריים של שרות ושרי הממשלה.

עיקרי המדיניות המפורטים בחוברת זו, משקפים כיווני פעולה משמעותיים להתמודדות עם האתגרים הרבים העומדים בפנינו, ולפיתוח אפיקים לצמיחה ולהתחדשות בכל תחומי החיים. אני סמוך ובטוח כי מימושם ייטיב עם כלל חלקי החברה הישראלית והמשק.

חוברת זו היא תוצר עבודתם המקצועית והמסורה של עובדים רבים במשרדי הממשלה ויחידות הסמך, ותודתי נתונה להם על כך. משרד ראש הממשלה ימשיך לפעול לפיתוח ולהטמעת כלים מתקדמים לניהול במגזר הציבורי ולשיפור יכולות התכנון והביצוע של מדיניות הממשלה למען כלל אזרחי ישראל.

על החוברת

חוברת זו מציגה בפניכם את עיקרי המדיניות של שרי ושרות הממשלה ה-36 לקדנציה הקרובה, בחלוקה עפ"י משרדי הממשלה ויחידות הסמך.

עיקרי המדיניות המפורטים בחוברת זו, מייצגים סוגיות אשר יעמדו במוקד הקדנציה הקרובה. ריכוז הנושאים נועד לשקף לציבור הרחב את עיקרי העשייה המתוכננת למהלך הקדנציה, וכן להוות קריאת כיוון עבור הדרגים המקצועיים במשרדי הממשלה לקראת גיבוש תכניות העבודה המפורטות.

עבור כל משרד ממשלתי מוצגים בחוברת זו דברי השר/ה ועיקרי המדיניות הנבחרים. עבור כל נושא מופיע הסבר אשר כולל לרוב תיאור של הנושא וחשיבותו ופירוט של כיווני הפעולה המרכזיים. יודגש כי הנושאים המפורטים מייצגים סוגיות במיקוד, אך הם אינם מקיפים את כלל הפעילות המשרדית.

משרד האוצר

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר האוצר אביגדור ליברמן

משרד האוצר שם לעצמו למטרה לקבוע סדרי עדיפויות ברורים נוכח המשבר הכלכלי והבריאותי שאנו מצויים בו, תוך מתן דגש על הגדלת ההשקעה בתשתיות ובהון האנושי, לצד תיקון עיוותים במערך התמריצים הקיים. תוכנית העבודה של משרד האוצר לשנת 2022 כוללת רפורמות ושינויים, העוסקים ברבדים רבים של החברה בישראל - הורדת יוקר המחיה, פיתוח תשתיות ופתרונות דיור, פתיחת המשק לתחרות והפחתת הרגולציה, קידום שוויון מגדרי, קידום איכות הסביבה, כל אלה הם רק חלק מהיעדים שיקדם המשרד בשנים הקרובות. במסגרת הטיפול בהורדת יוקר המחיה, יוביל המשרד מהפכה בייבוא, כך שמוצרים בעלי תקינה בין-לאומית לא יחויבו ביתר רגולציה, מה שיוביל להורדת מחירים במוצרי חשמל, בריהוט, בתמרוקים ועוד. בנוסף, תבוצע רפורמה בענף החקלאות, שתפתח את שוק הפירות, הירקות והביצים לייבוא, לצד השקעה חסרת תקדים במחקר ופיתוח החקלאות הישראלית וכן ביצירת מנגנון תמרוץ לחקלאים למעבר לגידולים רווחיים יותר, המותאמים ליתרונותיה היחסיים של ישראל. אלה יביאו להוזלת מחירי הפירות והירקות ולהגדלת המגוון למשך כל עונות השנה מצד אחד ולהכנסת מודרניזציה לענף מצד שני.

על מנת לפתח תשתיות ופתרונות דיור, יקדם המשרד את פרויקט המטרו, הפרויקט התחבורתי הגדול ביותר שנעשה עד כה בישראל, במטרה לספק מענה תחבורתי לתושבים ולעובדים במטרופולין גוש דן, להקל על חיי התושבים ולסייע בפיתוח הכלכלי והאורבני של האזור. זאת לצד קידום תשתיות רבות, בהן רכבות קלות במטרופולין ירושלים וגוש דן, פריסת רשת סיבים אופטיים ובניית תשתיות ניקוז מתקדמות. בתחום הדיור יקדם המשרד בניית אלפי יחידות דיור, לצד הסבה של שטחי תעסוקה רבים ליחידות דיור, ובנוסף יתמוך ברכישת דירות במסגרת הדיור הציבורי ויקדם דיור בר-השגה, בין היתר על ידי שיווק פרויקטים הכוללים שכירות לטווח ארוך.

המשרד יחיל את רפורמת הבנקאות הפתוחה, אשר תחייב שקיפות והנגשת מידע מצד הגופים הפיננסיים השונים, ובכך יגביר את התחרות בשווקים אלו. כמו כן, המשרד יבטל את מונופול הכשרות ויפתח שוק זה לתחרות, שתוזיל באופן משמעותי את המחירים לכלל הצרכנים. בתחום הפחתת הרגולציה יפעל המשרד להקפאת רגולציה חדשה ולטיוב הרגולציה הקיימת.

כדי לקדם את השוויון המגדרי בישראל, יפעל המשרד להעלאת גיל הפרישה לנשים ל-65, לצד מתן תמריצים לתעסוקת נשים בגילאים מבוגרים, ובכך יסייע בצמצום הפערים המגדריים הקיימים היום בישראל. כמו כן, יפעל המשרד לקידום איכות הסביבה על ידי הפחתת הכדאיות הכלכלית לשימוש בכלים חד-פעמיים, העלאת המיסוי על פליטות מזהמים, מיסוי פחמן והאצת המעבר לשימוש באנרגיה ירוקה ומתקדמת. יישומה של תוכנית העבודה יאפשר למשק הישראלי לצאת לדרך חדשה, על מנת להציע את הכלכלה הישראלית קדימה. משרד האוצר ימשיך לפעול בכל עת בצורה אחראית ומקצועית על מנת לייצר צמיחה כלכלית ויציבות שלטונית לטובת כלל אזרחי ישראל.

1 ניתוח ואמידת ההשפעה השוטפת של משבר הקורונה על המשק, לצד קביעת מדיניות להתמודדות עם המשבר בשוק העבודה

ניתוח המצב הכלכלי של המשק כולל בניית תחזיות צמיחה למשק ותחזיות להכנסות המדינה, וכן אמידת ההשפעה השוטפת של הקורונה וצעדי ההכלה על הצמיחה המשקית וההכנסות. ניתוח של נתוני שוק העבודה הכולל מעקב רציף על שיעורי ההשתתפות והתעסוקה, וניתוח אתגרי שוק העבודה. בפרט ייבחנו באופן שוטף מאפייני המועסקים שנפלטו מתעסוקה (כגון מגדר, קבוצות גיל, קבוצות אוכלוסייה, הורים לילדים, רמות השכלה, רמות הכנסה, משלחי היד, היקפי משרה, אזורים גיאוגרפיים) לטובת מיקוד הסיוע וההשקעה בהחזרתם לתעסוקה; תיבחן ההשפעה הענפית, קצב ההתאוששות, והביקוש הענפי לעובדים; תיבחן השפעה של צעדי מדיניות שונים על שוק העבודה; ויבחנו תמורות כלליות בשוק העבודה כמו האפשרות של עבודה מהבית לפי מאפיינים שונים של הפרט וענפי הכלכלה. בנוסף ינתח המשרד את הנתונים הכלכליים לייצוב המשק לאחר המשבר והתמודדות עם השלכותיו של משבר הקורונה, וכן יתמקד במדיניות להתמודדות עם המשבר בשוק העבודה וקידום נושאים כגון, עידוד יצירת משרות ותמריצים ליציאה לעבודה, בחינת הכשרות מקצועיות ופיתוח ההון האנושי ועוד.

2 קידום תוכנית לאומית לשיפור הרגולציה

ישראל נמצאת במקום ה-35 במדד ה-Doing Business¹. בסקרים רבים שנעשו בקרב המגזר העסקי עולה סוגיית הרגולציה בישראל כאחד הגורמים המשמעותיים לדחיית השקעות ולהכבדת הנטל על המגזר העסקי, ויש לציין, כי סוגיה זו אף העצימה בתקופת הקורונה. הנטל הרגולטורי הכבד פוגע בתחרות, מונע ביצוע השקעות בהון ומהווה אחת הסיבות המרכזיות לפער הפיריון בין ישראל למדינות ה-OECD. במסגרת תוכניות העבודה מקודמות התוכנית הלאומית לשיפור הרגולציה, שבמרכזה הקמת רשות הרגולציה, הרפורמה לשיפור הליכי הרישוי במשרד להגנת הסביבה וכן רפורמות בחוק רישוי עסקים ובתחום הכבאות. בעקבות רפורמות אלה עתידה הסביבה העסקית בישראל להפוך לאטרקטיבית יותר, בדגש על שיפור מצבם של העסקים הקטנים והבינוניים.

1 מדד ה-Doing Business הינו מדד, המפורסם על-ידי הבנק העולמי ומדרג את מדינות העולם על פי מידת הקלות של עשיית העסקים בתחומן. המדד מדרג 190 מדינות בעולם על פי מידת הנטל הבירוקרטי והרגולטורי המוטל בהן - מהידידותית ביותר לעסקים עד למדינה שבה עשיית העסקים הינה הקשה ביותר.

3 צמצום ההון השחור בישראל

"הון שחור" הוא כינוי לרווחים הנובעים מדיווחים כוזבים לרשות המס, כדוגמת חשבונות פיקטיביות, ו/או להכנסות שאינן מדווחות ושאינן נכללות בנתוני התפוקה הלאומית הגולמית. לקיומו של הון שחור בשיעור גדול השפעות המכרסמות ביסודותיה של הכלכלה והחברה, והוא אינו מאפשר להרחיב את בסיס המס. כך, למעשה, ההון השחור גורם להכבדת נטל המס על משלמי מס אמת, לאובדן כספים עקב מתן תמיכות סוציאליות למי שאינם מדווחים על הכנסותיהם, ואף משמש מקור למימון פשיעה ולפעילויות שאינן חוקיות. בכוונת המשרד לצמצם את ההון השחור, וכן להעמיק את גביית המס ולהפחית את העלמת ההכנסות בידי עברייני מס. זאת באמצעות דיגיטציה ואוטומציה של קבלת מידע פיננסי ועיבודו, ביצוע מודל מניעת, המאפשר זיהוי חשבונות ועסקאות באמצעים דיגיטליים ואישורן בזמן אמת על ידי שימוש בבינה מלאכותית ואפיון סממנים מחשידים בתחום המיסים הישירים והעקיפים. בנוסף, המשרד יגביר את האכיפה וההרתעה בנושא באמצעות ביצוע ביקורות מס תקופתיות, המבוססות על מודיעין טכנולוגי וסימנים מחשידים, ובאמצעות צמצום הזמן בין מועד עבירת המס לבין מועד הטלת הסנקציה. בעזרת כלים אלו ירחיב המשרד את רשת המס ויצמצם את היקף ההון השחור.

4 קידום ההשקעה בפרויקטי תשתית מרכזיים

במטרה להגדיל את היצע התשתיות במשק ולשפר את איכותן יקדם המשרד פרויקטי תשתיות מרכזיים הנדרשים להמשך צמיחת המשק ולצמצום הפער במלאי התשתיות. הפרויקט המרכזי ביותר שיקדם המשרד הוא הקמת רשת קווי מטרופוליטן גוש דן, הפרויקט התחבורתי בעל ההיקף הגדול ביותר מבחינה תקציבית ומבחינה תחבורתית שנעשה עד כה בישראל. הפרויקט צפוי לסייע להאצת צמיחת המשק והגדלת הפריון, להפחית את הגודש בכבישים ולספק מענה תחבורתי לכל תושבי המטרופולין וכן לתרום לפיתוח כלכלי ואורבני שלו.

מעבר לכך, יפעל המשרד לטובת קידום פרויקטי תשתיות מרכזיים נוספים וביניהם - רכבות קלות במטרופולין ירושלים ובמטרופולין גוש דן, תשתיות תחבורה ציבורית ברחבי הארץ, מסילה רביעית בכביש איילון, קידום מתקן התפלה בגליל המערבי וחיבורו למערכת הארצית, שיפור תשתיות ניקוז, קידום מעבר מחנות צה"ל לנגב ועוד. כל אלה יסייעו לצמיחה כלכלית, העלאת הפריון ויתרמו להעלאת אורח החיים של כלל התושבים בישראל.

5 ייעול הגבייה הממשלתית

על פי הדו"חות הכספיים לשנת 2020, קיימים כמה גופים שיש להם חובות כלפי ממשלת ישראל (כולל רשויות מקומיות, וללא חובות כלפי רשות המיסים) בסך של כ-54.22 מיליארד ש"ח. על כן קיימת חשיבות אסטרטגית לייעולם ולשיפורם של מערך הגבייה הממשלתית ושל תהליכי העבודה במשרדי הממשלה, להגברת מתן תמריצים לסגירת חובות ולייעול מערכות המחשוב. זאת על מנת לקדם את תהליך גביית החובות הקיימים וגם למנוע את היווצרותם של חובות חדשים. בשנים האחרונות בוצעו כמה צעדים משמעותיים לשיפור הגבייה, אשר בעקבותיהם נגבו ב-4 השנים האחרונות כ-3 מיליארד ש"ח וטויבו חובות בהיקף של 7 מיליארד ש"ח. כוונת המשרד לשפר הליכי גבייה באמצעות קידום מערכות מידע תומכות, לייעל את הממשקים בין הגופים הממשלתיים, להגביר את תמריצי הגבייה והסנקציות למשרדי הממשלה, ולהקים פורומים ושיתופי פעולה כלל ממשלתיים במטרה להאיץ גבייה ממשלתית והכנסה של מיליוני שקלים לקופת המדינה.

6 אימוץ המסקנות של דו"ח ארגון ה-OECD לגבי מדיניות השכר והסכמי העבודה במגזר הציבורי

בחודש יולי 2021 פרסמה חטיבת הממשל בארגון ה-OECD דו"ח, שעוסק ב"אסטרטגיית השכר במגזר הציבורי בישראל". הדו"ח מציג ניתוח מעמיק ומאוזן של החסמים במערכת השכר ובמישור יחסי העבודה במגזר הציבורי בישראל. בנוסף, לאורך הדו"ח מפורטת שורת צעדים מומלצים בתחום השכר ויחסי העבודה לשיפור הרציפות התפקודית ואיזון יחסי העבודה בין הצדדים. ההמלצות המרכזיות מתמקדות בייעולה של מערכת יחסי העבודה בישראל, לרבות הקמת מוסדות חלופיים ליישוב סכסוכים, בפישוט וייעול מבנה השכר וקביעת שכר לפי עיסוק ובהתאמה הדוקה יותר בין השכר לכישורים הנדרשים. כמו כן, הדו"ח ממליץ על גמישות בניהול ההון האנושי ועל ביזור ובחינה של מערכות התגמול על פי ביצועים. כוונת המשרד לקדם החלטת ממשלה לטובת אימוץ המלצות הדו"ח, וכן להקים צוות בין-משרדי, שיעסוק בנושא השכר והסכמי העבודה במטרה להטמיע את מסקנות הדו"ח בשיתוף הגורמים הרלוונטיים להמלצות אלו.

7 צמצום פער הפריון של ישראל ביחס למדינות ה-OECD

ישראל נמצאת במקום ה-24 מתוך 35 בקרב מדינות ה-OECD ברמת הפריון לנפש, כאשר רמת הפריון במדינה מגיעה ל-75% בלבד מן הממוצע במדינות ה-OECD. למרבה הצער, פער זה אינו מצטמצם בעשורים האחרונים. הענפים שבהם הפריון בישראל נמוך במיוחד הם הענפים שאינם חשופים לתחרות, כגון בנקאות, חקלאות, ושירותים. כמו כן, קיימת בעיית מיומנויות והון אנושי, בעיקר בקרב אוכלוסיות המיעוטים, אשר משפיעה על הפריון הנמוך ומשתקפת בתוצאות הנמוכות של ישראל במבחנים הבין-לאומיים. במסגרת תוכניות העבודה מקודמת תוכנית חשיפה לייבוא, אשר תאיץ את התחרות בקרב חלק מהענפים שכיום אינם חשופים לו, בדגש על חקלאות. כמו כן, מקודמות כמה תוכניות עבודה לחיזוק ולשכלול התחרות בענף הבנקאות, המהווה את הדלק לכלכלת הריאלית. בעקבות רפורמות אלה צפוי, כי פער הפריון של ישראל יצטמצם ואף ישתווה לממוצע מדינות ה-OECD.

נתיב

עיקרי המדיניות
הממשלה ה-36

דברי השר הממונה על נתיב אביגדור ליברמן

ארגון נתיב, יחידת סמך במשרד ראש הממשלה, יציין בשנה הקרובה 70 שנה להיווסדו. יעדיו של נתיב, שהוקם בהוראת ראש הממשלה הראשון, דוד בן גוריון, הלמו את מהותה של מגילת העצמאות ברוח הפסוקים במקורות, שהפכו במרוצת השנים למוטו שלו: **"וְקִבַּצְתִּי אֶתְכֶם (יחזקאל, פ' י"א, פס' י"ז)... וְהִצַּלְתִּי אֶתְהֶם מִכָּל הַמְּקוֹמוֹת (יחזקאל, פ' ל"ד, פס' י"ב)".**

זה 30 שנה פועל נתיב באופן גלוי במרחב ברית המועצות לשעבר ומהווה זרוע ביצועית של ממשלת ישראל בקרב יהודים וזכאי עלייה במדינות המרחב, במטרה לחזק את זיקתם למדינת ישראל ולצינות; לבדוק, להמליץ על הזכאות ולהנפיק אשרות עלייה לישראל לזכאי חוק השבות, יוצאי המרחב הפוסט סובייטי וצאצאיהם; לאסוף ולרכז נתונים ומידע, שלא באמצעי מודיעין, על אוכלוסיית היעד ולהעריך את מצבם; להקים תשתית פיזית וארגונית במדינות ברית-המועצות לשעבר, המאפשרת העברת המסר הישראלי-יהודי-ציוני למירב היהודים וזכאי חוק השבות שם, כל זאת באמצעות הפעלת המרכזים לתרבות ישראל בחסות השגרירויות.

כיום נתיב פועל ב-14 מוקדים, הממוקדים ב-10 מדינות במרחב הפוסט-סובייטי - רוסיה, בלארוס, לטביה, אוקראינה, מולדובה, אזרבייג'ן, אוזבקיסטן, קזחסטן, ארמניה וגיאורגיה - ומפעילה 9 מרכזי תרבות ישראלים. נתיב, המהווה סמכות מקצועית ומרכזית בתחום אחריותו לפעילות במרחב ברית המועצות לשעבר לכלל משרדי הממשלה, מתמודד בשנים האחרונות עם המציאות הגיאופוליטית הנתונה לתמורות תכופות, המשפיעות על תפקודו. כדי לאפשר את המימוש המרבי של הפוטנציאל הארגוני, אפעל להרחבת סמכויותיו של נתיב בחקיקה, תוך התאמתן לאתגרי המציאות. חשוב לציין, כי מלבד המרחב הפוסט סובייטי, קיימים ריכוזים גדולים של יוצאי המרחב במערב, בפרט בגרמניה (250,000) ובארצות הברית (550,000). כיום אין גורם ישראלי רשמי המקיים קשר ישיר עם היהודים הללו, על אף מאפייניהם הייחודיים. אני רואה חשיבות רבה במימוש מיידי של החלטת הממשלה מס' 2070 בדבר הרחבת פעילות הארגון לגרמניה.

תקופת ההתמודדות עם השלכות נגיף הקורונה אפשרה האצה של תהליכים דיגיטליים לשיפור השירות ולהנגשתו לקהל היעד. כפועל יוצא, השנים הקרובות תוקדשנה לקידום הטרנספורמציה הדיגיטלית לתהליכים חדשים וקיימים, מה שללא ספק ישפר את רמת השירות ויאפשר לנתיב להתמודד באופן מיטבי עם משימותיו על בסיס קבלת החלטות מבוססות נתונים.

נתיב ימשיך לשמש ראש גשר מרכזי, המחבר בין המציאות הישראלית לבין קהלי היעד במרחב הפעילות, תוך שימת דגש על בניית בניין הרוח וחשיפתה של ישראל המודרנית והמתקדמת בפני בני הנוער והצעירים העתידיים לשמש שגרירי רצון טוב של ישראל במדינות המרחב. אחד מעמודי התווך של מציאות זו היא השפה העברית, שעליה מושתת בניין התרבות הישראלית. נתיב יעצים את המרכזים להוראת השפה העברית הפועלים במרכזי התרבות הישראליים כבסיס עיקרי להיכרות של קהל היעד עם מדינת ישראל.

לצד ההתמודדות עם אתגרי העתיד, לנתיב שמורה הזכות ההיסטורית להיות חלק מוביל במאבק למען העלייה מברית המועצות ומזרח אירופה. פרק זה, החקוק באותיות זהב בספרי ההיסטוריה של מדינת ישראל, ייחשף בפני הציבור הכללי ויהיה נחלת הכלל עבור אזרחי המדינה. מאבק זה, שבמשך עשרות שנים סחף מיליונים ברחבי העולם כולו והיווה אחד מעמודי התווך של בניית האומה, יזכה להעצמה ולהכרה, אשר יציבו אותו במקום הראוי לו בשיח הלאומי.

בברכה,

אביגדור ליברמן

שר האוצר והשר הממונה על נתיב

עיקרי המדיניות

1 הרחבת פעילות נתיב לגרמניה

החלטת הממשלה מס' 2070 מיום 22.07.2007 הגדירה מחדש את ייעודו של נתיב, בין היתר, החלטת הממשלה הגדירה את פעילות נתיב בגרמניה, אשר לא התאפשרה מסיבות שאינן תלויות בנתיב. נתיב רואה חשיבות עליונה בפתיחת מרכז תרבות ישראלי בגרמניה, עפ"י הדגם שפועל בהצלחה יתרה במרחב ברית המועצות לשעבר, ולצד זה מתן מענה לפנייות בהתאם לחוק השבות ליוצאי המרחב בגרמניה.

2 התייעלות בתחום השירות לציבור וקידום הטרנספורמציה הדיגיטלית

נתיב נמצא בתחילת דרכו ליישום הטרנספורמציה הדיגיטלית הארגונית, כשמשבר הקורונה האיץ את הצורך במתן שירות דיגיטלי ככל האפשר, וזאת לצד המשכו של מתן שירות מיטבי ומקצועי. המשרד יפעל להמשך הדיגיטציה של התהליך הקונסולרי לחוק השבות על ידי פיתוח פלטפורמות של "השאלון המקוון" ו"זימון תורים" ממוחשבים במטה ובשטח לצורך שיפור השירות וצמצום זמני ההמתנה הקיימים כיום.

לצד פיתוח פלטפורמות חדשות, נתיב ימשיך בייעולם של תהליכי הדיגיטציה הקיימים בתחומים נוספים, כגון פעילות חינוכית ותרבותית, הנגשת מידע ועוד, וזאת מתוך ההבנה, כי מידע זמין, מהימן ואיכותי המבוסס על נתונים הכרחי לתהליך קבלת החלטות.

3 הרחבת הפעילות של מרכזי התרבות במרחב מדינות ברית המועצות לשעבר

על מנת לאפשר מיצוי מיטבי ולמקסם את פעילות הארגון במרחב מדינות ברית המועצות לשעבר, נתיב מתכוון לחזור ולהפעיל שני מרכזי תרבות ישראליים, שלא היה בהם שליח ישראלי בשנים האחרונות. שני היעדים הם העיר נובוסיבירסק במרחב סיביר ברוסיה וקשינב בירת מולדובה. הימצאות ישראלית במרחבים אלה תביא לחשיפה ולהנגשה של התרבות הישראלית ולעולמות החינוך הפורמלי והלא פורמלי ותיתן מענה זמין ומיטבי לאוכלוסיית הפונים למחלקת חוק השבות.

4 קידום והרחבת של הוראת השפה העברית

בשנים האחרונות הפך נתיב למוקד ידע להוראת השפה העברית ברחבי מדינות ברית המועצות לשעבר באמצעות מרכזי התרבות הישראליים. קידום והנגשה של השפה העברית לכל החפץ בכך טרם עלייתם לישראל נחוצה ומשמעותית לקראת שילובם של העולים בחייהם החדשים בארץ. לימוד השפה העברית טרם העלייה יאפשר קליטה מיטבית וקלה, אשר יש לה השפעה ניכרת על כל רובדי החיים.

בשנים האחרונות, חרף מגיפת הקורונה, אנו עדים לביקוש גדל ללימודי השפה העברית מכל טווחי הגיל והמרחב. החל משנת 2020 לימודי השפה העברית מועברים בצורה מקוונת וזוכים לביקוש גבוה ולהיענות רבה, מה גם שהמעבר ללמידה מקוונת אפשר לנתיב להמשיך את הפעילות החשובה ואף להגיע לחשיפה רחבה יותר עם זמינות רבה יותר.

הגדלת היכולת של נתיב לתת מענה ללימודי השפה העברית גם בפלטפורמות דיגיטליות וגם בפלטפורמות פרונטליות תעלה משמעותית את מספר הלומדים בכל רחבי מדינות ברית המועצות לשעבר כמו גם בקרב קהל היעד במדינות נוספות. לצד זאת, נתיב יפעל לחיזוק מערך ההוראה הקיים ולהרחבתו, כמו גם להעשרה והעמקה של הנושאים הנלמדים ופיתוח של מועדון דיבור. בנתיב פועלים אולפנים קצרים ב-4 רמות בשיתוף פעולה עם משרד החינוך, וכן אולפן מכינה ארוך לתקופה של 5 חודשים בשיתוף פעולה עם משרד העלייה והקליטה.

5 פיתוח פעילות לסטודנטים ולנוער

זה שנים שנתיב רואה חשיבות עליונה לפעול בקרב הצעירים והנוער במסגרת מרכזי התרבות הישראליים, וזאת מתוך הבנה, כי תהליכי זיקה וחיבור למדינת ישראל נרקמים ומתפתחים בגילאים אלו. עקב מגיפת הקורונה והמעבר לפעילות מקוונת לא צלחו המשך הקשר עם אוכלוסיית הנוער והפעלת מועדוני הנוער. לאור החשיבות הרבה שיש לאוכלוסייה זו במיצוב עתידם ועמידת משפחותיהם, בשנים הקרובות ישיק נתיב ויפתח שוב את הפעילות הענפה לנוער ולצעירים.

השקעת מאמצים בבניין הרוח וטיפוח הזיקה והקשר למדינת ישראל, לתרבותה ולמנהגיה בגילאים אלו הינה אחד ממנופי העלייה של המשפחות הצעירות, של צעירים ושל סטודנטים, אשר רואים את עתידם במדינת ישראל.

6 פיתוח מערכות תומכות מידע, שימורו וניתוחו, לצד שימור מורשת נתיב והנגשתה לציבור הרחב

תחום המידע והמחקר מהווה מוקד ידע על אודות מרחב הפעילות של נתיב ברמה הלאומית ונותן מענה לגורמי ממשלה נוספים (משרד החוץ, משרד התפוצות, המל"ל ועוד) הן ברמה הכללית והן בסוגיות קונקרטיות.¹ לפיכך יש חשיבות מרכזית בפיתוח יכולות טכנולוגיות מתקדמות לאיתור מידע, שימורו ועיבודו לצורך שיפור במענה לתמורות המתרחשות במרחב הפעילות וביכולת קבלת החלטות מיידית מבוססת נתונים, תוך פינוי משאבים לפעילות מקצועית אנליטית ולהרחבת מקורות ידע ומערכות תומכות מידע.

במשך עשרות שנים הוביל נתיב בשם מדינת ישראל את המאבק הבין-לאומי למען יהודי ברית המועצות ומזרח אירופה. מסיבות אובייקטיביות הוצנע תפקיד זה במשך תקופה ארוכה. לאחר 70 שנה להקמת נתיב² ו-30 שנה לעלייה הגדולה מברית המועצות, וכמחויב בחוק, נתיב רואה חשיבות לאומית בחשיפת פרק חשוב זה בהיסטוריה של מדינת ישראל, ובפרט בפני הדור הצעיר. לאור כל אלה, נתיב יפעל בשיתוף פעולה עם ארכיון המדינה, משרד החינוך וגורמי ממשלה נוספים להעלות לתודעת הציבור את התמונה ההיסטורית השלמה, המשותפת לכל עם ישראל.

1 לדוגמה: שיתוף פעולה עם משרד התפוצות בחיבור דו"ח האנטישמיות השנתית.
2 נתיב (המוכרת גם כ'לשכת הקשר') הוקמה בשנת 1952.

משרד האנרגיה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת האנרגיה קארין אלהרר

משרד האנרגיה עובר בימים אלו מהפכה של ממש. משהבטחנו את אספקת השירותים החיוניים לחיינו כמו מים, חשמל, דלק גז ועוד בצורה אמינה, כעת אנו נדרשים לשאלת האחראיות החברתית והסביבתית באספקת שירותים אלו.

עם כניסתי אל תפקיד שרת האנרגיה הדגשתי את חשיבות האנרגיה המקיימת הכוללת התייעלות באנרגיה וייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת, לצד עיסוק זה תחומי האחראיות של המשרד כוללים גם את קידומו של מחקר ופיתוח וחדשנות בתחומי האנרגיה, ניהול המשק בחירום, הגנה בסייבר, חשמל, גז טבעי ומחצבות, דלקים וקידום תכנון פיסי של תשתיות האנרגיה בישראל.

ניהול משק אנרגיה נקי, אמין ובר השגה לכל בית ובית בישראל הוא אתגר מתמשך, זאת ביחוד לאור ההתמודדות שלנו ושל העולם כולו עם משבר האקלים שהולך ומחריף ומשפיע על חיי כל אחת ואחד מאיתנו. על כן, המשרד בראשותי פועל ויפעל להסרת החסמים וקידום התכניות בתחום אגירת האנרגיה שיאפשרו לכל תושבי ישראל להסתמך על אנרגיה אמינה ובת-השגה מחד, ומאידך לוודא כי משק האנרגיה שלנו מבוסס ככל האפשר על אנרגיה נקייה ומקדם אותנו למשק דל פחמן.

נמשיך לאתגר את עצמנו עם יעדים שאפתניים במטרה להצעיד את משק האנרגיה קדימה ונקדם מחקר ופיתוח על מנת לעודד חדשנות ויזמות במשק האנרגיה, תוך מציאת דרכים וכלים חדשים להשגת משק אנרגיה נקי יעיל ואמין.

נפעל לניהול משאבי הטבע בצורה חכמה תוך התחשבות בשיקולים סביבתיים במטרה לשמור על בטחון אנרגטי ולחזק את כלכלת מדינת ישראל.

נחזק את הקשרים עם מדינות קרובות ורחוקות במטרה לייצר קישוריות ולפעול יחד למעבר למשק אנרגיה נקי ודל פחמן, נקדם את המעבר לנסועה נקייה (רכבים חשמליים) תוך יצירת התשתיות הנדרשות לכך, נפעל יחד עם השלטון המקומי לקידום אנרגיה מקיימת בשטחים מבונים, נוודא כי תשתיות משק האנרגיה מוכנות להתמודדות עם אתגרי ההווה והעתיד ואנחנו נעשה את כל זה תוך שמירה על הביטחון והרציפות האנרגטיים של ישראל.

עיקרי המדיניות

1 מעבר לאנרגיה מתחדשת ואגירת אנרגיה

אנו נמצאים במגמה עולמית ברורה ומשמעותית של הפחתת פליטות גזי חממה. משרד האנרגיה רואה עצמו שותף מוביל במאמצים להפחתת פליטות גזי חממה בישראל במטרה למנוע את ההשלכות החזיוניות ממשיבר האקלים. אחד מכיווני הפעולה המרכזיים שמוביל משרד האנרגיה הוא קידום אנרגיה מתחדשת תוך הפסקת השימוש בפחם בתחנות הכוח, וזאת תוך התמודדות עם האתגרים הרבים ושמירה על אמינות באספקה ורציפות תפקודית. מדיניות משרד האנרגיה במשק החשמל בין השנים 2015-2020 הפחיתה לבדה את הפליטות לנפש ב- $1 \text{ tCO}_2\text{e}$ ¹. צעדי המדיניות המרכזיים בהם יפעל המשרד בנושא זה הם:

1. הפחתת השימוש בפחם והפסקת השימוש בו עד לשנת 2025, החלטה מהותית על סגירת כלל תחנות החשמל הפחמיות עד לשנת 2025.
2. העלאת יעדי האנרגיות המתחדשות וקביעת יעד ממשלתי לשנת 2030, כך בשנת 2030 נעמוד על 30% ייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת. עוד מוביל המשרד עבודה בין-משרדית להסרת חסמים וקידום אנרגיות מתחדשות בפועל.
3. גיבוש מפת דרכים להפחתת פליטות פחמן דו חמצני במשק האנרגיה ל-2050 - גיבוש הצעת מחליטים הכוללת את יעדי הפחתת הפליטות וגיבוש מפת הדרכים לשנת 2050.

2 השקעה במחקר ופיתוח בתחומי האנרגיה

תכנון ארוך טווח לעשרות שנים מקפל בתוכו אי-ודאויות גדולות מאחר שהוא מתבסס על מצב הידע הנוכחי, ועל הקושי לצפות את העתיד. אנחנו מעריכים כי התפתחויות טכנולוגיות עתידיות ישפיעו בצורה מכרעת על משק האנרגיה. תוכניות ארוכות טווח חייבות לכלול השקעה משמעותית במחקר ופיתוח (מו"פ), עם דגש על טכנולוגיות בעלות פוטנציאל לפריצות דרך. ישראל הינה מדינה מובילה בעולם מבחינה טכנולוגית ובעשורים האחרונים מספר חברות הסטארטאפ במדינה היה הגבוה בעולם (ביחס לגודל האוכלוסייה). המשרד יקדם תכנית האצה במו"פ שתכלול גם בניית מודלים חדשים לתמרוץ המגזר העסקי להשקעה בחדשנות ישראלית בתחומי האנרגיה לסוגיהם, למשל על ידי מינוף כספים לאומיים. במטרה לרכז את ההשקעה במו"פ ולחבר אותה לעשייה של המשרד אנו מציעים להקים מסגרת ממשלתית למחקר בתחום האנרגיה (מכון אנרגיה) אשר תהיה מצד אחד כפופה למשרד האנרגיה ותתמוך בתהליכי קבלת החלטות ארוכי טווח ומצד שני תפעיל תוכניות מחקר בתחומי האנרגיה הנמצאים בעדיפות גבוהה בישראל בשל המאפיינים הייחודיים שלהם. בנוסף, ועל מנת לוודא כי ההשקעה במו"פ תביא בסופו של יום לשילובן של טכנולוגיות חדשות בתוך משק האנרגיה, שיאפשרו לקדם את משק האנרגיה למשק נקי, יעיל ואמין יותר, עלינו לוודא כי אנו מייצרים מנגנונים שיאפשרו את כניסתן בצורה בטוחה אך גמישה ומהירה. לאור זאת, המשרד פועל לגבש מספר מנגנונים מומלצים של רגולציה מאפשרת.

1 פליטות פחמן דו חמצני לנפש.

3 קידום אנרגיה מקיימת

כיוון פעולה משמעותית של המשרד הוא קידום אנרגיה מקיימת,² כאשר בבסיסה עומד החיבור בין ייצור מקומי להתייעלות בצריכה, בצורה שתקדם אותנו לאיפוס אנרגטי³ ככל האפשר. דרך קידום תהליכי התייעלות באנרגיה, ניהול משאבי אנרגיה מקומיים וקידום תהליכי ייצור של אנרגיה נקייה, בדגש על המרחב הבנוי בכלל המגזרים (הציבורי, הביתי, המסחרי, התעשייתי והרשויות המקומיות), ניתן להביא לצמצום צריכת האנרגיה והפחתת פליטות גזי חממה. בהתאם לכך, המשרד מתכנן לפעול במספר מישורים:

1. **קידום אנרגיה מקיימת בשלטון המקומי** - תכנית לאומית להיערכות לשינוי אקלים ולקידום אנרגיה מקיימת ברשויות המקומיות.
2. **קידום אנרגיה מתחדשת במרחב הבנוי** - האצת התקנה של טכנולוגיות אנרגיה מתחדשת בכלל המגזרים.
3. **התוכנית הלאומית להתייעלות באנרגיה** - יעדיה וצעדיה של התוכנית הלאומית גובשו על בסיס ניתוח מגמות המתרחשות במשק האנרגיה הישראלי ובחינת צעדים בינלאומיים מקובלים בעולם.
4. **בנייה מאופסת אנרגיה** - מבנים מאופסי אנרגיה הם מבנים שכמות האנרגיה הנצרכת בהם שווה לכמות האנרגיה המיוצרת בהם ממקורות מתחדשים. בכך הם תורמים להפחתת פליטות הפחמן והפחתת העומסים המושתיים על תשתיות רשת החשמל.

4 ניהול אוצרות הטבע (מחצבים וגז טבעי)

למדינת ישראל יש מאגרי גז⁴ המספקים את הביקוש המקומי בישראל כאשר עיקרו נמצא במשק החשמל והתעשייה. אין ספק כי הגז הטבעי מאפשר לישראל עצמאות אנרגטית, יאפשר את הפסקת השימוש בפחם, הביא לתועלת סביבתית גדולה (הפחתת זיהום אוויר מקומי בכ-70% והיווה את הצעד המשמעותי הראשון שאפשר הפחתת פליטות גזי חממה) ובעל תועלות כלכליות משמעותיות (רק בשנת 2020 גבה המשרד תמלוגים בהיקף של 1.1 מיליארד ש"ח). גילוי הגז אף היווה קטליזטור לשיתופי פעולה אזוריים משמעותיים. עם זאת, ברור כי המגמה העולמית לאור משבר האקלים, רואה בגז טבעי כדלק מעבר בדרך לאנרגיה המיוצרת ממקורות נקיים כגון אנרגיה מתחדשת (שמש, רוח ועוד). במסגרת המעבר בין אנרגיה מבוססת דלקים פוסיליים לבין אנרגיה מתחדשת או נקייה יש צורך להתחשב ולהבין את הצרכים לטווחים הקצר והבינוני, אשר מחייבים אותנו להתבסס על גז טבעי בעשורים הקרובים. זאת, על מנת לשמור על משק אנרגיה מתפקד ורציפות תפקודית. עוד נציין כי מדינות בעלות מאגרי גז טבעי, גם במקרים בהם הפסיקו שימוש מקומי, לא הפסיקו הפקה וייצוא של גז טבעי (דוגמת נורווגיה). על כן על הפרק כעת עומדים מספר אתגרים ומשימות:

1. ייעול פוטנציאל אוצרות הטבע בישראל לטובת מקסום התועלת הציבורית ותוך שמירה על אינטרסים כגון האינטרס הסביבתי.
2. בחינת שימושים עתידיים לרשת ההולכה והחלוקה של הגז (מימן).
3. בחינת היכולת להרחיב את היקף הייצוא של הגז הטבעי, ואת שיתוף הפעולה האזורי בתחום הגז הטבעי, וזאת תוך בחינת מדיניות הייצוא והמגבלות שהוטלו עליה (בין היתר, לאור המעבר לאנרגיות מתחדשות).

2 אנרגיה מקיימת - מעבר לייצור וצריכה של אנרגיה דלת פליטות פחמן באמצעות ייצור אנרגיה נקייה בדגש על ייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים, צמצום בצריכת אנרגיה, מעבר לתחבורה חשמלית, קידום ניהול אנרגיה מקומי תוך שאיפה לעצמאות מרחבית אנרגטית.
 3 איפוס אנרגטי - מבנים מאופסי אנרגיה הם מבנים שכמות האנרגיה הנצרכת בהם שווה לכמות האנרגיה המיוצרת בהם ממקורות מתחדשים.
 4 תמר - כ-319 BCM; לווייתן כ-500 BCM; כריש תנין כ-50 BCM (יחובר בהמשך השנה).

4. בנוסף לניהול משאב הגז הטבעי אנו פועלים במקביל בתחום הכרייה והחציבה וזאת על מנת להבטיח עתודות זמינות של חומר גלם למשק הבנייה והסלילה בישראל. המשרד פועל ויפעל לניהול משאב זה בצורה היעילה והטובה ביותר, תוך הבטחת האינטרסים הסביבתיים, בין היתר דרך תוכניות לכרייה ולחציבה; גיבוש מדיניות פיקוח ומעקב אחר פעילות המחצבות וביצוע ביקורות שוטפות; ייזום וליווי של מחקרים לניצול יעיל של חומרי גלם; מיצוי עתודות חומר הגלם במחצבות וניצול של חומרי גלם בשטחים לפני פיתוח; ניהול בסיס נתונים ומידע על פעילות הכרייה והחציבה וחיפוש המחצבים בישראל.

5 מעבר לנסועה נקייה (תחליפי דלקים)

משרד האנרגיה פועל מזה מספר שנים לקידום המעבר לנסועה נקייה, שכן היא מהווה צעד הכרחי לצמצום פליטות.

בכל הנוגע לתחבורה פרטית, מטרת המשרד היא לקדם את המעבר לתחבורה חשמלית. למשרד יש משימה אסטרטגית רחבת היקף בנושא, הכוללת הקמת עמדות טעינה, צעדי מדיניות להסרת חסמים בנושא וטיפול בסוגיות תכנוניות. נציין כי בכל הנוגע לנסועה כבדה⁵ נבדקות אופציות לדלקים נקיים יותר כדוגמת גז טבעי דחוס (גט"ד), גז טבעי נוזלי (גט"ן) ומימן כחלופה עתידית. המשרד נערך לקליטת רכבים חשמליים ותחליפי דלקים נקיים במספר מישורים:

1. משק הדלק חיוני לשמירה על הרציפות התפקודית שלנו, בין אם מדובר בתחבורה ובין אם מדובר בגיבוי למשק החשמל, או בתעשייה. על כן, המשרד מגבש מסמך מדיניות שיבחן את צרכי משק הדלק והתשתיות עליהם הוא נסמך לטווחים הקצר והבינוני, תוך הסתכלות קדימה ובחינת האופציות אליהן יכול להתפתח משק הדלק, תוך התייחסות למספר תרחישים.
2. במישור של רציפות תפקודית וביטחון אנרגטי, המשרד מגבש בימים אלה תכנית היערכות לחירום, ובכלל זה המשאבים והתשתיות הנדרשים להתמודדות עם משק שמבוסס בעיקרו על חשמל, ובכלל זה בתחום התחבורה (רכב חשמלי).
3. המשרד עובד יחד עם רשות החשמל על הצעדים הנדרשים לניהול ביקושים בעולם בו רבים מהאוכלוסייה מחזיקים ברכב חשמלי.
4. המשרד מקדם תשתיות פיסיות ותכנוניות לקליטת רכבים חשמליים.
5. המשרד נערך לתרחיש בו השימוש במימן כדלק לתחבורה כבדה הופך ישים.

5 נסועה כבדה - כלי תחבורה כבדים, בין היתר מסילתיים (רכבות), אוויריים (מטוסים), כבישים (משאיות ואוטובוסים) וימיים (אניות).

6 חיזוק שיתופי פעולה אזוריים ובניית קישוריות ברשת החשמל

בשל הצורך המשמעותי של ישראל ביצירת קישוריות⁶ במשק האנרגיה לטובת גיבוי, חיזוק אמינות באספקה ורציפות תפקודית, תחום האנרגיה מהווה קרש קפיצה משמעותי לחיזוק הקשרים ושיתופי הפעולה הבינלאומיים של ישראל ויחסיה עם המדינות השכנות. לאור זאת, המשרד פועל במספר רב של מישורים לחיזוק שתי מטרות אלה, ונמנה כאן רק את מקצתן: חיבור הכבל החשמלי לאירופה, ופרויקט ה-EASTMED המבקש לאפשר הקמת צינור ייצוא גז טבעי לאירופה מאזורנו; חיבור חשמלי עם ירדן, מצרים ומדינות נוספות ורכישת חשמל ירוק (אנרגיות מתחדשות); הקמת וניהול פורום הגז האזורי EMGF בו חברות מצרים, ישראל, הרשות הפלסטינית, ירדן, איטליה, יוון וקפריסין, לאחרונה אף הצטרפה לארגון צרפת; חיזוק קשרי האנרגיה באיו"ש ועזה (קידום תחנת כוח פרטית בשטחי הרשות הפלסטינית) ולבסוף חיזוק הקשרים מול האמירויות, תוך בחינה של חיבוריות וקישוריות לאמירויות דרך ירדן.

7 התאמת רשת החשמל לצרכי המשק העתידיים

אחד האתגרים המשמעותיים העומדים בפני משק האנרגיה הוא פיתוח רשת החשמל, שצריך להיעשות תוך מתן מענה לגידול ההכרחי באנרגיה מתחדשת, הצורך באגירת אנרגיה, מעבר לייצור מבזר, עליה בביקוש לחשמל, ושיטח קרקעי מצומצם לטובת תשתיות.

פיתוח מערכת ההולכה וההשנאה הכרחי על מנת לתת מענה לכמה אתגרים: התפתחות הביקוש הצפוי במשק החשמל; הצורך בשדרוג הרשת לשם הגברת שרידות המערכת; אמינות ויתירות ההספקה; וחיבור של מתקני ייצור, ובכללם מתקני ייצור באמצעות אנרגיה מתחדשת הנדרשים למשק החשמל. כדי להתמודד עם אתגרים אלה, המשרד יפעל במספר מישורים:

1. **גיבוש תוכנית פיתוח לרשת ההולכה** - גיבוש תוכנית פיתוח למערכת ההולכה והחלוקה, תוך התייחסות לאתגרים העתידיים של משק החשמל והביקוש הצפוי. גיבוש התוכנית ייעשה על ידי חברת מנהל המערכת - חברה ממשלתית האמונה על ניהול משק החשמל.
2. **מקסום ייצור אנרגיה בשטחים מבונים** - ייעול השימוש בקרקע וחיסכון בתוספת מערכות הובלת חשמל ע"י שימוש דואלי בשטחים הבנויים (הוספת שימוש של ארגניה מתחדשת על השימוש הקיים בשטח).
3. **הטמנת קווי מתח עליון** - רשת הולכה תת-קרקעית שתנקז ותוליך את האנרגיה המתחדשת מאזורי הייצור הבינוניים והגדולים אל אזורי הביקוש ובכך תפנה רצועות קרקע לטובת שימושים אחרים.
4. **תכנון מנהרות תשתית רב-מערכתיות והקמתן (Multi System Utility Tunnels)** - התוכנית תאחד מספר תשתיות בתת הקרקע.

6 קישוריות - ההפך מאי אנרגטי, חיבור תשתיות אנרגיה בין מדינות שונות לצורך גיבוי ומסחר.

8 בטחון באנרגיה ואמינות באספקה

משק האנרגיה הישראלי צריך לספק בראש ובראשונה אנרגיה לצרכי המשק באופן רציף ואמין. אמינות האספקה והביטחון באנרגיה עשויים להיות מופרים ע"י הפרעות חד-פעמיות חיצוניות כדוגמת רעידת אדמה או מלחמה. למשק הישראלי מספר מאפיינים אשר מגדירים את תפיסת הביטחון במשק, אחד המרכזיים שבהם הוא העובדה שישראל היא מדינה מאוימת ביטחונית וכי נכון להיום היא "אי אנרגטי". לאור תפיסת הביטחון האנרגטי קידם המשרד בשנים האחרונות מספר צעדי מדיניות להתמודדות עם מצבי חירום, אך לצד המדיניות לשעת חירום, המגמות החזויות במשק דווקא צפויות לאתגר את שאלת אמינות האספקה בשגרה. על כן, יש לדון בצעדים אשר עשויים להיות רלוונטיים בבחינה עתידית של המשק.

9 גיבוש תשתיות משרדיות ובנייתן

השינויים הדחופים במשק האנרגיה והמגמות בו משפיעים ישירות גם על התשתיות המשרדיות ויכולתו של המשרד להתנהל במציאות המשתנה. על כן, רגולציה מאפשרת ותשתית משרדית מתאימה חייבות לתמוך בכיווני הפעולה האסטרטגיים במשק. לאור זאת סומנו שלושה כיווני פעולה מהותיים:

1. פיתוח מודלים שיאפשרו לחזות ביקושים וצרכים במשק החשמל, הגז והדלק.
2. פיתוח מערכת BI שתאפשר הצגת נתונים מדויקים ונכונים בזמן אמת של כלל משקי האנרגיה, תוך היכולת לסנכרן ביניהם. המערכת כבר היום משמשת כלי בתהליך קבלת ההחלטות במשרד ואף תמשיך להיות כזו בעתיד.
3. בניית אסטרטגיית מחשוב שתותאם לצרכי המשרד והשירות שהוא מספק למשק, כולל גיבוש ושילוב תהליכי טיוב רגולציה משרדיים.

רשות החשמל

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

משק החשמל בישראל עובר בשנים האחרונות תמורות רבות, בפרט מאז 2018 אז התקבלה החלטת הממשלה ליישום רפורמה מבנית משמעותית במשק החשמל, אשר שינתה באופן יסודי את הדרך בו מתנהל משק החשמל כיום. יישום הרפורמה על ידי הרשות כלל פעולות רבות שעיקרן התאמת הרגולציה והסדרת הפעילות במשק בהתאם לעקרונות הרפורמה תוך שמירה על האינטרס הציבורי עליו מופקדת הרשות ובמטרה להוביל למשק חשמל תחרותי, יעיל, נקי, אמין ובטוח לצרכנים. מאז החלה העבודה על יישום הרפורמה קיבלה הרשות החלטות רבות ובהן החלטות בנוגע לפעילות תחנות הייצור שנמכרו במסגרת הרפורמה, פתיחת מקטע האספקה לתחרות, תחילת פעילותה של חברת ניהול המערכת, שילוב של מתקנים באנרגיה מתחדשת ומתקני אגירה ועוד.

כעת שהליך יישום הרפורמה מתקדם, נדרשת רשות החשמל, בנוסף להשלמת הצעדים המרכזיים והחשובים שהוגדרו ברפורמה, גם למפות, להגדיר ולפעול לטובת התמודדות עם האתגרים החדשים העומדים לפתחה ולעיצוב כללי המשק בעידן שאחרי הרפורמה. לאור כך, מרבית נושאי המיקוד המוצגים בדוח זה הם נושאים אותם תקדם רשות החשמל בשנים קרובות, הן לטובת סיום יישום הרפורמה והן לטובת התמודדות עם אתגרי העתיד של משק החשמל בישראל.

1 תכניות פיתוח וניהול רשת החשמל

במהלך השנים הקרובות צפויה רשות החשמל לפעול לטובת טיוב ושדרוג רשת החשמל בישראל. הליך זה יכלול הנחיה של חברת ניהול המערכת לשם בניה של תכנית פיתוח לרשת אשר יאפשרו עמידה בדרישות של משק מתפתח וצומח עם יעדים מוגדרים עד לשנת 2030 וייעוץ לשרה בעניין. התוצר הסופי של פעילות זאת הוא פרסום תכנית רב-שנתית חדשה לפיתוח רשתות ההולכה והחלוקה, לצד שילוב מנגנוני ניהול רשת שיאפשרו קליטת מתקנים באנרגיה מתחדשת בהתאם ליעדי הממשלה.

2 תכנית עבודה לעמידה ביעדי האנרגיה מתחדשת

בהמשך ליעדי הממשלה שנקבעו בהחלטות הממשלה 3484 משנת 2011, החלטת ממשלה 465 ולאחרונה החלטת ממשלה 171 בדבר מעבר לכלכלה דלת פחמן, מקדמת רשות החשמל את השתלבותם של מתקנים באנרגיה מתחדשת ברשת החשמל בהתאם ליעדים. מסגרת זו כוללת ביצוע הליכים תחרותיים להשתלבות של מתקני אנרגיות מתחדשות, כתיבת אמות מידה ועדכון, הגדרת אסדרות ייעודיות לאנרגיות מתחדשות וביצוע עבודות מדיניות הנוגעות לקידום התחום. מטרת פעילות זו הינה לוודא עמידה ביעדי הממשלה שהוגדרו באמצעות בגיבוש תכנית עבודה רב-שנתית לאסדרות אשר תגביר את היכולת של שחקנים בשוק להתכונן לצעדי הרשות וכאמור לעודד ולאפשר את העמידה ביעדי האנרגיה המתחדשת ל-2030.

3 קידום תחום האגירה

במסגרת הליך היועצות שנערך במהלך 2020 בידי רשות החשמל בדבר הגדלת יעדי האנרגיות המתחדשות ל-2030, עלה כי בכדי להצליח ולקדם ייצור החשמל מאנרגיות מתחדשות בישראל בהתאם ליעדים השאפתניים שהוגדרו, יש לפעול לטובת שילוב של אגירה חשמלית במגוון דרכים (זאת לאור צבר השעות המצומצם יחסית בהם מתקנים פוטו- וולטאיים מייצרים אנרגיה והשפעתם על תפעול מערכת החשמל). על כן, החלה רשות החשמל לפעול לשילוב אגירה חשמלית באמצעים מגוונים כמו קידום הליכים תחרותיים בנושא ומתן מענה אסדרתי מלא לשילוב אגירה חשמלית עבור תכליות שונות בכל רמות המתח. יצוין כי בימים אלו פועל הרשות להסדרת שילוב האגירה העצמאית (stand alone), הוספת יכולת אגירה למתקנים קיימים ולאסדרות שוק פתוחות.

4 פעילות מלאה של חברת ניהול המערכת

פעילות זו היא חלק מיישום הרפורמה במשק החשמל משנת 2018 אשר הגדירה את הצורך בפתיחת מקטע האספקה במטרה לקדם משק חשמל תחרותי ויעיל. קידום המשימה תאפשר תחרות על המחיר הסופי לצרכן וייעול הצריכה על ידי המספק. המשמעות של התחרות במקטע הינה העברת כוח הבחירה לידי הצרכנים כך שאלו יוכלו לבחור האם להתקשר עם מספק פרטי או להמשיך לרכוש חשמל מחברת חשמל. לטובת קידום הנושא פועלת הרשות באמצעות קידום אסדרה, מתן רישיונות, פיקוח ובקרה על הגורמים הרלבנטיים ועוד. יובהר כי פתיחת מקטע האספקה תיעשה בהדרגה, במקביל לתהליך לפריסת מנייה חכמה ואסדרת היבטי המידע במשק, זאת בכדי לצמצם סיכונים אפשריים למשק החשמל.

5 קידום תחרות במקטע האספקה

חברת מנהל המערכת היא ספק שירות חיוני (סש"ח) במשק החשמל בתחום ניהול המערכת. החברה הוקמה מכוח הרפורמה במשק החשמל ובמסגרתה הוצאו פעילויות תכנון ופיתוח המשק וניהול מערך הייצור וההולכה מידי חברת החשמל לישראל. הפרדת ניהול המערכת מחברת החשמל מהווה אחת מאבני היסוד של הרפורמה במשק החשמל, שכן ניהול מערכת עצמאית הינה הכרחית לטובת קידומו של משק חשמל יעיל ומתקדם המבוסס על ייצור פרטי ותחרותי. כיום פועלת הרשות להשלמת מהלך הוצאת החברה, פעולה מהלך אשר צפויה להסתיים במהלך שנה זו, ובהמשך תפעל לטובת הטמעה שלה כספק שירות חיוני יציב, באמצעות קביעת אסדרות ובחינת מוכנות החברה ללקיחת אחריות על כל פעולות יחידת ניהול המערכת.

6 פיתוח מודל שוק במקטע הייצור

נושא מרכזי העומד בליבת הפעילות של רשות החשמל הוא פתיחת מקטע הייצור לתחרות. פתיחת מקטע הייצור לתחרות מתאפשרת הן באמצעות צמצום חלקה של חברת החשמל על ידי מכירת חמש תחנות ייצור של החברה ואיסור על החברה להקים תחנות חדשות, והן באמצעות פיתוח מודל שוק על ידי יצירת אסדרות להשתלבות יצרנים פרטיים בטכנולוגיות שונות, בדגש על גז טבעי ואנרגיות מתחדשות כך שאלו יסייעו ליצירת "שוק-אנרגיה" במשק החשמל בישראל.

קידום משימה זו תאפשר שינוי של פני משק החשמל והפיכתו לדומה לשווקים מתקדמים אחרים בעולם. המשימה כוללת החלת כללים רוחביים ואחידים ככל הניתן, בשינויים המחייבים, לפעילותם של יצרנים בכל הטכנולוגיות, בכדי למסד שוק אנרגיה סיטונאי מתפקד עם מחירים שקופים ואיתותים כלכליים נכונים, ליווי/הובלת מכרזים, כתיבת אמות מידה ועדכון ועבודה למול ספקי השירות החיוניים לטיוב זרימת המידע והניהול במשק החשמל.

7 ניהול והנגשת המידע במשק

רשות החשמל שמה לה למטרה להגביר את שקיפות המידע ולטייב את זרימת המידע הנוגע לצריכת החשמל הן בעבור יזמים והן בעבור צרכנים.

לשם כך, פועלת הרשות לקידום אסדרות, עקרונות וצעדי מדיניות במשק החשמל שיסדירו את הבעלות על המידע ואופן ניהולו לטובת צרכני החשמל ולשם הגברת התחרות והיעילות. בין צעדים אלו ניתן למנות גם מערכת BI מרכזית אשר תסייע למיפוי, ניהול וניתוח המידע ובהמשך להנגשתו לכלל הציבור הרחב.

8 היערכות המשק לקליטת רכב חשמלי

כניסתם של רכבים חשמליים למשק החשמל מהווה את אחד השינויים הטכנולוגיים המרכזיים בארץ בעולם וצפוי כי ישפיע על צריכת החשמל הביתית והמשקית. עם המעבר ההדרגתי של המשק לתחבורה חשמלית, גם ציבורית וגם פרטית, נדרשת הערכות של משק החשמל, הן מבחינה התשתיתית והן מבחינת רגולטורית. לאור כך, פועלת בימים אלו רשות החשמל לטובת היערכות משק החשמל לקליטת רכבים חשמליים בהיבטי תעריף, התקנת עמדות טעינה, הנחיות בטיחות, שינויים בביקוש המשקי ועוד.

9 שיפור מבנה התעריף לצרכן

תעריף החשמל משקף את עלות אספקת החשמל על ידי חברת החשמל במקטעי הפעילות השונים (ייצור, הולכה וחלוקה, אספקה וניהול מערכת. מפוקח. התעריף מושפע ממספר מרכיבים ביניהם עלויות הדלקים, עלות החשמל הנרכש מיצרנים פרטיים, עלויות ניהול המערכת, ההשקעות ברשת החשמל ועוד. עלות ייצור החשמל משתנה על פני היממה ועל כן חלק מהצרכנים משלמים תעריפים שאינם קבועים (תעו"ז - תעריף עומס וזמן). לאחר מספר שנים שבהם מתודולוגיית חישוב התעריף לא השתנתה, רשות החשמל צפויה לפעול לשיפור מבנה התעריפים שמשלמים הצרכנים בכדי להגדיל את היעילות המשקית ולהתאים אותם לשירותים שהם מקבלים בעידן התחרות והאנרגיות המתחדשות. בפרט מתכוונת הרשות לעדכן את מבנה התעו"ז.

10 הגדרת חטיבות הקרקע

כחלק מיישום הרפורמה במשק החשמל ובהמשך למגמה הולכת ומתחזקת המכירה בצרכן כשחקן פעיל במשק החשמל, מובילה רשות החשמל בימים אלו הליך דה רגולציה בתחום חטיבות הקרקע. במסגרת הליך זה מגדירה הרשות את הבעלים של חטיבת הקרקע כגורם עצמאי שבאפשרותו לבצע פעולות בתחום החשמל (כולל גם ייצור חשמל והעברה ומכירה של חשמל בתוך חטיבת הקרקע) באופן אוטונומי מבלי שהדבר ידרוש מעורבות של המחלק ומבלי שפעילות זו תחושב בתעריף החשמל. על מנת לקדם תחום זה פועלת בימים אלו רשות החשמל, בהתאם לחוק משק החשמל, לקביעת אמות מידה המסדירות את חטיבות הקרקע כמקומות צרכנות בו הצרכן הוא הבעלים והאחראי הבלעדי על רשת החשמל שלו, זאת במטרה להוסיף ולייעל את משק החשמל בישראל.

11 עמידה במדד ה- Doing Business

רשות החשמל פועלת לטובת שיפור רמה השירות של משתמשי רשת החשמל בהתאם ל-best practices הנהוגים בעולם. לשם כך היא פועלת לטובת עמידה במדדים בינלאומיים מרכזיים ביניהם מדד קלות עשיית העסקים בתחום החשמל. הרשות מתכוונת לפעול במסגרת תהליך עקבי לשיפור, תוך עבודה משותפת עם החשב הכללי באוצר ואל מול חברת חשמל, על שיפור השירות של תהליכי חיבור צרכנים לרשת, רמת אמינות האספקה וסקיפות של מידע והרגולציה.

הרשות הממשלתית למים ולביוב

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 ייעול המבנה של ספקי המים לצרכן הפרטי

כיום פועלים במשק המים כ-1,800 ספקי מים, המשרתים אוכלוסייה של כ-9 מיליון צרכנים. חלקם ספקים גדולים, המספקים עשרות מלמ"ק (מיליון מטר מעוקב) בתאגידי המים או לפעילות חקלאית נרחבת, אך רובם ספקים קטנים, המספקים ליישוב חקלאי בודד או צבר חקלאים קטן. הספקים הקטנים סובלים מחיסרון לקוטן בגיוס משאבים, בתכנון, בפיתוח, בתחזוקה, בשירות לצרכנים ובהבנת הרגולציה. לטובת ייעול המבנה של הספקים ושיפורו, רשות המים פועלת לאחד את הספקים לגופים גדולים יותר, בעלי יכולת התמחות ויתרון לגודל. בדומה לכך, הוקמו תאגידי המים והביוב האזוריים, הנותנים מענה לרשויות מקומיות קטנות, שהביאו לשיפור דרמטי בתפקוד הספקים הקטנים. בנוסף, במהלך שנת 2012 הוקמו ספקי מים אזוריים לחקלאות, המאחדים צרכנים באזור גיאוגרפי מוגדר. בשנת 2019 הוקם ספק מי הקולחים המרחבי הראשון, שאיחד את הפעילות של 4 ספקי קולחים קיימים, ובשנים הקרובות צפויים לקום 8 ספקים נוספים. כיום, רשות המים מקדמת כללים, שיעודדו את העברת האחריות לאספקת המים בתחום המחנה¹ במגזר הכפרי מאגודות מקומיות ביישובים לספק רב-רשותי, שיספק שירותים טובים יותר בכל יישובי המועצה האזורית או המרחב.

2 פיתוח ושימור של מקורות המים והתאמתם לגידול בביקושים

הגישה העקרונית לניהול ארוך טווח ובר-קיימא של מקורות המים הטבעיים היא שיקום המשאבים ושימורם כמקור מים אסטרטגי לאומי, תוך התחשבות בשיקולים כלכליים משלימים והתאמתם לגידול האוכלוסייה. מקורות המים הטבעיים משמשים הן כמקור מים והן כאוגר אופרטיבי בראייה רב-שנתית - ויסות בין שנים שחונות לברוכות. ניהול מקורות המים הטבעיים והמותפלים במערכת אחת מאפשר ראייה כוללת בניהול משק המים ומוביל לייעול ולניצול מיטבי.

מערך ההתפלה כיום מהווה מקור משלים למים הטבעיים, אך רגיש יותר לאילוצים הנדסיים וכלכליים. מטרת הרשות היא לאזן את השימוש במקורות מים טבעיים בין ניהול ההקצאות השנתיות ובין ההפקה ממקורות המים, תוך הימנעות מניצול יתר ושמירה על קווי תפעול בני-קיימא. תפעול משק המים מנוהל בהתאם לקווי תפעול הידרולוגיים וסביבתיים ובאמצעות שקלול אופטימלי, המאזן בין ההיבטים האלה: מזעור עלויות במערכת, התחשבות בכושר הייצור, ההפקה וההולכה במערכת, אילוצי איכות, התחשבות בשפיעות מים לטבע ועוד. כדי להימנע משאיבת יתר, אשר עלולה להוביל לפגיעה לא הפיכה באיכות המים הטבעיים, מוגדרים קווי תפעול ויעדי אוגר (כמות ואיכות) לכל אגני המים הטבעיים. קווי התפעול של מקורות המים הטבעיים ינוהלו בסיוע כלים תומכי החלטה ותוך חתירה לאופטימיזציה כלכלית של המערכת.

1 תחום המחנה - בתוך גדר היישוב.

3 תגבור אספקה של מים לחקלאות באזורים מעלה כינרת, העמקים המזרחיים, הנגב והערבה

בעקבות רצף שנות הבצורת בשנים 2014-2018, ובהמשך להחלטת הממשלה מס' 3866 מיום 10.06.2018 בנושא תוכנית אסטרטגית להתמודדות עם תקופות בצורת במשק המים בשנים 2018-2030, ובהמשך להחלטות מועצת רשות המים מנובמבר 2019 בעניין חיבור אזורים מנותקים והכנת תוכנית לשימור הכנרת כאוגר אסטרטגי,² רשות המים נערכת במסגרת חיבור אזורים מנותקים למערכת הארצית ושימור הכנרת כאוגר אסטרטגי לתגבור האמינות של האספקה ולהגדלת אספקת המים לכלל האזורים המנותקים. האזורים המנותקים כוללים את אגן כינרת והעמקים המזרחיים. אגן כינרת מורכב ממעלה כינרת (כולל רמת הגולן), והעמקים המזרחיים - חרוד, עמק הירדן, עמק המעינות ובקעת הירדן. פרויקט מרכזי נוסף לשימור הכינרת כאוגר אסטרטגי ותגבור אספקת המים לחקלאות הינו השלמת החיבור של אגם הכינרת עם המוביל הארצי (קו אשכול-צלמון).

על מנת לתגבר את אספקת המים לחקלאות בנגב ובערבה תפותח בשנים הקרובות מערכת השפד"ן (טיהור שפכים) ומערכת הקולחים המקומיים בערבה. הפיתוח ייעשה באמצעות חיבור הערבה התיכונה למערכת הארצית וחיבור הערבה הדרומית למתקן ההתפלה סבחה באילת. כמו כן יימשך פיתוחו של מערך היצע המים הטבעיים באזור הערבה.

4 חיזוק כוח האדם המקצועי במקצועות המים והביוב

אחד האתגרים הגדולים ביותר במשק המים הישראלי, הנם הפערים בתחומי ההון האנושי במשק המים והביוב הן בהיבטי כמויות כח האדם והן בהיבטי ידע, מומחיות ויכולות מקצועיות. פערים אלו כוללים בין היתר פער בין היצע העובדים בתחומי המים והביוב לבין הביקוש המשקי אליהם. פערים אלו נובעים ממספר גורמים, בראש ובראשונה יציאת מומחים לגמלאות או מעבר לחו"ל. שנית, הביקוש ללימודים במקצועות המים הנו נמוך יחסית לביקוש; בנוסף לכך, בוגרי הלימודים במקצועות אלו אינם משתלבים בהכרח במקצועות הנדרשים, וזאת לאור שכר התחלתי נמוך והיצע משרות נמוך יחסית. לגורמים אלו ישנה השפעה מיידית על איכות התכנון, הביצוע ותחזוקת המערכות.

במהלך השנים הקרובות מתכננת רשות המים לייצר שיתופי פעולה עם הגורמים הרלוונטיים לנושא, וביניהם המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), נציבות שירות המדינה, זרוע העבודה, התעשייה והמוסדות להשכלה גבוהה עצמם, על מנת להגדיל את האיוש המקצועי בתחום המים וההתמחויות הנדרשות.

2 אוגר אסטרטגי - הכינרת היא מאגר המים הטבעיים הגדול והזמין (מבחינת מערכות הולכה) לשעת חירום ולכן מוגדרת כך.

5 פיתוח משק הביוב ומי הקולחים וייעולו

במהלך השנים הוקמו מערכות להולכת שפכים ומכוני טיהור מודרניים רבים, המאפשרים חיבור יישובים קטנים בפריפריה למתקנים אזוריים, חיבור שסייע בפיתוח ובהרחבה של יישובים ואזורי תעסוקה. פיתוח משק הביוב כולל ביצוע תשתיות ביוב עירוניות, אזוריות ובין-אזוריות (איסוף, הולכה), טיפול בשפכים במכוני טיפול בשפכים (מט"שים), תוך קידום אסטרטגיה של צמצום מספר המט"שים בארץ ויישומה, ובדגש על מניעת זיהום וחסמי דוור.

הטיפול בשפכים והשבת הקולחים הופך מטרד למשאב, שומר על בריאות הציבור והסביבה, מהווה מנוע צמיחה כלכלי, גורם לניצול מיטבי של משאבי המים ומבטיח אספקת מים בת-קיימא לחקלאות, לתעשייה, לגינון ציבורי ולהזרמה לנחלים. ללא השימוש בקולחים, נדרש ייצור מים מותפלים³ כדי לספק את צורכי המגזר החקלאי. משק הקולחים כולל קליטת הקולחים ממכוני הטיפול בשפכים, מערכות הולכה לאספקת הקולחים לחקלאים וקליטת הקולחים ואגירתם בחורף במטרה לספק אותם בשיא העונה בקיץ (על ידי ביצוע מאגרים). רשות המים פועלת לשדרוג כל הקולחים לאיכות "שלישונית"⁴, שתאפשר לחקלאים השקיה לא מוגבלת לגידולי שדה.

6 עידוד יוזמות למחקר ופיתוח של טכנולוגיות מים כמנוף לשיפור משק המים בישראל

רשות המים מאמינה, כי עידוד הפיתוח של טכנולוגיות בתחום המים עשוי לקדם את משק המים בשלושה כיוונים עיקריים: ייעול ופיתוח של משק המים באמצעות טכנולוגיות שיוטמעו בתוך המערכת; ייצוא של טכנולוגיות מים כמנוע צמיחה כלכלי למשק; ביסוס מעמדה של ישראל בעולם כמובילה בניהול משק מים. בעבר קיימה רשות המים שיתוף פעולה פורה עם משרד הכלכלה (ניו-טק⁵) לעידוד הפיתוח של טכנולוגיות. אחת לשנה יצא "קול קורא" לחברות הזנק (סטארט-אפ) ותאגידי מים עירוניים לקבלת תמיכה לביצוע פיילוט של מוצר בשלבי הבטא, כאשר ברוב במקרים התקציב נע בין 10-12 מיליון ש"ח בשנה. כיום מתקיים ניסיון לשיתוף פעולה ראשוני עם הרשות לחדשנות על מנת לקדם את תחום טכנולוגיות המים. בנוסף, הרשות מוציאה "קול קורא" לתמיכה במחקרים בתחום המים.

בשנים הקרובות תתמקד הרשות בהגדלת כמות הטכנולוגיות המפותחות בארץ, במטרה להגדיל את קצב ההטמעה של הטכנולוגיות במשק המים הישראלי יחד עם ייצוא טכנולוגיות מתקדמות למדינות אחרות.

3 ייצור מים מותפלים הוא חלופה בעלויות גבוהות יותר מטיהור מי קולחים והשבתם לשימוש בחלקאות.
 4 איכות שלישונית - איכות הקולחים נמדדת במספר רב של פרמטרים, וקביעת האיכות (שניונית או שלישונית) קובעת את השימושים המותרים בקולחים.
 5 תוכנית ניו-טק הוקמה בעקבות החלטת ממשלה מס' 157 מיום 18.06.2006 לפיתוח טכנולוגיות המים בישראל. מטרתה הייתה "ליצור מודל דינמי, הכולל שיתוף פעולה עם כלל השחקנים והגורמים הרלוונטיים".

7 הבטחת הרציפות התפקודית באספקת המים וסילוק הביוב, תוך מענה לאיומי טרור, סייבר, לחימה ותקלות טכניות

על אף שמשק המים הינו משק בעל יתירות ויציבות, אספקת המים וסילוק הביוב נמצאים תחת איומי טבע (אסונות ומזג אוויר קיצוני), נוסף על איומי אויב: לחימה, טרור, טילים ומתקפות סייבר. רשות המים נדרשת לבצע מהלכי הגנה והכנה להתמודדות עם איומים אלו תוך אבטחה של אספקת מים בסיסית וסילוק הביוב לתושבי ישראל בכל תרחיש אפשרי. על מנת לבצע זאת, רשות המים תפעל, בין היתר, באמצעות הפצת נהלים והנחיות ברורות לכלל ספקי המים והביוב; בקרה, הדרכה ותרגול של נהלים אלו; והובלה של ספקי המים ליכולות של מתן מענה מיטבי בתחום זה. כמו כן, תפעל הרשות להקמת "עתודות" לאומיות לאספקת מים והפעלתן; לסילוק הביוב ולהגנת הסייבר; ולהקמת מערך הגנה ובקרה מרכזי בתחום הסייבר, תחום שבו האיום הולך וגובר בשנים האחרונות. בנוסף, הרשות תקדם פיתוח טכנולוגיות מתקדמות בתחומי הביטחון, החירום והסייבר, תוך שיתוף פעולה עם התעשייה הישראלית ואמצעי המו"פ; תעודד פיתוח מודעות ומקצוענות בתחומים אלו באמצעות הכשרות, לימוד והסמכת מומחי תוכן, ותיצור שיתופי פעולה בין-לאומיים, הכוללים לימוד ושיתוף ידע, יחד עם סיוע הומניטרי הדדי.

משרד הביטחון

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דבר שר הביטחון בני גנץ

ההגנה על קיומה של מדינת ישראל, על עצמאותה ועל ביטחון אזרחיה ותושביה, לצד פעילויות משלימות בהקשרי ביטחון במישורי החברה, הטכנולוגיה, התעשייה ויחסי החוץ הבין-לאומיים יעמדו במוקד העשייה של משרד הביטחון וצה"ל בשנים הקרובות.

המאפיינים האסטרטגיים המשתנים בעולם, במזרח התיכון ובתוך מדינת ישראל מייצרים אתגרים ביטחוניים משמעותיים בטווח הקצר, הבינוני והארוך ומחייבים אותנו לשמירה על רמת מוכנות מבצעית גבוהה, תוך התאמת המענים למרחב המשתנה.

במוקד העשייה ומתוך ראייה רב-שנתית, באופן המאפשר לצה"ל לממש את משימותיו ואת בניין כוחו, יעמדו הידוק הקשרים הביטחוניים עם מדינות וארגונים שונים, שמירת העליונות הצבאית-המודיעינית-הטכנולוגית, חיזוק התעשיות הביטחוניות הישראליות כמחוללי צמיחה במשק הישראלי, קידום מחקר ופיתוח (מו"פ) וטכנולוגיה פורצות דרך, לצד חדשנות, העלאת מוכנות העורף האזרחי למצבי חירום ולמלחמה, חיזוק החוסן החברתי של מדינת ישראל בתחומי העיסוק של מערכת הביטחון, המשך השיפור וההתאמה של תשתיות מערכת הביטחון על בסיס העתקה ופינוי שטחים וטיפול במשרתים, לצד קידום מתווה שירות לכול.

מערכת הביטחון צריכה להתנהל מתוך ראייה רב-שנתית, באופן המאפשר לצה"ל ולמשרד הביטחון לממש את משימותיהם ואת בניין הכוח לאורך זמן, לצד הנושאים הנוספים שבהם עוסקת המערכת, שיש להם תרומה משמעותית לחוסנה הביטחוני, הכלכלי והחברתי של מדינת ישראל.

בני גנץ,

שר הביטחון

עיקרי המדיניות

1 יחסים מדיניים-ביטחוניים

משרד הביטחון נוקט מגוון צעדים ומהלכים משמעותיים במטרה לחזק את מעמדה הביטחוני-מדיני של המדינה. בהתאם לכך, המשרד פועל לשימור ולפיתוח רשת קשרים ביטחוניים עם הקהילה הבין-לאומית ולהרחבת שיתופי הפעולה הביטחוניים-אסטרטגיים מודיעיניים מבצעיים עם מדינות נוספות באזור ומחוצה לו. בנוסף, המשרד פועל לכינון הסכמים ביטחוניים לצד הסכמי הנורמליזציה, לשכלול מנגנוני הסכמי ה-G2G (ממשלה מול ממשלה) כמנוף מדיני פיננסי לשיפור המצב הכלכלי והיחסים הבין-לאומיים ולחיזוק הגורמים המתונים באזור.

2 שמירת העליונות הצבאית-המודיעינית-הטכנולוגית

משרד הביטחון פועל להבטחת קיומה של אופציה צבאית בת-הפעלה, באם תידרש. המשרד יפעל לאישור תוכנית רב-שנתית (תר"ש) לצה"ל, שתיתן מענה מותאם לאתגרי המחר בזירות השונות. המשרד יפעל לקפיצת מדרגה בשיפור ובפיתוח העליונות המודיעינית הטכנולוגית באמצעות תוכניות לאומיות פורצות דרך וחיזוק "ההגנה והשמירה על הסודות" במערכים ביטחוניים, בתעשיות אסטרטגיות ובחברות מובילות במשק בכל הממדים, ובדגש על ממד הסייבר.

3 התעשיות הביטחוניות

משרד הביטחון פועל לשימורן ולחיזוק עוצמתן ויכולותיהן של תעשיות הביטחון הישראליות - תעשיות חזקות ובנות-תחרות. במסגרת זו המשרד יפעל להגדלת הייצוא הביטחוני כמחולל התעצמות וחדשנות והרחבתו למדינות נוספות בתחומי טכנולוגיה נוספים ובערוצים נוספים. בנוסף, המשרד יפעל להעלאת כושר הייצור והייצוא בשגרה ותגבור הייצור בחירום. המשרד אף ימשיך בחיזוקן של תעשיות קטנות ובינוניות בפריפריה על ידי הפניית רכש מקומי וסיוע בייצוא ביטחוני, ויכווין את האסטרטגיה ואת כיווני הפעולה של התעשיות הביטחוניות הממשלתיות לצורכי מערכת הביטחון. כמו כן, המשרד יפעל להתאמה של תוכניות ההצטיידות ותהליכי הרכש לתוכניות הרב-שנתיות של צה"ל ומשרד הביטחון, תוך מקסום אמצעים ולצד מיצוי משאבים מרבי.

4 קידום מחקר ופיתוח (מו"פ), טכנולוגיה וחדשנות

משרד הביטחון מקדם בניית תשתיות מו"פ וטכנולוגיה מתקדמת בראי אתגרי 2040, שיבטיחו עליונות ביטחונית לצה"ל, למערכת הביטחון ולמדינת ישראל. המשרד ימשיך לפתח כוח אדם טכנולוגי מכלל גווי האוכלוסייה, באמצעות איתור מוקדם של בני נוער ומוסדות מתקדמים לחינוך טכנולוגי בהקשרי הביטחון. בנוסף, המשרד ייצור שיתופי פעולה עם משרדי ממשלה, מוסדות אקדמיים, ארגונים, חברות ומדינות, ויקדם חדשנות בתהליכי עבודה ופיתוח ובניהול מערכים.

5 עורף לאומי אזרחי

משרד הביטחון ימשיך לקדם את הרציפות התפקודית של העורף בהתמודדות עם מצבי חירום שונים באמצעות חיזוק התשתיות האזרחיות למצבי החירום ולמלחמה, קידום תוכנית רב-שנתית לעורף ותוכנית מיגון רחבה, הכוללת, בין השאר, מיגון מתקנים חיוניים, הגנה על אזורים ביטחוניים ותשתיות לאומיות חיוניות, קידום חוק העורף להסדרת הסמכויות והאחריות של רשות החירום הלאומית לטיפול במוכנות העורף למצבי החירום השונים לאחריות וליחסי גומלין בין גופי העורף הלאומיים.

6 חוסן חברתי

משרד הביטחון פועל לחיזוק החוסן החברתי של מדינת ישראל בתחומי העיסוק של מערכת הביטחון. במסגרת זו תמומש רפורמת "נפש אחת", שמטרתה להביא לשינוי משמעותי בכל הקשור לטיוב תהליכי השיקום של נכי צה"ל. משרד הביטחון ימשיך במתן תמיכה מלאה ורצופה למשפחות השכולות, יקדם תוכניות בקרב בני הנוער לעידוד גיוס משמעותי, יפעל להרחבת המענים לחיילים המשוחררים ולשילוב המיטבי בחברה האזרחית, בדגש על לימודים אקדמיים, וסיוע נוסף. בנוסף, המשרד ימשיך לפעול להעצמת הזיכרון הלאומי, ההנצחה והמורשת ולתת עדיפות לרכש "כחול לבן", בדגש על חברות ישראליות קטנות ובינוניות בפריפריה.

7 פריסת תשתיות של מערכת הביטחון

משרד הביטחון פועל לשיפור ולהתאמה של תשתיות על בסיס העתקה ופינוי שטחים. במסגרת זו המשרד יממש באופן מיטבי את המהלך הלאומי במעבר של בסיסי צה"ל לנגב, את ההרחבה וההעתקה של תשתיות ביטחוניות תוך מתן מענה מבצעי טוב יותר, יצירת מקורות תקציביים למערכת הביטחון, ובכלל זה פינוי מחנות ושטחי אש לצורך התפתחויות כלכליות-אזרחיות, הכוללות חיזוק והעצמה של יישובי הפריפריה, הרחבת מקומות התעסוקה בנגב ובגליל ועוד.

8 מתווה השירות

משרד הביטחון יפעל להתאמת מודל השירות - מתווה שירות רחב וישים לשירות ביטחוני ואזרחי, שתשולב בו החברה הישראלית על כלל רובדיה בהסכמה לאומית רחבה. בנוסף, יפעל המשרד לשימור יוקרתו ובכורתו של השירות הצבאי והמשרתיים, כולל הסדרה של משך שירות החובה. עוד יפעל המשרד לשימור מערך מילואים אפקטיבי, תוך העצמת מערכים ייחודיים נדרשים.

משרד הבינוי והשיכון

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 האצת ענף הנדל"ן לכלל האוכלוסיות ואזורי הארץ

ענף הנדל"ן הוא קטר צמיחה משמעותי בישראל. לצורך חיזוקו נוקט משרד הבינוי והשיכון כמה צעדים: הגדלת היקף השיווקים של יחידות הדיור במגזר העירוני והכפרי, גיבוש הסכמי גג, הסרת חסמים וקביעת יעדים ממשלתיים בנושא תכנון, שיווק ועסקאות. כמו כן יפעל המשרד לעידוד הטמעה של טכנולוגיות ושיטות בנייה מתועשות ולפיתוח ההון האנושי בענף הבנייה לטובת קיצור משך זמן הבנייה. צעדים אלו יגדילו את היצע הדירות הן במרכז והן בפריפריה עבור האוכלוסייה הכללית ועבור אוכלוסיות המיעוטים.

2 הגדלת יכולת הנשיגות' לדיור בקרב חסרי דירה ומשפרי דיור

המשרד יפעל לסייע למשקי בית במרכז הארץ ובפריפריה לרכוש דירה ראשונה או לשפר דיור. על מנת לממש מדיניות זו, המשרד ישתמש בכלים אלה: הנחות בקרקע (פרט לאזורי יוקרה), סבסוד עלויות הפיתוח ומענקים לרוכשים בפריפריה. בנוסף יפעל המשרד להגדיל את שוק השכירות המוסדית באמצעות החברה הממשלתית "דירה להשכיר".

3 גיוון והגדלה של סל פתרונות הסיוע בדיור לאוכלוסיות מוחלשות

בהמשך לסעיף הקודם, מאז הקמתו, משרד הבינוי והשיכון מספק פתרונות דיור ראויים לאוכלוסיות שרכישת דירה אינה בטווח השגה עבורן. נכון להיום, פתרונות אלו כרוכים במתן שירותי דיור ציבורי ובזכאות לסיוע במשכנתאות ובשכר דירה. המשרד ירכוש דירות נוספות למלאי הדיור הציבורי בהיקף משמעותי וירחיב את הסכם הסוכנות, שבמסגרתו נבנים בתי גיל זהב עבור אוכלוסיית הקשישים. לאורך הקדנציה המשרד יפעל להתאים ולהרחיב בצורה המיטבית את סל פתרונות הדיור לאוכלוסיות היעד, בהלימה להתפתחויות בשוק הדיור ולמצבן החברתי-כלכלי של אוכלוסיות היעד.

4 קידום מדיניות תכנונית מגוונת בראייה אזורית ומטרופולינית

המשרד מקדם תשתית תכנונית בהתאם לתפיסה המטרופולינית והאזורית, שלפיה חלוקת ישראל למטרופולינים עיקריים תיתן מענה מיטבי ואיכותי לגידול הצפוי באוכלוסיית המדינה. במסגרת נושא זה יתוכננו ויגובשו פתרונות דיור מגוונים, המתאימים לקשת האוכלוסיות במדינת ישראל, לצד סיוע בתכנון משלים של אזורי תעסוקה, מערכי תחבורה ועוד. כמו כן, המשרד מתכנן ויוזם רובעי חדשנות, המהווים מרכז תעסוקתי איכותי ברמה המטרופולינית ותשתית מוצקה ליצירת שיתופי פעולה תעסוקתיים. נושא זה יצמצם את הפערים בין המרכז לפריפריה, יוביל לחלוקה צודקת יותר של משאבים ולפיזור של אוכלוסיית מדינת ישראל ההולכת וגדלה.

1 נשיגות דיור מוגדרת כיכולת משקי הבית באזור מסוים לרכוש דירה.

5 פיתוח וקידום של התחדשות עירונית ומרקם ותיק באזורי הביקוש והפריפריה

התחדשות עירונית וחיזוק המרקם הוותיק מהווים מענים מרכזיים באזורי המרכז והפריפריה לפיתוח תכנוני וכלכלי של הקהילות העירוניות הקיימות. כלי ההתחדשות העירונית הינם כלים משלימים ומשמעותיים לתכנון ולבנייה חדשה, אשר נועדו לפתח את השכונות הקיימות ברשות המקומית הן ברמה הפיזית והן ברמה החברתית-כלכלית. המשרד יפעל להאצה של תהליכי התחדשות עירונית באמצעות תמרוץ כלכלי של הרשויות. פעילות הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית תביא לשיתוף פעולה טוב ויעיל יותר בין כלל הגורמים בתהליך, לרבות רשויות מקומיות, יזמים, דיירים ועוד. עם צבירת התאוצה של הנושא באזורי הביקוש, תידרש חשיבה "מחוץ לקופסה" על מנת לעודד תהליכי התחדשות עירונית בפריפריה.

6 קידום של דיגיטציה ויעול בתהליכי עבודה משרדיים ובין-משרדיים

משבר הקורונה היווה זרז לתהליך טבעי שהחל בשנים האחרונות, והוא התמרת תהליכים ברוקרטיים מסורבלים לתהליכים פשוטים וזריזים, המבוצעים באופן דיגיטלי. באופן זה, בכוונת המשרד למחשב תהליכים לא-דיגיטליים, זאת לצד ייעול כללי של תהליכי העבודה, ניהול הרכש, הנגשת מידע ועוד. ייעול תהליכי העבודה יסייע בשיפור השירות לאזרח, תוך הקפדה על מתן מענה בהיר, מהיר ומותאם לקהלי היעד המגוונים שהמשרד נותן להם שירות.

המרכז למיפוי ישראל

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 הקמת פורטל שכירויות לאומי

פורטל השכירויות הלאומי, בשיתוף החברה הממשלתית "דירה להשכיר", מתוכנן להנגיש לשוכרי ומשכירי דירות מידע רב אודות דירות להשכרה: מחירי עסקאות, נתונים על הסביבה כגון שירותי חינוך ובריאות, גינות ופארקים, מוסדות ציבור, תחבורה ונגישות, שירותים מסחר ובילוי, איכות הסביבה, ועוד ועוד. הנגשת מידע זו תאפשר שוק משוכלל ויעיל יותר, הפחתה של תלות במקורות מידע שחלקם בעלי עלות כספית, וקיצור של משך הזמן והמשאבים הנדרשים לביצוע עסקת שכירות.

2 שולחן השרטוט הממשלתי

בהתאם להחלטת הממשלה 854 מיום 01.03.2021 בדבר איגום ושיתוף המידע לתכנון ומימוש ולטיוב הרגולציה בתחום הבנייה, הוטל על המרכז למיפוי ישראל בשיתוף עם מינהל התכנון והוועדה לשיפור מסד הנתונים על אודות שוק הנדל"ן לאפיין פלטפורמה מחשובית לאומית רוחבית על בסיס שרת המפות הממשלתית להצגת כלל המידע התכנוני על רובדיו השונים, לצורך ייעול תהליכי העבודה ולקידום השקיפות התכנונית. פלטפורמה זו תאפשר לכל הגופים העוסקים התכנון לתכנן על "שולחן שרטוט אחד", לראות תכניות קיימות ועתידיות של גופים אחרים, ובכך לשפר דרמטית את יעילות התכנון, להמנע מטעויות ועיכובים הנובעים מהעדר מידע, ולקצר משמעותית את זמני התכנון.

3 ניהול מקרקעין בתלת ממד

מיפוי בתלת ממד הוא התפתחות טכנולוגית כלל עולמית שגם מדינת ישראל מצטרפת אליה. עולם התלת ממד עומד להפוך השגרה של הליכי התכנון בכלל, ותכנון תשתיות בפרט, כאשר תכנון בתלת ממד מייצל ומקצר משמעותית את התכנון והבניה, ובעל אפקט ניכר בנושא בהפקעות הנדרשות לתשתיות לאומיות, הן בהפקעה מידתית ומינימלית, והן בחסכון בתשלום פיצויים. בשנים הקרובות קיים צבר של פרויקטי תשתית (מטרו, רכבות, ניקוז וביוב, כבישים ומנהרות) אשר המרכז למיפוי ישראל יידרש לתת להם מענה באישור תכניות תלת ממדיות, ולשם כך יבצע הערכות מורכבות מאוד, הן בהיבטי טכנולוגיה, הן בהיבטי הון אנושי, והן בהיבטי שירות לציבור והטמעה בקרב העוסקים במלאכה.

4 הקמת יחידת פרצלציות לתשתיות לאומיות

ריבוי פרויקטי התשתית הלאומיים, מחייב היערכות נפרדת והקדשת משאבים מיוחדים לביצועם, למניעת עיכובים ומתן אישורים בלוח זמנים מהיר. כך למשל, הצפי המשקי לשנים הקרובות רק לפרויקטיים לאומיים כגון המטרו, הרכבת לירושלים, מנהרות הכרמל, קירוי מחלפים באיילון וירושלים, עומד על למעלה מ-440 תכניות תלת ממד, ולמעלה מ-1200 תכניות לצרכי רישום, כל זאת בנוסף לכמות התוכניות הקיימת כיום ב"תור הרגיל". לצורך היערכות לטיפול מיטבי ומהיר בפרויקטי תשתית לאומיים, מתוכנן להקים במרכז למיפוי ישראל יחידת פרצלציות לתשתיות לאומיות שמהווה יחידה משלימה ומקבילה ליחידה דומה שהוקמה ברשות לרישום והסדר מקרקעין במשרד המשפטים.

5 מיפוי תשתיות, הסדר ורישום מקרקעין במגזרי המיעוטים

פעילות מיפוי התשתיות, ההסדר ורישום המקרקעין, היא תנאי מקדמי הנדרש לצורך הרחבת בניה בכלל, ובמגזרי המיעוטים בפרט, ומהווה חלק מהחלטות הממשלה העוסקות בפיתוח כלכלי של מגזרי המיעוטים (בין היתר החלטות ממשלה 922, 959, 1480, 2397, והחלטות במסגרת הצעת חוק ההסדרים לשנת 2021). ללא פעילות זו, לא ניתן לקבל היתרי בניה, ולא ניתן לקבל מימון ממוסדות בנקאיים לצורך בניה מסיבית. המרכז למיפוי ישראל יעסוק בשנים הקרובות בפעילות מוגברת בתחומים אלו, הן כרגולטור המופקד על חלק מתהליך הסדר המקרקעין באישור תכניות לצרכי רישום, הן כגוף המקצועי המסוגל לקדם תכניות איחוד וחלוקה בהסכמה, והן כמרכז פורום תשתיות לאומיות המוביל שיתופי פעולה במיפוי תשתיות.

6 הרחבת מאגר התשתיות הלאומיות

בהתאם להחלטת הממשלה 1074 הוקם במרכז למיפוי ישראל מאגר התשתיות הלאומיות, המהווה מאז מרכז פורום התשתיות בו חברים גופי תשתיות רבים, לרבות תאגידי מים, חברות תקשורת, ועוד. מאז הקמת המאגר התווספו אליו מיליוני רשומות, ובעזרת מערכת תיאום התשתיות שפותחה בחברת נתיבי ישראל, הועמד המאגר לרשות גופי התשתיות במשק, (ובקרוב גם לגורמי תכנון נוספים) ע"י פלטפורמה טכנולוגית המאפשרת סנכרון התייעלות וקיצור זמנים משמעותי, בתכנון ובניית התשתיות השונות, על ידי הגופים השונים. בשנים הקרובות יעסוק המרכז למיפוי ישראל הן בהרחבת פורום התשתיות, והן בעדכון וטיוב מסיבי של המאגר, בין היתר באמצעות קליטת מפות as made, ושימוש בטכנולוגיות בינה מלאכותית.

רשות מקרקעי ישראל

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 הגדלת היצע הדיור למגורים

1. כדי לתת מענה לצורכי הדיור במדינת ישראל, הרשות תתמקד בהגברת קצב השיווק וההקצאת של קרקעות למגורים ולתעסוקה, בין היתר תוך מתן דגש על האצת פרסום של מכרזים פומביים, מכרזי ייזום (מקב"ת - מכרז קרקע בלתי מתוכננת) ותהליכי התחדשות עירונית, וכן תוך קידום פרויקטים הנותנים מענה לחסמים תשתיתיים, ובכלל זה גיבוש של הסדרי פיתוח והסכמי גג עם רשויות מקומיות.
2. לצד שיווקי הקרקעות למגורים, הרשות תפעל להגברה של שיווקי הקרקעות לייעודי תעסוקה תומכת מגורים.

2 סיוע בקידום מדיניות הממשלה להקצאת קרקעות

- לצד פעילותה בשיווק קרקעות למטרות מגורים ותעסוקה, תפעל הרשות למתן פתרונות המצויים בתחום טיפולה לקידום מדיניות הממשלה בנושאים שונים, דוגמת מחצבות, מטמנות ואנרגיות מתחדשות.

3 ייזום התכנון במקרקעי ישראל וקידומו

- הרשות תתמקד בהגדלת המלאי התכנוני של הקרקעות למגורים ולתעסוקה, הן על ידי קידום סטטוטורי של תוכניות מפורטות למגורים בטווח הקצר והן על ידי הגדלת המלאי התכנוני של יחידות דיור במרחב בטווח הקצר-בינוני. בנוסף, תפעל הרשות לקידום הסדרה סטטוטורית של תוכניות בהתאם לחוק הותמ"ל (הוועדה הארצית לתכנון ולבנייה של מתחמים מועדפים לדיור).

4 הסדרת השימושים בקרקע חקלאית

- הרשות תתמקד בהסדרת השימושים החקלאיים בהתיישבות החקלאית (קיבוצים ומושבים) ובישובים הקהילתיים, תוך התייחסות לשטחי ייעור, עיבוד ומרעה המוכרים על ידי הרשות. נושא במיקוד זה נועד לפתח את ההתיישבות ולשמור על עתודות קרקע לצורכי פיתוח כלכלי.

5 העברת הבעלות על הקרקע והסדרת הרישום

הרשות תקדם את הסדרת הרישום של הקרקעות והקניית הבעלות עליהן, תשמור על זכויותיהם של בעלי הקרקעות במקרקעי ישראל ותעניק שירותים שונים לבעלי הזכויות, ובכלל זאת ניהול זכויותיהם או מימושן. הרשות תפעל להסדרה של רישום קרקעות שטרם עברו פרצלציות,¹ וכן תפעל להשיב קרקעות בחלקות ששינו ייעוד, בהתאם לתפקידן המוגדר בחוק.

6 שמירה ופיתוח מקרקעי ישראל

1. הרשות תפעל לשמירה על זכויותיהם של בעלי הקרקעות במקרקעי ישראל ולאכיפת השימושים המותרים לבעלי הזכויות, בהתאם למדיניות הקרקעית החלה על הרשות. זאת, תוך חיזוק והרחבת סל הכלים המשמש לשיפור מערך השמירה על הקרקע; לניהול מקרקעי ישראל כמשאב, לשם פיתוחה של מדינת ישראל לטובת הציבור, הסביבה והדורות הבאים; ולהשאר עתודות קרקע מספיקות לצרכיה של המדינה ולפיתוחה בעתיד, תוך איזון ראוי בין צרכי שימור ובין שיווק קרקע לשמירה על עתודות קרקע לצורכי ציבור.
2. הרשות תמשיך לפעול לשמירה ולפיתוח סביבת, לרבות טיפוחם של שטחים פתוחים בעלי חשיבות לשמירה על הקרקעות, המגוון הביולוגי והמערכות האקולוגיות בישראל וכן פיתוחם של פארקים ואזורי נופש ופנאי, זאת באמצעות פעילות הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים.²

7 הטמעת תהליכים במתן השירות ללקוח ופישוטם

1. במהלך השנה הקרובה ובשנים הבאות, הרשות תתמקד בהפחתת רגולציה ופישוט תהליכים לטובת ייעול העבודה הפנימית ברשות ולטובת שיפור חוויית הלקוחות.
2. הרשות תמשיך להטמיע ולפתח את פרויקט "רמיטק"³ לשדרוג והחלפת כלל מערכות המידע ברשות והתאמתם לטכנולוגיות עדכניות.
3. הרשות תפעל להנגשת מידע ותהליכים לציבור באמצעות יצירת ערוצים דיגיטליים ישירים למתן שירותים ומידע ללא הגעה למשרדי הרשות.

1 פרצלציה היא חלוקה של מקרקעין, שמטרתה לתרגם את החלוקה המופיעה בתוכנית מפורטת לחלקות הניתנות לרישום בפנקסי המקרקעין בלשכות רישום המקרקעין (טאבו). תהליך המדידה מתבצע באמצעות מודד מוסמך, והוא מאושר ומבוקר על ידי הוועדות המקומיות לתכנון ולבנייה והמרכז למיפוי ישראל (מפ"י).

2 הקרן לשמירה על השטחים הפתוחים בישראל הוקמה בשנת 2012 לפי חוק רשות מקרקעי ישראל, שבו נקבע כי אחוז אחד (1%) מהכנסות רשות מקרקעי ישראל יוקצה בכל שנה לטובת פרויקטים שנועדו להגן על השטחים הפתוחים ושמורות הטבע בישראל.

3 תכנית "רמיטק" כוללת שלוש פרוגרמות (ליבה, ערוצים ודווח) וכן פעילות רוחבית תשתיתית. במסגרת התוכנית יוחלפו מערכות הליבה של רשות מקרקעי ישראל שהן בנות למעלה מ-30 שנה, יותאמו לתהליכי העבודה במתאר רשותי וכן יפותחו וישודרגו היכולות בנושאי השירותים המקוונים והשירות לאזרח.

משרד הבריאות

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר הבריאות

ניצן הורוביץ

השבעתה של הממשלה לאחר תקופה של שיתוק לאומי מהווה הזדמנות לרענן, לחדש ולשנות את התפיסה שבה פעלו המשרדים השונים.

חזון מערכת הבריאות לשירותי בריאות איכותיים ושווים לכל תושבי ישראל אותגר בשנה וחצי האחרונות כמה פעמים. ראשית, על ידי נגיף הקורונה, שלא זו בלבד שהציף את הפערים התשתיתיים במערכת הבריאות - בתשתיות, בתקצוב ובכוח אדם, בשירות ובשירותי החירום והמניעה - הציף גם את הפערים בחברה הישראלית, ובהתאם, ניכרה ההתפרצות בקבוצות השונות. עוד זה מדבר וזה בא, אירועי "שומר החומות" פערו מחדש את השסע בין האוכלוסייה הכללית לערביי ישראל, שתי אוכלוסיות שדווקא חיות בהרמוניה בתוך מערכת הבריאות הן כמטפלים והן כמטופלים. עד כה, מערכת הבריאות מובילה במקצועיות ובמסירות ומתוך התנהלות אחראית ושקולה את המאבק בנגיף, והוכיחה כי הפער בין הקבוצות ניתן לגישור. התקופה האחרונה מדגישה ביתר שאת את החשיבות שבמערכת בריאות איכותית, יעילה ומתוקצבת כראוי. אנו פועלים ונמשיך לפעול למען קידום מערכת הבריאות, על מנת שנוכל להמשיך ולצעוד בראש רשימת מערכות הבריאות הטובות בעולם. לצד זאת, המילים "לחיים בריאים יותר" דורשים התגייסות לאומית, בהובלת מערכת הבריאות, כדי שמימוש הזכות לבריאות לכול יוכל להפוך למציאות. הנושאים במיקוד שמובאים בפניכם מושפעים, כמובן, מההתמודדות עם נגיף הקורונה, אך בד בבד גם צופים אל האופק על המערכת שתישאר לאחר המשבר, מתוך מטרה להשאירה איתנה ולהעצימה, על מנת שתהא ערוכה לאתגרי העתיד. היו סמוכים ובטוחים, כי אנו נמשיך ונעשה כל שביכולתנו ונהפוך את המשבר להזדמנות, כשהצלת חיי אדם ומימוש הזכות לבריאות עומדים לנגד עינינו.

אני רוצה לחזק את ידיהם של כל העוסקים במלאכה - הרופאות, האחים, העוסקים במקצועות הבריאות, אנשי המינהל והמטה בבתי החולים ובקופות החולים, בצה"ל ובמשרד הבריאות, ולקוות לזמנים שקטים ובריאים יותר.

ניצן הורוביץ

שר הבריאות

עיקרי המדיניות

השנים 2020 ו-2021, מעבר להיותן רוויות דרמות ואירועים שנגעו במערכת הבריאות ובמשרד הבריאות, היו מלוות בהיעדר תקציב מאושר ובחילופים בדרג המיניסטרילי והניהולי. המשרד שם לעצמו יעד לקדם את הנושאים הבאים בשנים הקרובות בנושאים מרכזיים בתוך כלל העשייה המשרדית ולצד הטיפול במגפת הקורונה.

1 קידום ראוי של סל הבריאות

סל הבריאות שזכאים לו תושבי ישראל מתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי נשחק בשנים האחרונות עקב תהליכי הזדקנות האוכלוסייה, התגברות התחלואה הכרונית, עלייה בציפיות המטופלים, התייקרויות הטכנולוגיות והשירותים הרפואיים והתייקרויות מחירים. אנו נתאים את מקדמי הגידול של תקציב הסל כדי למנוע שחיקה זו.

1. מקדם טכנולוגי - הגדלת הסל הניתן למבוטחים על ידי קופות החולים והוספת תרופות, טכנולוגיות ושירותים חדשים בהיקף של 550 מלש"ח (לעומת 300 מלש"ח כיום).
2. מקדם דמוגרפי - התאמת התקציב של המערכת כך שישקף את הגידול באוכלוסייה ואת הזדקנות האוכלוסייה בישראל באמצעות תוספת לסל הצמודה למקדם הדמוגרפי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בתוספת 0.209 ובהתאמה לעלות הטיפול בפועל. שווי מקדם זה בשנת 2022 הינו כ-127 מלש"ח.

2 חיזוק מערך בריאות הנפש

מערך בריאות הנפש במדינת ישראל סובל היום ממחסור בולט ביחס לשאר תחומי הרפואה. המטופלים של תחום זה הם אוכלוסייה מוחלשת, והמחלות הנפשיות עדיין סובלות מסטיגמה ומחוסר הבנה חברתית. אנו מחויבים לתקן עיוותים כדי להבטיח גם לקהילת מטופלים זו שירות מצוין בתחום חשוב זה. במיוחד, אנו מחויבים לבנות מערך מתקדם יותר, שעושה את המיטב בתחומי המניעה והטיפול המוקדם, כדי לאפשר לאנשים לרפא את עצמם בשלבים מוקדמים של המחלה, ובמסגרת הקהילה שלהם, ולשקם את חייהם ככל האפשר.

1. חיזוק הטיפול הקהילתי בבריאות הנפש

א. קיצור זמני ההמתנה לטיפול - עם יישום הרפורמה לבריאות הנפש בשנת 2015, המשרד החל לעקוב אחר הטיפולים שבאחריות קופות החולים. במהלך שנת 2019 החל משרד הבריאות במדידה ופרסום של זמני המתנה לרפואה יועצת בקהילה במגוון מקצועות. מהלך זה נעשה בליווי מחקרי ובשיתוף פעולה עם קופות החולים. מדידה זו לא הורחבה עדיין לתחום בריאות הנפש, עם זאת, גם לפני השלמת מדידה מלאה ברור כי התורים כיום ארוכים מאוד. בכוונתנו לפעול כדי לקצר את זמני ההמתנה לביקור ראשון אצל רופא פסיכיאטר ולטיפולי פסיכותרפיה.

- ב. הוספת שירותים קהילתיים חדשים - לצורך שיפור איכות הטיפול ושימור מטופלים בקהילה, בהם הוספת טיפולי יום בקהילה לאוכלוסיות ייעודיות, תמיכה בהקמת בתים מאזנים, שיכולים לסייע למנוע החמרה של תחלואה נפשית לאורך החיים ומפחיתים את מספר האשפוזים, ותמריצים להקמת צוותי התערבות בעת משבר נפשי בקהילה.
- ג. הקמת קהילות משקמות - למטופלים שאין להם מסגרת שיקומית מתאימה ולא זוכים כיום לטיפול מתאים, לחלק מהמטופלים הממושכים בבתי החולים, שיוכלו לעבור למסגרת זו, כך שהצוות המטפל שייוותר בבתי החולים יוכל לחזק מערכי טיפול אקוטיים ולהוסיף שירותים ייחודיים בבתי החולים.
2. שדרוג תשתיות בבתי החולים ליצירת תנאי אשפוז הולמים - לצד מהלכים רבים שנעשו בשנים האחרונות לשיפור התשתיות, הרי שעדיין תנאי המלונאות בבתי החולים הפסיכיאטריים רחוקים מלהשביע רצון, וכיום אין סטנדרט מובנה למלונאות ("פרוגרמה") במרכזים לבריאות הנפש ובמחלקות הפסיכיאטריות. יש לגבש פרוגרמה מסודרת למחלקות האשפוז הפסיכיאטרי, אשר תתייחס, בין היתר, למספר המטופלים בחדר, למספר מטופלים לכל חדר שירותים, למספר מטופלים למקלחת, להגדרת מ"ר של חצר למטופל ועוד, ותיתן את הדעת גם להיבטים עיצוביים של חוויית המטופל וצרכיו.
3. כוח אדם בתחום בריאות הנפש - הוספת תמריצים להכשרת פסיכותרפיסטים ופסיכיאטרים, בדגש על מטפלים דוברי ערבית, אמהרית ושפות נוספות ועל אזורי הפריפריה.

3 חיזוקה של רפואת הקהילה

מערכת בריאות מאוזנת ואיתנה משלבת בין בתי חולים לרפואת בקהילה. עיקר הפעילות של המניעה והטיפול מתרחשת בקהילה - 4 קופות החולים, האחראיות על כ-9 מיליון תושבי ישראל. קופות החולים נמצאות בשחיקה קבועה של תקציבן ועדיין נותנות שירות שנתפס בציבור כטוב (על פי סקר מכון ברוקדייל). אופי הטיפול בקהילה עובר שינוי והתאמות הן לקורונה והן לתחלואת החורף השנתית, המחייבות את הקופות להיערך בהתאם. בין השאר, הקופות מבצעות פעולות פרואקטיביות לקידום הבריאות ולטיפול מקדים בחולים בקבוצות סיכון. על מנת להקל על העומסים בבתי החולים ולחזק את הקהילה, המשרד פועל לתגבור החיסונים והמעבדות, לקיצור תורים לרפואה יועצת ולשיפור הזמינות, להרחבת ערוצים דיגיטליים בבריאות הציבור ובבריאות הנפש, לשיפור אוריינות טכנולוגית ולהנגשה שפתית. כלי משמעותי נוסף שאותו המשרד מעוניין לקדם הוא תחום אשפוזי הבית וטיפולי הבית, שמלבד התועלת שעולה מהם בשל היותו של הבית המקום המיטבי לטיפול בחולה בהיבט של מניעת זיהומים, צפוי לתת מענה לצורך בצמצום היקף התוספת במיטות האשפוז הנדרש למערכת, וזאת תחת תנאים מתאימים ואיכות קלינית גבוהה. תחום אשפוזי הבית קיים בישראל זה שנים, אך לא המריא בשל קשיים שונים - כלכליים, רגולטוריים ואחרים. המשרד פועל להסדיר נושאים אלה ולהביא לגידול בהיקף השירותים הניתנים במסגרת הבית. תקופת הקורונה הדגימה את יעילותה של מדיניות זו ואת התאמתה לצורכי המערכת. אני מבקש להגדיל משמעותית את היקף השירות הניתן מרחוק באמצעים דיגיטליים.

4 חיזוק תשתיות האשפוז והמחלקות הפנימיות בפרט

אחת מנקודות החוסן של מערכת הבריאות בישראל היא מערכת האשפוז, שהוכיחה זאת במהלך הטיפול בקורונה, זאת על אף מחסור תקציבי לאורך השנים ותקינה מיושנת. מחלקות רבות, בעיקר הפנימיות, היוו חוד החנית במאבק בקורונה בבתי החולים והוסבו למחלקות קורונה. צוותים שרגילים לעומס הפנימיות התמודדו עם עומס גדול אף יותר וללא ההפוגה של הפחתת עומס קיצית של שנה נורמטיבית, ומצויים במרתון פעילות מפרברואר 2020.

המשרד פועל ליישם את מסקנות ועדת פרופ' טור כספא לחיזוק הפנימיות. ראשית, על ידי קיבוע של תוספת התקינה שניתנה לבתי החולים לטובת המאבק בקורונה. בנוסף, קידום אשפוזי הבית הן על ידי קופות החולים והן על ידי בתי חולים צפוי להשיל מעט מהעומס. גם תקציב פיתוח נוסף למערכת צפוי לשפר את תנאי האשפוז ואת תנאי הטיפול במחלקות הפנימיות בבתי החולים הכלליים ברוח מסקנות הוועדה. ואולם אין די בתוספת זו להשלים את כל החוסר, ונדרשת גם תקינה נוספת על זו שניתנה ועדכון מפתחות התקינה, חיזוק המערך הגריאטרי ההמשכי ומערך השיקום ותקציבי פיתוח נוספים על מנת שנוכל לסיים את תופעת מיטות המסדרון.

אין ספק, כי החלטת הממשלה על הקמת בית חולים נוסף בבאר שבע תהווה חיזוק דרמטי לשיפור השירות לתושבי ישראל, והדרום בפרט.

5 מניעת תחלואה

ההשקעה הטובה ביותר מבחינת החזר השקעה בבריאות הינה בתחום המניעה. מניעת תחלואה היא בעלת ערך בריאותי, חברתי וכלכלי מובהקים. 10% מתוצאי הבריאות (Outcomes) נובעים משירותי הבריאות, והיתר נובעים מהתנהגות הפרט, מתנאים סביבתיים, חברתיים ואחרים. לאור הבנה זו, הוביל משרד הבריאות כמה מהלכים משמעותיים: "אפשרי בריא"¹ לקידום הבריאות במערכת החינוך ובשלטון המקומי, תוכנית ממוקדת למניעת השמנה בילדים, תוכנית לצמצום העישון בכלל ובאוכלוסיות במיקוד בפרט, צמצום פרסום של מוצרי עישון, קידום הזדקנות בריאה, וכמובן רפורמת סימון המזון. לכל התוכניות האלה יש תוצאות ברורות, המצביעות על נכונותן וכיום בשלה העת לקפיצת מדרגה אסטרטגית בהשקעה הלאומית במניעת תחלואה, ובייחוד על רקע תקופת הקורונה, שהביאה איתה החרפה של התנהגויות לא בריאות והשיגה אותנו לאחור. שיתוף הפעולה בין משרדי הממשלה השונים, בראשם משרד הבריאות, עם הרשויות המקומיות השונות בהתמודדות עם נגיף הקורונה היווה נקודת מפתח למניעה של המשך ההדבקות, לאכיפה יעילה ולהתנהגות מונעת במרחב הציבורי. כך, גם בשגרה, סביבת מחיה מקדמת בריאות תביא להפחתה של תחלואות שונות ולאורח חיים בריא יותר לציבור בישראל. לאור אלה, מלבד חיזוק הפעילות הקיימת והמשך תנופת העשייה, המשרד מתעתד לפעול בתחומים נוספים ובאופן נרחב. כך, יפעיל המשרד תוכניות שונות לצמצום עקה (סטרס), לשימוש מושכל במסכים, לתזונה בריאה, לעידוד פעילות גופנית, לבריאות שן נכונה ולאיתור פרואקטיבי מוקדם. לשם כך עלינו לעבוד בזירות מגוונות ובשיתוף פעולה עם מערכת החינוך, השלטון המקומי, מקומות העבודה ועוד.

1 "אפשרי בריא" - התוכנית הלאומית לחיים פעילים ובריאים <https://www.efsharibari.gov.il/>

6 צמצום אי-שוויון

בישראל קיים אי-שוויון במדדי הבריאות בין קבוצות שונות, בין פריפריה ומרכז ואף בין שכונות או יישובים באותם אזורים. המשרד מפרסם מדי שנה את דו"ח אי-שוויון בבריאות, שמוצגים בו הפערים השונים. כך, לדוגמה, אנשים החיים בעוני מקבלים שבץ מוחי 10 שנים במוצע לפני אחרים ובשיעורים גבוהים יותר, וילדים בכיתה ז' מהאוכלוסייה הערבית מתאפיינים בעודף משקל ובהשמנת יתר גבוהים מאשר האוכלוסייה הלא ערבית - מאפיין שמהווה גורם סיכון מהותי לתחלואה כרונית. לאור האמור, משרד הבריאות פעל בשנים האחרונות כדי לצמצם פערים. נושא הכשירות התרבותית שופר, כמו גם הנגשת שירותים נדרשים בפריפריה.

בנקודת זמן זו, המשרד חרת על דגלו שתי תוכניות מרכזיות לקידום השוויון בבריאות:

1. תוכנית אסטרטגית לבריאות באוכלוסייה הערבית - תוכנית שהיא החלטה משלימה להחלטת הממשלה מס' 9292 בנושא בריאות בחברה הערבית מיום ה-30.12.2015. עם עיקרי ההחלטה נמנים הנושאים החשובים של קידום הזמינות של שירותים טיפוליים באמצעות הרחבת הנגישות הלשונית והפיזית לשירות לאוכלוסייה זו, הכשרת מטפלים בדגש על מקצועות הבריאות, התאמת תשתיות עירוניות לסביבה מקדמת בריאות, תוכניות התערבות מותאמות לצמצום עישון ולתזונה בריאה.
2. חיזוק הבריאות בפריפריה הגיאוגרפית בדגש על התשתיות הטיפוליות בפריפריה - הקורונה הוכיחה לנו, כי קרוב אינו חייב להיות קרוב פיזית, והאיצה את המהפכה הדיגיטלית בבריאות. לכן יפעל המשרד להנגשת השירות לאוכלוסיות נוספות ולפריפריה. בנוסף, המשרד פועל לחיזוק התשתיות הפיזיות על ידי הקמת שני בתי חולים חדשים: בית החולים ע"ש שמעון פרס בבאר שבע ובית החולים ע"ש מנחם בגין בקריית אתא, וגם השלמת מרכז השיקום בבית החולים פוריה. בנוסף, יושקעו משאבים בהון האנושי בפריפריה ובקידומו של תכנון ארוך טווח ייעודי לפריפריה בכלל מקצועות הבריאות.

7 חיזוק ההון האנושי במערכת הבריאות

מערכת הבריאות מוכיחה פעם אחר פעם, כי עוצמתה נובעת מאנשי הצוות הפועלים בה: רופאות, אחים, אנשי מקצועות הבריאות, אנשי המשק והמינהל, אנשי המעבדות ואנשי המיניסטריון. המערכה מול נגיף הקורונה הוכיחה לכולנו, שיש לחזק את המערכת לא רק באזורים שבהם המצוקה קיימת, לצערנו, בימות שגרה, אלא גם באזורים שבעיתות שגרה אינם זוכים לקשב מספק, ולוודא כי הטיפול באחד אינו בא על חשבון האחר. משרד הבריאות נדרש לפעול יחד עם המשרדים האחרים כדי להרחיב את היקף ההכשרות ואת חיזוק המקצועות השונים, בכלל זה הרחבה והאצלה של סמכויות על מנת למלא את השורות ולאפשר רצף טיפולי ועבודת צוות טובה יותר, כמו גם את צמצום השחיקה על מנת לשמר כוח אדם במערכת ובהנעה לאורך שנים.

בין הפעולות המתוכננות במסגרת זו: הגדלה של מספר כיסאות הלומדים במקצועות השונים באקדמיה והרחבת ההכשרה המעשית לקהילה, תגבור התקינה במערכת והתאמתה להזדקנות האוכלוסייה ולעלייה בתחלואה הכרונית, התאמה של אופי העבודה במקצועות השונים לצורכי כוח האדם וצמצום שחיקתו.

2 החלטת הממשלה מס' 922 מיום 30.12.2015 בדבר פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיות המיעוטים בשנים 2016-2020

כמו כן, משרד הבריאות אמון על מספר רב של מקצועות בריאות המוסדרים בחקיקה, הקובעת את התנאים לקבלת רישיון בכל אחד מהם וכן את ההשכלה הנדרשת. אולם ישנם מספר רב של מקצועות בריאות שטרם הוסדרו בחקיקה, ובמרוצת השנים הוסדרו בחוזרי מנכ"ל שונים. בין המקצועות שטרם הוסדרו והוחלט כמטרה לקדם - רנטגנאים, טכנולוגים רפואיים ועוד. הסדרת המקצועות בחקיקה תאפשר וידוא של רמה מקצועית נאותה ושמירה על בריאות הציבור. המשרד מתעתד להביא חקיקה המסדירה מקצועות אלה, ובכלל זה את האפשרויות להתמחות ולהתמקצעות בהם.

המשרד לביטחון הפנים

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השר לביטחון הפנים עמר בר-לב

העת הנוכחית מציבה בפני מדינת ישראל בכלל ובפני המשרד לביטחון הפנים וגופיו בפרט שורה של אתגרים - הפשיעה גוברת בחברה הערבית, איום על החוסן הפנימי והמשילות במדינה, התמודדות מתמשכת עם מגפת הקורונה, אלימות כנגד נשים ואלימות במשפחה, משבר האקלים ועוד. התמודדות עם האתגרים הללו דורשת לפעול ולייצר את התשתיות הנדרשות לטובת פעולה אפקטיבית ומשמעותית אשר תצליח לחולל שינוי של ממש בסוגיות אשר בתחום האחריות של המשרד לביטחון הפנים. אני רואה כנקודת המוצא עבור עשייה זו את שיפור אמון הציבור שמהווה תנאי מקדמי למימוש כיווני הפעולה של המשרד לביטחון הפנים.

הגברת אמון הציבור, על כל חלקיו וגווניו, במשרד לביטחון הפנים, במטרת ישראל, ברשות הארצית לכבאות והצלה ובשירות בתי הסוהר תתבסס על שני צירי פעולה מרכזיים: הציר הראשון יעסוק בהעמקת השותפויות וחזוק החוסן הקהילתי בראייה מקומית אל מול החלקים השונים בחברה הישראלית. זאת תוך התאמתו לצרכים הייחודיים כפי שבאים לידי ביטוי בקהילות השונות, ובהן: החברה הערבית, קהילת יוצאי אתיופיה והחברה החרדית. הציר השני, יעסוק בהעלאת תחושת הביטחון האישי תוך חיזוק המענה האפקטיבי של גופי המשרד לביטחון הפנים תוך הרחבת כוחות המשטרה, שדרוג מערך הכליאה וחזוק שירותי ההגנה מאש, החילוץ וההצלה.

כמו כן, המשרד לביטחון הפנים בראשותי יפעל למיגור האלימות והפשיעה ברחוב הערבי תוך שילוב בין פעילות אכיפה ופעילות מניעה: האכיפה אשר במסגרתה ינתן מענה בלתי מתפשר כנגד האלימות והפשיעה ביישובים הערביים ובערים המעורבות תוך מיקוד מאמץ ואכיפה מוגברת כנגד תופעות עבריינות בחברה הערבית וריסוק פעילות ארגוני הפשיעה. ומהצד השני פעולות מניעה, במסגרתן יפעלו המשרד לביטחון הפנים, משטרת ישראל והרשות לביטחון קהילתי לפיתוח תשתיות קהילתיות וליצירת החיבורים הממשלתיים והמקומיים הנדרשים בין היתר באמצעות מענה בחינוך, בתעסוקה וברוחה, שכן רק בדרך זו נוכל לייצר שינוי אמיתי שיחזיק מעמד לטווח הרחוק.

בנוסף נפעל למיגור האלימות במשפחה, האלימות כנגד נשים ותופעת הניצול הגובר ברשת זאת במסגרת מוקד 105 - "המטה להגנה על ילדים ברשת", נפעל לצמצום הבריונות בכבישים, לטיפול בתופעת הפשיעה החקלאית ולחיזוק המענים וההיערכות למצבי חירום וקיצון; נביא להתייעלות ברצף הכליאה והשיקום של האסירים וכן להעלאת תנאי מחייתם בהלימה לפסיקת בג"צ שטח המחייה וזאת מתוך מטרה לירידה בשיעור הרצידיביזם.

יעד משמעותי נוסף אותו נפעל לקדם הנו שיפור רמת השירות לאזרח, צמצום הבירוקרטיה וטיוב הרגולציה, זאת לצד הגדרת תהליכי עבודה ומנגנוני ניהול ארגוניים יעילים אשר יאפשרו אספקת שירותים מיטבית, מקצועית, שקופה ובהירה לאזרח, תוך מתן דגש לתהליכי דיגיטציה והנגשה. כי באנו לעשות!

1 הגברת הביטחון האישי ואמון הציבור

המשרד לביטחון הפנים יפעל להעלאת תחושת הביטחון האישי של אזרחי ותושבי מדינת ישראל במרחב חייהם הפרטי והציבורי, תוך חיזוק אמון הציבור בתממש בראש ובראשונה במשימות הליבה של גופי המשרד ובמאמצי הגברת הביטחון האישי ואמון הציבור תתממש בראש ובראשונה במשימות הליבה של גופי המשרד ובמאמצי האכיפה למול הפשיעה בישראל ובהן גם תופעות עבריינות חמורה בחברה הערבית, עבריינות ובריונות בכבישים, אלימות כנגד נשים ופשיעה חקלאית. כמאמץ משלים ובחשיבות עליונה, הביטחון האישי ואמון הציבור יתפתחו מתוך העמקת השותפויות עם כל חלקי החברה בישראל וחיזוק החוסן הקהילתי בראייה מקומית, תוך התאמת השירות לצרכי הקהילה. תפיסה לאומית-מקומית זו, אשר תבוא לידי ביטוי בין היתר בקרב יוצאי אתיופיה, בהתיישבות החקלאית, בחברה החרדית ובחברה הערבית תתממש על בסיס העצמה ושילוב הקהילה בשיתוף השלטון המקומי, ותספק מענה קונקרטי לצרכי המקומיים כדוגמת הגברת האכיפה כנגד פשיעה חקלאית במגזר הכפרי. בהמשך לכך יפעלו המשרד לביטחון הפנים וגופיו במגוון פעולות וצעדים: משטרת ישראל לחיזוק דמות השוטר כמשרת ציבור בקהילה; שירות בתי הסוהר לטיוב רצף הענישה, הכליאה והשיקום במטרה למנוע חזרה לעבריינות; הרשות הארצית לכבאות והצלה להגברת פעולות המניעה למניעת דלקות באמצעות ביסוס קווי חיץ והדרכה מותאמת קהילה, הרשות לביטחון קהילתי לחיזוק החוסן הקהילתי באמצעות תכניות יישוביות למניעת אלימות וחיזוק הביטחון האישי ואגף רישוי כלי ירייה באמצעות הרחבת ההנחיות לצמצום תפוצתם של כלי ירייה.

2 מאבק באלימות ובפשיעה ביישובים ערביים ומעורבים

רמת האלימות והפשיעה בחברה הערבית, מאופיינת במדדי אלימות ופשיעה גבוהים משמעותית ביחס לחברה היהודית, כאשר לצידה קיים מחסור בתשתיות ממשלתיות מבוססות ביישובים הערביים והמעורבים. נוכח הפערים שהעמיקו במרוצת השנים, פועל המשרד לביטחון הפנים למציאת מענים מותאמים לחברה הערבית, תוך מיקוד מאמץ ואכיפה מוגברת כנגד תופעות עבריינות בחברה הערבית, ריסוק הפעילות של ארגוני הפשיעה ומתן מענה מבוסס תשתיות קהילתיות. לאור הנתונים ותמונת המצב בשטח, עולה צורך ברור ודחוף בהגברת האכיפה והרחבת המענה הניתן להתמודדות עם תופעת האלימות בחברה הערבית. נוכח הדברים הללו פעל המשרד לביטחון הפנים לגיבוש תוכנית עבודה לטיפול בנושאים אלו, כאשר כיווני הפעולה המרכזיים בתוכנית מתמקדים בהגברת הנוכחות המשטרתית ברחוב הערבי, מאבק בלתי מתפשר למיגור הפשיעה המאורגנת והחמורה, חיזוק התשתיות הקהילתיות, איתור אמל"ח לא חוקי וצמצום תופעות פשיעה ועבריינות מרכזיות. מימושם של כיוונים אלו יעשה על בסיס הידוק שיתופי פעולה בין מערכתיים, קידום מאמצי מניעה מקומיים משותפים ותיווך אפקטיבי לאזרחים.

3 אלימות כנגד נשים ואלימות במשפחה

תופעת האלימות כנגד נשים ותופעת האלימות במשפחה הן בעיות ציבוריות-חברתיות העומדות כל אחת בפני עצמה, אך גם כאלו השזורות זו בזו. מדובר בתופעות חמורות המשקפות אלימות גלויה וסמויה, המתבטאת בקצה החמור ביותר ברצח נשים על ידי בני משפחתם, אך ניכרת במנעד רחב של גילויי אלימות על ידי גורמים שונים, בתוך המשפחה ומחוצה לה, כנגד נשים, קשישים וילדים.

על מנת להביא לצמצום משמעותי של תופעת האלימות כנגד נשים ותופעת האלימות במשפחה יפעל המשרד לביטחון הפנים לספק מענה יעיל לנפגעות המותאם לקבוצות האוכלוסייה השונות תוך טיוב הטיפול של מערכת האכיפה כלפי הנפגעות, וזאת לצד חיזוק תהליכי האכיפה אל מול כלל הגורמים המעורבים במעגל האלימות. אבן יסוד בתהליך זה מבוססת על הגברת שיעורי הדיווח של הנפגעות והגברת האמון של הנפגעות במערכת האכיפה כתנאי מקדים לכך. לצורך זה יפעל המשרד לביטחון הפנים לחיזוק המנגנונים הקיימים במסגרת ישראל לטיפול בתופעות אלו, וכן לשיפור הרצף הטיפולי הניתן בשירות בתי הסוהר לאסירים שהורשעו בעבירות לאלימות במשפחה.

4 שיפור והגברת השירותיות

נוכח ממשקי העבודה הרחבים של המשרד לביטחון הפנים וגופיו עם הציבור, ימשיכו המשרד וגופיו לפעול לשיפור השירות תוך דגש על דיגיטציה נרחבת של פעילותם. בתוך כך ימשיך ויקדם המשרד את מאמציו לשיפור חווית המשתמש של הציבור באמצעות אפיקי הפעולה הבאים: הגשת תלונה משטרתית באופן מקוון, יצירת סטנדרטיזציה בטפסי העבודה המוגשים לרשות הארצית לכבאות והפיכתם למקוונים, הקמת ממשקים מקוונים בין המשטרה ושירות בתי הסוהר לבין פרקליטות המדינה וגורמים רלוונטיים נוספים במטרה לייעל את עבודת כלל הגורמים העוסקים באכיפת החוק. שיפור השירות מהווה צעד נוסף בהגברת אמון הציבור במשרד וגופיו, זאת נעשה כחלק ממהלכי רוחב של המשרד לביטחון הפנים להעלאת תחושת הביטחון האישי של כלל האזרחים והתושבים.

5 שיפור המענה למצבי חירום

התרחשותם של אירועי חירום ומקרי קיצון דורשים תכנון מראש, היערכות לתרחישי ייחוס וכן צורך מתמיד להיערכות ארגונית ומבצעית. הדברים ניכרים ביתר שאת נוכח שינויי האקלים וגלי השריפות המתגברים מדי שנה, התפרצות והתפשטות מחודשת של נגיף הקורונה, רעידות אדמה וכן הפרות סדר נרחבות שמתקיימות בתרחישי חירום שונים. לצורך כך פועל המשרד לביטחון הפנים לשפר את יכולות הגופים לקראת תרחישי קיצון ובתוך כך גם התמודדות עם נגיף הקורונה והשפעותיו. במסגרת זאת, פעל המשרד לביטחון הפנים להקמה והפעלה של מנהלת האכיפה הלאומית לשם תיאום והכוונת כלל רשויות וגופי האכיפה, אשר ממשיכה לפעול מטעם המשרד לביטחון הפנים להובלת מאמץ האכיפה הלאומי ומתן מענה בנוגע לסוגיות העולות ממדיניות האכיפה הממשלתית. כחלק ממאמצי האכיפה גויסו שוטרי מוסף זמניים לצורך אכיפת מגבלות הקורונה ובמטרה לספק מענה יעיל וגמיש לצרכי האכיפה המשתנים.

6 שיפור ויעול הענישה, הכליאה והשיקום במערך הכליאה

שרות בתי הסוהר יעמיק את פעולותיו בנוגע להרחבת חלופות כליאה אחרות על פני שימוש במתקני בתי סוהר. בנוסף יחזק הרצף השיקומי של האסיר המבוצע על ידי אגף תקון בכותלי בתי הסוהר, כאשר במקביל יחזקו תוכניות לשילוב אסירים משוחררים בקהילה המתבצעות בשיתוף פעולה עם הקהילה. לצד פעולות אלו ומתוך מטרה לרווח את הצפיפות הקיימת כיום במתקני הכליאה, ימשיך המשרד לפעול לבניית מתקני כליאה והרחבתם, בהלימה לפסיקת בג"צ (שטח מחייה) לפיה נקבע כי האסירים בישראל חיים בצפיפות לעומת המקובל בעולם וכי על המדינה לפעול לשטח מחיה של אסיר העומד על 4.5 מטרים. השלמת מהלכים אלו כרוכה בין היתר בקפיצת מדרגה טכנולוגית הנדרשת משירות בתי הסוהר והתאמתה לסטנדרט המקובל בארגונים מקבילים.

המשרד להגנת הסביבה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השרה להגנת הסביבה

תמר זנדברג

ההגנה על הסביבה היא החוסן והביטחון הלאומי שלנו, היא המזון והמים שלנו, הקרקע והאוויר, היא רפואה מונעת, והיא כלכלה צודקת. חלפו הימים בהם הסביבה היא אויב הכלכלה או להפך. אנו בעידן חדש של כלכלה תומכת סביבה, ולשם גם ישראל צריכה לכוון.

בעידן הנוכחי, כשמשבר האקלים מכה בעוצמה בכל רחבי העולם, זה ברור יותר מתמיד. מיקומה הגיאוגרפי של ישראל הופך אותה לפגיעה במיוחד להשלכות ההתחממות הגלובלית. הקונצנזוס המדעי, ובפרט הדו"ח שפרסם לאחרונה פאנל מומחי האקלים של האו"ם (IPCC), לא מותירים מקום לספק: משבר האקלים בעיצומו. עלינו להכיר בכך שמדובר באיום ממשי על החיים שלנו, וכמו כל איום צריך לפעול בדחיפות כדי למתן אותו ולהיערך אליו.

החלטת הממשלה שהתקבלה כבר בתחילת הקדנציה, המציבה לראשונה יעדים לאומיים למעבר לכלכלה דלת פחמן, היא רק תחילתה של דרך ארוכה. בקדנציה הקרובה נקדם את הגדרתו של משבר האקלים כתרחיש ייחוס במפת האיומים האסטרטגיים של מדינת ישראל, נקדם חוק אקלים מקיף הכולל הכרזה על מצב חירום אקלימי ונשתף פעולה עם מדינות האזור כדי להצמיד את ישראל למציאות של התייעלות אנרגטית, פיתוח אנרגיות מתחדשות והפחתת השימוש בדלקים מזהמים.

למערכות טבעיות בריאות ומתפקדות תרומה גדולה לחיינו, כמו גם להתמודדות עם משבר האקלים. אף על פי כן אנו עדים לפגיעה מתמשכת בהן ולהרס של המגוון הביולוגי, כתוצאה מפעילות אנושית שהובילה להרס וקייטוע בתי גידול, לחדירה של מינים פולשים ולזיהומי הים והנחלים. המשרד להגנת הסביבה בראשותי שם לעצמו למטרה לפעול לשימור ושיקום המערכות הטבעיות בישראל במגוון כלים, ובראשם תכנון סביבתי מקיים, מניעת זיהום, וקידום רגולציה מתקדמת ואפקטיבית.

בנוסף, בקדנציה הקרובה יסיים המשרד לגבש אסטרטגיית פסולת יציבה וארוכת טווח, כדי שישאל תעבור מהעידן הישן של הטמנה לעידן של כלכלה מעגלית, מחזור והפרדה במקור. ננקוט בצעדים על מנת לגמול את ישראל מהפלסטיק המזהם ונקדם צעדים שימנעו מהזבל והלכלוך שהם מייצרים לזהם את שמורות הטבע, החופים והמרחב הציבורי בכללותו.

בעיית הפסולת חמורה עוד יותר בחברה הערבית שנזנחה שנים רבות. בקדנציה זו שוקד המשרד על תכנית חדשה שתכין את הרשויות המקומיות להשלכות משבר האקלים ותטפל בבעיית הפסולת באמצעות פריסה רחבה של תשתיות, ועל בסיס קידום ניהול אזורי בשאיפה ליצור שינוי של ממש ולהביא לקפיצת מדרגה בשירות שמקבלים התושבים.

למול האתגרים הללו ורבים אחרים, ניצב משרד נחוש ובו גורמי מקצוע מהמעלה הראשונה הפועלים במסירות מתוך תחושת שליחות אמיתית. אני בטוחה כי נכונה לנו קפיצת דרך משמעותית בקדנציה הקרובה אשר תצמיד את ישראל קדימה במאבקה הסביבתיים.

בברכה,

תמר זנדברג

השרה להגנת הסביבה

1 מאבק במשבר האקלים

שינוי האקלים מהווה סיכון משמעותי לכלכלה ולחברה. על פי דוח ה-IPCC שפורסם באוגוסט 2021,¹ שינוי האקלים הרבה יותר מהיר מהצפוי. כמו כן, קובע הדוח כי שכיחות אירועי הקיצון, כגון גלי חום, שיטפונות וסופות צפויה להמשיך ולעלות בקצב מהיר.

על מנת להתמודד עם שינויי האקלים עלינו להציב יעדים שאפתניים הכרחיים, להאיץ תהליכים, לאפס את פליטת גזי החממה ובמקביל להיערך להשפעות הבלתי נמנעות של שינוי האקלים, שאותן אנחנו חווים כבר היום. המשרד מקדם את יישום הצעדים הנדרשים לצורך עמידת ישראל ביעדי הפחתת פליטות גזי החממה המעודכנים והשאפתניים עליהם התחייבה במסגרת אמנת האקלים,² כולל ליווי מנגנון תמחור פחמן וקידום חוק אקלים.

עד לשנת 2050 התחייבה ישראל להפחית פליטות גזי חממה בהיקף של לפחות 85% ביחס לפליטות בשנת 2015, עם יעד ביניים לשנת 2030 להפחתה של 27% בפליטות. המשרד פועל לשיפור היעדים וקידום יעדי אנרגיה מתחדשת. פעולות אלו ונוספות מסייעות להפחתת זיהום אוויר. בנוסף פועל המשרד גם באמצעות הגבלות על כלי רכב מזהמים, קידום הנעות חלופיות לתחבורה, ניטור בסביבה העירונית והכרזה על אזורים מוכי זיהום אוויר.

מבחינת הערכות, המשרד מוביל את מנהלת ההיערכות לשינוי אקלים ומקדם את היערכות כלל המשק להשפעות הנובעות משינוי האקלים, כולל היערכות לשינוי אקלים ברשויות המקומיות, בדגש על קידום פתרונות מבוססי טבע להתמודדות עם משבר האקלים.

כמו כן, המשרד פועל להכרזה על מצב חירום אקלימי וכן הכנסת משבר האקלים כתרחיש ייחוס במפת האיומים הלאומית.

1 IPCC - פאנל המומחים הבין לאומי לשינוי אקלים. הדוח שפורסם באוגוסט 2021: <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/>
 2 ניתן לקרוא בהרחבה על אמנת שינוי האקלים - UNFCCC בקישור הבא: <https://www.gov.il/he/departments/guides/unfccc>

2 מהפכת המחזור ומעבר לכלכלה מעגלית

ניהול בר קיימא של פסולת, גמילה מפלסטיק חד פעמי וניקיון המרחב הציבורי: ייצור הפסולת לנפש בישראל הוא מהגבוהים במדינות ה-OECD³. נכון ל-2018 כ-80% מהפסולת הביתית בישראל מוטמנת. בכוונת המשרד להוביל את הטיפול בפסולת בישראל לסטנדרטים מקובלים במדינות ה-OECD כך שעד שנת 2030 ירד שיעור הפסולת המוטמנת בישראל ל-20%. אסטרטגיית הפסולת של המשרד להגנת הסביבה מציבה יעדים שאפתניים למחזור הפסולת והפחתת ההטמנה, וכוללת מתווה לעמידה ביעדים. החזון העומד בבסיס האסטרטגיה הוא הפיכת כלכלת ישראל עד לשנת 2050 לכלכלה מעגלית השואפת למינימום פסולת ולהתייעלות מקסימלית בשימוש במשאבים. זאת, במטרה להפחית את ייצור הפסולת, להפוך אותה למשאב ולהפחית את ההשפעות הסביבתיות השליליות לאורך כל שרשרת הטיפול בפסולת.

לצורך יישום אסטרטגיית הפסולת יבוצעו הרפורמות הנדרשות בליווי כלי מדיניות מעודכנים ביניהם יישום והרחבת תכולת חוק הפיקדון, הרחבת חוק השקיות, טיפול בחומר אורגני, הסדרת הטיפול בפסולת בניה וטיפול בזרמי פסולת נוספים לרבות פסולת פלסטיק. ישראל היא המובילה בעולם בשימוש בכלים חד פעמיים לנפש⁴ ועל מנת להפחית את הצריכה של כלי פלסטיק בישראל יוחל מס קנייה על כלים חד פעמיים וייקבעו איסורים להכנסת כלים אלו לאזורים רגישים.

בנוסף פועל המשרד בשיתוף השלטון המקומי להטמעת שינוי תרבותי-התנהגותי להפחתת הלכלוך במרחב הציבורי-העירוני ושיפור רמת החיים בעיר באמצעות פרויקטים לטיפול סביבתי של חצרות בתים משותפים בפריפריה החברתית בישראל המעודדים את התושבים לשמירה וטיפול המרחב העירוני הקרוב לביתם.

3 שיפור מצב הסביבה בחברה הערבית

המשרד להגנת הסביבה מגבש תכנית לשיפור מצב הסביבה ביישובי החברה הערבית, ובכך שותף מרכזי למאמץ ממשלתי רחבי להשקעה בתשתיות וסביבה ברשויות המגזר הערבי ושיפור איכות חיי התושבים ברשויות אלו. גיבוש התכנית יתבסס על העקרונות הבאים: יתרון לגודל וריכוז מאמץ באמצעות התארגנויות אזוריות; חיזוק יכולות של השלטון המקומי; שיפור השירות הניתן לתושב; הגברת הפיקוח והאכיפה בתחום איכות הסביבה ביישובי החברה הערבית; עידוד מנהיגות מקומית, העלאת מודעות ובניית יכולות בתחום איכות הסביבה בקרב האוכלוסייה; והבטחת המשכיות של הפעילויות נשוא התוכנית הסביבתית לאורך זמן. התכנית תעשה תוך שיתוף ציבור - קיום תהליכי היועצות מקדימים עם גורמים רלוונטיים (כגון רשויות מקומיות, אשכולות, תושבים וארגונים).

התכנית תעסוק בשני תחומי ליבה מרכזיים. הראשון, שיפור הטיפול בפסולת - שיפור מערכי האיסוף בזרמי הפסולת השונים והשירות הניתן לתושבים, שיפור תשתיות הטיפול בפסולת והפחתת מפגעי פסולת בשטחים פתוחים. התחום השני, היערכות לשינוי אקלים של הרשויות המקומיות, בין היתר, הכנת תכניות היערכות ויישומן, קידום בניה ירוקה במוסדות חינוך וקידום אתרי טבע עירוני.

3 OECD (2020), Municipal waste (indicator). doi: 10.1787/89d5679a-en (Accessed on 28 July 2020)
4 מקור: https://www.gov.il/he/departments/policies/taxation_disposable_plastic_utensils_in_israel_moep_policy

4 שימור ושיקום מערכות טבעיות

ישראל התברכה בטבע עשיר וייחודי ובמגוון רחב של מערכות אקולוגיות ויש לה תרומה והשפעה על המגוון הביולוגי העולמי, למרות שטחה הקטן. למערכות טבעיות יש גם תרומה חשובה מאוד למיתון משבר האקלים כמערכות סופחות פחמן, כמו גם לשיפור החוסן וההערכות להשפעות המשבר. אלא שהאנושות פוגעת ללא הרף במערכות הטבעיות ובמגוון הביולוגי - כ-8% ממניי בעלי החיים הידועים ו-22% ממניי הצמחים הידועים נמצאים בסכנת הכחדה, בעיקר כתוצאה מהרס וקיטוע בתי גידול, צייד, וחדירה של מינים פולשים. על ידי פגיעה במגוון הביולוגי אנחנו פוגעים בייצור החמצן, המזון, המים, בקליטת פחמן דו חמצני וביכולת שלנו לקיים חיים על פני כדור הארץ.

לכן, המשרד להגנת הסביבה שם לעצמו למטרה לפעול לשימור ושיקום המערכות הטבעיות בישראל באמצעות תכנית לאומית לשימור המגוון הביולוגי ושיקום נחלים, שמירה על השטחים הפתוחים בתוך ומחוץ לעיר במסגרת מחוזות המשרד ומוסדות התכנון, קידום עירוניות בריאה ובת קיימא, טיפול מוסדי ואפקטיבי במניעת חדירה של מינים פולשים ושימור והגנה על הסביבה הימית והחופית בישראל.

5 חיזוק הסטנדרטים הסביבתיים והתאמתם לסטנדרטים בינלאומיים

המשרד להגנת הסביבה אמון על רישוי ופיקוח בתחומים סביבתיים רבים (כגון אוויר, מים, קרקע חומרים מסוכנים ושפכים). כיום הליכי הרישוי של המשרד נעשים באמצעות היתרים מרובים, באופן בלתי מתואם, ללא הגדרת זמני מענה לפניות המפוקחים ובעזרת ממשקים דיגיטליים חסרים. על מנת לתת מענה לסוגיות אלו, המשרד גיבש רפורמה מקיפה ברישוי ובפיקוח הסביבתי לתעשייה אשר תאחד את עיקר ההיתרים הסביבתיים להיתר משולב, תקצר זמני מענה לפניות התעשייה ותגדיל וודאות רגולטורית למפוקחים, תוך עמידה בסטנדרטים סביבתיים של האיחוד האירופי ועל-פי מחויבות ישראל לארגון ה-OECD. בנוסף, על מנת להבטיח רגולציה יעילה ואפקטיבית, המשרד פועל להקמת סביבה דיגיטלית מתקדמת הכוללת מגוון מערכות ממוחשבות לשיפור כלל הממשקים של המשרד מול כלל הגופים מולם הוא עובד, תוך הפחתת נטל בירוקרטי, שיפור יכולות הרישוי, הפיקוח והאכיפה והנגשת מידע לציבור.

משרד ההתיישבות

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי ראש הממשלה ושר ההתיישבות

נפתלי בנט

בקדנציה הקרובה משרד ההתיישבות בחר להתמקד במספר נושאים עיקריים, להם חשיבות לאומית, כלכלית, ביטחונית וחברתית. הנושאים שיוצגו להלן משקפים את המיקוד של המשרד לאור צרכי הציבור ואירועי העת האחרונה אשר מבטאים, ביתר שאת, את הצורך בהתמקדות הזו.

כפי שיובא להלן, ניתן לראות כי המשרד יפעל לחיזוק ופיתוח של הישובים הכפריים ביהודה ושומרון, ושל הישובים הקיימים בנגב, בגליל, ברמת בקעת הירדן ובסובב ים המלח וכן בגולן, מתוך הבנה שחיזוק זה תורם לביטחונה של מדינת ישראל, לכלכלתה ולרווחת התושבים הגרים באותם אזורים. באופן נרחב יותר, המשרד יפעל לחיזוק ותמיכה בגרעיני משימה אשר מחזקים רשויות מקומיות בהן הם מתיישבים מתוך הבנה והכרה בתרומתם לפן הקהילתי, רווחתי, חינוכי, תעסוקתי וחברתי באותן רשויות.

נושא נוסף שהמשרד חרט על דגלו הוא, שמירה על קרקעות המדינה בתחומי יהודה ושומרון טיפוחן ופיתוחן.

כמו כן, מטפל המשרד בתחום המכינות הקדם צבאיות, בין היתר, בוחן את הכללים החלים בעולם תוכן זה. בארבע השנים הקרובות, המשרד יפעל לחיזוק המכינות ולהקמת מכינות נוספות, ובמקביל יפעל לברור אופן להסדרת התחום, לקביעת נהלים ברורים אשר עתידים לסייע להתנהלות בטוחה יותר בקרב מסגרות אלו.

הנושאים בהם המשרד יתמקד יטיבו ויתרמו לציבור הישראלי ולביטחונו ויאפשרו את פיתוחה של תשתית חינוכית וציונית טובה יותר.

עיקרי המדיניות

1 חיזוק ופיתוח של היישובים הכפריים בפריפריה

היישובים הכפריים בפריפריה ממלאים תפקיד חשוב בחיזוק הביטחון של מדינת ישראל. עם זאת, מיקומם המרוחק של היישובים מלווה לעיתים בקשיים רבים כמו מחסור במקומות תעסוקה ובמיעוט שירותים ציבוריים. קשיים אלו מעכבים קליטת תושבים חדשים ופוגעים בצמיחה הדמוגרפית ובהתרחבות השירותים הניתנים ביישובים.

לאור סיבות אלו, משרד ההתיישבות יפעל באמצעות החטיבה להתיישבות לחיזוק ופיתוח היישובים הכפריים ביהודה ושומרון, ושל היישובים הקיימים בנגב, בגליל, ברמת בקעת הירדן ובסובב ים המלח וכן בגולן, בין היתר החטיבה תמשיך לפעול: להקמה ושיפור של מבני הציבור והקהילה, פיתוח ותחזוקה של תשתיות, קידום וביצוע של פעולות תכנון ופיתוח. בנוסף, המשרד באמצעות החטיבה להתיישבות, ימשיך להיות מעורב בהקמת יישובים באזורי הפריפריה, בפיתוחם, בחיזוקם ובהבאתם לידי יכולת קיום עצמאית מבחינה דמוגרפית, כלכלית וחברתית, הן ברמת היישוב הבודד והן מבחינה אזורית, פיתוח מקורות תעסוקה בתחומי החקלאות, התיירות הכפרית, יזמות עסקית-כלכלית ופיתוח מנועי צמיחה בהתיישבות הכפרית כפי שנקבעו בהחלטת הממשלה מס' 1998 מיום 09.10.2016 בדבר 'אצילת סמכויות הממשלה בתחום ההתיישבות והסדרת מערכת היחסים שבין ממשלת ישראל לבין החטיבה להתיישבות'.

2 תמיכה ב"גרעיני משימה" וחיזוק הפריפריה

משרד ההתיישבות יפעל לתמוך ולחזק את יישובי הפריפריה על ידי תמיכה והקמה של "גרעיני משימה". גרעינים אלו מוקמים על ידי צעירים בוגרים במטרה להתיישב בתחומי רשות מקומית בפריפריה הגיאוגרפית או החברתית. הגרעינים פועלים ברחבי הארץ בתחומי החינוך והחברה על ידי הצטרפות יחידים או משפחות ליישוב במסגרת קהילתית ופעילות בתחומים אלו בקרב הקהילה המקומית. הקהילות שמוקמות פועלות ליצירת שותפות עם הקהילה המקומית ולפיתוח תחומי הרווחה, התרבות, התעסוקה, החינוך והחברה.

3 חיזוק והסדרה של פעילות המכינות הקדם צבאיות בדגש על נושא הבטיחות

המכינות הקדם צבאיות הן מסגרות הכוללות לימודים, עבודה קהילתית וחיי קבוצה, ונועדו לבוגרי מערכת החינוך לפני גיוסם לצבא. המכינות הקדם הצבאיות הוקמו בתחילתן כיוזמות אזרחיות על ידי אנשים שרצו להשפיע על החברה הישראלית ולתרום להכשרת דור צעיר של מנהיגים שיהיו מעורבים אזרחית וחברתית. בעקבות אופן ההקמה, לא הוסדרה הפעילות של המכינות הקדם צבאיות. משרד ההתיישבות יחד עם משרד הביטחון אמונים על תחום המכינות הקדם צבאיות, ובין היתר, אחראים להסדרת כללי הפעילות והבטיחות של המכינות.

משרד ההתיישבות יפעל להסדיר את אופן הפעולה הרצוי של המכינות הקדם צבאיות וכן יבצע הסדרה של תחום הבטיחות בפעילותן, בין השאר כלקח מאסון נחל צפית. בנוסף, יפעל המשרד לחיזוק המכינות הקיימות ולהסדרת התהליכים של דחיית השירות הצבאי מול צה"ל. מעבר לכך, המשרד יפעל להכרה ולפתיחת מכינות קדם צבאיות חדשות כדי לעמוד בהיקפי הביקושים ההולכים וגדלים להשתתפות במכינות, כך שלכל נער ונערה המעוניינים בכך תהיה הזדמנות להשתתף בפעילות המעשירה והמפתחת של המכינות.

4 מניעת פעילות של בנייה הלא חוקית ביהודה ושומרון

משרד ההתיישבות יתמוך במועצות בתחומי יהודה ושומרון, בכל הנוגע להקמת מחלקת סיור קרקעות, על מנת למנוע פעילות של בנייה בלתי חוקית או פעולות בלתי חוקיות אחרות בקרקע (עבודות כלים כבדים, חריש ונטיעות, בנייה בלתי חוקית, כריתת יער, גידור וסגירת שטחים וכו'), בשטחי המועצות ביהודה ושומרון.

רשות השירות הלאומי-אזרחי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 פיתוח ניהול מוטה ייעוד ומגזרים

במהלך הקדנציה הקרובה תמשיך רשות השירות הלאומי-אזרחי למנף את השירות הלאומי אזרחי למען סדרי עדיפויות לאומיים, בעקבות זאת תפעל להתאמה של פעילות המתנדבים בשירות הלאומי והכשרתם בהתאם למאפיינים הייחודיים של כל מתנדב והחברה שממנה הוא מגיע והיעדים האסטרטגיים של המשק הישראלי בכל מגזר ומגזר. בנוסף, הרשות תפעל להתאמה של ההכשרות וגיוון, כך שההשמה תאפשר גיוון תעסוקתי נרחב למתנדבים מהחברה הערבית והדרוזית, החרדית, מתנדבים עם מגבלה ונוער בסיכון. תוכנית ייעודית שתחל השנה היא "עתודה לסייעוד", שבה מתנדבות לומדות תואר בסייעוד במשך שנתיים ועושות שירות לאומי בבית חולים בשנתיים האחרונות.

2 השקת התוכנית הרב-שנתית על פי המחקר האסטרטגי והטמעתה בשדה כולו

מימוש התוכנית האסטרטגית, הכוללת את השינוי המבני והתפעולי של הרשות, על בסיס מגזרים וחיטבות, כך שהפעלת המתנדבים תהיה מותאמת לפי מאפייני המגזר.

3 הקמת מערך למיון, להשמה ולהנגשת מידע למתנדבים

בניית מערך מיון והשמה למתנדבי השירות הלאומי, אשר יסייע להם בהליך איתור מקום שירות על בסיס העדפות, יכולות ומקומות פנויים. תהליך שיתמשך של השנים הקרובות.

4 מיצוב השירות הלאומי-אזרחי כמרכיב בחוסן האזרחי של מדינת ישראל

מתנדבי השירות הלאומי אזרחי מהווים נדבך מרכזי בחוסן החברה הישראלית. המתנדבים פועלים בשדות החינוך, הרווחה, הבריאות, הסייבר, משרדי הממשלה, גופי הבטחון, סיוע לקשישים ועוד ומהווים גורם מסייע משמעותי בחוסן האזרחי. במהלך הקדנציה הקרובה תפעיל הרשות תוכניות לעידוד התנדבות לשנה שנייה (במגזרים הרלוונטיים), במטרה להגדיל את היקפי המתנדבים בשנה השנייה ב-5%. מתנדבי השנה השנייה נהנים מתועלות רבות, כגון פיתוח מסוגלות, ניסיון והתמקצעות נוספת בתחום התעסוקה.

5 מיסוד וטיוב של עבודת הרשות על פי החזון, הייעוד והמטרות

הסדרת המבנה הארגוני של הרשות לצורך מתן מענה ושירות לגופים המוכרים, המפעילים ולמתנדבים תוך העצמת הגופים המוכרים והפחתת הבירוקרטיה על פי התוכנית האסטרטגית. הסדרת החוקים, התקנות והנהלים על מנת למצב את הרשות כגוף מקצועי, הנותן מענה להכשרות של הגופים המוכרים.

6 קידום והגדלת הפעילות של נוער בסיכון ואנשים עם מגבלות

הרשות תפתח יכולות נוספות ותקינה רחבה יותר עבור אוכלוסיות מיוחדות בישראל ובעיקר עבור נוער עם מגבלות ונוער בסיכון. במסגרת הפעילות יורחב הליווי המקצועי, תוגדל התקינה באופן משמעותי ותקודם תפיסת ההפעלה ייחודית לכל אחת מהאוכלוסיות.

משרד החוץ

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר החוץ יאיר לפיד

משרד החוץ יתמקד בממשלה החדשה בשני נושאים מרכזיים: קידום האינטרסים הביטחוניים, הכלכליים והמדיניים של ישראל, ושיפור תדמיתה של ישראל בעולם. שני הנושאים האלה כרוכים זה בזה ללא הפרד. בניגוד למה שנהוג לומר ולחשוב, היחסים בין מדינות אינם מושתתים רק על אינטרסים, אלא גם על ערכים. מדיניות חוץ נבונה מאזנת בין האידיאלי לריאלי, בין אינטרסים מובהקים לתפיסות עולם. אם הקהיליה הבין-לאומית לא תבין את הסיפור הישראלי, יקשה עלינו לקדם את הנושאים הביטחוניים והכלכליים החשובים לנו. כדי לשמר את התמיכה הדו-מפלגתית בארצות הברית, את יחסי הסחר המפותחים עם אירופה, את הקשר הטוב במזרח אסיה, את הקשרים המתפתחים עם מדינות המפרץ במסגרת "הסכמי אברהם", את השלום עם מצרים וירדן, את היחסים הכלכליים עם סין ואת היחסים המדיניים המתפתחים באפריקה - משרד החוץ צריך לוודא, שהעולם מבין את ישראל, את קשייה ואת יתרונותיה, את המציאות שאיתה היא מתמודדת ואת הנכסיות שהיא מביאה לשולחן.

תפקידו של משרד החוץ להציג את ישראל כפי שהיא באמת: דמוקרטיה ליברלית תוססת, שפיתחה ומפתחת חדשנות ויכולות טכנולוגיות יוצאות דופן ומקיימת תרבות אופטימית ועשירה בידע, בעודה מתמודדת עם איומי טרור שאף מדינה אחרת אינה מתמודדת איתם, עם אתגר איראני הולך ומתעצם ועם אנטישמיות גוברת של "הברית הלבנה-ירוקה" - של האיסלאם הקיצוני, השמאל הרדיקלי ותנועות ניאו-פשיסטיות. כדי להתמודד עם האיומים ולהיענות לאתגרים, על ישראל לפתח ולשמר סדרה של בריתות אסטרטגיות, בראש ובראשונה עם ארצות הברית, אבל גם עם שכנותיה. משרד החוץ הוא זה שאמון על פיתוח הבריתות האלה ועל שימורן, כמו גם על השקעה לטווח הבינוני והארוך בהסכמי שלום ובבריתות עתידיות. בשנים הקרובות נוודא, שבריתות אלה מעוגנות בשורה של הסכמים כלכליים, אזרחיים וביטחוניים ונפעל לעבודה רצופה מול ממשלות העולם. מדינות אינן חיות לבדן. הן חלק מקהילה בין-לאומית גדולה. משרד החוץ יוודא, שישראל היא חברה פעילה, פופולרית ויוזמת בתוך הקהילה הזאת.

עיקרי המדיניות

1 שימור והידוק היחסים המיוחדים עם ארצות הברית

יחסי ישראל עם ארצות הברית מהווים אבן יסוד בתפיסת הביטחון הלאומי של ישראל ובמדיניות החוץ שלה. משרד החוץ שוקד על שימור יחסים אלה ופיתוחם, תוך הקפדה על שימור קונצנזוס פוליטי אמריקני בדבר חשיבות היחסים ושימור אהדה רחבה כלפי ישראל בכל רובדי הממשל והחברה. מערכה זו כרוכה בשיח רצוף והדוק עם זרועות הממשל הפדרלי, עם בית הנבחרים, הקונגרס והסנאט, עם מגוון הרשויות המדיניות, ובקידום שיתוף פעולה הדוק עם הממסד הביטחוני האמריקני. כמו כן, היא כרוכה בטיפול יחסי עם קשת רחבה של גורמי חברה אזרחית, אקדמיה, המגזר העסקי, מוסדות דת, קהילות יהודיות ומגוון הציבורים המרכיבים את הפסיפס החברתי האמריקני. לצד מרכיבי השיח, משרד החוץ פועל כדי להעמיק את עוגני שיתופי הפעולה הכלכליים, המדעיים-טכנולוגיים, התרבותיים והתיירותיים בין שתי המדינות, בראייה מדינית וארצית.

2 סיכול איום הגרעין ומכלול האיומים הנוספים מצד איראן וציר ההתנגדות

משרד החוץ מקדם, בתיאום עם מגוון גורמים במערכת הביטחון, מערכה מדינית ענפה נגד מכלול האיומים הנשקפים מאיראן, בדגש על סיכול פרויקט הגרעין האיראני, סיכול ההתבססות וההתעצמות של איראן בסוריה, בלבנון, בעיראק וברחבי האזור, על החלשת חיזבאללה וסיכול יכולותיו האסטרטגיות, לרבות במסגרת "פרויקט הדיוק"¹, על פגיעה בערוצי סיוע של איראן לארגוני טרור וארגוני פרוקסי שלה באזור, בעיקר החיזבאללה, החמאס והג'יהאד האסלאמי. משרד החוץ אמון על הקשר עם שותפים בקהילה הבין-הלאומית ובמזרח התיכון, כמו גם על הפעילות באו"ם לקידום מטרה זו.

3 ביסוס והרחבה של מעגל השלום והנורמליזציה ומינופ

שאיפה מרכזית של מדיניות החוץ של ישראל לאורך כל שנותיה, היא להביא להשתלבות ישראל במרחב ולשלום ולנורמליזציה ביחסיה עם מדינות ערב. ביטויים למימוש שאיפה זו הם הרחבת מעגל הסכמי השלום של ישראל מעבר למצרים, ירדן ומדינות הנורמליזציה אל מול מדינות ערביות נוספות; יציקת תוכן אזרחי וחברתי ליחסי השלום עם מצרים וירדן כדי להעמיק מעבר לשימור המימדים הביטחוני והממסדי; קידום מיזמי שיתוף פעולה אזרחי מול מגוון שותפים במרחב, בדגש על תחומי הכלכלה, הפיתוח, האנרגיה, המים והחקלאות; והמשך נקיטת צעדים בוני אמון בינינו ובין הפלסטינים לטובת בטחון איזורי. הסכמי אברהם שנחתמו לפני שנה והביאו לפריצת דרך ביחסי ישראל עם מדינת האמירויות הערביות המאוחדות, בחריין ומרוקו מהווים פריצת דרך היסטורית במכלול התחומים האמורים, שיש למנפם להעתקת היחסים ולהרחבת מעגל השלום מול מדינות נוספות במרחב ומעבר לו.

1 "פרויקט הדיוק" מתייחס למאמציה של איראן לבסס יכולת לשיגור טילים מדויקים לעבר ישראל מאזורים שונים במרחב.

4 שימור ושיפור של מעמדה הבין-לאומי של ישראל

מארג היחסים הבין-לאומיים של ישראל מורכב מיחסיה עם מדינות העולם, משורה של שותפויות מול מסגרות אזוריות ופונקציונליות,² ממעמדה בזירה העולמית, בדגש על מוסדות האו"ם, ומפעילות ענפה מול החברה האזרחית (במרחב הפיזי והמקוון).

שאיפת ישראל להעמיק ולהדק את יחסיה במישור המדיני כרוכה, בין השאר: בכינון יחסים דיפלומטיים עם מדינות שאין עמן יחסים; בהעמקת היחסים הדו-לאומיים עם שאר המדינות הן באמצעות שיח מדיני והן באמצעות עיבוי עוגני שיתופי פעולה בתחומי הכלכלה, המדע, התרבות, התיירות, ועוד; ביצירת שותפויות פורמליות חדשות עם מסגרות אזוריות והעמקת השיח עם השותפויות הקיימות; בהגברת המעורבות החיובית של ישראל בסדר היום הגלובלי המובל על ידי האו"ם, בדגש על יעדי פיתוח בר-קיימא³ והעמקת שיתופי פעולה עם מגוון מוסדות האו"ם המקצועיים; בסיכול יוזמות לדה-לגיטימציה; ובהעמקת הקשר עם הקהילות היהודיות, כל אלה לצד פעילות בתחומי הדיפלומטיה הציבורית מול קהלים מדיניים ואזרחיים. זירה זו מחייבת ממשק תמידי, עדכני ומותאם באמצעות מגוון ערוצי קשר פיזיים ומקוונים, במטרה להגביר את התמיכה הבין-לאומית בישראל, להגביר את האהדה כלפיה ולחזק את דימויה הבין-לאומי כעוגן מדיני חשוב.

5 חיזוק הכלכלה הישראלית וקידום אינטרסים כלכליים תוך מינופם המדיני

חוסן כלכלי הוא מרכיב מרכזי בביצור מעמדה של המדינה, מעבר להיותו ערובה לפיתוח ולשגשוג ובסיס למכלול עוצמותיה. רתימת הפעילות המדינית לעיסוק בדיפלומטיה כלכלית נועדה לקדם שתי מטרות עיקריות: (1) קידום אינטרסים כלכליים (סחר, זיהוי שווקים חדשים, איתור הזדמנויות בחו"ל, משיכת השקעות זרות למשק הישראלי ויצירת תשתית הסכמית); (2) מינוף פעילות כלכלית ישראלית לטובת הישגים מדיניים ותדמיתיים. שיתוף הפעולה הכלכלי משמש עוגן חשוב לביסוס יחסים מדיניים, ותפיסתה של ישראל כמוקד של מצוינות מדעית, חדשנות ויזמות, לאור ההזדמנויות הטכנולוגיות והכלכליות המתהוות על רקע משבר הקורונה, מבליטה את חשיבותה של הדיפלומטיה הכלכלית גם בשנת העבודה הקרובה.

6 מיצוי הזדמנויות בין-לאומיות להתמודדות עם נגיף הקורונה

מגיפת הקורונה הציבה בפנינו אתגרים לצד הזדמנויות. הצורך לקיים שגרת חיים לצד המגיפה חייב היערכות מול מדינות העולם בהיבטים שונים: הכרה בחיסונים, פתיחת השמים לתיירות, לעסקים ולמסחר, מציאת דרכים להמשך הפעילות המדינית והכלכלית והשקת מיזמים משותפים שונים: כלכליים, אקדמיים, תרבותיים וחברתיים, תוך הבלטת הנכסיות הישראלית ושיתוף בידע מקצועי. שיתוף פעולה טכנולוגי בתחום הבריאות הכרחי למאבק הקורונה ולמימוש יכולותיה של ישראל ולביצועים גם במימד המדיני.

2 במרחבים שונים בעולם קיימות מסגרות שיתוף פעולה אזוריות, אשר משמשות להידוק היחסים בין המדינות החברות בהן, חלקן בתחומים כלכליים, אחרות בעלות ממדים מדיניים ואחרים. כמו כן, ישנן מסגרות בין-לאומיות פונקציונליות, אשר מאגדות בתוכן מדינות בעלות מאפיינים דומים ו/או בעלות סדר יום דומה, כגון ארגון ה-OECD, שחברות בו מדינות מפותחות ודמוקרטיות. ישראל פועלת להדק את יחסיה עם מסגרות אלה כנדבך נוסף של פעילותה הדיפלומטית.

3 "יעדי פיתוח בר קיימא" SDGs - Sustainable Development Goals - הם מטרות שהציב האו"ם בשנת 2015 לקידום פיתוח גלובלי עד לשנת 2030. 17 היעדים הם: העדר עוני, העדר רעב, בריאות טובה, חינוך איכותי, שוויון מגדרי, מים נקיים וסניטציה; אנרגיה נקייה ובת השגה; מקומות עבודה וצמיחה כלכלית; תעשייה, חדשנות ותשתית; צמצום אי השוויון; ערים וקהילות בנות קיימא; צרכנות וייצא אחראיים; צעדי אקלים; חיים-ת-מימיים; חיים מעל פני הקרקע; שלום, צדק ומוסדות איתנים; שותפות בקידום היעדים.

7 מתן שירות מיטבי לאזרח ולמגוון מקבלי השירות בארץ ובחו"ל

משרד החוץ מעניק שירותים לאזרחי ישראל בשורה של תחומים: שירותים קונסולריים הן במטה והן בנציגויות; סיוע לישראלים הנמצאים במצוקה בחו"ל; וסיוע לאזרחים, לחברות ולמלכ"רים בתחומים שונים, בדגש על כלכלה, סחר ותרבות. המשרד שוקד על שיפור מתמיד באיכות השירותים, לרבות במרחב המקוון.

משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה אורית פרקש הכהן

מדינת ישראל התברכה במשאב החשוב והיקר ביותר: ההון האנושי של אזרחיה. ישראל הינה מדינה מובילה עולמית מבחינה מדעית וטכנולוגית ונחשבת לאחת המדינות החדשניות ביותר בעולם. עם זאת, מעמד זה אינו מאפשר לנו לקפוא על השמרים, ומחייב אותנו לפעול במטרה להבטיח את עליונותה הטכנולוגית של ישראל גם בשנים הבאות. לאור זאת, משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה יתמקד בכמה תחומים אסטרטגיים:

- הובלת המדיניות הממשלתית בתחומי החדשנות, המדע והטכנולוגיה כתחומי ליבה לאומיים ורוחביים.
 - טיפול במשבר ההון האנושי בתעשייה וקידום היעד הממשלתי להגדלת מספר המועסקים בתעשיית ההיי-טק ל-15% מהאוכלוסייה בתוך 5 שנים.
 - יצירת מוביליות חברתית ושינוי חברתי נרחב בחינוך ובתעסוקה במקצועות החדשנות, המדע והטכנולוגיה.
 - חיזוק ושימורו של מעמדה הבין-לאומי של ישראל בזירת החדשנות והאימפקט הגלובלית.
- כל זאת על מנת לממש את חזון המשרד: להוביל את מדינת ישראל לפסגת החדשנות, המדע והטכנולוגיה העולמית, כמנוף לצמיחה כלכלית וחברתית ולחיזוק מעמדה הבין-לאומי.
- צעד ראשון למימוש החזון הוא החלטתה של ממשלת ישראל להקמת משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה, המאחד את תחומי החדשנות, המדע והמחקר היישומי תחת קורת גג אחת, באמצעות העברת רשות החדשנות תחת משרד המדע והטכנולוגיה.
- תהליך זה תואם למגמות בעולם של הידוק הקשר בין שלב המחקר היישומי ובין הפיתוח התעשייתי במסגרת תעשיית החדשנות וההיי-טק. חיבור זה אף נדרש באופן אסטרטגי במדינת ישראל לצורך שמירה על מעמדה האסטרטגי של מדינת ישראל בתחום זה, בייחוד לאור משקלו המשמעותי של ענף הטכנולוגיה וההיי-טק בישראל מצד אחד, ומנגד האתגרים החדשים וההזדמנויות הנפתחות בו.
- צעד זה יאפשר למשרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה לתכלל את תחומי החדשנות, הטכנולוגיה והמחקר והפיתוח היישומיים והתעשייתיים, לקדם את תחום החדשנות וההיי-טק, לעודד תעשיות עתירות ידע, להסיר חסמים ממשלתיים ורגולטוריים ולהביא ליצירת שיתופי פעולה וסינרגיה ממשלתית, שיתרמו לחיזוק מעמדה של תעשיית ההיי-טק והחדשנות כמנוע צמיחה במשק הישראלי.
- צעד זה אף יסייע למדינת ישראל בהתמודדות עם ההשלכות של משבר הקורונה על הכלכלה, התעשייה והמשק בישראל, ולמיקוד מאמץ ממשלתי ביצירת מנועי צמיחה חדשים ומשמעותיים בתחומי המחקר והפיתוח היישומיים והתעשיות עתירות הידע. צעדים אלו לא רק יסייעו למדינת ישראל לצאת מהמשבר, אלא אף יגדילו את יתרונה היחסי בתחומי המדע, הטכנולוגיה והחדשנות העולמיים.
- יחד נמשיך להוביל את מדינת ישראל לפסגת החדשנות, המדע והטכנולוגיה העולמית!

בברכה,

אורית פרקש הכהן

שרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה

עיקרי המדיניות

1 גיבוש של תחומי עדיפות לאומית טכנולוגיים-מדעיים עבור הממשלה ל-5 השנים הבאות בתחום המחקר והפיתוח האזרחי, וקידום באופן אקטיבי ורוחבי

חדשנות היא מנוע הצמיחה המרכזי של כלכלות מודרניות, והיא מושגת בתהליך שיטתי של מחקר ופיתוח. עולם המדע עומד בפני שינויים ומגמות עולמיים, המצריכים התאמה מצד גופי המדע הישראליים: קצב התפתחות הטכנולוגיה, השינויים הדרמטיים החלים בכל אחד מתחומי החיים, התחרות העולמית ההולכת וגוברת על עליונות טכנולוגית והשינויים הצפויים בעשורים הקרובים מחייבים את מדינת ישראל לגבש תוכנית לאומית, חמש-שנתית, שיוגדרו בה תחומי עדיפות לאומיים, ינטרו החסמים וייקבעו כלי הביצוע למימוש התוכנית.

גיבוש תחומי עדיפות לאומית מדעיים טכנולוגיים יאפשר מיקוד מאמץ בתחומים המתפתחים בהתאם למגמות גלובליות, יעניק איתות לשוק בדבר התחומים שהממשלה רואה בהם מנועי צמיחה משמעותיים, יאפשר בסיס לשיתופי פעולה בין-לאומיים ויעודד מוקדי מצוינות הקיימים בישראל. מיקוד המאמץ יאפשר גם הרחבה משמעותית של תשתיות המחקר ושדרוגן לרמה בין-לאומית. תהליך גיבוש התחומים יתבצע בהתאם לאמור בהחלטת הממשלה מס' 212 מיום 01.08.2021 באמצעות יישום חוק המולמו"פ¹, המסמך את המועצה הלאומית למחקר ופיתוח להמליץ לממשלה בנושא. התחומים יגובשו בשיתוף הות"ת (הועדה לתכנון ותקצוב), רשות החדשנות, משרד האוצר ומשרד הביטחון.

2 קידום מדיניות בתחום הבינה המלאכותית ומדעי הנתונים

תחום הבינה המלאכותית ומדעי הנתונים הוא תחום אסטרטגי, אשר עתיד להשפיע על כל תחומי המחקר והפיתוח והוא בעל פוטנציאל להצמחת המשק, להעלאת הפריון ולייעול המערכת הציבורית. על מנת לקדם את המובילות הטכנולוגית של ענף ההיי-טק הישראלי, ולהבטיח את האיתנות הטכנולוגית והביטחונות של מדינת ישראל לאורך זמן, וכפי שנקבע בהחלטת הממשלה מס' 212, משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה יוביל את מדיניות הממשלה בתחום הבינה המלאכותית בנושאי רגולציה, מדיניות מידע ונתונים, אתיקה, שיתוף פעולה בין-לאומי אזרחי והטמעה במגזר הציבורי האזרחי, באמצעות ועדה ייעודית בראשות מנכ"לית המשרד.

בנוסף, המשרד ורשות החדשנות יפעלו ליישום המלצות הוועדה שמינה פורום תל"מ (תשתיות לאומיות למחקר ופיתוח) לקידום מידי של תשתיות לבינה מלאכותית ולמדעי הנתונים: פיתוח הון אנושי מחקרי בתחומי הליבה של טכנולוגיית הבינה המלאכותית, הקמת מרכז מחשוב-על לאומי לשימוש המגזר הציבורי הרחב, התעשייה והאקדמיה, קידום יכולות עיבוד שפה טבעית בעברית ובערבית ויצירת סביבה רגולטורית מאפשרת להתפתחות התחומים.

1 חוק המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח אזרחי התשס"ג - 2002. חוק המולמו"פ מסמך את המועצה הלאומית למחקר ופיתוח לקבוע מדיניות מו"פ לאומית ולהמליץ לממשלה, באמצעות שר המדע הטכנולוגיה והחלל, על מדיניות לאומית כוללת בפיתוח וקידום המחקר המדעי במדינת ישראל. המולמו"פ מורכב מ-15 חברים הנבחרים לתפקידם הציבורי על בסיס הרקע האקדמי, המחקרי, הכלכלי והארגוני וכוללים אנשי מחקר מהאוניברסיטאות, אנשי תעשייה, חברה וכלכלה.

3 קידומו וחיזוקו של תחום החלל האזרחי בישראל

מדינת ישראל נמנית עם המדינות המובילות בעולם בתחום החלל והיא בעלת יכולות טכנולוגיות ומדעיות מפותחות בתחום זה. קידום וחיזוק תעשיית חלל אזרחית בישראל, על בסיס יכולות אלו, חשובה הן כנכס אסטרטגי והן כמנוע צמיחה משמעותי למשק, ועתידה לייצר ולתרום להשקעות נוספות בישראל, להקמת חברות חדשות בתחום החלל, לכניסת עובדים וליצירת מקומות עבודה איכותיים, לכניסת משקיעים פרטיים ולשיתופי פעולה מדיניים ומדעיים רבים.

שיתופי פעולה בין-לאומיים הם ליבת העשייה של סוכנות החלל, מתוך הבנה אסטרטגית, כי תעשיית החלל הישראלית אינה יכולה להישען על השוק המקומי בלבד. כדי להמשיך ולהתקיים יש לפתוח ערוצי פעילות נוספים מחוץ למדינת ישראל הן בפני התעשייה והן בפני האקדמיה, בד בבד עם הבטחת המוביליות וכושר התחרות בשוקי חוץ. המשרד יפעל לקידום פרויקטים ושיתופי פעולה בין-לאומיים עם סוכנויות חלל מובילות בעולם ולחתימה ויישום הסכם חלל עם איחוד האמירויות.

4 השקעה במנועי צמיחה ליציאה מהמשבר

ישראל מובילה בעולם בחדשנות וביזמות, והצמיחה חברות מוטות חדשנות, המספקות תעסוקה רחבת היקף בפריזון גבוה. החברות הישראליות התמקדו בעיקר בטכנולוגיות מידע ותקשורת (ICT - Information and Communications Technology), הדורשות כוח אדם בחתך כישורים מסוים, שקיים בו מחסור גבוה בישראל. מנגד, תחומי מדעי החיים המפותחים מאוד באקדמיה בישראל סובלים מחוסר מקומות עבודה איכותיים לבוגרים. רשות החדשנות זיהתה את תחום מדעי החיים, הכולל אגרו-טק, ביולוגיה חישובית, ציוד רפואי, פיתוח חלבונים אלטרנטיביים ובשר מתורבת כתחום בעל פוטנציאל צמיחה גבוה, אך גם בעל סיכונים גבוהים, ותתמוך בו בשנים הקרובות כמנוע הצמיחה הבא של ישראל.

5 השקעה בטכנולוגיות עתידיות, שיובילו את כלכלת העולם ואת כלכלת ישראל ב-15-5 השנים הבאות

קצב השינויים הטכנולוגיים הגלובליים מהיר היום מאי פעם, והיקף ההשקעות העולמיות במימון מחקרים אלו גבוה מתמיד. חוסנה הכלכלי והלאומי של המדינה דורש השקעות נרחבות בתחומי חדשנות אלו בהיקפים חסרי תקדים על מנת לשמור על נוכחות בתחומים ולנסות ולהוביל באותם סגמנטים שבהם לישראל יתרון יחסי. התחומים העתידיים שמזהה רשות החדשנות הם, בין היתר, טכנולוגיות קוואנטום, ²Bio Convergence ותשתיות לאומיות בבנינה מלאכותית, אשר ישמרו את מעמדה של ישראל ויהוו מנועי צמיחה עתידיים. רשות החדשנות כחלק מהמשרד וביחד עם יתר שותפי פורום תל"מ, ישקיעו בשנים הקרובות מאמצים בחיזוק תשתיות המחקר ובפעילות מחקר ופיתוח בתחומים אלה.

2 Bio Convergence - תחום המבוסס על שילוב בין ביולוגיה לתחומי ההנדסה, כגון אלקטרוניקה, בינה מלאכותית, ביולוגיה חישובית, פיזיקה, ננו-טכנולוגיה, מדע חומרים והנדסה גנטית מתקדמת.

6 קידום היעד הממשלתי להגדלת מספר המועסקים בתעשיית ההיי-טק ל-15% מהאוכלוסייה בתוך 5 שנים

- תעשיית ההיי-טק הישראלית מהווה מנוע צמיחה משמעותי לכלכלת ישראל, ומתאפיינת בשכר ובפריון גבוהים. התעשייה גדלה מאוד בשנים האחרונות בישראל ומגיעה לתקרת זכוכית בצמיחה בשל מחסור חריף בכוח אדם מקצועי. אתגר נוסף של התעשייה הוא תת-הייצוג של אוכלוסיית הנשים, הערבים והחרדים בתעשייה. שילוב אוכלוסיות מגוונות הינו צורך לאומי ולא רק חברתי. לפיכך, משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה ורשות החדשנות יפעלו בכמה אפיקים לפתרון המשבר באמצעים הבאים:
- שרת החדשנות ושר האוצר יקימו צוות בין-משרדי, אשר יבחן את היעדים התעסוקתיים למול ענף ההיי-טק. הצוות יאתר חסמים תעסוקתיים, יבחן את פוטנציאל כוח האדם בענף ויגבש תוכנית עבודה ממשלתית כוללת לפתרון משבר ההון האנושי בתעשיית ההיי-טק ולהגשמת היעדים שייקבעו.
- המשרד יפעל בשיתוף עם משרד החינוך ויקדם תוכנית לאומית להטמעת לימודי תכנות וקוד כלימודי ליבה בחינוך הפורמלי והלא פורמלי בכל הגילאים מגן ועד כיתה י"ב, לצורך הבטחת דור העתיד של תעשיית החדשנות.
- משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה יפעל בשיתוף צוות שיוקם להגדלה ולגיוון של כוח האדם המועסק בהיי-טק בישראל. רשות החדשנות תשקול תוכניות הכשרה מגוונות, תוכניות השמה ופיתוח ערוצי כניסה אלטרנטיביים לתעשיית ההיי-טק. כמו כן תשקול הרשות השקעת מאמץ מיוחד בקידום תעסוקה ויזמות היי-טק בחברה הערבית, לרבות הפעלת כלים ייעודיים של מרכזי יזמות, חממות ומאצנים טכנולוגיים.

7 יצירת מוביליות חברתית ושינוי חברתי נרחב בחינוך ובתעסוקה במקצועות החדשנות, המדע והטכנולוגיה

- האיכות והמצוינות של ההון האנושי המדעי והטכנולוגי הישראלי הן המפתח להצלחתה של המדינה להמשיך ולהוביל בתחומי המדע והטכנולוגיה. המשרד פועל לפיתוח דור העתיד של מדענים, אנשי טכנולוגיה ומו"פ בישראל, באופן המקדם גיוון והזדמנויות שוות לכלל קבוצות האוכלוסייה, בין היתר באמצעים אלה:
- הקמת תוכניות ופלטפורמות לאומיות להנגשת מדע וטכנולוגיה, וחינוך מדעי, תוך שימת דגש על צמצום פערים והקטנת אי-השוויון בחברה הישראלית, באמצעות קידום של כניסת אוכלוסיות בייצוג חסר לעולם המדע והטכנולוגיה והשקעה בפריפריה החברתית והגיאוגרפית.
- תוכנית לקידום חינוך מדעי-טכנולוגי, תעסוקה בהיי-טק ומו"פ בחברה הערבית. התכנית משלבת שלושה מנועי צמיחה המשתלבים זה בזה: קידום חינוך מדעי-טכנולוגי בגילאי מערכת החינוך, השקעה במו"פ יישומי בחברה הערבית וקידום יזמות, מסחור ותעסוקה בהייטק. התכנית בשיתוף המשרד לשיוויון חברתי.
- תוכנית לקידום חינוך מדעי וטכנולוגי ומו"פ בפריפריה, בשיתוף פעולה עם משרד הביטחון. לצורך קידום תוכנית זו מוקם צוות בין-משרדי, בשיתוף משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה, משרד הביטחון, רשות החדשנות, מפא"ת (המינהל למחקר, פיתוח אמצעי לחימה ותשתיות טכנולוגיות) והמועצה הלאומית לכלכלה.

8 יצירת אקו-סיסטם לצמיחת חברות שלמות בישראל

חברות שלמות הן חברות המעסיקות מגוון רחב יותר של עובדים עם פריון גבוה שאינם בהכרח מהנדסים ומפתחים (אשר כאמור חסרים בישראל). חברות שלמות יוצרות תשואה עודפת למשק הישראלי ומגדילות את התועלת הכלכלית הנובעת ממחקר ופיתוח או מפירותיהם מעבר לתשואה הישירה של המחקר והפיתוח. נדרשת מדיניות ממשלתית כוללת, המאפשרת התבססות חברות שלמות, מימון של חברות היי-טק בישראל לשלבי הצמיחה, תמרוץ חברות לפיתוח טכנולוגיות גרורות פורצות דרך, קידום סביבת עסקים מיטיבה לצמיחת חברות שלמות וגלובליות, בין השאר באמצעות תמרוץ השקעות שוק ההון בהיי-טק על ידי תיקוני חקיקה ומיסוי. תוכניות ההרחבה והגיוון של ההון האנושי להיי-טק אף הן תאפשרנה הרחבה והתבססות של חברות שלמות בישראל. בנוסף, על מנת להטמיע טכנולוגיות חדשות בכלכלה הישראלית ולרווחת החברה הישראלית נדרשת גולציה, המאפשרת אתרי ניסוי בישראל ותמיכה ישירה בתוכניות הרצה (פיילוטים) עם משרדי הממשלה בישראל והשתלבות בצוות הבין-משרדי לעידוד נסינות גולטורית שהקימה הממשלה. כל זאת מתוך אמונה, שהטמעת החדשנות בישראל תאפשר לאזרח הישראלי ליהנות מתוצרי ההיי-טק בישראל ותביא לקפיצת מדרגה ברמת השירות לאזרח ובאיכות החיים, לשיפור הבריאות ולעלייה בתוחלת החיים בישראל.

9 חיזוק ושימורו של מעמדה הבין-לאומי של ישראל בזירת החדשנות והאימפקט הגלובלית

קשרי המדע הבין-לאומיים של ישראל מהווים כלי מרכזי לחיזוק הקשרים הבין-לאומיים עם מדינות ולהעצמת הידע של חוקרים באקדמיה, כמו גם לפיתוח ולקידום המחקר העולמי. בשנת 2020 נחתמו שני הסכמים חשובים בתחום המדע, האחד עם ארה"ב והשני עם איחוד האמירויות. נפעל להתנעת הסכמים אלו וליצירת שיתופי פעולה על בסיסם בתחומי המדע והחלל. היעד העיקרי בשנים הקרובות הוא העמקת הפעילות המדעית המשותפת עם מדינות בעלות מצוינות מדעית מובהקת במדע וטכנולוגיה, המשקיעות משאבים ניכרים בקידום המדע - בהן אוסטרליה, שוויץ, שוודיה וקנדה. המשרד ימשיך לייצג את מדינת ישראל בארגוני מדע וטכנולוגיה בין-לאומיים ורב-לאומיים, הנמנים עם המובילים והיוקרתיים מסוגם בעולם, בין אם לבדו ובין אם בשיתוף עם משרדי ממשלה נוספים. חברותה של ישראל בארגוני מדע וטכנולוגיה מבטיחה את נגישותם של חוקרים ישראלים לציד ולמתקני מחקר חדישים ומתקדמים ביותר, שלרוב אינם מצויים בארץ. באמצעות הארגונים הבין-לאומיים נפתחות אפשרויות להשתלבותם של מדענים ישראלים בשותפויות מחקר בין-לאומיות ורב-לאומיות גדולות.

משרד החינוך

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת החינוך ד"ר יפעת שאשא ביטון

מנהיגים, אנשי רוח ואבות מייסדים של חברות רבות, וביניהם שלנו, עמדו זה מכבר על מרכזיות החינוך בעיצוב פני החברה. דוד בן גוריון כתב במסה "נצח ישראל" כי: ראוי יום הכרזת החינוך הממלכתי... להיחקק אף הוא בתולדותינו, זאת נוכח ייעודה הלאומי של מערכת החינוך לעצב במידה רבה, ואולי מכרעת את קלסתר פניו הרוחניים של הנוער ועל-ידי כך - של העם. מערכת החינוך מעצבת את פני העתיד של המדינה ויוצרת תקווה וחלום לכל ילדה וילד ביציאתם לחיים בוגרים בחברה.

בגיבוש תהליכי השינוי לשנים הקרובות, עיניי וליבי נשואות למרחקים, ליצירת חזון, אמון וערכים במערכת החינוך ורגליי נטועות בקרקע לאתגרי השעה. מסמך זה מבטא את רובדי המעשה החינוכי ואתגרי הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך ואת ההבנה, כי עלינו לפעול בעוז ובאומץ כדי לקדם שינויים מהותיים ועמוקים, אשר יקדמו את יכולתנו לבנות חברת מופת.

האתגרים שאפיינו את מערכת החינוך בתקופת הקורונה, לצד המציאות המשתנה בשנים האחרונות המחישו את הצורך בעדכון מטרות הלמידה ודרכי הלמידה במערכת החינוך. לצורך כך, נדרשת המערכת לנוע ממיקוד ב'תכניות לימודים' הסובבות את התוכן הנלמד בכל תחום דעת, לתכניות השמות את הדגש על הלומד/ת, יכולותיו והמוטיבציה שלו ללמידה. תכניות המחזקות את בסיסי הידע של הלומדים, לצד הכישורים החברתיים והרגשיים אשר יהיו להם לכלי בחייהם הבוגרים בדרך להגשמה העצמית שלהם. נרחיב את יכולת הבחירה של הילדים בתהליכי הלמידה, את ההתנסות החווייתית שלהם באמצעות פדגוגיות מגוונות ולמידה פעילה ונטפח את החוסן החברתי והרגשי אשר יובילם למעורבות ולתרומה לקהילה ולחברה. מתוך תפיסה זו יבנה השנה מודל חדש למבחני הבגרות שייושם בתהליך ארבע שנותי ונפתח תרבות של מדידה והערכה בית ספרית.

בשנת תשפ"ב, בה נמשיך להתמודד עם אתגרי הקורונה, שמנו לנו למטרה במערכת החינוך לשמור על רצף הלמידה הפיזית תוך שמירה על בריאותם של 2,458,000 תלמידים ו-219,000 מורים וגננות, וכן לקדם צמצום פערים לימודיים וחברתיים שנוצרו בשנה וחצי האחרונות.

בנוסף, נדגיש את חשיבות איכותה של מערכת החינוך הציבורית. נעלה לסדר היום את מעמד המנהל והאוטונומיה לבתי הספר, ובתוך כך גם את מעמד המורה, ונחזק את מערך הקשרים של המורים, ההורים, התלמידים והקהילה.

נקדם את מעבר המסגרות לידה עד שלוש למערכת החינוך מתוך חשיבות הרצף החינוכי מגיל לידה ועד י"ב, ונגדיר את דמותו של בוגר מערכת החינוך ומוכנותו לחייו הבוגרים.

1 ניהול מערכת החינוך בצל הקורונה

זו שנת הלימודים השלישית בה נדרשת מערכת החינוך לפעול בצל נגיף הקורונה. תקופה זו מאופיינת בלמידה בתנאים מגבילים, היעדר רצף למידה, מעבר תדיר בין מצבי חיים, התמודדות עם ריחוק חברתי והרחבת פערים לימודיים, רגשיים וחברתיים.

מתוך הבנה, כי ישנה סבירות גבוהה כי כל אלה ועוד יהוו נדבך מרכזי וישפיעו על היקף הלמידה ואופן קיומה בשנת הלימודים תשפ"ב, משרד החינוך נערך במספר פעולות מרכזיות שמטרתן לשמור ככל הניתן על רציפות הלמידה הפיזית בכלל הגילאים לצד שמירת בריאות התלמידים וצוותי החינוך. השנה נתמקד בצמצום הפערים הלימודיים, רגשיים וחברתיים של כלל הילדים וכן לחיזוק חוסנם של התלמידים וצוותי החינוך בתקופה מורכבת זו.

צירים מרכזיים:

- יישום מתווה קורונה המשותף למשרד החינוך, משרד הבריאות, פיקוד העורף והשלטון המקומי במטרה לייצר רצף שגרת למידה.
- הרחבה וביסוס כלי הלמידה מרחוק והתשתיות הבית ספריות לצורך למידה היברידית.
- מיפוי ארצי של תמונת מצב בשפה לשכבות ד' (מבדק חיצוני) וח' (מבדק פנימי), וכן יבוצע לראשונה סקר אקלים ממוחשב מכיתות ה'-יא'. הממצאים יהוו בסיס לבניית תכניות עבודה והתערבות ברמת המוסד החינוכי, הרשות המקומית, המחוז והמטה.
- מיקוד מערכתי בצמצום פערים לימודיים באוריינות שפתית בכיתות א'-ג'.
- צמצום הפערים והכנה לבגרות לכיתות יא'-יב' וחיזוק לימודי הליבה ביתר השכבות.
- צמצום התנהגויות סיכון על כל הרצף ומתן מענים רגשיים וטיפוליים באמצעות השירות הפסיכולוגי, היועצות והטמעת למידה רגשית-חברתית (SEL).
- איתור נשירה סמויה וגלויה וצמצומה במרחבי הרשויות המקומיות ובמוסדות החינוך.
- מתן סל גמיש לבתי ספר למענים רגשיים ופעולות הפגתיות.

2 העברת האחריות על לידה-3 למשרד החינוך

שנותיו הראשונות של הילד קריטיות להתפתחותו המוטורית, הקוגניטיבית, הרגשית והחברתית. שנות הגיל הרך קובעות את נקודת הפתיחה ביכולות הילדים, בריאותם ואישיותם. השקעה בשנים אלו הינה חלק בלתי נפרד מתהליכי החינוך ויכולה להוביל לצמצום פערים משמעותי בין קבוצות האוכלוסייה המגוונות. על מנת לייצר רצף חינוכי מיטבי מגיל לידה עד 18 מועברת בתשפ"ב האחריות על מסגרות הגיל הרך לאחריות משרד החינוך. מדובר בתהליך הטמעה מעמיק ורב שנותי.

צירים מרכזיים:

- בימים אלה מתבצעת עבודת מטה לקראת המעבר של מסגרות הגיל הרך לאחריות משרד החינוך.
- העברת האחריות על גילאי לידה עד שלוש למשרד החינוך - יתבצע בינואר 2022.
- בניית תהליכי הדרכה ופיקוח במעונות, הרחבתם ויישומם באופן מערכתי.
- יצירת תשתית ברשות המקומית לרכז מעונות בכלל אגפי החינוך.

תיבנה תכנית רב שנתית בשיתוף האוצר הכוללת:

- פיתוח סטנדרטים פדגוגיים מותאמי גיל והטמעתם.
- השבחת איכות ההון האנושי ויצירת סטנדרטיזציה.
- שיפור התקינה ביחס מטפלת-פעוטות.
- פיתוח והתאמת תשתיות פיזיות תומכות בפריסה ארצית.

3 דמות בוגר מערכת החינוך

מערכת החינוך שואפת שלומדיה יחיו ויפעלו כאנשים ערכיים המתפקדים היטב במשפחתם, בקהילתם ובחברה בישראל. מטרת החינוך בישראל היא שהלומד יהיה בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח כאדם משכיל, להשתלב ולתרום לחברה ולהיות מחובר לזהות ולמורשת.

צירים מרכזיים:

- חינוך לערכים, חיבור למורשת ולשורשים.
- גיבוש מתווה למידה והוראה חדש, הכולל מעבר לתכניות למידה סביב 'רעיונות גדולים' - נושאים, למידה בינתחומית, ושילוב מיומנויות מתקדמות מגוונות בתחומי הדעת.
- שינוי מודל הבגרויות בהתאם לתפיסת למידה מבוססת בחירה, בינתחומיות וחקר.
- קידום תפיסה ושיטות יישומיות ללמידה רגשית וחברתית (SEL) בקרב הלומדים והצוות החינוכי.
- קידום מיומנויות השפה הדבורה בעברית, ערבית ואנגלית.
- טיפוח מנהיגות ועידוד למצוינות.
- התאמת מערכת החינוך לשינויים טכנולוגיים ולשינויים הצפויים בשוק העבודה, מקצועות העתיד, אוריינות דיגיטלית וחשיפת הילדים להייטק כבר בגילאים צעירים ופיתוח מיומנויות והובלה לחשיבה יזמית וחדשנית.
- העלאה על סדר היום נושאים בעלי חשיבות גלובלית כגון: קיימות ומשבר האקלים.

4 אוטונומיה למוסדות החינוך

לצוות המוסד החינוכי יש את הידע הנדרש ואת הניסיון, המאפשר התאמה מיטבית של תהליכי הלמידה לצרכי התלמידים והקהילה. אחד האתגרים בניהול בתי הספר הוא הפער בין אחריות מנהל בית הספר לבין הסמכויות הניתנות בידו. הקטנת הפער באמצעות גמישות ניהולית גבוהה יותר והענקת סמכויות למנהלים, יאפשרו שיפור ניכר בתפקוד המערכת, בקידום החינוך, ובדיוק המענים לצרכי התלמידים. ככוונת משרד החינוך להפחית את הריכוזיות והבירוקרטיה ולהרחיב את סמכויות המנהלים בתחומים הפדגוגיים, התקציביים והניהוליים, ולהתאימם לאחריות הרבה הניצבת על כתפיהם. יודגש, כי ההחלטה על המישורים בהם תורחב הגמישות הניהולית תעשה באופן אחראי ושקול באופן שלא ירחיב את הפערים בין תלמידים, בתי ספר ורשויות, ותוך יצירת מערך ליווי ופיקוח דיפרנציאלי. בשנת הלימודים תשפ"ב תתגבש התפיסה ויתקיים פילוט בנושא.

צירים מרכזיים:

- ביסוס האוטונומיה במערכת החינוך, למנהל ולבית הספר.
- הרחבת הגמישות הפדגוגית בתכנון וארגון הלמידה בתוך ובין אשכולות הלימוד, במרחבי הלמידה ובזמן הלמידה (המשך והרחבה של תכנית גפ"ן).
- הרחבת הגמישות התקציבית של המנהל, אשר תאפשר איגום תקציבים ורכישת מענים, תכניות ושירותים בהתאם לצרכי בית הספר.
- יצירת אקוסיסטם תומך למוסדות החינוך, הכולל ליווי, הדרכה, הנחייה והכשרה לצורך שימוש אפקטיבי באוטונומיה ומניעת הרחבת הפערים.
- תהליכי מדידה והערכה כתרבות בית ספרית וככלי עבודה מקומי וארצי.

5 דמות המנהל ומעמד המורה

צוותי החינוך והניהול הם מובילי התהליכים החינוכיים בשטח. על מנת לאפשר את התפתחותם המקצועית ולפתח בקרבם את תחושת המוטיבציה והמסוגלות, יש לפעול לטיפוחם החל משלב ההכשרה, הכניסה למוסד החינוכי, הקליטה בו, הליווי והפיתוח המקצועי, ולאורך כל מהלך חייהם המקצועיים. בנוסף, יש לחזק את דמות המנהל וליצור ביקוש למשרה רמה זו וכן במהלך השנים האחרונות ישנה ירידה בהתמודדות למכרזי ניהול ולכן יש לחזק את דמות המנהל וליצור ביקוש למשרה רמה זו וכן למצב את דמותו של המורה בחברה ולשפר את מעמדו.

צירים מרכזיים:

- ביצוע תהליכי מיון בכניסה להכשרה ומשיכת אוכלוסיות איכותיות על ידי הרחבת תכניות ייחודיות והסבת אקדמיים.
- יישום מתווה הכשרה חדש במוסדות להשכלה גבוהה, ובכלל כך הרחבת ההכשרה המעשית והכשרת מורים בתואר שני.
- בניית מסלולי קריירה מקצועיים וניהוליים למנהלים ולמורים.
- טיפול בחוסרי מורים וגננות בטווח הקצר ובטווח הבינוני - ארוך, באמצעות מיפוי ובהתאם לתחזית משתנה של מקצועות.
- חקיקת חוק עובדי הוראה לחיזוק פרופסיית ההוראה ומעמד המורים.
- פתיחת הסכמי השכר סביב הסוגיות המצוינות לעיל וקידום השותפות עם ארגוני המורים בחיזוק מעמד המורים ותהליכי שינוי מערכתיים.
- משיכת הון אנושי איכותי לניהול ויצירת עתודות לניהול.
- בחינת תהליך הכשרת המנהלים.

6 חינוך בונה חברה ומדינה

מגוון התרבויות, הקהילות והזהויות במדינת ישראל הוא חלק מיופייה ומכוחה של המדינה. היכרות מעמיקה ורציפה בכל שלבי הגיל עם הזהויות השונות המרכיבות את הפסיפס הישראלי, תסייע ללכידות החברתית והלאומית.

בחברה עם שונות כה גדולה, נדרש חינוך הוגן, שוויוני ומכיל המעניק לתלמידים חוויה חינוכית, מצמיחה ומיטבית, אשר תאפשר להם למצות את כלל היכולות הגלומות בכל אחד ואחת מהם. אז תוכל להוות מערכת חינוך עוגן חברתי ומנוף תעסוקתי ללומדיה, לחברה ולמדינה.

ציר זה משלב תמהיל של פעולות מקדמות בחינוך החברתי קהילתי, במהלכים לקידום שוויון, הכלה ומוביליות חברתית, וכן יצירת אקלים חברתי מוגן.

צירים מרכזיים:

- קידום שיח, למידה שיתופית מעמיקה בסוגיות זהות ושייכות בלמידה ובחינוך הבלתי פורמאלי.
- פיתוח והובלת מסעות זהות ומסעות להכרת הארץ.
- חינוך לשותפות, סובלנות וערבות הדדית, ובכלל כך קידום מפגשים רב-תרבותיים ומתן כלים לפתיחות ולסקרנות תרבותית, הכשרות לצוותי החינוך להובלת שיח חברתי וערכי.
- קידום תכניות החומש הממשלתיות בחברה הערבית והבדואית, אשר יתמקדו בשינוי שיטת החינוך ומעבר מהטמעת ידע לפיתוח מיומנויות, מיקוד באוריינות שפתית בשפה הערבית ובשפה העברית, מתן כלים לפיתוח זהות ושיפור איכות ההון האנושי.
- קידום תכנית החומש בחברה החרדית וחיזוק הממלכתי-חרדי (ממ"ח).
- קידום ההוגנות בחינוך המיוחד ובכלל כך בחינה והעמקה בתיקון לחוק החינוך המיוחד.
- פיתוח אחריות ומעורבות, יזמות ומנהיגות באמצעות חינוך חברתי, כולל: הכנה לשירות משמעותי בצה"ל ובשירות הלאומי-אזרחי, השתתפות בתוכניות ומסגרות לפיתוח מנהיגות במוסד החינוכי ומחוצה לו, קידום פעילות תנועות וארגוני נוער.
- קידום מוגנות, מניעת אלימות ובריונות במוסדות החינוך ובמרחב הווירטואלי וחיזוק שיח ערכי ומכבד ברשתות החברתיות.

7 קידום ההשכלה הגבוהה

בהובלתה של השרה, המשרד להשכלה גבוהה והמשלימה שב ומתאחד עם משרד החינוך. המעבר יצור רצף חינוכי שיאפשר למערכת לראות את הילד מהגיל הרך ועד להשכלה הגבוהה.

צירים מרכזיים:

- הקמת אוניברסיטה בגליל.
- חיזוק המכללות להוראה כחלק מהתהליך לקידום מערכת החינוך בישראל.
- המשך תהליך הנגשת ההשכלה הגבוהה לאוכלוסיות נרחבות.
- חיזוק הקשר בין העולם האקדמי לשוק העבודה.
- קידום שיתופי פעולה וסינרגיה בין האקדמיה לתעשייה.
- שימת דגש על הקיימות במגוון דיסציפלינות באקדמיה.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר החקלאות ופיתוח הכפר עודד פורר

החקלאות הישראלית בעלת משמעות וחשיבות כלכלית לאומית והתיישבותית. לחקלאות הישראלית מגוון תפקידים: היא מספקת מזון לתושבי המדינה ומבטיחה את הזכות הבסיסית למזון טרי ונגיש בתנאי שגרה כמו גם בתנאי אי-ודאות פוליטית, כלכלית, אקלימית וביטחונית.

החקלאות מייצרת ומספקת מזון טרי, בריא ואיכותי לאוכלוסיית ישראל, ומעבר לכך היא תורמת תועלות חיצוניות כגון תועלות סביבתיות ונופיות, שמירת קרקעות ויצירת מקומות תעסוקה.

החקלאות הישראלית הפכה לשם דבר גם בטכנולוגיות הייצור, המים, הזרעים ופיתוח הזנים, ומביאה כבוד למדינת ישראל. יחד עם זאת, בעשור האחרון ענף החקלאות הישראלי מצוי במצב של סטגנציה, כך שערך התפוקה החקלאית לא גדל והייצוא החקלאי ירד משמעותית. מספר החקלאים ככל הנראה גם כן ירד.

כיום רוב התמיכות בחקלאות ישראל הינן תמיכות עקיפות (הגנה מכסית, מכסות ייצור ומחיר מטרה בחלב וביצים). שיטת תמיכה זו אינה יעילה מבחינה כלכלית ומעלה את המחירים לצרכן. במדינות רבות בעולם נצפית מגמה של מעבר לתמיכות ישירות, תוך הקטנת תמיכות ש"מעוותות" את החלטות הייצור ואת הסחר ומעבר לתמיכות בעלות השפעה מינימאלית על החלטות הייצור של החקלאים.

מצב החקלאות מחייב שינוי תפיסתי ומדיניות חדשה שתייצר מחד גיסא אופק ארוך טווח לחקלאות ומאידך גיסא תבטיח לצרכן תוצרת חקלאית טרייה וזמינה במחירים נגישים כל השנה. כחלק מתפיסה זו, יופחתו הדרגתית מכסי המגן לצד חיזוק כושר התחרות של החקלאות המקומית.

משרדי יגדיל את ההשקעות הציבוריות בתשתיות ובמחקר ופיתוח (מו"פ) ויעניק תמיכה ישירה לחקלאים, ובתאום עם רשות המיסים ייקבע מנגנון מכסי כניסה כנהוג באיחוד האירופי להגנה מיבוא במחירים קיצוניים נמוכים. המשך השקעות מהותיות במו"פ מהווה תנאי לצמיחת החקלאות, תוך פיתוח טכנולוגיות ומוצרים חדשים לשם שמירה על היתרון היחסי וקידום אפיקי שיווק חדשים. אנו נקדם מחקר והשקעות שיגדלו את חוסן ענף החקלאות לאור משבר האקלים ויהפכו את החקלאות לסביבתית יותר. מהלכים אלה יניבו פירות גם בזירה הבינלאומית - שם ישראל תהיה בחזית המדינות שתספקנה פתרונות לייצור מזון בעידן של משבר אקלים.

אני מאמין כי מדיניות זו, יחד עם מהלכים לייעול והגברת התחרותיות של שרשרת הערך, תביא לפיתוח וחיזוק החקלאות, להגברת התחרותיות ולהוזלת המחירים של התוצרת החקלאית.

החקלאות הישראלית תוכל לבצע קפיצת מדרגה בייצור המקומי ובו-זמנית תאפשר ניצול הזדמנויות עסקיות בשוק העולמי בענפים בהם יש לישראל יתרון יחסי.

עודד פורר

שר החקלאות ופיתוח הכפר

עיקרי המדיניות

1 קידום ביטחון המזון של אזרחי ישראל תוך שיפור ופיתוח כושר התחרותיות של החקלאים והפחתת המחירים לצרכן

יכולת אספקה עצמית של מזון מהווה נכס אסטרטגי, לאור התגברות הסיכון לתנודתיות ומחסור בשוק המזון העולמי בעקבות תהליכי שינויי אקלים וגידול באוכלוסייה העולמית ולנוכח המצב הגאו-פוליטי המיוחד של ישראל וההתמודדות עם מגפת הקורונה.

לנוכח אתגרים אלו המשרד יפעל לפיתוח פוטנציאל הייצור המקומי, באיכות גבוהה על מנת לספק את מירב צורכי המזון של האוכלוסייה המקומית הגדלה, תוך שמירה על זמינות ומחיר תחרותי לצרכן ותמורה הולמת ליצרן. כל זאת תוך העברת ידע לחקלאים להתמודדות עם אתגרי הייצור, ומיקוד בענפים בהם יתרונותיה היחסיים של ישראל נכרים.

המשרד יפעל לחיזוק החקלאות ולהפחתת יוקר המחייה על ידי חשיפת ענף החקלאות לתחרות. לצד זאת המשרד ישמור על החקלאות המקומית באמצעות תמיכות ישירות, מכסי כניסה במחירים קיצוניים נמוכים והשקעות הון, הטבות מס מכוח חוק עידוד השקעות הון, תוספת עובדים זרים, הרחבות ביטוח לנזקי מחלות ונגעים, עידוד תוצרת מקומית וסימון ארץ מקור, ועוד.

המשרד יפעל לעיגון הזמינות של גורמי הייצור ומעמד החקלאות באמצעות חוק חקלאות וגיבוש תכנית אב לטווח הארוך, שיבטיחו חקלאות ישראלית חזקה ובת-קיימא, תוך הטמעת חדשנות תהליכית והקלה בירוקרטית על הציבור.

2 קידום חדשנות ופריין בחקלאות ישראל

באמצעות שילוב נכון בין טכנולוגיה, מדע, כלכלה והשקעות הון, יחד עם איתור הבעיות והאתגרים בשטח - משרד החקלאות ופיתוח הכפר בשילוב החקלאים, ייצר ויפתח מנועי צמיחה מבוססי חדשנות ופריין בחקלאות. תפיסת החדשנות בחקלאות ישראל תכלול הליכי פיתוח ויישום ידע וטכנולוגיה חקלאית המבוססת על מתן מענה לצרכי השדה תוך שיתוף פעולה רב-תחומי עם גופי מחקר ופיתוח.

כמו כן, המשרד יפעל לקידום מהלכים כוללים נוספים, בין היתר פיתוח ואקלום מינים וענפים חדשים ומוצרים ייחודיים, וייצור מוצרים עם ערך מוסף. המשרד יפעל לעידוד יזמות וחדשנות, בין היתר על ידי השקעה במחקר ופיתוח, עידוד חדשנות, עידוד הגדלת פריין, השקעות הון, שיתופי פעולה עם הרשות לחדשנות וגופי חדשנות נוספים וכן הפחתת רמת הסיכון לחקלאים בהשקעה ביזמות וחדשנות.

המשרד יפעל לחיזוק מעמד החקלאים בשרשרת השיווק ולקידום ופיתוח חדשנות בתחום השיווק, כגון עידוד פלטפורמה למסחר דיגיטאלי ושקיפות נתונים.

באמצעות פעולות אלו, החקלאות הישראלית תוכל לבצע קפיצת מדרגה בייצור המקומי ובו-זמנית תאפשר ניצול הזדמנויות עסקיות בשוק העולמי ותסייע בהתמודדות עם אתגרים קיימים ועתידיים כמו מחסור בכוח אדם, צורך בחלופות טכנולוגיות ורובוטיקה, הפחתת שימוש בחומרי הדברה תוך מציאת חלופות להגנת הצומח ועוד.

3 פיתוח בר-קיימא, על-ידי קידום חקלאות משמרת סביבה וחיזוק חוסן החקלאות והקהילה הכפרית

פיתוח לאורך זמן של ענף חקלאות מיטבי והמרחב הכפרי מחייב פיתוח בר-קיימא. המושג "פיתוח בר-קיימא" מתייחס לפיתוח סביבתי, כלכלי וחברתי, ומחייב תהליכי פיתוח ששומרים על הסביבה ומשאבי הייצור הטבעיים, להבטחת פוטנציאל הייצור לאורך זמן ולשמירת הטבע לדורות הבאים. במקביל, יש צורך בחיזוק החוסן של ענף החקלאות והקהילות הכפריות והחקלאיות להתמודדות עם תהליכי שינוי ואתגרי העתיד. המשרד יגבש מדיניות, יתמקד בקידום חקלאות משמרת סביבה ושטחים פתוחים, ויפעל על מנת לשמור על הקרקעות החקלאיות למען אספקת מזון ושטחים פתוחים, תוך מציאת האיזון עם צורכי הפיתוח. המשרד ינהיג מדיניות להיערכות לשינויי אקלים, להפחתת השימוש בחומרי הדברה, לשיפור רווחת ובריאות בעלי חיים באמצעות הדרכה והכוונה נכונה, ולקידום בקרה ופיקוח אפקטיביים הן בגידול הצמחי והן בענפי בעלי החיים.

4 חדשנות במרחב הכפרי ופיתוחו

המשרד פועל לעיצוב עתידו של המרחב הכפרי בישראל¹ במטרה לממש יתרונות יחסיים במרחב הכפרי, לפיתוח בר-קיימא של החקלאות וההתיישבות, לביסוס כלכלי-חברתי ושמירת המורשת ואורחות החיים. המשרד רואה את המרחב הכפרי המתחדש ככר פורה ליזמות וחדשנות, ולשיתופי פעולה בין התעשייה, החקלאות, המחקר, האקדמיה ועוד. המשרד יפעל לעידוד גיוון תעסוקתי, יזמות כפרית ותיירות כפרית. המשרד יעודד פתרונות לדו-שימוש בקרקע חקלאית לשם ייצור אנרגיה חלופית במרחב הכפרי במשולב עם שמירה על הפעילות החקלאית ואיכות התוצרת המופקת במיזמים אגרו וולטאיים כמקור אנרגיה לפיתוח החקלאות האינטנסיבית.² בתחום הניקוז, המשרד יפעל לקידום תכנית לאומית לניהול נגר ולהקטנת סיכוני שיטפונות. מכלול הפעולות של המשרד בתחום זה יתרמו לחשיפת המרחב הכפרי ומאפייניו בקרב הציבור ומקבלי ההחלטות.

1 המרחב הכפרי כולל את כל יישובי המועצות האזוריות וכן מועצות מקומיות המונות עד 5,000 תושבים.
2 מתקנים אגרו וולטאיים מוגדרים כמתקנים לאנרגיה מתחדשת באמצעות ניצול אנרגיית השמש, המוצבים מעל שטחים חקלאיים מעובדים ומאפשרים את ייצור החשמל במשולב עם המשך הייצור החקלאי תוך שמירה על איכות וכמות התוצרת החקלאית.

משרד ירושלים ומורשת

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

תחום ירושלים - עיקרי המדיניות

1 פיתוח אגן העיר העתיקה

אגן העיר העתיקה הוא אחד האזורים בעלי הפוטנציאל המסחרי, התיירותי והכלכלי הגבוהים ביותר בירושלים, זאת לאור חשיבותו הדתית וההיסטורית. לכן המשרד מזהה בפיתוח האזור הזדמנות להגדיל את מימוש הפוטנציאל הגלום בו, בין היתר על ידי חיזוק זירת המסחר בעיר העתיקה לטובת המבקרים והתיירים באזור. לשם כך יפעל המשרד לשדרוג התשתיות, החזיתות והמרחב הפיזי, יעודד את גיוון תמהיל העסקים ויפעל לקידום עוגנים מסחריים תוך ליווי ומתן כלים לסוחרים, הטמעת אמצעים טכנולוגיים במרחב הציבורי ועוד. בנוסף, על מנת לפתח את כלל המרחבים הפתוחים מחוץ לעיר העתיקה (גיא בן הינום בדרום, הר הזיתים ממזרח, עמק צורים, פתחת הקדרון, דרך שכם ועוד), ולחזק את האתרים הקיימים יפעל המשרד בעיקר על ידי הרחבת הנגישות, בדגש על פיתוח פתרונות למסלולים אלטרנטיביים להולכי רגל. בנוסף, המשרד יפעל באופן ממוקד לפיתוח גיא בן הינום, אשר חשיבותו מקבלת משנה תוקף באפשרו פעילות במרחב הפתוח לאור התמודדות עם נגיף הקורונה. המשרד יפעל לפיתוח השטח הן ברמת התשתיות והן ברמת אירועי עוגן תיירותיים. אל מכלול הפעולות שפורטו מצטרפת תוכנית פיתוח תיירותית, שכוללת סיוע בפיתוח של אתרי תיירות באגן העיר העתיקה וקיום אירועי עוגן תיירותיים לאורך השנה על פי הזמן והצורך המשתנה.

2 "תוכנית היובל"

תוכנית היובל היא תוכנית החומש השלישית במספרה, שמטרתה לקדם את הפיתוח הכלכלי של העיר ירושלים, תוך שימת דגש על היתרונות היחסיים של העיר. התוכנית מתמקדת בארבעה תחומים מרכזיים: תיירות, תעסוקה מתקדמת, אקדמיה והשכלה ופיתוח איכות החיים בעיר. לכל אחד מהתחומים הוגדרו כמה כיווני פעולה, ומכוחם - פרויקטים רבים, אשר מטרתם היא מימוש יעדי התוכנית. תוכנית החומש מצויה בשנתה האחרונה, ובימים אלה עומל המשרד על סיכום היובל והפקת לקחים, וכן נערך בעבודת מטה לקראת הבאת תוכנית החומש הבאה לאישור הממשלה. במסגרת תוכנית היובל הושקעו משאבים רבים בעידוד התיירות הנכנסת לעיר, ועם פרוץ משבר הקורונה - בתמיכה בעסקים מתעשיית התיירות שנפגעו ובמשיכת תיירות פנים לעיר; הורחבו המוסדות האקדמיים הירושלמיים על מנת לעודד קליטה של סטודנטים רבים יותר וכן נפתחו מרכזי קריירה על מנת לסייע בהשתלבות במקומות עבודה בעיר; הוקמו מעבדות ומתחמי עבודה על מנת לסייע בהשאתן של חברות צעירות בעיר, תוך פיתוח אקו-סיסטם בתחומי ההיי-טק והביו-טק, שימשוך חברות לעיר. בהקשר זה גם חולקו מענקים לחברות על הרחבת מצבת כוח האדם שלהן ומענקים מוגדלים על העסקת ירושלמים; פותחו שיתופי פעולה עם אקסלרטורים בין-לאומיים על מנת לסייע לחברות הזנק בתהליכי האצה והתרחבות, והושם דגש על קשר בין האקדמיה בעיר לתעשייה. כמו כן, פותחו מסלולי לימוד אקדמיים והכשרות ייעודיות לאוכלוסייה החרדית על מנת לסייע בהשתלבותה במשרות איכותיות ועוד. בתחום איכות החיים, פותחו פארקים, שבילי אופניים, קודמו תהליכי התחדשות עירונית ועוד.

במסגרת תוכנית החומש הבאה יפעל המשרד להמשיך ולייצר מקומות תעסוקה איכותיים בעיר ולסייע בידי אוכלוסיות שונות להשתלב בשוק העבודה המקומי. בתחום התיירות, יפעל המשרד על מנת לאושש את התחום ולעודד תיירות פנים, וכן להיערך במקביל לפיתוחן של תשתיות התיירות בעיר לקליטה מיטבית של תיירות החוץ ביום שבו ייפתחו שוב השמיים. כמו כן, המשרד יפעל במסגרת התוכנית הבאה לפיתוח של מתחמי תעשייה ותעסוקה וכן לפיתוח בתחומי תיירות. המשרד ימשיך לפעול ולקדם את העברת היחידות הארציות לבירה, בין היתר במסגרת המאמצים למצב את ירושלים כעוגן שלטוני וכעיר הממשל של מדינת ישראל.

3 קידום מזרח העיר ופיתוחו

תושבי מזרח ירושלים מונים כ-350 אלף נפש מתוך כמיליון תושבי העיר (מעט פחות מ-40% מאוכלוסיית העיר), ומהווים כ-18% מכלל המיעוטים במדינת ישראל. הרוב המוחלט בעלי מעמד "תושב" וכמה עשרות אלפים בעלי מעמד "אזרח".

משרד ירושלים ומורשת מוביל ומרכז את החלטת הממשלה מס' 3790 מיום 29.06.2014 בדבר "צמצום פערים חברתיים וכלכליים ופיתוח כלכלי במזרח ירושלים". ההחלטה כוללת שיתופי פעולה בין גופים ממשלתיים ועירוניים. בתחום החינוך וההשכלה הגבוהה, המשרד פועל לצמצום שיעורי הנשירה, לחיזוק תוכנית הלימודים הישראלית, להרחבת החינוך המקצועי, לקידום החינוך הלא פורמלי, ללימוד משמעותי של השפה העברית ולהגדלת מספר הסטודנטים ממזרח ירושלים. בתחום הכלכלה, התעסוקה והרווחה - היעד העיקרי של התוכנית הינו צמצום הפער בין שיעור התעסוקה של נשים בגילאי 25-64 במזרח ירושלים לשיעור התעסוקה של נשים ערביות בגילאים זהים. בתחום התחבורה במזרח העיר, המשרד פועל להשלמת הסדר הרב-קו, לשיפור הרציפות התחבורתית בין מזרח ומערב העיר ולשיפור תשתיות הכבישים. על מנת לשפר את איכות החיים והשירות לאזרח, המשרד פועל, בין היתר, על ידי פיתוח מתקני ספורט, פארקים וגינות, פיתוח מבנים רב-תכליתיים לשימוש הקהילה ושיפור תשתיות הביוב והניקוז. בתחום התכנון, המשרד פועל לקידום התהליך של הסדרת מקרקעין במזרח ירושלים ולהסרת חסמים בתכנון.

תחום מורשת - עיקרי המדיניות

1 קידום תוכנית החומש לשימור, הצלה ופיתוח של אתרי מורשת

כחלק מתוכנית החומש לשימור, הצלה ופיתוח של אתרי מורשת, המשרד פועל מול הגופים המחזיקים באתרי מורשת, באתרים היסטוריים וארכיאולוגיים, או במידע וארכיונים היסטוריים. בין היתר, המשרד פועל באמצעות "קולות קוראים", ובייחוד בקידום ההוצאה של "קול קורא ג'". הזוכים ב"קול הקורא" ייבחנו בהתאם לדחיפות הסוגיות, הפוטנציאל התיירותי והחינוכי והצורך בהשקעה ובתקציב באתרים הנבחרים. לפרויקטים הנבחרים ב"קול הקורא" תוקצה השקעה ממשלתית בתחומי השימור, ההצלה והפיתוח של אתרי המורשת בהיקף מוערך של כחצי מיליארד ש"ח לחמש השנים הקרובות.

2 קידום תחום המורשת הלא מוחשית והדיגיטלית

המורשת התרבותית של עם ישראל בארצו שמורה חלקה במבנים היסטוריים וחלקה הגדול בכתבים, בספריות וארכיונים ובמחסנים המחזיקים פריטים מאירועים שונים בתולדות המדינה, או שהיו בבעלות אישים נכבדים. שימור פריטים ואוספים אלו והנגשתם לציבור הרחב באמצעים פיזיים ודיגיטליים יקלו על ההתמודדות עם פגעי הזמן בחומרי מקור מצד אחד, ומנגד יסייעו בהנגשת המידע, החוויה והזכות לזיכרון ולשותפות הגורל באמצעות פריטים אלו אף לציבורים מרוחקים. לאור ההשקעה הגדולה הנעשית כיום בשימור, המשרד יפתח במהלך השנים הקרובות כלים והנחיה רוחבית עבור בעלי הפריטים לגבי אופן השימור וההנגשה של המידע. הכלים וההנחיה עתידים לחסוך ולצמצם בעתיד את הצורך בהשקעות רבות בתהליכי דיגיטציה.

3 שימור והצלה של אתרי מורשת ועתיקות ביהודה ושומרון ובבקעת הירדן

אזורי יהודה ושומרון ובקעת הירדן פרוסים על שטח של יותר מ-5,700 קמ"ר, הנתונים כיום תחת אחריות המינהל האזרחי וצה"ל. אזור זה הינו שטח היסטורי מרכזי בקורותיו של עם ישראל. במרחבים אלו, המחולקים כיום לאזורי שליטה בין ישראל ובין הרשות הפלסטינית, הוכרזו עד כה יותר מכ-1,900 אתרי ארכיאולוגיה מתקופות היסטוריות שונות, הכוללים אתרים מתקופת הברזל (התקופה הישראלית), אתרים וממצאים מהתקופה הפרסית, שרידי יישובים ומגילות וממצאים ארכיאולוגיים מתקופת בית שני, מהתקופה החשמונאית ומימי הורדוס, מהתקופה הרומית ועוד.

נכון להיום, פעילויות של שוד והרס עתיקות¹ המתרחשות באזור גורמות לפגיעה נרחבת באתרים ארכיאולוגיים ובערכי המורשת ברחבי יהודה ושומרון ובקעת הירדן ולנזק בלתי הפיך באתרים, ומונעות את התיעוד והמיפוי של הממצאים בשטח.

משרד ירושלים ומורשת יפעל לפיתוח מענים לתופעות אלו, בין היתר על ידי הגברת האכיפה, הגדלת מאמצי השימור והרחבת הפיתוח.

¹ הרס העתיקות מתבצע בצורות שונות, בין היתר על ידי שוד בעקבות כסף, או הריסות בעקבות בנייה לא חוקית, שימוש בכלים כבדים והוצאת קרקע ושימוש בה ללא היתר. דוגמאות לפגיעות כאלה ניתן לראות במגוון אתרים ארכיאולוגיים, בין היתר בפצאליס בבקעת הירדן, במתחם ארמונות החשמונאים ועוד.

משרד הכלכלה והתעשייה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת הכלכלה והתעשייה אלופה (במיל') אורנה ברביבאי

עם תחילת כהונתה של הממשלה ה-36, נפלה בחלקי הזכות לעמוד בראש אחד המשרדים המשמעותיים והחשובים לכלכלת ישראל - משרד הכלכלה והתעשייה.

בעת הזו נדרשת כלכלת ישראל להתמודד עם אתגרים רבים נוכח מגיפת הקורונה. איתנות המשק מנעה קריסה כלכלית, אך המגיפה החריפה הפערים הכלכליים, וניכר כי אוכלוסיות חלשות היו ועודן הנפגעות העיקריות. השפעת המשבר על ענפי הכלכלה השונים לא הייתה אחידה. בעוד שענפים מסוימים גילו איתנות וחוסן כלכלי, הרי שאחרים נפגעו יותר, חלקם בצורה חריפה. ארוע כלכלי בסדר גודל כזה מחייב התאמה מבנית לצורך תיקון הנזקים והיערכות לבאות, תוך הרחבת מגננוני התמיכה וההכוונה שמספק משרד הכלכלה והתעשייה לגורמי המשק השונים.

ואכן, אל מול אתגרים אלה גובש מחדש מבנה המשרד בראשותי כמנוע צמיחה. בימים אלה אנו משלימים תהליך של שינוי מבני משמעותי במשרד בו אנו קולטים מחדש את זרוע העבודה ומחברים אלינו את מערך הדיגיטל הלאומי, אשר יחדיו צפויים ליצור "שלם הגדול מסכום חלקיו", המסוגל להתמודד באופן הוליסטי ואינטגרטיבי עם אתגרי השעה ולשמש זרז להתאוששות מהירה של המשק.

כגוף הרואה לנגד עיניו הן את המעסיקים והן את העובדים, בכוונתנו לקיים תהליך אסטרטגי ולהביא לאימוץ פתרונות מערכתיים ומאוזנים. עומד לפתחנו אתגר פיתוח שוק העבודה והתאמתו לצרכים הנוכחיים והעתידיים של המשק. נגבש תכנון הון אנושי לאומי אשר יגביר גיוון ויכוון לתעסוקה איכותית של אוכלוסיות ששילובן בשוק התעסוקה נמוך, וכן למימוש יעדי התעסוקה ארוכי הטווח שלקחנו על עצמנו לשנת 2030. כמו כן נתאים את פעילות המשרד למענה מאוזן לענפי המשק ולקידום התעשייה לצד מתן זרקור לפיתוחם וקידומם של ענפי המסחר והשירותים.

כמו כן, נפעל לפיתוח הון אנושי והכשרות המותאמות לצרכים מתקדמים, ובכלל זה הקניית ידע מקצועי ספציפי לצד מימונויות וכישורים רחבים כגון יכולת עבודה עצמאית, עידוד ליזמות, רצף טיפול ומענה לאזרח, הרחבת והעצמת כלי ההשמה השונים והגברת הניידות בשוק העבודה. בנוסף נבצע התאמות בדיני עבודה ובאכיפתם בהתאם לשינויים המהירים בשוק העבודה ונוודא שחוקי העבודה אכן מספקים הגנה נאותה ומאוזנת למועסקים, בייחוד החלשים שבהם.

במסגרת המשרד המאוחד נביא להאצת צמיחת המשק והעלאת רמת החיים של תושבי ישראל, זאת באמצעות מיצוי כושר הייצור, הגדלת איכות התעסוקה והגברת הפיריון. נפעל לצמיחה מכלילה שפירותיה יחלחלו לכלל שכבות האוכלוסייה ויצמצמו הפערים. נוביל את המשק הישראלי לעידוד חדשנות במגזר העסקי והטמעת טכנולוגיות בתעשייה היצרנית ובענפי המסחר והשירותים, ולקידום ופיתוח ענפים אלה אשר מאופיינים כיום בפיריון נמוך. משרדנו יפעל לחיזוק הכלכלה, לפיתוח הפריפריה ולחיזוק העצמאים והעסקים הקטנים והבינוניים. נשקיע בהקמת והרחבת אזורי תעשייה ונעודד מנועי צמיחה אזוריים במטרה להגדיל את שיעורי התעסוקה ולהגביר את היקפי ההשקעות במשק.

בד בבד נפעל להגברת התחרות והפחתת יוקר המחייה. בהיותנו "כלכלת אי", תמונת המצב העולה מהמעקב אחר מדדי יוקר המחייה ביחס למדינות המפותחות, מחייבת אותנו לפעול לצמצום פערי מחירים, בדגש על מוצרי קיום וצריכה בסיסיים. הרפורמה ביבוא ובתקינה, מהווה צעד משמעותי בכיוון זה משום שהיא צפויה להקל על כניסת מוצרים ובכך להגביר את התחרות במשק, שמשמעותה הגדלת הרווחה. נחתור להגדלת היקפי הסחר וקידום אינטרסים כלכליים משותפים עם מדינות העולם, ולמינוף "הסכמי אברהם" כמנוע לייצוא ולצמיחה כלכלית משמעותית, זאת לצד עידוד ההשקעות הזרות ומינוף הפוטנציאל הטמון ברכש הגומלין.

הקמת מערך הדיגיטל הלאומי, הכולל את האיחוד שבין רשות התקשוב ומטה "ישראל דיגיטלית", צפויה להגדיל את האפקטיביות של פעילות הממשלה לטרנספורמציה דיגיטלית במשק הישראלי ולמיצוי זכויות הפרט. בכלל זה מתוכננים האצה של תהליכי הדיגיטציה, הן במגזר הפרטי והן במגזר הציבורי ושיפור השירות לאזרח ולעסק.

בכוונתנו לפעול לטיוב מדיניות הרגולציה הממשלתית ולצמצום הבירוקרטיה. נחתור להסרת חסמים רוחביים והתאמת כלי סיוע ורגולציה לצרכים המשתנים, תוך שיח עם כלל הגורמים הרלוונטיים ומתן אוזן קשבת לאתגריו וצרכיו של המגזר העסקי ושל שוק העבודה.

עבודה רבה לפנינו. אישורו הצפוי של תקציב המדינה יספק ודאות לביצוע תכניות משרדיות שטרם מומשו, ויאפשר גיבוש של כלים וצעדי מדיניות חדשים. נפעל בשיתוף כלל הגורמים הרלוונטיים ובשיח קבוע עם מגזרי המשק השונים, תוך הגברת האמון בין המדינה ואזרחיה. אני מאחלת לכולנו עשייה פורייה שתחזק את המשק הישראלי ותוביל לאיתנות כלכלית לאומית.

בברכה,

שרת הכלכלה והתעשייה

אלופה (במיל') אורנה ברביבאי

עיקרי המדיניות

1 האצת הצמיחה

הצמיחה של המשק הישראלי היא מטרה מרכזית, אשר נמצאת במוקד העשייה של המשרד, בייחוד לאחר שנה מאתגרת שחווה המשק הישראלי, ולאור חוסר הוודאות והקושי להמשיך ולצמוח לצד הקורונה. הצמיחה הישראלית אמנם נפגעה פחות במהלך השנה האחרונה בהשוואה למדינות אחרות, אך החזרה וההתאוששות של המשק צפויים להימשך כמה שנים. האצת הצמיחה תעשה על ידי פיתוח תעשייה מקומית תחרותית בת-קיימא, הגדלת היקף סחר החוץ, משיכת השקעות זרות ושיתוף פעולה בינלאומי לקידום האינטרס הכלכלי של ישראל, הגדלת ההשקעות הציבוריות והפרטיות במשק, מיצוי פוטנציאל העבודה של כלל האוכלוסיות, והגדלת הפיריון באמצעות עידוד חדשנות והטמעת טכנולוגיה בכלל ענפי המשק ובכלל האזורים בארץ. נשאף לקיומה של צמיחה מכלילה שפירותיה חלחלו לכלל שכבות האוכלוסייה ויצמצמו פערים.

2 פיתוח ההון האנושי המותאם לצרכי המשתנים של המשק

אחת הדרכים להעלאת הפיריון היא שיפור ההון האנושי הן ברמת הכישורים והמיומנויות והן ברמת ההתאמה בין היצע העובדים לצרכי המשק הנוכחיים והעתידיים. על רקע זה המשרד יפעל לחיזוק מערך ההכשרות המקצועיות לטובת יצירת כלי הכשרה גמישים ויעילים, המחוברים לצרכי המשק המשתנים. בהתאם לכך יקודמו מהלכים לחיזוק שיתופי הפעולה עם מעסיקים לחיבור ולשילוב מעסיקים במערך ההכשרות. כמו כן, המשרד יפעל לקידום הכשרות ידע מקצועי ספציפי לצד מיומנות וכישורים רחבים, כגון יכולת עבודה עצמאית. בנוסף, המשרד יפעל להנגיש את מירב המידע על שכר ומקצועות בשוק העבודה במטרה לעודד כל אזרח לבחור את תחומי העיסוק באופן מושכל.

3 הגדלת הפיריון במשק

המשק הישראלי מצוי בפער פיריון של כ-20% מממוצע מדינות ה-OECD ו-50% ביחס למדינות המובילות בו. ברקע לכך עומדת העובדה, שבישראל מתקיימת "כלכלה דואלית" - ענף ההיי-טק, המתקיים בעיקר במרכז הארץ, מתאפיין בפיריון ובשכר גבוהים, בעוד שאר הענפים המסורתיים יותר - בדגש על ענפי המסחר, והשירותים והתעשייה המסורתית, שמיוצגים ביתר בפרפריה - מתאפיינים בשכר ובפיריון נמוכים בהשוואה בין-לאומית. המשרד יפעל ליצירת תכניות פיתוח כלכלי אזורי באמצעות העצמת מנועי צמיחה אזוריים, המבוססים על היתרון היחסי של כל אזור בפרפריה. המשרד יוביל פיתוח תפיסה רחבה של חדשנות, הכוללת הטמעת טכנולוגיות וכן חדשנות עסקית שאינה טכנולוגית. בתוך כך, המשרד צפוי לעודד את ההשקעות בדיגיטציה בענפים המסורתיים בתעשייה ובענפי המסחר והשירותים, תחום בו המשק הישראלי נמצא בפיגור בהשוואה למדינות המפותחות.

4 הגברת התחרות

אחד המנועים לצמיחה כלכלית בת-קיימא והפחתת מחיר לצרכנים הוא רמת התחרות במשק. המשק הישראלי המאופיין בהיותו כלכלת אי עם חסמי כניסה, ורמת ריכוזיות גבוהה של שחקנים דומיננטיים בעלי כוח שוק מתאפיין ברמה תחרותית נמוכה יחסית בשורה של מוצרים, בדגש על מוצרי צריכה. הרפורמה בייבוא ובתקינה מהווה צעד משמעותי לקידום התחרות. המשרד יפעל על מנת לטייב את הרגולציה, להסיר חסמי כניסה ויעודד יזמים וספקים חדשים, כך שיגדל מגוון השחקנים בשווקים, דבר שיסייע להפחתת הריכוזיות והגברת התחרות במשק. כמו כן, המשרד ימשיך את המעקב אחר מגמות המחירים לצורך עידוד מודעות צרכנית, שמסייעת גם היא לתחרות במשק.

5 הפחתת יוקר המחיה

יוקר המחיה בישראל גבוה משמעותית מאשר במדינות ה-OECD, כאשר משקי הבית בחמישונים התחתונים חשופים יותר לעלויות מחירים של מוצרי צריכה שוטפים והם הנפגעים העיקריים מהאתגר המשקי של יוקר המחיה. המשק הישראלי מאופיין בחסמי כניסה גבוהים, רמת תחרותיות נמוכה וברמת ריכוזיות גבוהה. כדי לצמצם את פערי יוקר המחיה, יפעל המשרד להגדלת התחרות במשק באמצעות טיוב הרגולציה, כמו הסרת חסמי יבוא ותקינה, רגולציה חכמה ודיגיטלית בתחום רישוי עסקים ומעבר להצהרות. במקביל, יודא המשרד את הגדלת המשאבים להגברת האכיפה והפיקוח על איכות המוצרים ועמידתם בתקן בכדי להגן על הצרכנים. מנגד, פעולות המשרד להעלאת הפיריון יסייעו להגדלת הכנסות משקי הבית, דבר שיסייע להעלאת רמת החיים.

6 שיפור הסביבה העסקית והאצת המגזר העסקי

לטובת שיפור הסביבה העסקית והאצת המגזר העסקי, המשרד יעמיק וימנף את הקשר היומיומי עם העסקים במשק. כחלק מהיותנו "בית לעסקים", יחידות המשרד ישאפו לשפר את המדיניות הממשלתית במובנה הרחב לטובת היזמים, העצמאים, העסקים הקטנים והחברות בענפי המשק השונים. זאת על ידי הסרת חסמים רוחביים, ליווי פרטני, שיפור הנגישות לאשראי והתאמת כלי סיוע ורגולציה לצרכים המשתנים, תוך שיח עם כלל הגורמים הרלוונטיים ואזן קשבת לאתגריו וצרכיו של המגזר העסקי, בין היתר בהיבטים שהומלצו ע"י הועדה לקידום כלכלי של ענפי המסחר והשירותים וביניהם אימוץ סטנדרטים בינלאומיים ברגולציה, העברת האחריות למפוקח ומעבר לניהול סיכונים.

7 הגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה וצמצום האבטלה

למרות שיעורי תעסוקה גבוהים בכלל האוכלוסייה ערב משבר הקורונה, שוק העבודה בישראל התאפיין בפערים בתעסוקה של קבוצות אוכלוסייה שונות, בדגש על נשים בחברה הערבית וגברים במגזר החרדי, וכן ירידה משמעותית בתקופה האחרונה בשיעור התעסוקה של גברים ערבים. הפערים בין קבוצות אוכלוסייה מתבטאים באיכות התעסוקה, ומתבטאים בפערי שכר, בהיקפי משרה ועוד. בחודשים האחרונים המשק נמצא בהתאוששות מהמשבר בשוק העבודה שנוצר כתוצאה ממגיפת הקורונה, כאשר עובדי ענפים שנפגעו ישירות מהמשבר טרם השתלבו חזרה בתעסוקה בהיקף שדומה לרמתו, זאת נוסף לאוכלוסיות שהיו בפער עוד קודם לכן. בהתבוננות גיאוגרפית, שיעורי התעסוקה בפריפריה נמוכים בכ-10% מהמרכז. על רקע זה ובהתאמה ליעדי התעסוקה הממשלתיים ולאיומן מסקנות דוח ועדת התעסוקה 2030, יפעל המשרד להגדיל את כמות המועסקים, בדגש על אוכלוסיות יעד, ובכלל הענפים במשק. זאת, בין היתר, באמצעות עידוד הפעילות העסקית ויצירת משרות, הרחבת פעילות מרכזי ההכוון התעסוקתי, הפעלת תכניות לשילוב במשרות איכותיות בעלות שכר גבוה וכן הרחבת שיתופי הפעולה עם המעסיקים לצורך שילוב אוכלוסיות שונות בתעסוקה.

8 הקלות והתאמות רגולטוריות ואכיפת חוקי עבודה

בשני העשורים האחרונים חווה שוק התעסוקה בישראל ובעולם תמורות משמעותיות. אם בעבר היה ברור ש'עבודה' פירושה הגעה למיקום המעסיק מדי יום, בין 9:00 ל-17:00, הרי שבעשורים האחרונים תמונה זו השתנתה ונהייתה גמישה ומגוונת הרבה יותר. משבר הקורונה האיץ חלק מהשינויים שהחלו עוד קודם, דוגמת העבודה מרחוק. לאור זאת המשרד יוביל את המאמץ להתאמת החקיקה והרגולציה בישראל בתחום העבודה לשינויים שחלים בעולם העבודה. לצד ההתאמות הנדרשות בכוונת המשרד להעמיק את האכיפה, בדגש על הפרות שכר המבוצעות על ידי מעסיקים של עובדים בשכר נמוך, שכן יכולת המיקוח של עובדים אלה בשוק העבודה היא נמוכה יותר. בנוסף, יפעל המשרד לקידום חקיקה וביצוע אכיפה שמטרתה שמירה על בטיחות העובדים וצמצום ההרוגים והנפגעים בתאונות עבודה.

9 הרחבת תשתיות דיגיטליות ופיזיות

המשרד יקדם את תהליך הדיגיטציה במשק ויפעל להאיץ את הטיוב של השירותים שניתנים על ידו לאזרחים על מנת להתגבר על הפערים בין אזורים, ענפים ואוכלוסיות. באשר לדיגיטציה הממשלתית, המשרד יוביל את איחוד "ישראל דיגיטלית" ורשות התקשוב לכדי מערך הדיגיטל הלאומי, וכן יושם דגש על השירות הדיגיטלי לאזרחים ולעסקים. לצד זאת, המשרד ימשיך ויעצים את פיתוח התשתיות הפיזיות לתעשייה, בדמות פיתוח איזורי תעשייה. מאמצים אלו צפויים להוביל לעליית הפיריון וכן יתמכו בהורדת יוקר המחיה והנטל הרגולטורי.

רשות התחרות

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 קידום תחרות באמצעות פעולות הממשלה

רשות התחרות (הרשות) שמה לה למטרה לפעול על מנת להגביר את התחרות ולהוריד את יוקר המחייה. אחת הדרכים להגביר את התחרות היא באמצעות הורדת חסמים לפעילות עסקית, אשר נובעים פעמים רבות מעיצוב לא אופטימאלי של רגולציה ממשלתית. לשם כך, הרשות ביצעה מהלכים שונים שיסייעו בהטמעת שיקולי תחרות בהחלטות הממשלתיות. בין היתר, ביצעה הרשות שינוי מבני שבמסגרתו הוקמה "מחלקת שווקים" שמתמקדת בייעוץ תחרותי למשרדי הממשלה. בשנה החולפת הוציאה הרשות אל הפועל תכנית בשם "מקדמים תחרות" שבה השתתפו 13 סמנכ"לים ממשרדי ממשלה שונים. התכנית התמקדה בניית תחרותי של מדיניות ממשלתית.¹ נכון להיום, הרשות עוסקת בייעוץ תחרותי למשרדי הממשלה בכ-70 עניינים שונים מדי שנה. הרשות צופה שמספר הייעוצים רק ילך ויעלה, הן מפאת חיזוק הקשרים עם משרדי הממשלה והן כתוצאה מפרק "יסודות האסדרה" שצפוי להיות מחוקק במסגרת חוק ההסדרים הקרוב.²

2 כלכלה דיגיטלית

רשות התחרות סימנה את תחום הכלכלה הדיגיטלית כיעד אסטרטגי. הכלכלה הדיגיטלית מזמנת לרשויות תחרות בכל העולם ובהן גם בישראל אתגרים מסוג חדש. הרשות ביצעה בשנה האחרונה לימוד מעמיק של תחום הכלכלה הדיגיטלית, והחלה לגבש לעצמה את צורת החשיבה וההבנה הייחודיות שנדרשות לטיפול בתחום זה, כמו גם את גבולות המותר והאסור המשפטיים. הרשות ביצעה בשנה האחרונה מספר הליכי אכיפה בתחום הכלכלה הדיגיטלית והיא בוחנת מספר הליכי אכיפה נוספים. כמו כן, הרשות יוזמת בימים אלה מספר הצעות חקיקה שנועדו להתמודד עם האתגרים התחרותיים בתחום - הצעה אחת נוגעת לתחום ניווד המידע והצעה שנייה נוגעת להתנהלות בין פלטפורמות מקוונות לבין משתמשים עסקיים. מכיוון שהכלכלה הדיגיטלית היא תופעה המעוררת בשנים האחרונות עניין רב בהיבטי צרכנות, תחרות ופרטיות והנושא עולה על סדר יומן של רשויות רבות בעולם, הוקם צוות בין-משרדי, הכולל את הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן, הרשות להגנת הפרטיות ורשות התחרות במטרה לייצר ראייה כוללת וטיפול רוחבי בסוגיות בתחום הכלכלה הדיגיטלית.

1 התכנית בוצעה בשיתוף עם "אלכא - ג'וינט ישראל" ועם חטיבת התחרות בארגון ה-OECD. הרשות מתכוונת לקיים בשנה הקרובה מחזור נוסף של התכנית.

2 פרק יסודות האסדרה נועד לקדם אסדרה חכמה המגשימה את האינטרס המוגן שביסודה ואת תפקידי המאסדרים על פי דין תוך הפחתת הנטל האסדרתי העודף, בהתחשב בעלות הציות לה ובהשלכותיה על הכלכלה והחברה. פרק יסודות האסדרה מחזק את הצורך בשקילת שיקולי תחרות בכל הליך חקיקה.

3 מיקוד האכיפה של חוק התחרות

רשות התחרות מקצה משאבים רבים לביצוע האכיפה המנהלית והפלילית של חוק התחרות הכלכלית ובכוונתה למקד את האכיפה בפרקטיקות ושווקים שיוגדרו על ידה כאסטרטגיים. ביום 14.3.21 גזר בית המשפט המחוזי בירושלים את דינם של כלל המורשעים בתיק קרטל הספרים והטיל עליהם עונשי מאסר בפועל של עד 8 חודשים. גזר דין זה נותן רוח גבית משמעותית לאכיפה הפלילית של הרשות אשר ממוקדת בתיאומי מכרזים ובעבירות קרטל. כמו כן, גם האכיפה המנהלית של הרשות התחזקה מאוד בעקבות מספר אירועים מכוננים. בכללם, אישור הכנסת לתיקון לחוק התחרות הכלכלית שהעלה את רף העיצומים המנהליים המקסימלי מ-24 מיליון ₪ ל-100 מיליון ₪ ושני פסקי דין של בית הדין לתחרות בעניין ניצול מעמד מונופוליסטי לרעה בעניין נמל אשדוד ובעניין חברת החשמל.³ שני פסקי הדין הללו מחזקים את ידה של הרשות להגביר את האכיפה המנהלית של הרשות אשר ממוקדת בניצול מעמד לרעה על ידי בעלי מונופולין ובהסדרים אנכיים שעלולים לפגוע בתחרות.

4 שיפור עבודת הרשות באמצעות הטמעת מערכות ביג-דאטה

הרשות שמה לה למטרה לשפר באופן תמידי את יכולותיה המקצועיות ואת איכות השירות הניתן לציבור. הרשות זיהתה שאחד האתגרים המשמעותיים ביותר העומדים בפניה בעת הזאת היא התמודדות עם כמויות הולכות וגוברות של מידע במסגרת פעולות אכיפה, בדיקת עסקאות וביצוע מחקרים. לאור זאת, הרשות מבצעת בימים אלה תהליך להגברת השימוש במערכות ביג דאטה. השימוש במערכות ביג דאטה ישפר את היכולת של הרשות לקלוט נתונים דיגיטאליים רבים, לעבד אותם ולבצע בהם שימוש יעיל ונוח. מזה מספר שנים, מחלקת חקירות של הרשות משתמשת במערכות ביג דאטה בכדי לקלוט ולעבד חומרי מחשב שנתפסים במהלך חיפושים. בתקופה האחרונה, החלו המחלקות האזרחיות ברשות (משפטית, שווקים, מחקר), לעשות אף הן שימוש במערכות אלה. יחד עם זאת, על מנת לתת פתרון רחב וכולל שיותאם לצרכים של המחלקות האזרחיות ברשות וישפר את יכולותיה של מחלקת חקירות, מבצעת הרשות בימים אלה הליך אפיון של כלל הצרכים, ובד בבד עורכת סקר שוק במטרה למצוא את המערכות שייתנו את הפתרון המתאים ביותר לצורכי הרשות.

³ ביום 23.6.2020 אישר בית הדין את החלטת הממונה, שלפיה נמל אשדוד ניצל את מעמדו המונופוליסטי לרעה והטיל על נמל אשדוד עיצום כספי בסך 3.46 מיליון ₪ וביום 25.1.2021 אישר בית הדין לתחרות את החלטת הממונה שלפיה חברת החשמל ניצלה את מעמדה המונופוליסטי לרעה והטיל עליה עיצום כספי בסך 13 מיליון ₪.

משרד המודיעין

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר המודיעין אלעזר שטרן

משרד המודיעין מוביל עשייה בתחום המודיעין הלאומי, בעזרתה מורכבת תמונת מודיעין רחבה ומשלימה, לצד זיהוי מגמות ומגה מגמות בעולם, שעשויות להשפיע בטווח הקרוב והרחוק על החוסן הלאומי של מדינת ישראל.

מגיפת הקורונה שפקדה את העולם ואיתה שורת משברים בתחום הרפואה, הכלכלה, הביטחון, החינוך ועוד, מדגישה עוד יותר את החשיבות בעיסוק במודיעין לאומי; בצפייה, בהבנה ובהיערכות לאתגרי העתיד הקרובים והרחוקים שעוד נכוננו לנו.

במהלך הקדנציה ובשנה הראשונה בפרט נרחיב את היכולות בתחום זה ונהפוך לגוף מייעץ וממליץ למשרדי הממשלה האחרים בתחומי עשייתם.

המשרד ימשיך לקדם פרויקטים חברתיים בתחומי המודיעין והחינוך בקרב קהילותיו, בעיקר בפריפריה. אני סמוך ובטוח כי מאמצי המשרד המפורטים כאן ועוד רבים נוספים יניבו פרי, ומדינת ישראל תרוויח מעשייתו.

שר המודיעין

אלעזר שטרן

עיקרי המדיניות

בחודשים האחרונים ביצע משרד המודיעין תהליך אסטרטגי במסגרתו מיקד והרחיב את פועלו. הנושאים המפורטים מטה, הינם תוצרי התהליך ויעדי המשרד לעשייה מכאן והלאה, אשר יעשו בתיאום ובשיתוף פעולה עם כלל הגורמים השותפים לתהליך. במקביל יובאו תפקידי המשרד לאישור הממשלה.

1 פיתוח המודיעין הלאומי, להתמודדות עם סוגיות רלוונטיות לחוסן הלאומי

1. גיבוש תמונת מודיעין לאומית, המתמקדת בסוגיות של חוסן וביטחון לאומי, מתוך ראייה גלובלית ואזורית, בין השאר:
 - א. תהליכי גלובליזציה, המעצימים ומגבירים את הקישוריות בעולם ואת השפעותיה על ישראל.
 - ב. התרעה מפני התפתחות של משברים אזוריים.
 - ג. הצבעה על היווצרות של הזדמנויות ואתגרים אסטרטגיים.
 - ד. תמיכה מודיעינית בתהליכי תכנון לאומיים.
 - ה. מודיעין תומך להשתלבות ישראל באזור.
 1. מודיעין על מאזן הכוחות העולמי והשפעותיו על אזור.
2. פיתוח ידע בתחום המודיעין הלאומי בראייה רב-תחומית במישורים השונים, בין היתר - ביטחון לאומי, ביטחון תזונתי, ביטחון אנרגטי, אקלים וסביבה, דמוגרפיה וכו'.
3. קידום מרכזים משותפים כחיבור בין אנשים וידע מגופים שונים סביב סוגיות עניין והפעלת מרכז טכנולוגי למיצוי ביג דאטה ויישומי בינה מלאכותית בתחומים נבחרים.

2 גוף מטה לשילוביות ותיאום בבניין הכוח (של השירותים בקהילת המודיעין עבור ראש הממשלה)

- תיאום ותכלול של הפעילות המשולבת בין גופי קהילת המודיעין בישראל בהקשרי בניין כוח משותפים ובנושאים מוסכמים עם הארגונים. בין השאר:
1. תורה והכשרה, תשתיות וטכנולוגיות מידע;
 2. אופטימיזציה, איגום וחיסכון במשאבים: עבודת מטה בתחום סקירת כפילויות ופיתוח היבטי בניין הכוח בראייה משלבת בין הארגונים, ובכך להביא לתרומה מבצעית, לחיסכון במשאבים וליעילות מקצועית מודיעינית בישראל.
 3. מענה לצרכים בקהילת המודיעין: ליווי וסיוע בפרויקטים של קהילת המודיעין.
 4. מעקב ובקרה אחר תכניות העבודה והתקציב של הארגונים החשאיים.
 5. עידוד תלמידות בפריפריה ללימודי סייבר.

3 תכלול ותכנון של תוכניות ארוכות טווח עבור הממשלה

1. גיבוש תחזיות שהן פועל יוצא של זיהוי המגמות והאתגרים העתידיים לשנים 2040 ו-2050.
2. הכוונה של גופי התכנון של משרדי הממשלה למענה מתוכלל לאור התחזיות.
3. גיבוש "תוכנית-על" אסטרטגית של מדינת ישראל לשנת 2050 בשיתוף כלל משרדי הממשלה.

משרד המשפטים

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר המשפטים

גדעון סער

אני מתכבד להציג בפניכם את הנושאים במיקוד ואת כיווני הפעולה המרכזיים של משרד המשפטים במהלך כהונתי כשר המשפטים בממשלה ה-36.

משרד המשפטים הוא מהגדולים והמורכבים במשרדי הממשלה, וכולל מגוון של יחידות ותחומי עיסוק. בשנים הקרובות יתמקד משרד המשפטים בהגברת האפקטיביות של מערכת אכיפת החוק, ובחתירה לקיצור של ההליכים המשפטיים הפליליים והאזרחיים. המשרד יקדם מדיניות של דה-פליליזציה - מעבר מאכיפה פלילית בעבירות קלות לאכיפה מינהלית בכלים מתקדמים ומהירים. בנוסף, בהטמעת טכנולוגיות מתקדמות בשלבים השונים של ההליך הפלילי לשיפור האיסוף והטיפול בחומרי חקירה והעברתם לצדדים ולבית המשפט. במסגרת זו יושם דגש על שיפור בזכויות המעורבים בהליך הפלילי, ויחזקו מנגנוני השיקום, המניעה וההרתעה. לצד שיפור ויעול ההליך הפלילי, ישים משרד המשפטים במרכז את הטיפול בתופעת האלימות הגוברת בחברה הערבית. לשם כך יוקם צוות היגוי לתיאום האכיפה ופעולות נוספות למיגור התופעה, בדגש על עבירות אלימות, סחר ושימוש באמצעי לחימה וירי בחברה הערבית.

משרד המשפטים יוסיף לסייע לצמיחה הכלכלית במשק ולקדם את קלות עשיית העסקים בישראל במסגרת מדד Doing Business של הבנק העולמי, ויטמיע מדיניות רגולציה, שמטרתה להקל על הגופים המפוקחים באמצעות רגולציה חכמה, אחידה ומבוססת נתונים וניהול סיכונים. הסיוע לתמיכה בצמיחה הכלכלית של ישראל מקבל כיום משנה חשיבות נוכח הצורך בשיקום ובייצוב הפעילות העסקית והכלכלית, שנפגעו בתקופת משבר הקורונה המתמשך. בחודשים הקרובים תגובש במשרד תוכנית חומש לרגולציה, ובהמשך יוטמעו חלופות רגולטוריות מתקדמות וגמישות, שיביאו לידי ביטוי בצורה טובה יותר את צורכי השוק.

גישה מתקדמת, מבוססת טכנולוגיה והליכים אלטרנטיביים תוטמע במגוון תחומי העיסוק של משרד המשפטים, במטרה לצמצם את פער הנגישות לצדק בישראל. פער הנגישות לצדק מוביל לאי-שוויון חברתי ולקושי במיצועי הזכויות של אוכלוסיות מגוונות באמצעות הליכים משפטיים ולפגיעה באמון הציבור במערכת המשפט. במסגרת הטיפול בנושא יקדם המשרד פיתוח והקמה של בתי דין ומנגנוני פתרון סכסוכים מקוונים ומתקדמים, מבוססי טכנולוגיה, שיאפשרו מיצוע טוב יותר של זכויות, יחסכו את הצורך בפנייה לבית המשפט וירחיבו את האפשרות של הציבור למצות את זכויותיו באופן עצמאי, ללא הסתייעות בגורמים מייצגים ומתווכים.

בשנים הקרובות יקדם משרד המשפטים טרנספורמציה דיגיטלית במגוון תהליכי עבודה, בהם דיגיטציה של הליך החקיקה בישראל והטמעת אסטרטגיית איסוף ושימוש בנתונים (דאטה). במסגרת זו יושם דגש על

שיפור השירות לציבור, ותגובש תוכנית ליצירת מרכזי שירות נגישים, שיאפשרו להעניק את מכלול השירותים של המשרד בנקודה אחת.

כיוון פעולה מרכזי נוסף של המשרד יעסוק בחיזוק הקשר של משרד המשפטים עם הציבור וחיזוק אמון הציבור במשרד ובמערכת האכיפה. במסגרת זו יכללו תהליכי גיבוש המדיניות במשרד תהליכים אינטרגליים של שיתוף ציבור והיועצות בקבוצות מגוונות ורלוונטיות, באופן שיאפשר לציבור להיות מעורב בתהליך קבלת ההחלטות.

אני מאחל לעובדות ולעובדי המשרד עשייה פורייה ומשותפת לקידום טובתם של הציבור והמדינה.

שר המשפטים,

גדעון סער

1 הגברת היעילות של ההליך הפלילי וקידום מהלכי דה-פליליזציה

בשנים האחרונות חלה עלייה במורכבות התיקים הפליליים, בין היתר כתוצאה מגידול בהיקף חומרי החקירה והראיות הדיגיטליות. כפועל יוצא נוצרת פגיעה קשה ביעילות ההליך הפלילי, בהרתעה של מערכת אכיפת החוק ובזכויותיהם של כל הגורמים המעורבים בהליך, במיוחד נפגעי העבירה והנאשמים. לפיכך, בשנים הקרובות יקדם משרד המשפטים מהלכים להגברת היעילות של ההליך הפלילי על ידי פעילות בשלושה צירים מרכזיים:

- דה-פליליזציה של עבירות שאינן חמורות והמרתן לעבירות מינהליות.
 - קידום אכיפה אלטרנטיבית, הליכים מינהליים, הליכים חלופיים (כגון הסדרים מותנים, פתיחת בתי משפט קהילתיים נוספים והגדלת הפעילות בהם), חלופות מאסר, שיקום ומניעת רצידיביזם.¹
 - מהלכי ייעול של ההליך הפלילי מקצה לקצה, ובתוך כך דיגיטציה של חומרי החקירה ותהליך הטיפול באיסוף הראיות, של העיבוד, של העברתן לתביעה ולסניגוריה והגשתן לבית המשפט ולערכאות מקוונות (ODR - Online Dispute Resolution).²
- בנוסף, משרד המשפטים יקדם הצעה לחוק יסוד חדש שיתמקד בזכויות יסוד הכרוכות בהליך השיפוטי, הנוגעות לממשקים שבין הפרט למערכת המשפט או זכויות של מי שכלפיו מופעלות סמכויות שלטוניות בתחום אכיפת החוק (כגון: זכות הגישה לערכאות, הזכות להליך הוגן, על מאפייניה השונים, זכויותיהם של חשוד, עצור ונאשם, עקרון החוקיות וזכות הייצוג בידי עורך דין והיוועצות בו).

1 דפוס התנהגותי של עבריינים מורשעים אשר שוחררו מהכלא לקהילה ושבים לבצע עבירות.
 2 המונח ODR (Online Dispute Resolution) או "יישוב סכסוכים מקוון", מתייחס למגוון רחב של טכנולוגיות ופרוצדורות מקוונות לפתרון סכסוכים. מערכת מקוונת ליישוב סכסוכים מאפשרת לצדדים לסכסוך ליישב את הסכסוך ביניהם באופן מלא או חלקי על גבי המרשתת (אינטרנט) החל מפתחת הליך משפטי לסוגיו (הגשת תביעה, בקשה להישפט, ערעור, וכו'), עובר בהגשת עמדת הצד שכנגד (כתב הגנה, כתב תשובה וכיוצא באלה), המשכו במעורבות של צד שלישי שמנהל את ההליך, כמגשר, בורר או שופט, ועד לסיום ההליך בהסכם, הסדר או בהכרעה. זאת במקום הליך מסורתי של התדיינות במעמד הצדדים באולם בית המשפט. מערכות ODR מגבירות את הנגישות של האזרחים, מכל שכבות האוכלוסייה, להליכים משפטיים ומייעלות את ההליך המשפטי. מערכות אלה מתוכננות ומעוצבות באופן כזה שההליך המקוון יסייע למתדיינים להתמצא בהליך מבחינה פרוצדורלית, להכין את המסמכים והמידע הנדרשים לשם הדיון המשפטי, ולהגדיר בצורה ממוקדת ככל הניתן את גדר המחלוקת.

2 מהלך רחב לשיפור הסביבה העסקית

במסגרת המהלך יקדם המשרד תוכנית חומש חדשה להפחתת נטל הרגולציה והבירוקרטיה, אשר תתווה רגולציה חכמה ואחידה, מבוססת נתונים ומתודולוגיה של ניהול סיכונים. כמו כן יקדם המשרד חלופות רגולטוריות מתקדמות ודיגיטליות, בהן אכיפה ופיקוח מבוססי AI. משרד המשפטים יקדם בשנים הקרובות רגולציה חדשנית ודינאמית לתמיכה בהאצת הכלכלה הישראלית, יפעל ליצירת תשתית משפטית גמישה לצורך מענה מהיר לצורכי השוק ויקדם הליכים לשיפור והאחדה של הרגולציה בכלל יחידות המשרד. במקביל, יפעל משרד המשפטים לקדם את מדינת ישראל משמעותית במדד Doing Business³ של הבנק העולמי בתחומים של אכיפת חוזים, פתיחת עסק, רישום נכס, חדלות פירעון וקבלת אשראי.

3 צמצום בפער הנגישות למשפט בישראל (Access to Justice Gap)

השירותים המשפטיים בישראל יקרים ונמשכים זמן רב. ניכר כי המתכונת המסורתית אינה נותנת מענה מתאים לחברה ולכלכלה של מדינת ישראל במאה ה-21. פער זה, המכונה בעולם Access to Justice Gap מדיר אוכלוסיות מגישה להליך המשפטי, בדגש על אוכלוסיות מוחלשות (אך לא רק). מחקרים שנעשו בעולם מראים, כי המשמעויות הנלוות לפער הנגישות לצדק הן הרחבת האי-שוויון, פגיעה בצמיחה וירידה באמון הציבור במערכת המשפט.

בשנים הקרובות יישם משרד המשפטים תוכנית רחבה לטיפול בתופעה, אשר תכלול, בין השאר: התאמה שפתית ותרבותית של שירותים משפטיים לקהלי היעד הרלוונטיים על פי אוכלוסיות ומגזרים; צמצום החובה לקבל שירותים באמצעות מייצגים; קידום מענים לפתרון סכסוכים מחוץ לבית המשפט (בהליכים פליליים, אזרחיים ומינהליים) ובהם הקמת בית דין מקוון לעבירות תעבורה, פיתוח מערכות מתקדמות לפתרון סכסוכים מקוון - ODR (Online Dispute Resolution) בשלב ראשון בבית הדין לעבודה, בבית המשפט לתביעות קטנות ובבית הדין לסכסוכי בתים משותפים; וכן יסייע בקידום תעשיית הליגל-טק בישראל (טכנולוגיה בשירות המשפט).

³ מדד Doing Business (עשיית עסקים) הוא מדד בינלאומי, אשר מפורסם אחת לשנה על-ידי הבנק העולמי. המדד מתמקד בעסקים קטנים ובינוניים ומדרג באופן יחסי את פשטות הרגולציה בסביבה העסקית ב-190 מדינות בעולם. המדד מורכב מעשרה תהליכים מרכזיים, הנדרשים לצורך עשיית עסקים (כגון פתיחת עסק, רישום נכס, קבלת אשראי וכו'), שבכל אחד מהם נבדקים כמה אינדיקטורים (כגון מספר הפרוצדורות הנדרשות להשלמת התהליך, משך הזמן להשלמת התהליך ועלות התהליך). כל מדינה מדורגת ביחס למדינות האחרות, דהיינו ירידה בדירוג אין בהכרח משמעותה כי המצב האבסולוטי באותו תחום הידרדר, אלא יתכן שמדינות אחרות ביצעו שיפורים משמעותיים יותר בתחום זה. לכל מדינה נקבע דירוג בנוגע לכל אחד מן התהליכים המהווים חלק מהמדד, וכן דירוג כולל, המשקלל את דירוגה בכל התהליכים יחד, כאשר לכל אחד מהתהליכים הנמדדים משקל שווה במדד הכולל. מידע נוסף אודות המדד אפשר למצוא בכתובת: <http://www.doingbusiness.org>. בהחלטת הממשלה מס' 1855 מיום 11.8.2016 https://www.gov.il/he/departments/policies/2016_dec1855 בנושא שיפור אופן עשיית העסקים בישראל נקבעה שורת צעדים לביצוע במטרה לשפר את דירוגה של מדינת ישראל במדד זה.

4 קפיצת מדרגה דיגיטלית וחיזוק התשתיות הארגוניות והניהוליות

ההתמודדות עם המגמות העיקריות ועם אתגרי עידן המידע מחייבת את משרד המשפטים להיערכות מתאימה. משרד המשפטים יבצע קפיצת מדרגה משמעותית בדיגיטציה ובתשתית הניהולית והארגונית במשרד.

במסגרת קפיצת המדרגה הדיגיטלית יקצה המשרד תקציב משמעותי לתהליכי טרנספורמציה דיגיטלית ויישם אסטרטגיה מקיפה לשימוש בנתונים (דאטה) במטרה להפוך לארגון מבוסס נתונים (Data Driven Organization). בתוך כך, יטמיע המשרד כלים טכנולוגיים מתקדמים, כגון מנוע חיפוש מתקדם למיצוי המידע שמיוצר ונאגר במשרד.

בשנים הקרובות יגבש משרד המשפטים תפישת שירות חדשה, שמתבססת על יתרונות העידן הדיגיטלי ותאפשר מתן מכלול של שירותים בנקודות שירות מרכזיות ונגישות יותר לציבור ("שירות 2030"). בנוסף, יקדם המשרד רפורמות מבניות לשיפור יכולות הניהול והביצוע של המשרד. בנוסף, המשרד יקדם רפורמות מבניות לשיפור יכולות הניהול והביצוע של המשרד, וכן יקדם התייעלות בניהול החקיקה הממשלתית. במסגרת אותה התייעלות, הליך החקיקה יעבור דיגיטציה, ישופרו הסנכרון והתעדוף של עבודת החקיקה עם משרדי הממשלה, דברי החקיקה עצמם יקוצרו, ויגובשו מהלכים לרתימת הכנסת למהלך משותף לייעול הליך החקיקה.

5 משרד המשפטים כמשרד חברתי

שמירה על זכויות אדם וצמצום פערים חברתיים הם עוגן אסטרטגי של משרד המשפטים. האשכול החברתי במשרד כולל יחידות הנותנות שירותים משפטיים לאוכלוסיות מוחלשות ויחידות העוסקות בתיאום הטיפול הממשלתי בתופעות שנוגעות בהפרה של זכויות אדם ובפערים חברתיים. עם היחידות האלו נמנות הסניגוריה הציבורית, הסיוע המשפטי, נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, מחלקת החנינות, היחידה לתיאום המאבק בגזענות, היחידה לתיאום המאבק בסחר בבני אדם, המתאמת למניעת עבריינות נוער ועוד. בשנים הקרובות יושם דגש בפעילות המשרד על טיפול באתגרים של החברה הערבית במגוון תחומי העיסוק של המשרד - אכיפת החוק והיעוץ המשפטי לממשלה, שירותים עסקיים (רישום והסדר מקרקעין, רשות התאגידים, רשות הפטנטים, חדלות פרעון ועוד), פעילות בתי הדין, שירותים חברתיים ועוד - במטרה לצמצם פערים חברתיים וכלכליים. דגש משמעותי יושם על המאבק באלימות בחברה הערבית. יוקם צוות היגוי לתיאום האכיפה בתופעה. פרקליטות המדינה תפעל להגברת הליכי האכיפה בעבירות הקשורות באחזקה וסחר באמצעי לחימה, ירי ואלימות, והאכיפה הכלכלית נגד ארגוני פשיעה בחברה הערבית. דגש נוסף יושם על הפשיעה במרחב הסייבר בחברה הערבית בנוגע לעבירות סמים והימורים. במקביל יפעל המשרד לשיפור התשתיות הממשלתיות הדרושות לחברה אזרחית יעילה ואיתנה באמצעות הנגשת מידע באופן רחב, קידום שירותים בנקודה אחת (one stop shop) עבור עמותות ועוד.

6 חיזוק הקשר עם הציבור

התפתחות הטכנולוגיה וריבוי ערוצי המידע הובילו לשינוי בציפיות של הציבור ממשרדי הממשלה וירידה באמון הציבור בממשלה ובמערכת המשפט בפרט. הציבור מעוניין כיום להיות מעורב יותר בתהליכי המדיניות וקבלת ההחלטות במשרדי הממשלה ובמערכת אכיפת החוק. משרד המשפטים ומערכת המשפט נדרשים לשם כך לגבש תפיסה עדכנית כלפי הציבור, שמבוססת על שיתוף, הקשבה, שקיפות, רב-גוניות וחיבור לשטח.

בשנים הקרובות ייזום משרד המשפטים תוכניות רב-שנתיות לקידום השקיפות והרב-גוניות בתהליכי קבלת ההחלטות. בנוסף, המשרד יטמיע כלים מתקדמים של שיתופיות ותהליכים של שיתוף ציבור, כך שיחידות המשרד יקימו פורומים להיוועצות שוטפת עם הציבור ועם אנשי מקצוע לפי תחומים ולשיתוף הציבור בתהליכי המדיניות, לרבות גיבוש תוכניות העבודה. לצד זאת, יקדם המשרד פרסום יזום של מידע לציבור לצורך הגברת השקיפות.

רשות האכיפה והגבייה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 שיפור בגביית החובות

רשות האכיפה והגבייה כוללת את מערכת ההוצאה לפועל והמרכז לגביית קנסות. בסוף שנת 2020 היו במלאי 2.2 מיליון תיקי הוצאה לפועל פתוחים ועוד כ-3 מיליון תיקים פתוחים במרכז לגביית קנסות. מדובר בהיקף חובות גדול מאוד של אזרחים, ועל כן תפעל הרשות לצמצום מלאי התיקים הפתוחים באמצעות עידוד זוכים מוסדיים להקל באופן משמעותי על החייבים המעוניינים לשלם חובותיהם ולהחיל רפורמה לטובת האזרחים בתיקי חוב נמוכים של עד 1000 ש"ח. בנוסף, הרשות פועלת להניע חייבים לשלם את חובותיהם באמצעות שיתופי פעולה בין-מגזריים עם שירות התעסוקה, משרד הרווחה, הסיוע המשפטי והג'וינט.

2 הפחתת העלויות הנוספות על החוב

רשות האכיפה והגבייה שמה לה למטרה לסייע בהפחתת העלויות הנוספות על החוב, ועל כן פועלת בהידברות מול לשכת עורכי הדין להפחתה מדורגת של שכר הטרחה בתיקי הוצאה לפועל, ובנוסף, להפחתה של ריבית הפיגורים לתיקים העומדים בתשלומים. מרבית החייבים ברשות האכיפה והגבייה הם בעלי פרופיל סוציו-אקונומי נמוך, ועל כן נעשות פעולות להפחתה ולצמצום של הריבית הנצברת על החוב, וכן פעולות אקטיביות לתזכור החייב לשלם במועד. פעולות אלו נעשות על בסיס מחקר שנעשה ברשות על התנהגות כלכלית של חייבים הן בתשלומי קנסות והן בתשלומי חובות. לאור משבר הקורונה הצטברו קנסות קורונה אשר לא שולמו על ידי האזרחים, והצפי הוא שבעקבות המצב הכלכלי ייקלעו יותר אזרחים למצב של חובות, ועל כן פעולות אלו חיוניות במיוחד.

3 יישום חוק חדלות פירעון

חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, תשע"ח-2018, נכנס לתוקפו ביום 15.9.19, והוא מסדיר את הליכי חדלות הפירעון. במסגרת זו, חייבים עד לסכום של 150,000 ש"ח יכולים להגיש בלשכות ההוצאה לפועל בקשה לפתיחת הליך של חדלות פירעון.¹

חוק חדלות הפירעון והשיקום הכלכלי מחיל רפורמה מקיפה בתחום חדלות הפירעון במטרה לספק לכלכלה הישראלית חקיקה מודרנית בתחום זה ולהסדיר באופן מקיף ושלם את כלל דיני חדלות הפירעון של יחידים ושל תאגידים בחוק חדש ועדכני. לצד הסדרת הדין המהותי, החוק עורך שינוי מבני ברשויות האמונות על יישום הדין - בתי המשפט, הכונס הרשמי ורשות האכיפה והגבייה, וזאת במטרה ליצור תהליכים מהירים ויעילים יותר ולצמצם את הבירוקרטיה בתחום. הליכי חדלות פירעון של חייבים בעלי היקף חובות של עד 150,000 ש"ח יתנהלו במלואם בפני רשם ההוצאה לפועל ולא בבית משפט. לגבי חייבים אלו, יחליף רשם ההוצאה לפועל את בית משפט השלום והן את הממונה על הליכי חדלות פירעון במשרד המשפטים והוא זה שינהל את הליכי חדלות הפירעון. לצד הטיפול בחובות אלו, הרשות פועלת בשיתוף עם הממונה על חדלות הפירעון במשרד המשפטים על היבט נוסף של השיקום הכלכלי, באמצעות הכשרות להתנהלות כלכלית נכונה בהיקף של 12 שעות לימוד לחייבים, אשר רשם או שופט מצאו כי הכשרות אלו יועילו להם, לצד קבלת ההפטר מחובותיהם.

1 המשימות הבאות: היערכות לשינוי חוק חדלות פירעון, תיקון חוק חדלות פירעון פתיחת תיקים לפי כתובת מגורי החייב, הקמת מאגר נאמנים חיצוניים לתיקי חדלות פירעון, הקמת מאגר נושים חיצוניים לחדלות פירעון, התאמות לחוק חדלות פירעון במערכת הממוחשבת של המרכז לגביית קנסות, מחקר של הזוכים הפרטיים בתיקי הפטר, קביעת כללי מינהל לניהול ישיבות נציג רשם, הדרכת עובדי המרכז לגביית קנסות בנושא חדלות פירעון, תזכיר חוק הארכת מועדים בהליכי חדלות פירעון ושיקום כלכלי (נגיף הקורונה החדש).

משרד העלייה והקליטה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת העלייה והקליטה פנינה תמנו שטה

עלייה וקליטה הן מאבני היסוד של מדינת ישראל מיום הקמתה, והן ניצבות בראש סולם העדיפויות של ממשלות ישראל לדורותיהן. כך, גם הממשלה ה-36 שמה לה בראש סדרי העדיפויות את נושא העלייה: "הממשלה תממש את מחויבותה לחזק את אחדות העם היהודי, תעודד עליה ותגביר את ההבנה ההדדית בין מדינת ישראל ליהדות העולם." (קווי יסוד הממשלה ה-36, סעיף 15).

לאורך כל ההיסטוריה היו ממשלות ישראל שותפות למבצעי עלייה נועזים ופורצי דרך באוויר, בים וביבשה. החל מהעליות הראשונות, המעפילים והעליות ממדינות ערב וצפון אפריקה, ועד מבצעי משה ושלמה מאתיופיה והעלייה הגדולה בנפול מסך הברזל - מדינת ישראל תמיד נרתמה למשימה הלאומית להעלות יהודים לישראל. גם בשנה האחרונה המשיכה המדינה לעסוק בעלייה וקליטה על אף ולמרות כל האתגרים והקשיים שעמדו בפנינו בשנה זו, ובהם מגיפת הקורונה, מבצע "שומר החומות" ושנה ללא תקציב מדינה סדור. זכות היא לי לכהן כשרת העלייה והקליטה בממשלת ישראל בעת הזאת ולהמשיך את חזונו של העם היהודי לחזור למולדתו. אני מחויבת בתפקידי להמשיך וליישם את עקרונות מגילת העצמאות ולשמור על "מדינת ישראל פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות", (מגילת העצמאות), הן בעיתות שגרה והן בעיתות משבר.

העלייה לארץ היא אחד ממנופי הצמיחה החברתיים והכלכליים. קליטה מוצלחת ומיטבית מהווה גורם מרכזי בהתפתחות החברה הישראלית והעשרתה ובקידום התנופה והצמיחה הכלכלית במשק הישראלי. כשרת העלייה והקליטה, וכמי שעלתה בעצמה לארץ בגיל שלוש במבצע משה, אחד מהמבצעים המפוארים של מדינתנו, אני רואה חשיבות ראשונה במעלה בהמשך קידומה ועידודה של העלייה לישראל בקרב תפוצות העולם ולפעול לקליטה מיטבית וקלה של העולים החדשים. השקעה בקליטת העולים ומתן הסיוע והכלים הנכונים הם מפתח להשתלבות מיטבית של ציבור יקר זה בחברה הישראלית ולחיזוק מדינתנו ולמינופה. אנו ניצבים כיום בפני חלון הזדמנויות היסטורי. שילוב נסיבות עוצמתי הוביל לקפיצה אדירה ברצונם של יהודים רבים בעולם לעלות לישראל ולגידול במספר הבקשות לאשרות העלייה מכל רחבי תבל. כמו כן, חשוב להזכיר, כי מצבן של הקהילות היהודיות בעולם הורע בשל משבר הקורונה העולמי, הן בריאותית והן כלכלית, לצד התגברות מקרי האנטישמיות הפיזיים והמקוונים. על כן ממשלת ישראל ומשרד העלייה והקליטה בראשותי מחויבים להוביל ביתר שאת למימוש פוטנציאל העלייה ולקליטתם של העולים בצורה הטובה ביותר בישראל.

בברכה,

פנינה תמנו שטה
שרת העלייה והקליטה

עיקרי המדיניות

1 שילוב עולים בשוק התעסוקה בארץ, תוך מיקוד במקצועות הרישוי ובמקצועות החסרים במשק הישראלי

משבר הקורונה יצר מצב מורכב בתחום התעסוקה בישראל, שמתבטא בעלייה משמעותית של אחוז המובטלים מכלל האוכלוסייה, ובהם, בפער ניכר, אחוז המובטלים העולים. כך, בעוד שיעור המובטלים הכללי עומד על 10%-7%, שיעור דורשי דמי אבטלה בקרב העולים החדשים הזכאים לכך עומד על כ-20%. יצוין, כי אוכלוסיית העולים העובדת משכילה ובעלת מוסר עבודה גבוה מאוד, ועל כן השקעה באוכלוסייה זו תביא להצלחה ולתועלת למשק הישראלי ולהמשך צמיחתו בזמן קצר יחסית.

משרד העלייה והקליטה גיבש תוכניות חדשניות בתחום התעסוקה ומעוניין בהרחבה של תוכניות מוצלחות, כמו קידום העסקה, הכשרות מקצועיות לעולים, עידוד עלייה תעסוקתית וזירוז הליכי הרישוי במקצועות נדרשים, כמו רפואה והנדסה.

2 השפה העברית ככלי להתאקלמות בחברה ובכלכלה

ידיעת השפה העברית היא תנאי קריטי והכרחי להשתלבות העולים בחברה הישראלית הן מבחינה כלכלית והן מבחינה חברתית-תרבותית, ומהווה רכיב משמעותי בסיכויי הישגותם של העולים בארץ. לשם כך משרד העלייה והקליטה משקיע משאבים רבים ומגוונים בלימודי השפה העברית בקרב העולים ויאפשר להם ללמוד עברית בכל פרק זמן שיבחרו.

המשרד מעוניין בקידום של מגוון תוכניות ללימוד השפה העברית, בהן המשך הרחבת הזכאות לאולפנים, לימוד השפה העברית בקהילות, אולפנים מקוונים, אולפנים בחו"ל כחלק מההכנה לעלייה ואולפני דיבור. הרחבת האפשרויות וגיוון שיטות הלימוד והשעות יאפשרו התאמה מקסימלית של לימוד השפה לכל עולה ועולה.

3 סיוע נפשי ורווחה

העיסוק בתחום הרווחה חשוב בקרב ציבור העולים החדשים על מנת לאפשר מענה מיטבי והוליסטי המותאם לצורכי הפרט, וכך להבטיח את הישגותם והשתלבותם המיטבית בישראל. בין היתר, נדרש לגשר על פערי שפה ותרבות, וזאת בהתייחס לא רק לעולים חדשים, אלא גם לוותיקים, הן בהיבט המניעתי והן בהיבטים הטיפוליים והשיקומיים ברמת התוכניות הרחבות ובטיפול בפרט. מתן מענה סוציאלי הולם ומותאם לאוכלוסיית העולים בכל התחומים ושלבי החיים יוביל לחיזוק החוסן, לשיפור שילובם בחברה הישראלית ולצמצום הפערים בינם לבין האוכלוסייה הכללית גם בדורות הבאים.

כיום מעניק משרד העלייה והקליטה תמיכה סוציאלית טרם תחילת הזכאות של העולים לשירותי המוסד לביטוח לאומי, וכן הקים לפני כמה חודשים מוקד טלפוני לסיוע נפשי בשפות שונות. המשרד מעוניין להמשיך ולהרחיב את המענה הרווחתי לעולים החדשים.

4 עלייה קהילתית לרשויות המקומיות ועידוד הקליטה בנגב ובגליל

המשרד רואה ברשויות המקומיות שותפות אסטרטגיות וגורמים מכריעים בקליטת העולים החדשים ובמידת ההצלחה של התאקלמותם בארץ. לשם כך המשרד תומך בפרויקטים משותפים לקליטת עולים חדשים ברשויות המקומיות ואף הגדיל את תקציב התמיכה ברשויות. משרד העלייה והקליטה ממשיך בפיתוח תוכניות חדשות, אשר יתעדפו רשויות שקולטות עולים, בדגש על רשויות בנגב ובגליל, ובכלל זאת תוכנית-אב יישובית לרשויות קולטות ועלייה מוסדרת ומרוכזת לקבוצות קהילתיות מחו"ל.

5 קידום פתרונות דיור

מדי שנה מגיעים לישראל עשרות אלפי עולים חדשים מכל קצות תבל, כאשר חלקם נדרשים לפתרונות דיור. חלק גדול מהעולים שוכרים דירות ואף רוכשים אותן במגזר הפרטי, אולם חלקם נדרשים לפתרונות דיור סוציאלי. לפיכך, תחום הדיור מהווה נדבך משמעותי בתהליך קליטת העולים בישראל. עולים חדשים אשר רוכשים דירות בשוק הפרטי מקבלים הטבות במשכנתאות, ובכך תורמים לצמיחה במשק. עבור העולים אשר נדרשים לסיוע סוציאלי בתחום הדיור וזכאים לו, המשרד, בשיתוף עם משרד הבינוי והשיכון, מסייע להם ופועל להרחבתו במגוון ערוצים: סיוע בשכר דירה בשוק הפרטי, דיור ציבורי, מקבצי דיור/הוסטלים ודירות נכסי רכישה (נ"ר) עבור עולים נכים.

6 המשך מבצע "צור ישראל" להעלאת הממתינים באתיפיה

סוגיית הממתינים באתיפיה הינה אחת הסוגיות הלאומיות המורכבות והכאובות ביותר. משפחות רבות הגיעו לישראל בזמן שקרוביהן נותרו מאחור וממתינים שנים ארוכות לעלות ארצה ולהתאחד עם בני משפחותיהם, חלקם אף מאז שנות ה-90'. בנוסף, בעקבות המצב הכלכלי הקשה במחנות הממתינים, שהוחרף ביתר שאת בתקופת משבר הקורונה והביא את הקהילה לסף משבר הומניטרי, אלפי ממתינים סובלים מאבטלה וממחלות קשות, כאשר מאות ילדים מתוכם גוועים ברעב וסובלים מתת-תזונה חריפה. לצד זאת, המצב הביטחוני-אזרחי באתיפיה הולך ומסלים על רקע עימות אלים בין השלטון המרכזי לקבוצה אתנית מצפון המדינה. כך, הממתינים באתיפיה סובלים ממגבלות תנועה, חיפושים משטרתיים ומעצרים וכן מגלישת אירועי אלימות וירי המסכנים את חייהם. לצערנו, בשבועות האחרונים הגיעו דיווחים על כמה הרוגים מקרב קהילת הממתינים בשל הקרבות באזור. שרת העלייה והקליטה גיבשה את מתווה "צור ישראל" להעלאתם של כלל הממתינים באתיפיה ולסגירת המחנות באדיס אבבה ובגונדר, כאשר בשלב הראשון עלו כ-2,000 ממתינים. בשלב השני יעלו לישראל 3,000 ממתינים נוספים במהלך השנה וחצי הקרובות, ובשלב האחרון יעלו הנותרים, ומחנות ההמתנה ייסגרו.

7 קידום תוכניות נבחרות לעידוד ולקליטת עלייה על בסיס תוכנית החומש הלאומית לעלייה וקליטה

מדינת ישראל ניצבת בפני חלון הזדמנויות היסטורי - שילוב נסיבות עוצמתי הוביל לקפיצה אדירה ברצונם של יהודים בעולם לעלות לישראל ולגידול במספר הבקשות לאשרות עלייה מכל רחבי תבל. מגיפת הקורונה והתגברות מקרי האנטישמיות בעולם הובילו לשבירת שיאים בביקוש לעלייה, כאשר הגידול מ-2019 ל-2020 עומד על 118% בצרפת, 179% בצפון אמריקה ו-30% באמריקה הלטינית. בממוצע, כ-60% מסך התיקים הנפתחים מסתיימים בעלייה לארץ, ולראיה - הגידול בעלייה ממדינות אלה בתחילת 2021 לעומת 2019. כדי להתמודד עם גלי העלייה הגדולים הצפויים להתממש כבר בשנים הקרובות, יש להיערך לקראת רצף הטיפול בעולה החדש: עידוד העלייה, ההכנה לעלייה בארץ המוצא וקליטה מיטבית. לשם כך כינס משרד העלייה והקליטה יום עיון בהשתתפות כלל השותפים הרלוונטיים, בהם משרדי ממשלה, המוסדות הלאומיים, רשויות מקומיות, עמותות וארגונים הפועלים מול עולים חדשים ועוד. על בסיס שיח משותף בין כל בעלי העניין, משרד העלייה והקליטה מעדכן בימים אלה את התוכניות הקיימות, ולצד זאת נכתבות תוכניות חדשות, המותאמות לצורכי העולים החדשים ולצורכי המדינה.

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השר לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל

עודד פורר

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל שם לעצמו למטרה בשנה הקרובה להוביל ולחבר את כל קצות הארץ בהיבטים החינוכיים, הבריאותיים, התעסוקתיים והתרבותיים.

מגפת הקורונה הפכה לאחד האתגרים הבריאותיים והכלכליים הגדולים ביותר שידעה מדינת ישראל, וחשפה את הצורך בחיזוקם של יישובים הנמצאים בנגב, בגליל ובפריפריה. המרחק ממוקדי בריאות ומשירותי בריאות, קריסת עסקים ששירתו יישובים שלמים, פערים בשימוש בתשתיות לימודיות מקוונות - כל אלה הם רק חלק מהדוגמאות לאתגרים אלו, ולכן המשרד שם לעצמו יעד ארוך טווח של שינוי בכללי המשחק והפיכת אזורים בנגב, בגליל ובפריפריה לאזורי צמצום פערים ולקידום רווחת התושבים.

כחלק משינוי התפיסה, המשרד רואה לנכון להקים ולתמוך ב-4 פרויקטים לאומיים (2 בנגב ו-2 בגליל), שישנו את איכות חייהם של התושבים, בדגש על בריאות, חינוך ותעסוקה. בין השאר, תמיכה בהקמה של מכון מחקר בין-לאומי, שיקדם את הידע והניסיון בשימוש באקלים המיוחד בארץ, ועד שיפור הנגישות לשירותי רפואה דחופה.

המשרד מקדם בימים אלו כמה תוכניות להבאה של אנשי חינוך ומסגרות הלימוד הטובות ביותר לילדי הנגב, הגליל והפריפריה, במטרה להנגיש באופן הטוב ביותר את הידע הקיים בתחומי הסייבר, הטכנולוגיה והמחקר לילדים ולנוער באזורים אלו.

נושאי המיקוד של המשרד בשנה הקרובה - פיתוח כלכלי, צמצום הפערים בבריאות, עידוד יוזמות מקומיות וקידום מצוינות בחינוך - מצטרפים לכדי חזון אחד, והוא השוואת ההזדמנויות העומדות בפני תושבי מרכז הארץ להזדמנויות שיעמדו בפני תושבי הנגב, הגליל והפריפריה.

עודד פורר,

השר לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל

עיקרי המדיניות

1 פיתוח כלכלי וקידום אסטרטגי של מנועי צמיחה לעסקים ולרשויות מקומיות בנגב, בגליל ובפריפריה החברתית

המשרד רואה בפיתוח כלכלי-אסטרטגי ובהנעתם של מנועי צמיחה ערך חשוב ומשמעותי, בפרט לאור משבר הקורונה, אשר סימו טרם נראה באופק. לשם כך מוקצים משאבים רבים, לטובת תוכניות מגוונות בתחום פיתוח העסקים, וכן לצורך סיוע בקידום תוכניות ופרויקטים מחוללי צמיחה בתחום הפיתוח הכלכלי במגוון רחב של תחומי חיים ברשויות המקומיות בנגב, בגליל ובפריפריה החברתית וכן בתחום הסחר האלקטרוני כמחולל שינוי עבור עסקים קטנים.

2 צמצום פערים בתחום הבריאות והיערכות לשעת חירום במרחב

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל רואה חשיבות רבה בחיזוקו של החוסן האזרחי, בצמצום הפערים, בשיפור איכות החיים ביישובי הנגב, הגליל והפריפריה החברתית, ובתוך כך - עיבוי מערך רפואת החירום. לשם כך המשרד מקדם שלל פרויקטים בתחום הבריאות וההיערכות לשעת חירום, זאת באמצעות הכשרה אזרחית לקידום הבריאות, קורסי החייאה ועזרה ראשונה, הכשרת פרמדיקים ונהגי אמבולנסים, עמדות דפיברילטורים ומענה חירום, הפעלת מינהלת מחקר ביו-רפואי ועוד.

3 קידום חינוך, חברה וקהילה, טיפוח למצוינות באמצעות תוכניות חינוך לא פורמליות

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל פועל לשיפור איכות החיים ביישובי הנגב, הגליל והפריפריה החברתית בשאיפה ליצירת שוויון ההזדמנויות. מאחר שיסודות איתנים של חינוך הכרחיים לחיזוק החוסן החברתי, המשרד מפעיל שלל פרויקטים בתחום החינוך הלא פורמלי למימוש הפוטנציאל האישי של כל ילד וילד באופן אופטימלי, זאת באמצעות יצירת מסגרות חינוכיות משלימות בתחום החינוך הלא פורמלי בכלל המגזרים לקידום ולטיפוח ילדים ונוער ולמימוש הפוטנציאל האישי והחברתי.

4 עידוד מנהיגות מקומית, חיזוק ופיתוח של אוכלוסיית הצעירים בנגב, בגליל ובפריפריה החברתית

המשרד לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל מפעיל את מרכזי הצעירים לגילאי 40-18 על מנת לסייע ולתת מענה בתחומי התעסוקה, הפיתוח החברתי והכלכלי, הפנאי, הקהילה והתרבות. מרכזים אלו, אשר מקדמים העצמה של מנהיגות מקומית צעירה חדשה בנגב, בגליל ובפריפריה ותורמים רבות לפיתוח הקהילה הצעירה במקום.

משרד הפנים

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת הפנים איילת שקד

למשרד הפנים תפקיד של שליחות ואחריות עצומה לאיכות חייהם של אזרחי מדינת ישראל. השלטון המקומי נוגע בכל תחומי החיים של אזרחי המדינה. מאז התפשטות מגיפת הקורונה, הרשויות המקומיות הוכיחו ביתר שאת את חשיבותן כגורם שלטוני מוביל וכזרוע ביצועית ראשונה במעלה בחשיבותה. מערכת השלטון המקומי בישראל מורכבת ומגוונת, ולה תחומי אחריות רבים - הן ברמה הלאומית והן ברמה המקומית והאזורית. לא ניתן, ולדעתי גם לא נכון, לנהל מערכת ייחודית וחשובה שכזו באופן ריכוזי. המשרד שבראשותי יפעל להאצלת סמכויות מהשלטון המרכזי לשלטון המקומי, תוך ניצול החוזקות המקומיות. בנוסף, נפעל לשיפור השירותים שמקבלים אזרחי מדינת ישראל באמצעות חיזוק השלטון המקומי הן מבחינת חוסנו הכלכלי והן מבחינת השבחת ההון האנושי הפועל בו וטיוב זרועות הביצוע השונות העומדות לרשותו של השלטון המקומי.

משרד הפנים נושא גם באחריות על תחום רישוי העסקים. המשרד שבראשותי יפעל להמשך קידום הרפורמה ברישוי עסקים ולגיבוש מדיניות רחבה, בשיתוף השלטון המקומי, לטיובו של כלל המערך לרישוי עסקים. כל תושב ונתין זר הבא בשעריה של מדינת ישראל פוגש ברשות האוכלוסין וההגירה, המצויה אף היא בסמכותי. ייעודה של הרשות הוא להסדיר את מעמדם החוקי של אזרחי המדינה, תושביה והזרים השוהים בה, בהתאם למדיניות הממשלה ולמערכת החוקים והתקנות המסורים לסמכותה, וכן לאכוף חוקים אלו. העיסוק במכלול תחומים רחב זה משפיע רבות על צביונה של מדינת ישראל, על הכלל ועל הפרט. הרשות תפעל לשמירה על ריבונותה של המדינה ועל צביונה היהודי-דמוקרטי, תצמצם את מספר השוהים בישראל שלא כחוק ותסדיר את יציאתם של מסתננים מישראל. הרשות תהווה גוף, שנותן מענה לצורכי המשק ותומך בתשתיות לאומיות.

הרשות תמנף את ההזדמנות הטמונה במהפכה הדיגיטלית ובהתקדמות טכנולוגיות המידע והתקשורת כדי להביא לקפיצת מדרגה בניהול האוכלוסין בישראל וההגירה אליה ולקדם שירות לציבור שהוא אנושי, מקצועי, יזם, חדשני ונגיש.

יחידות משמעותיות נוספות הפועלות במשרד הפנים שבראשותי הן מינהל ומטה התכנון. לגופים אלה תפקיד מפתח במערכת התכנון והניהול של מוסדות התכנון ברמה המחוזית והארצית.

משרד הפנים יפעל להסדרת חסמים בהליכי התכנון והבניה וליישום תוכנית אסטרטגית לדיור בעזרת התחדשות עירונית איכותית, והכול במטרה להגדיל את היצע הדיור. בנוסף, היחידות תשפרנה את רמת הביצועים של המערכות ותפתחנה כלי בדיקה ובקרה אוטומטיים לצורך הפקה ועיבוד של מידע לצורך קבלת החלטות מהירה והנגשת מידע לגופים ציבוריים ואזרחיים.

אני מלאת אמונה, שהיזמות וכיווני הפעולה של המשרד, לצד ההתגייסות המלאה שאני חווה בכל יום מצד העובדים המסורים של המשרד ויחידות הסמך, יאפשרו לנו לחזק את החברה בישראל ולשפר את איכות חייהם של כל תושבי המדינה.

איילת שקד
שרת הפנים

עיקרי המדיניות

1 שיפור השירות לתושב - דיגיטציה, הנגשת מידע וטיוב המערך של רישוי העסקים ברשויות

המשרד יפעל לפיתוח וליישום של מדיניות בתחומי החדשנות המוניציפלית, השירותים הדיגיטליים לתושב ו"ערים חכמות", תוך התמקדות בחדשנות ובדיגיטציה ככלי לצמצום פערים ולפיתוח רשויות. לצד הפיתוח הכלכלי והארגוני, יפעל המשרד לבניית תשתיות לניהול ותפעול מערכי התקשוב והדיגיטל בשלטון המקומי, שיאפשרו להאיץ שירות דיגיטלי ממוקד תושב.

תשתית זו תקדם סגירה מהירה של פערים במוכנות הדיגיטלית ותאפשר שמירה על עדכניות טכנולוגית ושיפור מתמיד במוכנות הדיגיטלית, לטובת היעילות והאפקטיביות הפנים-ארגונית וכן לטובת שיפור רמת השירות לתושבים ולעסקים. המשרד יפעל להכשרתם של מקבלי החלטות ברשויות בפיתוח וביישום אסטרטגיה דיגיטלית ליצירת פתרונות לאתגרי הרשות באמצעות כלים דיגיטליים ולקידום של שיתוף הציבור והנגשת המידע והשירותים המוניציפאליים לתושב באמצעים דיגיטליים.

רישוי עסקים - משרד הפנים יפעל לעמידה מיטבית במטרותיו של חוק רישוי עסקים, שתכליתן שמירה על הציבור ועל התושבים. לצד זאת, המשרד רואה חשיבות גבוהה בקידום הפעילות העסקית כמנוע צמיחה מרכזי למשק הישראלי. לאור זאת יפעל משרד הפנים להטמעת הרפורמות ברישוי עסקים ולטיובו של מערך רישוי העסקים ברשויות, על מנת לשפר את השירות לתושב הן מבחינת העמידה של העסקים בהוראות החוק והשגת מטרותיו והן מבחינת שיפור הפעילות העסקית בתחומי הרשות המקומית. חיזוק מחלקות רישוי עסקים ברשויות יתבצע באמצעות קביעת מדדים, תקצוב הרשויות ומתן מענקי תמרוץ לעובדים ביחידות רישוי העסקים, באמצעות הנגשת ידע והכשרות ובאמצעות פיתוח מערכת ארצית של רישוי מקוון. במסגרת המאמץ לקידום הפעילות העסקית, ימשיך משרד הפנים לפעול להפחתת הבירוקרטיה וליידוע של בעלי עסקים קטנים ובינוניים על המסלולים המקוצרים הזמינים להם.

2 חיזוק השלטון המקומי - חוסן כלכלי, הון אנושי ורפורמה בתאגידים העירוניים

משרד הפנים יפעל לחיזוק השלטון המקומי ולהגברת עצמאותו ואיתנותו. השלטון המקומי מהווה נדבך שלטוני מרכזי וחשוב בחיי האזרח בישראל. גופי השלטון המקומי הינם גופי ביצוע משמעותיים, הפוגשים את האזרח באין-ספור שירותים ותחומי חיים. על מנת לחזק את השלטון המקומי ולאפשר מתן שירותים אופטימליים לתושבי הרשויות המקומיות - יפעל משרד הפנים לחיזוק החוסן הכלכלי והעצמאות הכלכלית של הרשויות המקומיות, לחיזוק ההון האנושי ברשויות ולקידום רפורמה מקיפה בתחומי הפעילות של התאגידים העירוניים - המהווים זרוע ביצוע מגוונת ויעילה של הרשויות המקומיות. קידום של אלו יגביר את יכולות הביצוע של הרשויות המקומיות מול משרדי הממשלה השונים ומול התושבים, באופן שיאפשר שיפור מיטבי באיכות החיים של תושבי הרשויות המקומיות.

3 קידום רפורמה לביזור סמכויות מהשלטון המרכזי לשלטון המקומי

מתוך ההכרה בחשיבותן של הרשויות המקומיות במדרג הדמוקרטי והמינהלי, משרד הפנים מבקש לקדם רפורמה לביזור סמכויות מהשלטון המרכזי לשלטון המקומי. זאת תוך חיזוק מערכי הבקרה הפנימיים בזמן אמת וטיובם של מנגנוני קבלת ההחלטות ברשות המקומית, וכן חיזוק מערך הפיקוח והאכיפה בשלטון המרכזי ביחס לאותן פעולות וסמכויות שיועברו לידי השלטון המקומי.

משרד הפנים רואה חשיבות רבה בחיזוק העצמאות של השלטון המקומי, בהגברת היעילות של פעילותו ובייעול הרגולציה המופעלת על השלטון המקומי, בין היתר באמצעות הגברה של הרגולציה הדיפרנציאלית והעברת סמכויות ניכרות ממשרד הפנים עצמו, ובהמשך אף ממשרדי הממשלה הרלוונטיים האחרים לרשויות המקומיות ולגופי השלטון המקומי.

המצב הקיים כיום במבנה השלטוני בישראל מאופיין בריכוז גבוה של סמכויות בידי השלטון המרכזי. מצב זה מביא לאי-מיצוי של פוטנציאל הצמיחה הכלכלית הטמון בתהליכי ביזור, לקושי בקידום הדמוקרטיה המקומית ולקושי בקידום מדיניות מבוססת מקום וחברה.

משרד הפנים יפעל במהלך הקדנציה הקרובה לטובת חיזוק היכולות של הרשויות המקומיות, בהתייחס לתרבות הארגונית ברשויות, כמו גם לחיזוק שומרי הסף, לביסוס בניין הכוח ולהגדלת עצמאותן של הרשויות המקומיות.

4 אשכולות ועידוד שיתופי פעולה בין רשויות מקומיות

כלי מרכזי להגשמת היעדים של ביזור סמכויות מן השלטון המרכזי לשלטון המקומי וחיזוק השלטון המקומי, הינו קידום מנגנונים לשיתופי פעולה בין רשויות מקומיות.

אשכולות הרשויות המקומיות שהוקמו בשנים האחרונות באופן וולונטרי מהווים מנגנון מרכזי לשיתופי פעולה בין רשויות מקומיות להתמודדות עם אתגרים מרחביים. הפעילות כאשכול מאפשרת לרשויות החברות בו להנות מהיתרון לגודל ולהפוך את השונות הגדולה בין הרשויות לחוזקה שבא לידי ביטוי במגוון התרבויות, ההתמחויות והגישות שפועלות במשותף לשיפור השירותים לתושבים.

משרד הפנים יפעל להרחבת תחומי הפעילות של האשכולות, לרבות תחום התיירות, תחום פיתוח אזורים מניבים ושירותי תעסוקה, תחום הבריאות, תחום החינוך ותחומים נוספים שבהם מתקיים במובהק היתרון לגודל ושהם צפוי להתקבל ערך מרבי כתוצאה משיתופי פעולה בין רשויות שונות.

משרד הפנים יפעל גם לקידום של שיתופי פעולה בין רשויות מקומיות שאין מוסדרים בעבודות האשכולות, לרבות הסכמים לחלוקת הכנסות ושינויי שטחי שיפוט.

5 היערכות לשינויי אקלים ואנרגיה מקיימת ברשויות המקומיות

משרד הפנים מוצא חשיבות רבה בסיוע לשלטון המקומי בהתמודדות ובהיערכות לשינויי אקלים לצד קידום של אנרגיה מקיימת ברשויות המקומיות שיכולה להוות מנוע צמיחה כלכלי משמעותי לרשויות. משרד הפנים יפעל מול משרד האנרגיה בתחום המיטיגציה (התייעלות אנרגטית והפחת פליטות גזי חממה) ומול המשרד להגנת הסביבה בתחום האדפטציה (קידום החוסן האקלימי וההיערכות להשפעות שינויי האקלים) וייקח חלק מרכזי במסגרת שיתוף פעולה בין שלושת המשרדים לקידום תכניות הערכות ברשויות המקומיות. משרד הפנים יפעל לחיבור הרשויות המקומיות ליעדים הלאומיים בתחום המיטיגציה ולרתימת השלטון המקומי כשותף מרכזי להשגת היעדים הלאומיים. בתחום האדפטציה, משרד הפנים יפעל מול הרשויות המקומיות לניתוח והפנמה של תחזיות שינויי האקלים ברמה המקומית והאזורית ולניתוח מוקדי הפגיעות המקומיים והאזוריים הצפויים כתוצאה משינויים אלו. המשרד יפעל מול הרשויות המקומיות, במסגרת שיתוף הפעולה בין שלושת משרדי הממשלה הנ"ל, לגיבוש ויישום של תכניות פעולה מקומיות ואזוריות להיערכות לשינויי האקלים ולקידום אנרגיה מקיימת.

מינהל התכנון

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

1 תוכנית אסטרטגית לשנת 2040

החלטת הממשלה מס' 2457 מיום 02.03.2017, "תוכנית אסטרטגית לדיור", קבעה למוסדות התכנון יעדים לאישור תכנון מפורט של יחידות דיור עד שנת 2040. יעדים אלה חולקו למחוזות ולהתחדשות עירונית מול בנייה חדשה, וכוללים התייחסות ספציפית לחברה הערבית. לצד יעדים אלה, ההחלטה הטילה על מינהל התכנון לקדם תוכנית פעולה, שמטרתה לאפשר את יצירת מלאי הדירות. לפיכך, מינהל התכנון מקדם את תוכנית הפעולה, להלן **התוכנית האסטרטגית 2040**. בהתאם לעקרונות החלטת הממשלה, התוכנית האסטרטגית 2040 הינה מהלך תכנוני אינטגרטיבי אחד, הכולל ארבעה פרקים: מגורים, תעסוקה, תשתיות הנדסיות ותחבורה ושטחים פתוחים. התוכנית האסטרטגית אינה תוכנית סטטוטורית, אלא מהלך ניהולי מתמשך, שנגזרים ממנו מהלכים פרטניים, ואשר מכיל משימות רבות ושונות במהותן לצורך עמידה בהנחיות של החלטת הממשלה ובמטרות המוצגות.

2 תשתית תכנונית אסטרטגית

עם הגידול הצפוי באוכלוסייה ולאור עתודות הקרקע המוגבלות במדינת ישראל, למערכת התכנון תפקיד חשוב בגיבוש מדיניות התכנון. מהלך זה נשען על ההבנה, כי תכנון מושכל של מערך התשתיות והתחבורה יאפשר פיתוח יעיל ומקיים, אשר הינו תנאי מפתח למתן מענה לצורכי התושבים, תוך הבטחת איכות חייהם. מינהל התכנון מקדם ומאשר מגוון של תוכניות לתשתיות לאומיות ואזוריות במדינה, בין היתר בתחומים: אנרגיה, תחבורה יבשתית, ימית ואווירית, כרייה וחציבה, מערכות הסעת המונים ועוד. בנוסף, מינהל התכנון שם דגש מרכזי על קידום **תוכניות המטרו**. פרויקט המטרו במטרופולין תל אביב הינו פרויקט התשתית הגדול ביותר שמתוכנן במדינת ישראל. לצורך כך הוקם בשנת 2019 אגף ייעודי במינהל התכנון, שתפקידו לקדם את התוכניות למערכת המטרו וכן את המדיניות ביחס לפיתוח הנלווה למערכת זו. תוכניות המטרו מקודמות במסגרת הוועדה לתשתיות לאומיות (הות"ל)¹ וכוללות תכנון של שלושה קווי מטרו באורך כולל של 150 ק"מ ויותר מ-100 תחנות, המשרתות 24 רשויות. התוכניות לשלושת הקווים הוגשו, שני קווים אושרו, ואישור הקו השלישי צפוי להיעשות במהלך שנת 2022.

1 הוועדה המתמחה בקידום סטטוטורי ותכנון של תוכניות מפורטות לפני ביצוע, בלוח זמנים קצר, עבור תוכניות תשתית בעלות חשיבות לאומית. הוועדה פועלת ליד המועצה הארצית, ולה סמכויות שיש למועצה הארצית בענייני תכנון ובנייה, ובנוסף הסמכות לתת היתרי בנייה על פי תוכניות לתשתיות לאומיות. <https://www.gov.il/he/departments/topics/vatal>

3 קידום עירוניות והתחדשות עירונית

לקידום של עירוניות טובה ושל התחדשות עירונית איכותית תועלות רבות. אלה מהוות הזדמנות ואופק תכנוני לחידוש העיר, להעלאת הצפיפות העירונית, לייעול השימוש במשאב הקרקע, להרחבה משמעותית של היצע הדיור וליצירת מרחב ציבורי איכותי בערים קיימות. לאור זאת שמירב תושבי המדינה חיים בערים, ולאור החלטת הממשלה מס' 2457, "תוכנית אסטרטגית לדיור", מיום 02.03.2017, שקבעה, כי כ-30% מכלל עתודות יחידות הדיור לשנת 2030 יופנו להתחדשות עירונית, מינהל התכנון מוביל שורה של מהלכים, שמטרתם קידום של עירוניות והתחדשות עירונית איכותית, בהם:

- מינהל התכנון פרסם מכרז תקדימי לצוותי תכנון (מכרז 7/2019) להכנת מסמכי מדיניות, תוכניות אב, תוכניות אסטרטגיות או תוכניות מפורטות להתחדשות עירונית. בחירת הצוותים הזוכים התבססה על מדדי איכות. במכרז זכו 15 צוותי ליבה.
- לאחר המכרז יצא מינהל התכנון ב"קול קורא" לרשויות מקומיות וללשכות התכנון המחוזיות להגשת מתחמי מגורים, מסחר, תעסוקה ותעשייה, המתאימים להתחדשות עירונית. "הקול הקורא" אפשר להגיש הצעות בשני מסלולים: מסלול סטטוטורי (תוכניות מפורטות) ומסלול שאינו סטטוטורי (תוכניות אב/תוכניות אסטרטגיות ומסמכי מדיניות בהיקפים משתנים בהתאם לצורכי המקום). כמענה ל"קול הקורא" הוגשו כ-100 מתחמים מכ-70 רשויות מכל רחבי הארץ.
- בהתאם לכך, במהלך השנה ובשנים הקרובות עתיד מינהל התכנון לקדם מתוקף המכרז ו"הקול הקורא" מסמכי מדיניות, תוכניות אב, תוכניות אסטרטגיות ותוכניות מפורטות להתחדשות עירונית ברחבי הארץ.

4 היערכות למשבר האקלים

בהתאם לצורך הגלובלי והמקומי להיערך לשינויי אקלים ולפעול להפחתת פליטות של גזי חממה, מינהל התכנון שם לו למטרה לקדם מהלכים שונים להטמעת שיקולי אקלים וסביבה בתכנון. התייחסות לשינויי אקלים בתכנון נעשית בשורה של כלים בקני מידה שונים ובנושאים שונים, במסגרת תוכניות אסטרטגיות, מסמכי מדיניות, תוכניות מתאר ארציות, מפורטות ועוד.

נושא שינוי האקלים הוא אחד מנושאי הליבה של התוכנית האסטרטגית לישראל לשנת 2040, שמינהל התכנון מוביל בהמשך להחלטת ממשלה מס' 2457 מיום 02.03.2017.

5 רפורמה בתכנון ובנייה

בשנת 2014 אושרה רפורמה משמעותית לחוק התכנון והבנייה - תיקון 101 לחוק התכנון והבנייה. הרפורמה נגעה הן להליכי התכנון והן להליכי הרישוי, ומבוססת על הרציונל לקיצור תהליך הרישוי במדינת ישראל ולייעולו וגם על מסקנות ועדת זיילר.²

מינהל התכנון שם לעצמו מטרה לבחון את תהליך הרישוי, תוך כיוול ודיוק התהליך כמענה לאתגרים ולכשלים שעולים מהשטח. אחת המטרות החשובות שהוצבו בנוגע לתהליך הרישוי היא שיקוף התהליך דרך נקודת מבט של ניהול סיכונים, ומתוך האיזון שבין הרצון לייעל הליכים ולקצר לוחות זמנים מצד אחד והרצון לשמור על איכות התכנון מצד שני.

בין המהלכים המקודמים:

- הסדרת הזיקה בין תוכניות מפורטות ברמה המתארית לבין מימושן בהליכי רישוי הבנייה כחלק מהעבודה לטיוב תהליך הרישוי, וזאת באמצעות כתיבת תוכניות בנות מימוש תוך שמירה על איכות התכנון וודאות הציבור והמתכננים.
- שינוי חקיקה ותקינת תקנות לצורך ייעול תהליך הרישוי.

6 שיפור וייעול של תהליכי עבודה

השימוש בכלים דיגיטליים בתהליכי תכנון ורישוי קודם על ידי מינהל התכנון לפני כמה שנים. נוכח הקפיצה המשמעותית בטכנולוגיות שונות, השינוי בשיח הציבורי והצורך בהנגשת מערכות ומידע לציבור הרחב, תוך ייעול שיטות העבודה בין גורמים ממשלתיים ופרטיים, החל מינהל התכנון לקדם תוכנית אסטרטגית לדור הבא של מערכות הליבה בתחומי התכנון, הרישוי והבנייה. הדור הבא של המערכות, שנכנס בימים אלו לשלב אפיון-העל וגיבוש החזון, נועד, בין היתר: לשפר את רמת הביצועים של המערכות ולפתח כלי בדיקה ובקרה אוטומטיים; להפיק ולעבד מידע לצורך קבלת החלטות מהירה; להנגיש מידע לגופים ציבוריים ואזרחיים; ולשפר את השירות לאזרח ולבעלי המקצוע השונים, אשר משתמשים במערכות הקיימות. הליך זה יקודם במקביל לשיפור המערכות הקיימות, אשר מטפלות במאות אלפי בקשות להיתר ותוכניות בענף תוסס שרק מתפתח כל הזמן.

בין המהלכים המקודמים:

- מערכת רישוי זמין ומערכת תכנון זמין - המשך העלאת תכולות במערכת כך שיקלו על המשתמשים ובעלי העניין השונים. העבודה על המערכות נעשית תוך בחינה שוטפת של צורכי הלקוחות הן בוועדות המקומיות והן מול עורכי בקשה שעובדים מול המערכות, משרדי ממשלה אחרים וכן דרישות משתנות שעולות מרגולטורים שונים.
- יצירת שירותים לאזרח והרחבתם באמצעות האזור האישי הממשלתי בנושאי תכנון ורישוי.
- גיבוש וקידום של ממשקים אוטומטיים בין מינהל התכנון למשרדי הממשלה השונים כדי לייעל את התהליכים והאישורים הנדרשים.
- אתר אינטרנט - שיפור והרחבה של תכנים באתר הראשי של מינהל התכנון.

2 ועדת החקירה הממלכתית לעניין בטיחות מבנים ומקומות המשמשים ציבור (הידועה גם בשם ועדת זיילר) מונתה ב-2001 לבדוק את תחום הבנייה והתכנון בישראל, בדגש על בטיחות המבנה, הן של מבנים חדשים והן של בניינים קיימים, והאחריות על בטיחות המבנים של הגורמים העוסקים בתחום.

רשות האוכלוסין וההגירה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 שיפור השירות לציבור באמצעות טכנולוגיות מתקדמות

רשות האוכלוסין וההגירה פועלת לשיפור השירות לציבור ולהקלת הנטל הבירוקרטי על ידי רתימת אמצעים דיגיטליים ופלטפורמות טכנולוגיות מתקדמות ומתוך תפיסה של דיגיטל תחילה.¹ מהלך זה הינו בהלימה להחלטות הממשלה בנושא קידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית",² החלטה בדבר אישור המדיניות הלאומית להזדהות בטוחה³ ובהתאם להחלטה בדבר שיפור העברת המידע הממשלתי והנגשת מאגרי מידע ממשלתיים לציבור⁴ והחלטה בנושא תוכנית להאצת השירותים הדיגיטליים לציבור ולקידום הלמידה הדיגיטלית ותיקון החלטת ממשלה.⁵ המהלך של פיתוח שירותים דיגיטליים לציבור כולל מגוון צעדים - החל מהנפקה של מסמכים דיגיטליים (תעודות, היתרים, רישיונות וכיו"ב), עבור בשילוב דיגיטציה בתהליכים בירוקרטיים (כגון טפסים מקוונים, תשלומים מקוונים) ועד שינוי עומק של תהליכים בירוקרטיים לכדי מתן מענה רב-ערוצי לאזרחים ולתושבים, בדגש על ארגון השירותים באופן המותאם לצורכי הלקוח. השירותים יונגשו, בין היתר, באזור האישי הממשלתי ובאתר האינטרנט של הרשות.

2 שיפור השירות למעסיקים בענף הסיעוד - מטופלים ובני משפחותיהם

כ-60 אלף מטופלים סיעודיים נעזרים כיום בשירותי טיפול של עובדים זרים במדינת ישראל, ומספר זה צפוי לגדול לאור המגמה ההולכת וגוברת של הזדקנות האוכלוסייה במדינה. המטופלים ובני משפחותיהם הם המעסיקים הישירים של העובד/ת. רשות האוכלוסין וההגירה אחראית על מתן היתרים להעסקה של עובדים זרים וכן על שמירת זכויותיהם על פי חוק. כמו כן, הרשות מהווה רגולטור של לשכות פרטיות לתיווך כוח אדם, המספקות למעסיקים שירותי השמה של עובדים זרים. במטרה להקל על המטופל ומשפחתו את הנטל הבירוקרטי, לסייע לו במיציאת זכויותיו כמעסיק של עובד/ת זר/ה, כמו גם לעמוד בחובותיו ככזה בהתאם לחוק, תפעל רשות האוכלוסין וההגירה על מנת לפשט תהליכים בירוקרטיים ולשפר את הנגישות של מעסיקים ובני משפחותיהם למידע ולשירותים בנושא העסקת עובד זר בסיעוד. לשם כך תבחן הרשות, בין היתר, הקמת "אזור אישי"⁶ למעסיקי עובדים זרים בסיעוד, הקמת מרכז מידע והדרכה למעסיקים ועוד. הרשות תבחן גם העסקת עובדים זרים בענפי הסיעוד והחקלאות באמצעות תאגידים, כפי שהדבר נעשה בענף הבנייה, אלא שדבר זה מותנה בכך שעלויות ההעסקה העודפות, ככל שיהיו כתוצאה משיטת העסקה זו, לא ייפלו כנטל על המשפחות.

1 הכוונה היא, שברירת המחדל של השירות היא בערוץ הדיגיטלי.
 2 החלטה מס' 2097 מיום 10.10.2014 והחלטה מס' 2733 מיום 11.6.2017.
 3 החלטה מס' 2960 מיום 6.8.2017.
 4 החלטה מס' 1933 מיום 30.8.2016.
 5 החלטה מס' 260 מיום 26.07.2020.
 6 פלטפורמה דיגיטלית, המנגישה מידע ושירותים.

3 צמצום מספר השוהים בישראל שלא כחוק (ללא רישיון בתוקף) והסדרת יציאתם של מסתננים מישראל

ישראל היא יעד להגירה בין-לאומית מעבר לעלייה על פי חוק השבות. תופעת לוואי של מציאות זו הם ניסיונות של זרים להיכנס או להשתקע בארץ בניגוד לחוק. אוכלוסיית השוהים הלא חוקיים נחלקת לשלוש קבוצות עיקריות: מי שנכנסו לישראל כתיירים,⁷ מי שנכנסו כעובדים זרים,⁸ או כמסתננים.⁹ רשות האוכלוסין וההגירה פועלת על מנת לצמצם את מספר הזרים השוהים בישראל שלא כדין בכמה אמצעים, בהם מניעה וסירוב כניסתם של זרים, המעוניינים להיכנס לישראל בכוונת השתקעות ועבודה; קביעת הליכים לטיפול מהיר בבקשות למקלט של מי שהגיעו לישראל ממדינות שאין מניעה לשוב אליהן; אכיפה - נקיטת הליך של הוצאת צו הרחקה ומשמורת כנגד שוהים לא חוקיים; עידוד ליציאה מרצון. מרבית המסתננים השוהים בישראל הם אזרחי מדינות אריתריאה וסודן. עד עתה, מדינת ישראל לא הרחיקה בכפייה למדינות אלו, אך פעלה בהצלחה להוציא מרצון אלפים רבים למדינות מוצאם. רשות האוכלוסין וההגירה עוקבת אחר התפתחויות במדינות אלו בשיתוף משרדי ממשלה שונים על מנת להביא בפני הממשלה הצעה למתווה בכל הנוגע ליציאת מסתננים מישראל - בין אם למדינות המקור ובין אם למדינה שלישית בטוחה, זאת לצד עידוד יציאה מרצון שמתקיים באופן שגרתי.

7 זרים שנכנסו לישראל באשרת תייר ונותרו בה לאחר שפג מועד רישיון הישיבה שלהם. נכון לסוף שנת 2019 שהו בישראל כ-37.3 אלף תיירים ללא רישיון בתוקף.

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (www.cbs.gov.il) - הודעה לעיתונות מיום 2.8.2020. האומדן הינו שנתי ומתייחס לסוף השנה הקודמת לפרסומו.

8 זרים השוהים בישראל, ושהיו בעבר עובדים זרים חוקיים בהתאם לחוק עובדים זרים. נכון למחצית שנת 2021 שהו בישראל כ-19.86 אלף עובדים לא חוקיים.

9 זרים שנכנסו לישראל שלא כחוק דרך הגבול עם מצרים ואותרו בגבול (בעת כניסתם) או בתחומי מדינת ישראל (לאחר זמן). נכון למחצית שנת 2021 שהו בישראל כ-30.5 אלף מסתננים (הנתון אינו כולל לידות בארץ). ישנם עוד כ-8,000 ילדים שנולדו לאוכלוסיית המסתננים בישראל ונמצאים בה כיום. יש להבהיר, שנתון זה מבוסס על מידע מינהלי, הנאסף בדרכים שונות לצורך מילוי תפקידיה של הרשות מכוח החוקים הרלוונטיים לשהיית זרים בישראל, ובחלקו נובע מהצהרות בדבר הורות של זרים לילדים בלבד.

4 הפעלת מערך ביקורת גבולות יעיל ומתקדם

רשות האוכלוסין וההגירה מקדמת את שיפור יכולת הבקרה על הנכנסים למדינת ישראל על ידי שימוש בטכנולוגיות ובאמצעים מתקדמים במטרה למנוע את כניסתו של מי שאין מקום לאשר זאת, ובתוך כך גם לשפר את השירות לעוברים במעברי הגבול הבין-לאומיים. שיפורים אלו יתאפשרו באמצעות יצירת תשתית מתקדמת לאיסוף מידע וניהולו לצורך זיהוי אמין, מדויק ומהיר של נתינים זרים לקראת בואם בשערי המדינה ובמעברי הגבול בישראל. המהלכים המרכזיים הנכללים תחת נושא זה הם: נטילת מידע ביומטרי מזרים, שמירתו במאגר ושימוש בו לצורך זיהוי ודאי של זרים; קבלת מידע מקדים על נוסע (API - Advanced Passenger Information) מחברות התעופה;¹⁰ פרויקט E-VISA (אשרה דיגיטלית), הכולל הגשת בקשה לכניסה לישראל באופן מקוון ובחינתה על בסיס מידע מוקדם.¹¹

זיהוי מוקדם של זרים המעוניינים לבוא בשעריה של המדינה ושיפור יכולת הזיהוי של הנכנסים לישראל ייעל באופן ניכר את עבודת ביקורת הגבולות ויצמצם את מספר הזרים הנכנסים למדינת ישראל למטרת השתקעות לא חוקית. כפועל יוצא מכך יושג חיסכון בפעולות הכרוכות במניעת כניסה של זרים במעברי הגבול ובטיפול בשוהים שלא כחוק.¹²

5 הסדרת העסקתם של העובדים הזרים באמצעות הסדרים והסכמים שקבעה הממשלה

זה יותר מעשור ממשלת ישראל פועלת לחתימת הסכמים דו-לאומיים (בי-לטרליים) לגיוס עובדים זרים לענפים שבהם התירה את העסקתם וליישומם. תכלית ההסכמים היא יצירת מנגנון גיוס שקוף וישיר בין מדינת ישראל למדינת המוצא של העובדים, שנועד בעיקרו למנוע גבייה של דמי תיווך אסורים מהעובדים הזרים על ידי גורמי תיווך פרטיים ולוודא הגעתו של כוח אדם מתאים.

בענף החקלאות, כל העובדים שנכנסו לישראל משנת 2012 ואילך הגיעו במסגרת הסכם דו-לאומי.¹³ בענף הבניין, החל משנת 2013 ועד סוף שנת 2017 כל העובדים שנכנסו לישראל הגיעו במסגרת הסכמים דו-לאומיים.¹⁴ מסוף שנת 2017 החל לפעול במקביל הסדר "חברות ביצוע".¹⁵ בענף הסיעוד הביתי, שבו מועסקים מספר העובדים הזרים הגדול ביותר, החלה ביוני 2021 הגעתם של עובדים במסגרת הסכם דו-לאומי.¹⁶ לאחר יישומם של הסכמים נוספים, שייחתמו לענף הסיעוד ולמוסדות סיעוד, יקבלו ההסכמים וההסדרים שקבעה הממשלה מעמד בלעדי כמסלולים לגיוס ולהעסקה של עובדים זרים בענפים שבהם התירה זאת. בשנים הקרובות תמשיך ממשלת ישראל לחתום על הסכמים נוספים וליישם הסכמים קיימים.

10 החלטת הממשלה (מס' 4864 מיום 9.2.2020) בנושא הקמת מרכזי תעופה לצורך קבלת מידע אישי מחברות תעופה על נוסעים בטיסות הנכנסות, היוצאות או העוברות בישראל: https://www.gov.il/he/departments/policies/dec4864_2020.

11 החלטת הממשלה (מס' 451 מיום 18.10.2020) בנושא הקמת מערכת כוללת לטיפול בבקשות לאשרות אלקטרוניות ורישום הודעות מוקדמות על הגעת זרים לישראל: https://www.gov.il/he/Departments/policies/dec451_2020.

12 בשנת 2020 ביצעה הרשות פעולות שונות למניעת כניסה של זרים ושהייה לא חוקית של זרים, כגון סירובי כניסה במעברי הגבול (5,006), הרחקות של זרים (3,625) וטיפול בבקשות למקלט מדיני בהליך סדר דין מהיר ובהליך של דחייה על הסף (3,747).

13 עם תאילנד.

14 עם בולגריה, רומניה, מולדובה סין ואוקראינה.

15 בהתאם להחלטות ממשלה (מס' 1321 מיום 24.02.2016 ומס' 2256 מיום 6.1.2017) בנושא העסקת עובדים זרים בענף הבניין באמצעות חברות זרות.

16 עם הפיליפינים.

משרד ראש הממשלה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי ראש הממשלה

נפתלי בנט

כראש ממשלת ישראל והעומד בראש משרד ראש הממשלה, אני גאה להביא בפניכם את עיקרי המדיניות של משרד ראש הממשלה, אשר משקפים תפיסת מדיניות הוליסטית, בהיבטים חברתיים כלכליים, הנוגעת לכל תחומי החיים של אזרחי ישראל ולרווחתם.

עיקרי המדיניות אשר לפניכם נוגעים לסוגיות אסטרטגיות שעומדות לפתחה של המדינה: משבר האקלים שהמדינה נדרשת להתמודד עמו ולהצטרף למדינות המפותחות שנמצאות בעין המאבק; הגידול החזוי באוכלוסייה, אשר התממשותו תביא לשורה של צעדי מדיניות בנושאי התעסוקה, הדיור, התשתיות, התחבורה, החינוך, הבריאות ועוד, אותם יש לתכנן ואף ליישם כבר היום; הרחבת פערים חברתיים בין קבוצות בחברה הישראלית ובפריפריה הגיאוגרפית, אשר יצמצמו בעזרת שיתופי פעולה בין-משרדיים ובין-מגזריים; העלאת רמת הדיגיטציה והיכולות הטכנולוגיות המביאות למהפכה של ממש ביכולת קביעת המדיניות של הממשלה תוך שקיפות ושיתוף הציבור; שיפור הסביבה העסקית של ישראל והתאמתה לעולם המפותח באמצעות קביעת רגולציה חכמה וכמובן שיפור התדמית של ישראל בעולם והרחבת שיתופי הפעולה הבינלאומיים.

משבר הקורונה והיעדר תקציב מדינה לתקופה ממושכת חידד את הצורך בקידום צעדי מדיניות לטווח ארוך לטובת הציבור בישראל. משרד ראש הממשלה בראשותי ניאות ומוכן לפעולות אלה, מתוך עבודת מטה מגובשת ויצירת שיתופי פעולה בתוך ומחוץ לממשלה, כפי שמצופה ממשרתי הציבור.

הנושאים שלפניכם מגוונים ובעלי חשיבות רבה, והם פרי תהליכי חשיבה מעמיקים של עובדות ועובדי המשרד. תכניות העבודה והמשימות שייגזרו מתוך נושאים אלו יביאו לקידומה ולפיתוחה של מדינת ישראל, ולמיצובה כמדינה עוצמתית, טכנולוגית, חדשנית וצופה פני עתיד.

עיקרי המדיניות¹

1 יצירת תשתיות לצמיחה כלכלית ארוכת טווח

משרד ראש הממשלה יפעל לפיתוח מחוללי צמיחה משקיים לטווח הקצר, הבינוני והארוך, וזאת בדגש על השפעותיו של משבר הקורונה על המשק. מחוללי הצמיחה המרכזיים שיקדם המשרד הם הגדלת ההשקעה בתשתיות פיזיות, הגדלה בשיעור המשתתפים במקצועות ההיי-טק, חיזוק הקשרים הכלכליים בין ישראל למדינות מפותחות ולשווקים מתפתחים וצמצום הכלכלה השחורה. באשר לקידום הפיתוח ולהגדלת ההשקעה בתשתיות פיזיות, יפעל המשרד לגיבוש תמונת מצב עדכנית של פרויקטי התשתית הלאומיים, לייעול התהליכים המקצועיים, להקמת מאגר נתונים משותף לגופי הממשלה ולגופי התשתית ולשיפור הממשקים בין גופי התשתית השונים, לרבות באמצעות פיתוח תוכנית עבודה ייעודית עבור מנהליהן. עוד יפעל המשרד להסרת חסמים ולטיוב ההון האנושי בענפי הבנייה והתשתיות, וזאת בשים לב להתקדמות הטכנולוגית ולפוטנציאל כושר הייצור. בנוגע להגדלת שיעור המשתתפים במקצועות ההיי-טק, יפעל המשרד להרחבה של היקפי התעסוקה, להשקעה בהכשרות ובכוח האדם, להבטחת כוח אדם למקצועות הנדרשים להיי-טק ולהגדלת ההשקעה בתחומים המעודדים את האצת הפעילות הכלכלית במשק.

2 קידום התמודדות הממשלה עם השפעות שינוי האקלים ופיתוח שיטות טכנולוגיות

משרד ראש הממשלה רואה בהתמודדות עם אתגרי משבר האקלים צו השעה, הן ברמה הלאומית והן ברמה הגלובלית. על כן, המשרד יפעל לליווי המאמצים הבינמשרדיים בנושא, לרבות, פיתוח שיטות טכנולוגיות, הסרת חסמי פעולה, ביסוס תשתית לתיאום בינמשרדי ובין-ארגוני והטמעת נושא האקלים כאבן יסוד בתוכניות העבודה של הממשלה, בין היתר באמצעות חבירה למערכים אזוריים וקידום שיתופי פעולה גלובליים. המשרד יפעל הן ברמת האדטפציה - התמודדות עם אתגרי האקלים הקיימים כיום, והן ברמת המיטיגציה - פיתוח שיטות טכנולוגיות, יוביל פרויקטים ומיזמים לצורך מיתון המשבר, מתוך תפיסה שעל ישראל להיות כוח מוביל בחדשנות טכנולוגית, מחקר ופיתוח.

¹ כחלק מהתמודדות עם נגיף הקורונה והשפעותיו, משרד ראש הממשלה יפעל לפיתוח משאבים, להבטחת התשתיות להתאוששות מהמשבר ולהנחת היסודות לצמיחה כלכלית ארוכת טווח, שתאפשר התמודדות עם אתגרים נוספים, כפי שיובא בנושאים במסמך זה. התפרצות הקורונה והמשבר שחוה המשק בישראל הוכיחו, כי רמת מוכנות גבוהה בתהליכים הקיימים במשרדי הממשלה, שמביאה בחשבון את השינויים וההתאמות הנדרשים כתוצאה מהשפעות בסביבה החיצונית והפנימית של המערכת הממשלתית, הינה הכרחית לצורך התאוששות מהירה ושירות אפקטיבי לציבור.

3 שיפורה של מדיניות הרגולציה הממשלתית והפחתת הנטל הרגולטורי²

משבר הקורונה חידד את הצורך ברגולציה חכמה ומיטבית, שתשיג את מטרותיה בצורה הטובה והאפקטיבית ביותר יחד עם הפחתת הנטל הרגולטורי ויצירת אמון בין הגורמים המפוקחים, האזרחים והממשלה. אחת מן הסוגיות המורכבות במדיניות הרגולציה הממשלתית היא יצירת האיזון בין מכלול האינטרסים הציבוריים השונים, בהתבסס על ניהול סיכונים מושכל. רגולציה חכמה נועדה לעודד צמיחה ולהביא לתועלות מקסימליות לחברה ולמשק.

כפי שנקבע בהחלטת ממשלה מס' 218 מיום 01.08.2021, ישמש משרד ראש הממשלה, באמצעות הקמת רשות הרגולציה, כגורם מנחה לרגולטורים השונים בתהליך הגיבוש והבחינה של מדיניות הרגולציה המשרדית, הקיימת והעתידית, במטרה לעודד רגולציה חכמה ולהפחית את הנטל הרגולטורי והבירוקרטי על עסקים ואזרחים כאחד. הרשות תמשיך בהטמעה של מתודולוגיות לבחינה של הערכת השפעות הרגולציה (RIA).

4 חיזוק הפריפריה הגיאוגרפית

משרד ראש הממשלה רואה בחיזוק הפריפריה החברתית והגאוגרפית ובפיתוח חבלי ארץ בעדיפות לאומית יעד אסטרטגי של מדינת ישראל. המשרד יקדם תכניות בין-משרדיות כוללות עבור ישובים הנמצאים באזורי העדיפות הלאומית וכן עבור רשויות ומרחבים בעלי מאפיינים או אתגרים ייחודיים. תכניות אלה כוללות פעולות ממשלתיות מגוונות ליצירת מנועי צמיחה אזוריים המבוססים על חוזקות אזוריות, הגדלת מקורות ההכנסה הרשותיים, שיפור איכות השירות לתושב, צמצום פערים ועידוד מצוינות מקומית. בין הפעולות ניתן למנות: תכנון וסבסוד פיתוח תשתיות למגורים; סיוע לרשויות צומחות במספר תושבים; הגדלת הפיריון ומענקים לפיתוח אזורי תעשייה; מענקי פיתוח; סבסוד מחירי קרקע; תכניות חינוך ייחודיות ותמריצים למורים; תמיכה בפיתוח הכפר ופיתוח טכנולוגיות; תגבור פעילויות תרבות, ספורט ופנאי וכן תעדוף בתקצוב סל מדע; תקצוב לעידוד התייעלות אנרגטית; מלגות לחיילים משוחררים ועוד.

2 ראו דוח המלצות הצוות הבין-משרדי לרגולציה חכמה - תכנית לאומית למדיניות רגולציה ככלי לשיקום המשק ביציאה ממשבר הקורונה מיום 6.7.2021.

5 קידום מדיניות ממשלתית ובין משרדית לטיפול בקבוצות ובסוגיות חברתיות

משרד ראש הממשלה יפעל לקידום מדיניות ממשלתית ובין-משרדית לטיפול בקבוצות אוכלוסייה ובסוגיות חברתיות נבחרות. החשיבות של נושא זה גדלה במיוחד לאור השלכותיו של משבר הקורונה, הגורם להגדלת הפערים בין קבוצות בחברה הישראלית ובין אזורים גיאוגרפיים שונים. כך, לדוגמה, נגישות נמוכה לשירותים דיגיטליים ושיעורי אוריינות דיגיטלית נמוכים עלולים להביא לפגיעה משמעותית ביכולת לצרוך שירותי בריאות, רווחה וחינוך וביתר שאת בתקופת קורונה. על כן יובל המשרד תהליכי חשיבה לתכנון מדיניות לאומית בסוגיות חברתיות הדורשות מעורבות של כמה משרדים בו-זמנית, שותפות של רובדי שלטון שונים או שיתופי פעולה עם גורמים חוץ-ממשלתיים.

המשרד יפעל לחיזוק הכישורים והמיומנויות של קבוצות אוכלוסייה ביחס לעולם העבודה המשתנה, פעילות להעלאה של שיעורי התעסוקה בקרב אוכלוסיות ממוקדות ולטובת הגברה של שילובן בשירות הציבורי במובנו הרחב וקידום היערכות להזדקנות האוכלוסייה באמצעות גיבוש מדיניות, שתאפשר מיצוי של פוטנציאל התעסוקה באוכלוסייה המבוגרת. לצד אלו, יקדם המשרד פעילות כלל-ממשלתית לחיזוק החברה האזרחית במגזר הערבי, להתמודדות עם הפגיעה והאלימות בחברה הערבית ולחיזוק היישובים הדרוזיים והצ'רסיים ולפיתוחם, וימשיך לפעול לטובת שילובם המיטבי של אזרחי ישראל ממוצא אתיופי.

6 חיזוק ארגז הכלים הממשלתי לתכנון מדיניות וליישומה

משרד ראש הממשלה ימשיך לקדם ולהטמיע שיטות וכלי ניהול מתקדמים במשרדי הממשלה וביחידות הסמך על מנת לשפר את תכנון ויישום המדיניות הממשלתית. בין היתר המשרד יפעל לקידום החשיבה הממשלתית לטווח בינוני וארוך בתחומים החברתיים והכלכליים, באמצעות גיבוש ומעקב אחר יישום הערכת המצב האסטרטגית הכלכלית-חברתית. המשרד יפעל לשיפור ולהטמעת תרבות תכנון, מעקב ובקרה במשרדי הממשלה, ביצוע מעקב שוטף אחר יישום החלטות הממשלה והרחבת היכולות והשיטות לבחינת אפקטיביות של פעולות הממשלה. כמו כן, יפעל המשרד להרחבת הפיתוח וההטמעה של יכולות בתחומים תומכים, כגון יכולת השימוש במידע ובנתונים (Data Driven Policy) והמעבר הממשלתי לענן הציבורי (פרויקט "נימבוס"), לבחינת התייעלות ולסקירת הוצאות (Spending Review), להרחבת כלי ותהליכי שיתוף הציבור, לשיפור השירות הפנים-ארגוני ולפיתוח ההון האנושי במגזר משרתי הציבור על ידי ייזום וקידום רצף של תוכניות עתודה ניהוליות ומקצועיות ותוכניות לבכירים, הפועלות לקידום יכולת הניהול וההובלה של מנהלים ולרישות ביניהם, על מנת לסייע להם לפעול יחד בהצלחה לטובת התמודדות מיטבית עם אתגרי המערכות השונות המשרתות את האזרח.

7 שיפור עבודת משרדי הממשלה עם השלטון המקומי, המגזר העסקי והחברה האזרחית

לאור העמקה בשיתוף הפעולה הבין-מגזרי, אשר נבעה ממשבר הקורונה, יקדם משרד ראש הממשלה ויבסס את הקשר בין השלטון המרכזי לשלטון המקומי ובין המגזר הציבורי למגזר העסקי והאזרחי, יחד עם משרדי ממשלה נוספים.

באשר לשלטון המקומי, המשרד יקדם מהלכים לחיזוק הרשויות המקומיות ולשיפור עבודת השלטון המרכזי עמן, לרבות בחינה מחודשת של חלוקת הסמכויות בין רובדי השלטון, הפחתת הנטל המושת עליהן ופישוט ממשקי העבודה.

בנוסף, המשרד יקדם את שיתוף הפעולה בין הממשלה לבין החברה האזרחית והמגזר העסקי הפועל למטרות ציבוריות, זאת באמצעות הפעלה של תשתית להיוועצות ושיתוף הציבור ובעלי עניין בתהליכי קבלת החלטות בעבודת הממשלה ותיאום וטיוב של שירותים חברתיים ובין-מגזריים (לרבות בעת חירום).

8 קידום המדיניות הממשלתית בישראל ובעולם באמצעות כלי הסברה ותקשורת

משרד ראש הממשלה רואה בחיזוק התמיכה הציבורית בארץ ובעולם במדיניות ובפעילות של ממשלת ישראל יעד אסטרטגי. כמו כן, משבר הקורונה העלה על נס את הצורך בגורם הסברה מתכלל, אשר יפעל לתיאום בין כלל גופי ההסברה בישראל בעיתות שגרה וחירום. כמו כן, גוף זה ישמש גורם מנחה בתחום ההסברה הישראלית, לרבות הנגשה של פרויקטי יזמות וחדשנות ישראלית לכתבים זרים.

המשרד יבסס את לשכת העיתונות הממשלתית כמרכז עבודה מקצועי לאנשי תקשורת ודוברים, ובאמצעות מטה ההסברה ינחה ויתאם את תחום ההסברה, כדי שהמסר של כלל הגורמים העוסקים בנושא יהיה אחיד, ברור ועקבי.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 מוכנות לביצוע מפקד האוכלוסין 2022

ביצוע מפקדים בפרקי זמן קבועים הוא ספינת הדגל של כל לשכה לסטטיסטיקה בעולם. במסגרת המפקד יבוצע סקר רחב היקף בכל היישובים במדינה, וגודלו מוערך ב-700 אלף נפשות (7% אחוז מכלל האוכלוסייה). מפקד האוכלוסין האחרון התבצע בישראל בשנת 2008. מטרת המפקד היא לקבל תמונה מלאה ומהימנה של כלל אוכלוסיית המדינה ומאפייניה, ובכלל זה נתונים דמוגרפיים, חברתיים וכלכליים בכל אזור סטטיסטי (ישראל מחולקת ליותר מ-3,500 אזורים). הנתונים ישמשו את קובעי המדיניות המקומית והארצית. ייחודו של מפקד האוכלוסין הוא באפשרות לחקור קבוצות אוכלוסייה קטנות ומיוחדות ולקבל מידע על יחידות גיאוגרפיות קטנות.

ההשתתפות בסקר המפקדי היא חובה על פי פקודת הסטטיסטיקה וצו המפקד, שחתום עליו ראש הממשלה. מפקד זה מתוכנן להיות המפקד האחרון שיתבסס על סקר גדול, וככל שיתאפשר, המפקדים הבאים יתבססו על קובצי נתונים מינהליים, מה שיאפשר את קיומם בתדירות גבוהה הרבה יותר.

2 פרסום נתונים לטובת התמודדות עם מגיפת הקורונה

במסגרת ההתמודדות עם המגיפה והשפעותיה, מקבלי החלטות והציבור הרחב נדרשים למידע זמין, רלוונטי ועדכני. לשם כך מבצעת הלמ"ס מגוון פעולות סטטיסטיות ייחודיות וייעודיות, שנועדו לסייע למקבלי החלטות בממשלה ובמשק. בתוך כך מתבצעים סקרים ייעודיים לבדיקת השפעה של המגיפה על העסקים (עד כה בוצעו 11 גלים, וכעת דנים בביצוע אפשרי של גל 12)¹ ועל האוכלוסייה בכללותה, ולפרסום אומדנים מוקדמים בתחומי התעסוקה (כל שבועיים במקום כל חודש). בנוסף, הלמ"ס הכינה, ותמשיך להכין אם תתבקש, מדגמים ייעודיים לטובת ביצוע סקרים בשיתוף עם משרד הבריאות, כגון סקר סרולוגי בעיר בני ברק, סקר סרולוגי ארצי של ילדים ועוד. כל הפעילות העודפת הזאת נעשית ללא תוספת כוח אדם או משאבים, ונעשתה גם כאשר כוח האדם צומצם באופן ניכר.

1 הביטוי גל מתייחס לסקר המתבצע בסבבים/גלים, הלמ"ס פונים למדגם מייצג של חברות לטובת קבלת המידע הרלוונטי, ולאחר מכן מעבדים, מנתחים ומפיצים אותו לכלל הגורמים הרלוונטיים.

3 תוכנית לטרנספורמציה דיגיטלית ולהקמת אגם המידע הממשלתי

בשנים 2020-2021 מתמקדת הלמ"ס בהכנה וביישום של תוכנית אסטרטגיה דיגיטלית שמטרותיה:

א. שיפור היכולת של קבלת ההחלטות במגזר הממשלתי והציבורי על ידי:

1. קיצור משך הזמן הנדרש לקבלת נתונים.
 2. קצירת נתונים מהאינטרנט וממקורות דיגיטליים אחרים.
 3. עיבוי השימוש בסקרים אינטרנטיים ככל שיתאפשר (מותנה בשיתוף פעולה מצד הנדגמים).
 4. שדרוג של איכות העיבודים והניתוחים תוך שימוש בטכנולוגיות מתקדמות.
 5. שיפור חוויית המשתמש של לקוחות הלמ"ס.
 6. פרסום אומדנים מהירים ומוקדמים של תופעות מרכזיות במשק ובחברה.
- ב. הקצאת משאבים יעילה יותר ופיתוח יכולות עיבוד, אינטגרציה והנגשה חדשניים:

1. פיתוח תוצרים חדשים בהתאם לצרכים משתנים של המשתמשים.
 2. מעבר מתהליכים ידניים לאוטומטיים.
 3. הגברת הערך מהמידע הקיים בלמ"ס באמצעות שיטות עבודה חדשניות.
- ג. הקמת אגם מידע ממשלתי (החלטת ממשלה 4753), שיאפשר אחסון של נתונים הנאספים במשרדי הממשלה השונים במקום מרכזי, תוך אינטגרציה ביניהם (ככל שיתאפשר), והנגשה ישירה של מידע אגרגטיבי למקבלי ההחלטות, בכפוף למגבלות של חסיון הנתונים, אבטחת המידע וקבלת הרשאות מתאימות. המאגר אמור לשמש גם לבחינת האפקטיביות של החלטות ממשלה.
- ד. הרחבת התוצרים הסטטיסטיים - הלמ"ס קשובה לצרכים הגוברים של המשתמשים בנתונים ופועלת להרחיב את סל התוצרים והמוצרים הסטטיסטיים. במסגרת זו תחל הלמ"ס בחישוב המדדים האלה:
1. אומדנים דמוגרפיים של יהדות התפוצות.
 2. פיתוח ופרסום של מדד חוסן של רשויות מקומיות ומועצות אזוריות.
 3. מדדים להזדקנות מיטבית.
 4. מדדים של מצאי גזי חממה.

מערך הסייבר הלאומי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 קידום עמידות המשק - צמצום משטחי התקיפה

במהלך השנים הקרובות ימשיך מערך הסייבר לפעול על מנת לקדם ולהבטיח את יכולת המשק הישראלי למנוע ולהתמודד עם איומי סייבר באופן עצמאי ואפקטיבי במגוון אמצעים, תהליכים וכלים. בפרט, פעילות זו כוללת את שיפור המוכנות של המשק הישראלי למצבי אסון וחירום ממחולל סייבר, את העצמת הפעילות לצמצום משטחי התקיפה¹ בכלים טכנולוגיים, את המשך הצמצום של החשיפות והפגיעות הפוטנציאלית של גופי תשתית קריטית וגופים מרכזיים נוספים במשק ("גופי A"), את צמצום משטחי התקיפה בתחום הבקרה התעשייתית (OT - Operational Technology) וכן פרויקט דגל לשנים הקרובות - תמיכה במאמצים השונים במעבר הממשלה וארגונים נוספים לתשתית עננית מאובטחת, ובדגש על מרכז "נימבוס".

2 מימוש הגנה אופרטיבית במרחב הסייבר

לצד המאמץ השוטף לצמצום משטחי התקיפה וחזוק המשק הישראלי, מערך הסייבר פועל באופן רציף בהתמודדות עם איומים ואירועים פעילים המתרחשים במשק הישראלי. הפעילות כוללת גילוי וזיהוי איומי סייבר, סילוקם האפקטיבי, התאוששות תפקודית וכן "חיסון" המותקפים מתקיפה חוזרת בעלת מאפיינים דומים.

3 פיתוח יכולות וטכנולוגיות בתחום הגנת הסייבר ברמה הלאומית

מערך הסייבר פועל לרתום את הטכנולוגיה לטובת הגנת הסייבר הלאומית באמצעות תמהיל פרויקטים, שיספקו מעטפת הגנה רחבה. מהלך זה כולל את המשכם של פרויקטים רב-שנתיים לקידום החוסן המשקי על ידי יצירת כלים להערכה ממוכנת של מצב החוסן בארגונים ("חלון ראוה"); המשך התמיכה הייעודית בפעילות האופרטיבית באמצעות שדרוג ואינטגרציה של אמצעי המודיעין, הגו"ז (גילוי וזיהוי תקיפות מבעוד מועד) והחקירה, איתור פגיעויות וחשיפות וכן המשך איסוף הנתונים מה-SOCים² המגזריים השונים ושילובם במערכת אחודה לצורך שיפור יכולות השו"ב וניתוח האירועים; כלים להפחתת התקיפות במשק באופן רחבי, תוך שילוב שחקני מפתח בשוק הסייבר, כגון ספקי שירותים מובילים במשק; ולבסוף שדרוג הפלטפורמה לשיתוף מידע במשק ומול שותפים בעולם ("סייברנט"). כמו כן, המשך מיקוד בתחומי עניין טכנולוגיים לשיפור העמידות הלאומית וההגנה בתחום לצד הפעילות התהליכית שתוארה בסעיף הראשון.

1 משטח תקיפה - הדרכים והממשקים שניתן דרכם לחדור לארגונים.
2 Socים - Security Operating Center - לכל מגזר במשק (הגנת סביבה, תקשורת וכו).

4 היערכות לסביבה הטכנולוגית המתפתחת

מלבד המענה לאיומי הסייבר השוטפים, הדינמיות של הסביבה הדיגיטלית מחייבת להביט קדימה, לעבר האתגרים הבאים. טכנולוגיות משבשות פותחות אפשרויות חדשות לתוקפים, שיש לצפות אותן ולהיערך אליהן בהתאם מבעוד מועד. לצד זאת, טכנולוגיות אלו עשויות להציף גם הזדמנויות לשדרוג ההגנה בסייבר. הבנה מוקדמת של המגמות הטכנולוגיות אף מסייעת לשמור על היתרון התחרותי של ישראל בסייבר מבחינה אקדמית ותעשייתית, ומאפשרת ניהול סיכונים מושכל בפרויקטי תשתית דיגיטלית לאומיים. בין היתר, מערך הסייבר עוסק בתחומים הבאים: הפעלת מעבדת סייבר לאומית בתחום ה-ICS³ בשיתוף משרד האנרגיה; תוכנית רב-שנתית להיערכות למול סיכוני דור 5 (G5); היערכות לסיכוני סייבר או הזדמנויות המגיעים מתחום הבינה המלאכותית (AI); ומחקר וסקרי סיכונים בתחומים ייעודיים, כגון סייבר בתחום הימי.

5 קידום אינטרסים במערכת הבין-לאומית להגנה ולמובילות

מעריך הסייבר פועל לקדם את ישראל כמדינה מובילה בתחום הסייבר בעולם. במסגרת כך, המעריך פועל לבצר את מובילותן של תעשיית הסייבר הישראלית והאקדמיה הישראלית, וכן להעצים את היחסים הבין-לאומיים של ישראל בתחום הסייבר. בין היתר, מעריך הסייבר ייתן דגש לנושאים האלה: קידום תר"ש (תוכנית רב-שנתית) סייבר לאומית, העצמת היכולות והעשייה בפרויקטים בין מדינות (ציר ה-G2G), קידום פרויקט "סייברנט גלובלי", בחינת משמעויות של "משלחות חילוץ בסייבר", העצמה של שוק הסייבר הישראלי וכן המשך המיצוב של באר-שבע כבירת הסייבר הלאומית.

נציבות שירות המדינה

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 הפחתת הבירוקרטיה והגדלת הגמישות הניהולית באמצעות האצלת סמכויות להנהלות של משרדי הממשלה ומערכת הבריאות

נציבות שירות המדינה שמה לעצמה כיעד להפחית את הבירוקרטיה ולהגדיל את הגמישות הניהולית של משרדי הממשלה ומערכת הבריאות, לצד מיקוד פעילותה השוטפת ומעבר מעיסוק בנושאים פרטניים לעיסוק בנושאים אסטרטגיים, בקביעת מדיניות וכללים, בפיקוח ובקרה על ניהול ההון האנושי בשירות המדינה ובתהליכי תכנון בעלי השפעה ארוכת טווח על עיצוב כוח העבודה בשירות המדינה.

2 טיפוח ההון האנושי בשירות המדינה וטיובו

נציבות שירות המדינה ממשיכה ביישום הרפורמה בהון האנושי מ-2013, ליישום מנגנונים לניהול ההון האנושי בשירות המדינה, ובין היתר בהמלצות לשיפור העתודה לסגל הבכיר מבחינת ריענון השירות, ניידות וקידום המצטיינים. לשם כך פועלת נציבות שירות המדינה ליישום הקדנציות של הסגל הבכיר כפי שנקבע בהחלטת הממשלה מס' 2464 מיום 8.3.2015, בין היתר על ידי תכניות לבכירים במדרשה הלאומית למנהיגות, תכניות פרישה שנתיות ועידוד ניידות בתפקידים רוחביים לציבור הרחב.

3 גמישות תעסוקתית ועבודה מהבית

לאור התפתחות שוק העבודה והשינויים הצפויים בשוק העבודה העתידי, נציבות שירות המדינה מקדמת מדיניות תעסוקה והעסקה גמישה ועבודה מרחוק בשירות המדינה. משבר הקורונה האיץ את העיסוק בנושא זה, לאור הצורך בריחוק חברתי, על ידי הפחתת הנוכחות הפיזית במשרדי הממשלה ובמערכת הבריאות. עד תחילת 2022 מתוכנן להתגבש באופן מלא נוהל העבודה מרחוק במגזר הציבורי. הנוהל צפוי להיות מלווה בתוכנית הדרכה והטמעה וכן בתוכנית בקרה ומדידה לטובת יישום והטמעה של שינוי זה במודל העבודה ביחידות הממשל ובמערכת הבריאות.

4 גיוון תעסוקתי ושוויון מגדרי

נושא הגיוון התעסוקתי מבוסס על כך שהחברה הישראלית הינה חברה מגוונת. שירות המדינה, כשמו כך גם מטרתו - לשרת את כלל האוכלוסיות בחברה הישראלית, ובתוך כך להיות הביטוי המעשי לשותפות של כולם בחברה ובמדינה. שירות מדינה מגוון יותר, המייצג את כלל האוכלוסיות בחברה הישראלית הוא בהכרח שירות מדינה מקצועי ומותאם יותר לאזרחי ישראל כולם. נציבות שירות המדינה פועלת להגברת הגיוון במשרדי הממשלה, ביחידות הסמך ובמערכת הבריאות באמצעות גיוס אסטרטגי ממוקד מול אוכלוסיות הגיוון למשרות בדרג התיכון, מסלולי הכשרה וקידום, צעדים לבניית כשירות תרבותית במשרדים ופעולות נוספות להשגת יעדי הייצוג המחויבים על פי חוק. בהיבט השוויון המגדרי, נציבות שירות המדינה ממשיכה לפעול להבטחתו של שירות מדינה עם שוויון הזדמנויות מלא לנשים ולגברים, להיותו מודל לארגון תומך משפחה, המעניק ביטחון והגנה לכל עובד ועובדת כחלק מתפיסת השוויון המגדרי. הנציבות פועלת להעלאת תחושת הביטחון בסביבת העבודה, לשמר מרחב ארגוני, המאפשר הזדמנויות שוויוניות לנשים ולגברים כאחד וקימו של אקלים ארגוני תומך משפחה, המעודד איזון בית-עבודה, זאת באמצעות פיתוח זכויות הורות לעובדים, פעולות להעלאת אחוז הייצוג של נשים בדרגים בכירים וטיפול בתחום מניעת הטרדות מיניות.

5 בחינות ומכרזים - מיון תעסוקתי מקוון

העידן הדיגיטלי וההתקדמות הטכנולוגית טומנים בחובם הזדמנויות לתחום ההון אנושי ככלל ולתהליכי המיון בפרט. תהליכי המיון לשירות המדינה כללו עד היום התייצבות פיזית במכונני המיון לצורך הערכה קוגניטיבית ו/או אישיותית/התנהגותית, אך כיום המועמדים יכולים לעשות זאת מהבית באמצעים מקוונים, ובכך לייעל את התהליך ולתרום לשוויון הזדמנויות, בד בבד עם שמירה על הוגנות המיון. כאמונה על הליכי הגיוס והמיון לשירות המדינה, נציבות שירות המדינה שמה לה למטרה לבדוק לעומק את נושא המיון המקוון, בין היתר על מנת לבחון האם המיון המקוון עומד בסטנדרטים הגבוהים והמקצועיים הנהוגים כיום, והכל על מנת לבחור את האדם המתאים למשרה המתאימה בלוח זמנים קצר על פי אמנת שירות ('S.L.A').

6 היערכות לשוק עבודה משתנה - טרנספורמציה דיגיטלית

נוכח החשיבות שהממשלה רואה בהטמעת חדשנות טכנולוגית במגזר הציבורי, וכן לאור מגמות טכנולוגיות ודיגיטליות מתקדמות, המשפיעות כבר כעת על שוק העבודה העולמי והמקומי, לצד השינויים הבין-דוריים. בשל ההבנה כי הטמעת טכנולוגיות דיגיטליות בשירות הציבורי היא פעולה הדורשת שינוי והסתגלות של הארגון והעובדים בו, נציבות שירות המדינה מקדמת מגוון כלים תשתיתיים להתמודדות עם סוגיה זו. בין היתר, הנציבות פועלת לבחינת מיפוי המקצועות האפשריים למחשוב ולדיגיטציה במשרדי הממשלה ובמערכת הבריאות, לבחינת ההשפעה על ההון האנושי, לאפיוני המערכות הטכנולוגיות שנכנסו או שעתידות להיכנס לשירות המדינה, וכן לבחינה ולהגדרה של התפקידים החדשים והנדרשים, וביניהם תפקידי דיגיטל למתן מענה ארגוני וממשלתי לתפקידים שתוכננו צפוי לעבור שינוי או להתבטל. בנוסף, הנציבות בוחנת כלים לשדרוג המיומנויות והכישורים של העובדים, בין היתר על ידי מרכזי הכוון לניוד עובדים והכשרות מקצועיות.

משרד הרווחה והביטחון החברתי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר הרווחה והביטחון החברתי והממונה על הסדרת התיישבות הבדואים

מאיר כהן

עם כינונה של הממשלה הנוכחית אושרו שני שינויים חשובים בתחום שיפוטו של המשרד. מצד אחד הועברה זרוע העבודה למשרד הכלכלה, ומצד שני הועברה הסמכות להסדרת ההתיישבות הבדואית ממשרד הכלכלה למשרד הרווחה. שמו של המשרד שונה, ומעתה הוא קרוי משרד הרווחה והביטחון החברתי. לא לחינם נבחרה המילה ביטחון, שכן ראיית המשרד בראשותי מבקשת להטמיע בקרב שרי הממשלה, כי ביטחון האזרחים חייב להישען גם על ההיבט האזרחי חברתי. בעיניי, משרד הרווחה הוא הנשמה היתרה סביב שולחן הממשלה. מעצם היותו משרד האחראי על העצמת אוכלוסיות מוחלשות וצמצום הפערים, הוא אמון על חידוד הראייה הממשלתית הכוללת את האוכלוסיות הללו. לאחר שנתיים ימים ויותר, אנחנו נמצאים ערב העברת תקציב מדינה ובו בשורה חשובה מאוד למדיניות החברתית של הממשלה הנוכחית: תוספת תקציבית של יותר ממיליארד ש"ח למשרד מסמנת כבר כעת כיוון חד וברור - הממשלה הנוכחית תרחיב את טיפולה בנושאים החברתיים רווחתיים בישראל. יותר למאבק באלימות במשפחה ובפרט למאבק באלימות כלפי נשים, יותר לאנשים עם מוגבלויות, יותר לקשישים, יותר לצמצום פערים ולמאבק בעוני, יותר לתוכניות מניעה בתחום הרווחה, יותר לביטחון תזונתי, יותר לחברה. זוהי כהונתי השנייה במשרד חשוב זה, ובכוונתי להמשיך ולהאיר באור גדול אותן פינות חשוכות שלעיתים נדמה כי נשכחו ולהגדיל את המעורבות הממשלתית בטיפול באותן פינות ובאותם תחומים.

בתוך כך, הועברה לסמכותי הרשות להסדרת ההתיישבות הבדואית. כאיש הנגב אני יכול לקבוע בצער, כי במשך יותר מדי שנים נהגה הממשלה כלפי הנגב בהסתר פנים. מדובר באחת הסוגיות החברתיות החשובות והדחופות של ישראל 2021, ובכוונתי למקם אותה גבוה בראש סדר הנושאים המונחים על שולחנה של הממשלה. יותר מתמיד, עתיד הנגב עומד למבחן בימים אלה, זוהי בעיניי משימה לאומית. יחד נייצר חברה חזקה ונגביר את חוסנה של ישראל כמדינה המעצימה את האוכלוסיות המוחלשות, מדינה המושיטה את ידה הארוכה לעבר אלו שידם אינה משגת. יחד נגשים חזון של ממשלה שליבה פתוח לרווחה.

מאיר כהן

שר הרווחה והביטחון החברתי והממונה על הסדרת התיישבות הבדואים

עיקרי המדיניות

1 צמצום העוני והפערים החברתיים

משרד הרווחה והביטחון החברתי יפעל לצמצום העוני במדינת ישראל וליישום ההמלצות של הוועדה למלחמה בעוני בישראל בראשות אלי אללוף. שיעורי העוני בישראל הם מהגבוהים בעולם, ולמרות צעדים שננקטו בשנים האחרונות כ-2 מיליון תושבים בישראל חיים מתחת לקו העוני.

2 צמצום האלימות במשפחה

ייתן דגש רב על צמצום האלימות במשפחה והאלימות כנגד נשים. יקודמו תוכניות למניעה, טיפול והעצמת תחושת הביטחון של נשים הסובלות מאלימות.

3 תוכנית לאומית לאזרחים ותיקים בקהילה

יישום תוכנית לאומית לאזרחים ותיקים בקהילה, שתיתן מענים רחבים לכלל האזרחים הוותיקים בישראל. התוכנית תכלול סל מענים רחב וגמיש, שיינתן באמצעות הרשויות המקומיות, ובכלל זה תוכניות להתמודדות עם בדידות בקרב אזרחים ותיקים. המשרד יפעל לצמצום הבירוקרטיה לאזרחים ותיקים, להעלאת קצבת השלמת הכנסה לאזרחים ותיקים ולמתן מענה לאזרחים ותיקים ללא רשת ביטחון.

4 הסדרת התיישבות הבדואים

שר הרווחה והביטחון החברתי, מונה לשר האחראי על הסדרת התיישבות הבדואים. בתחום זה, יקדם המשרד טיפול ממשלתי לאומי בסוגיה, תוך התמקדות בהשבת המשילות על כל היבטיה - הסדרת קרקעות, השקעה בתשתיות (חינוך, רווחה ובריאות), הקמת יישובים חדשים ומאבק בפשיעה. משרד הרווחה, בראשות השר, מבקש להניע את הממשלה כולה לפעול לטובת נושא זה ורואה בכך משימה לאומית ראשונה במעלה.

דגשי המדיניות

1 "מונעים" - מניעה והפחתה של הצורך בשירותי רווחה

במקרים רבים הדרך היעילה והמטיבה ביותר לטיפול במצבי מצוקה ומשבר, זמניים או מתמשכים, היא מניעתם מבעוד מועד. מערכת הרווחה תשאף לפתח ולהעצים את יכולתה ליזום ולהוביל את האיתור והטיפול של מצבי מניעה של סיכון ומצוקה, בדגש על עוני והדרה חברתית, על הגיל הרך, ועל זקנים ולהרחיב את המענים האוניברסליים והקהילתיים שלה ואת מערך התמריצים לטובת פעילות מניעה. בתוך כך, תביא לשיפור ברווחה ובאיכות החיים, תוך הפחתת מצוקות וצורך בשירותי רווחה בהמשך החיים.

2 "מתאימים" - שירותי רווחה מגוונים, המותאמים למגוון האוכלוסיות

ולצרכים השונים

קבוצות חברתיות, קהילות, משפחות ופרטים שונים הן בעלות צרכים שונים, הנבדלים בהתאם למאפיינים ונסיבות חיים, כמו גיל, מגדר, לאום, מצב כלכלי, מקום מגורים, מצב בריאות ואירועי חיים. צרכים ונסיבות שונים אלו מכתיבים צורך במענים שונים ומותאמים. המשרד ישאף לפתח ולהטמיע רצף התערבות מותאם לפרט, למשפחה, לקהילה ולחברה. בתוך כך, המערכת תיערך להזדקנות האוכלוסייה ותפעל להרחבה ולהתאמה של התשתיות והמענים לסיוע רווחתי לאזרחים ותיקים. לבסוף, על מערכת רווחה מגוונת ומותאמת לפתח כלים מגוונים, לרבות כלים דיגיטליים, ולפעול להרחבת התקציבים הגמישים והמענים המותאמים אישית לאוכלוסיית מקבלי השירות, לצד דאגה לפריסה שוויונית של מסגרות רווחה.

3 "משיאים" - מערכת רווחה אפקטיבית ועילה

מערכת אשר רואה לנגד עיניה את טובת הציבור מציבה יעדים, מודדת ומנטרת את ההתקדמות ופועלת להשיג תוצאות ושינוי לטובה במציאות חייהם של מקבלי השירות. לצורך כך נדרש לחזק תהליכי מדידה ולמידה מהממצאים, כמו מדידת איכות, מדידת אפקטיביות ומדידת יעילות בתהליכי הקצאה ובתהליכי בירוקרטים. זאת באמצעות שילוב בין כלים שייעודם טיוב והבטחת איכות, בקרה על תוצאות ותהליכים, ניהול מבוסס מידע ונתונים, קידום תהליכי למידה ושיפור ומיצוי של משאבים קיימים.

4 "מתחזקים" - הון אנושי איכותי ומועצם במערך הרווחה

הגורם האנושי הוא החשוב ביותר בחזית המאמץ להגשת סיוע ושירותים חברתיים איכותיים ונאותים. עובדי מערכת הרווחה בכלל ועובדות ועובדים סוציאליים בפרט אחראים באופן ישיר להגשת סיוע לאוכלוסיות הנזקקות ביותר בישראל, זאת תוך עומסים וחשיפה למצבי דחק ולמצבים רגשיים מורכבים. משמעות הדבר היא כפולה: ראשית - יש צורך בהון אנושי איכותי, אשר יוכל לגודל המשימה ולמורכבותה, ושנית - יש לשמור ולטפח עובדות ועובדים אלו לשם מניעת שחיקה, פגיעות ועזיבת המקצוע. מערכת הרווחה תפעל לקידום מעמדם של עובדי מערכת הרווחה, ובכללם העובדות והעובדים הסוציאליים, לשיפור תנאי עבודתם והעסקתם, לקידום ההכשרה והפיתוח המקצועי של כלל העובדים במערכות הרווחה ולטיפוח איכות הניהול במערכת הרווחה.

5 "משתפים" - חיזוק שיתופי הפעולה במערכת ומחוצה לה

שיפור איכות החיים של פרטים, משפחות וקהילות כולל תחומי חיים רבים ונקודות ממשק מרובות עם מערכות חברתיות שונות ועם ארגונים מגוונים. שיפור רווחתו של אדם כוללת; בין היתר, התייחסות לבריאות, לחינוך ולתעסוקה, אשר על הטיפול בהם אמונים משרדי ממשלה וגופים ציבוריים שונים. משרד הרווחה יפעל להגברת השיתוף בקביעת מדיניות ותוכניות עם גורמים אלה, וכן יפעל להגברת שיתוף הפעולה הפנימי שלו בין המינהלים, בין המטה למחוזות ועם המחלקות לשירותים חברתיים.

6 "מתקנים" - צמצום פערים ועיוותי הקצאה

מרבית תקציב משרד הרווחה, יותר מ-10 מיליארד ש"ח ברוטו, מועברת לרשויות המקומיות, האמונות על אספקת שירותים חברתיים, לטובת תמיכה (בשיטת מאצ'ינג) בפעילותן. במסגרת זו יש כמה היבטים המשפיעים על חלוקת התקציב - החל מקביעת הקריטריונים לתקצוב, עבור בנוסחת השתתפות המשרד בהוצאות הרשות (מאצ'ינג), ועד קריטריונים להקצאת תקני כוח אדם למחלקות לשירותים חברתיים. המשרד יפעל להבטיח, כי אופן ההקצאה של התקציב לרשויות המקומיות יהיה מותאם צרכים וכי מנגנוני התמיכה וההקצאה יהיו ברורים ושקופים ויבטיחו רמת שירותים מותאמת ושוויונית לכלל הציבור. ככל שקיימים עיוותים בשיטת ההקצאה הקיימת, המשרד יפעל לאתרם ולתקנם.

הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 הקמת יישובים חדשים

בשנים האחרונות רשות הבדואים מקדמת תוכנית להקמת שלושה יישובים חדשים עבור האוכלוסייה הבדואית:¹

עבדה - היישוב מתוכנן להיות יישוב כפרי ולהוות מענה הסדרתי לפזורה שמתגוררת באזור רמת נגב. ככל שהממשלה תאשר את הקמת היישוב, התכנון המפורט יבוצע על ידי רשות הבדואים יחד עם המועצה המקומית ובשיתוף משרד התיירות, במטרה לקדם תיירות מקומית המבוססת על מורשת. **רחמ'ה** - היישוב ייתן מענה הסדרתי לפזורה (כ-1,500 תושבים) המתגוררת סמוך לירוחם ולרמת נגב. **חשאם זנה (כתף אברהם)** - באזור כתף אברהם מתגוררים כיום כ-5,000 תושבים (כ-1,000 בתי אב) בשטח נרחב של כ-13,000 דונם. חשאם זאנה הינו כפר לא מוכר, שקיים עוד טרם הקמת המדינה, ומתגוררת בו פזורה בדואית במשך כמה דורות.

2 סיוע לפיתוח תשתיות לאומיות - כביש 6 "שוקת נבטים" וקו החשמל

לאור הליכי הפיתוח והתוואי של התשתיות הלאומיות - לאורך כביש 6 "שוקת נבטים" וקו החשמל מתגוררות כ-200 משפחות מהפזורה הבדואית ב-16 מתחמי מגורים. מתחמים אלו ממוקמים לרוב על בסיס תביעות בעלות.² במסגרת הסדרת המשפחות המתגוררות לאורך תוואי הכביש הרשות מקדמת תהליכי הסדרה ביישובים אום-בטין, תל-שבע ואזור אבו תלול.

3 פיתוח יישובים והסדרה

הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב פועלת לפיתוח היישובים הבדואיים בנגב ולשיפור איכות החיים של תושביהם. במסגרת זו, הרשות פועלת לפיתוח שכונות ומגרשים למגורים על אדמות מדינה ולביצוע תהליכי הסדרה בכלל יישובי הבדואים בנגב. בנוסף, הרשות מקדמת תב"ע (תכנית בניין עיר) לאלפי יחידות דיור בשכונות החדשות המתוכננות ברחבי היישובים הבדואיים. התוכניות מיועדות הן להסדרת הפזורה, הן לריבוי הטבעי והן ליישובי ההסדרה במקום. כלל תהליכי ההסדרה נעשים בליווי האוכלוסייה תוך מתן פתרונות התיישבות המתאימים לצרכים, לרבות פתרונות המתאימים לאפיוני הקבוצה, ליחסי הגומלין החברתיים ועוד. המדיניות להסדרת התיישבות הבדואים מתחשבת בתביעות הבדואים וצורכיהם, אך בה במידה אינה מתעלמת מצורכי המדינה ומן המשאבים הקרקעיים והכספיים.

1 הקמת היישובים תובא לדיון ולהחלטה בממשלה.
2 תביעת בעלות - תביעת בעלות על קרקעות.

המשרד לשוויון חברתי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השרה לשוויון חברתי

מירב כהן

מגיפת הקורונה, שאנו חווים על בשרנו בשנה וחצי האחרונות ואשר מרימה את ראשה בחודשים האחרונים בפעם הרביעית, מחייבת אותנו להמשיך ולפעול עבור האוכלוסיות המודרות והמיוחדות, אלו אשר קולן אינו נשמע באופן טבעי ואשר עלינו להצמיד לו רמקול "אג'נדאי" ולהביאו למרכז סדר היום, על מנת לתת להן את שמגיע להן.

ניצולי השואה, אשר צפויים לקבל אלפי ש"ח יותר מדי שנה כתוצאה מתקציב המדינה החדש, עדיין יקבלו בעיניי פחות משמגיע להם. נמשיך גם להתמקד בציבור המבוגרים, הדור אשר הקים את המדינה ואשר היום נדרש לסיועו של דור הממשיכים. נתמקד בהמשך אפשרויות התעסוקה לאלו המבקשים להמשיך ולעבוד, כמו גם בהפגת הבדידות, בחקיקה אשר תסייע לנו להילחם בעושק קשישים ובשלל פרויקטים נוספים. נמשיך גם לתת מקום לשוויון המגדרי ולחתירה להעלאת קרנן של הנשים בשוק התעסוקה, בדגש על צמצום פערי שכר, צמצום ההטרדות המיניות שהנשים חוות על בשרן מדי יום ביומו ובחתירה למקום של שוויון, בהלימה לחלקן של הנשים באוכלוסייה.

הדבר נכון גם לקהילת הלהט"ב, אשר באמצעות תקציב ייעודי של עשרות מיליונים נבקש לדאוג לשוויון באמצעות שלל פרויקטים ברשויות המקומיות וברמה הארצית.

נפעל גם בקרב החברה הערבית והחברה החרדית. שתי אוכלוסיות הדורשות את סיוע המדינה בשלל תחומים כדי לצמצם פערים ולהביאן למיצוי הפוטנציאל הטמון בהן בתחומי החינוך, התעסוקה, הדיור ועוד.

גם אוכלוסיות נוספות, דוגמת הצעירים, מורשת בני עדות המזרח ונוספים יעלו על סדר היום מתוך הבנה, כי קידומם הוא בבחינת קידומה של מדינת ישראל ובעיקר עתידה.

נמשיך לשמש פה ולהביא את כל הנושאים והקהלים הללו למרכז הבמה הציבורית, תוך השקעה רבה בתוכניות העבודה ובתקציבים, ובעיקר בהעלאתם לסדר היום.

בברכה,

מירב כהן, השרה לשוויון חברתי

עיקרי המדיניות

1 קידום והאצה של מענים ממשלתיים לאזרחים ותיקים עצמאים

המשרד יפעל לקידום ולשיפור השירותים, לרבות בתכלול המענים, ובכך יביא לשיפור בהתמצאות ולהגברת מיצוי זכויותיו של האזרח הוותיק אל מול ריבוי השירותים הממשלתיים, התהליכים הבריורקרטיים והסוגיות הכלכליות, החברתיות והאישיות שלפניו, בדגש על הצרכים הגוברים לאור משבר הקורונה. לשם כך נפעל בתיאום מוגבר עם הרשויות המקומיות והחברה האזרחית באמצעות תוכנית "מגן זהב" ופעולות תומכות. בתוך כך, יושם דגש על יצירת מעטפת שירותים בפלטפורמת מוקד השירות 8840* המורחב, תוך מיקוד במאבק בעושיק הקשישים, על קידום התוכנית הלאומית להגברת החוסן הנפשי והפגת בדידות המבוגרים ויישומה, כמו גם על מהלכי ליבה לעידוד זקנה פעילה, על שילוב בין דורי ועל אספקת מענים בשעת חירום. נפעל להבטחת מימוש זכויות מלא של אוכלוסיית שורדי השואה וצאצאיהם - תוך קשב מוגבר לצורכיהם הייחודיים ולפיתוח מענים מותאמים ונדרשים לרווחתם ולהרחבתם. זאת על ידי חיזוק והאצה של פעילות הרשות לזכויות ניצולי השואה, מינוף פוטנציאל ממוקד ופעולות משותפות עם החברה האזרחית והשלטון המקומי כאחד. כמו כן, נמשיך לפעול לקידום עבודה בין-מגזרית משותפת בהעמקת מדידה מסונכרנת למען הזדקנות מיטבית.¹

2 הגברת תעסוקת מבוגרים והיערכות לתקופת החיים החדשה²

הגברת תעסוקת מבוגרים: מהלכים לקידום תעסוקת מבוגרים, בייחוד במשבר הקורונה, מהווים יסוד מרכזי ומשמעותי ביותר להפגת בדידות ולהעצמה כלכלית.³ לטובת כך יפעל המשרד להביא לפריצת דרך בשינוי תפיסת המעסיק את העסקת המבוגרים באמצעות הגברת המודעות ליתרונות ההעסקה, וכן יפעל למניעת גילנות אקטיבית, ליצירת תמריצים כלכליים ומיסויים למעסיק, לקידום מודלים לתעסוקה גמישה ומותאמת ולתעסוקה מרחוק, להצבת יעדי תעסוקה לאומיים וליצירת רגולציה מאפשרת והסרת חסמים (לרבות במהלך ליבה להורדת גובה הקיזוז מקצבת הזקנה "הדיסריגארד" המהווה תמריץ שלילי לציאה לעבודה לאזרחים ותיקים בגיל המותנה).

הגברת המימוש של פוטנציאל התעסוקה מזווית המועסקים: באמצעות הקניית מיומנויות וכלים מותאמים, הכשרות מקצועיות, הגברת מודעות ונכונות להמשך תעסוקה, הסרת חסמים בהיבטי זכויות ואחרים. זאת לצד פעילות מוגברת להשמה בפועל - חיזוק מערך האיתור והחיבור בין משרות ועובדים, פיתוח תוכניות ופעילות להעלאת שיעורי התעסוקה.

1 בהמשך להחלטת ממשלה מס' 127 מיום 19.07.2021, המשרד יפעל לאמץ את "מפת המדדים הלאומיים להזדקנות מיטבית", שגובשה בצוות עבודה משותף למשרדי הממשלה, ג'וינט - אשל, מכון מאיירס, ג'וינט ברוקדייל, מרכז הידע לחקר ההזדקנות בישראל והלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בתחומי המדידה כמפורט בהחלטה.

2 תהליכי הזדקנות האוכלוסייה והתרחבות אוכלוסיית האזרחים הוותיקים העצמאים, המאופיינים בבריאות טובה וביכולתם להמשיך ולתרום למשק, לחברה ולכלכלה, ובתוך כך גם להיתרם מהשתתפות פעילה במעגלים הללו - מהווים כר פורה לעשייה מרובה במסגרת "תקופת החיים החדשה", בדגש על רקע תקופת משבר הקורונה והשלכותיו הקשות על היבט זה.

3 סקר של ג'וינט אשל מעלה, כי בקרב 706 מהמשתתפים בסקר העובדים הוותיקים נפגעו מהמשבר כ-57% (16% מכלל הוותיקים) - 35% מהם נפגעי תעסוקה (פיטורין, חל"ת, צמצום היקף עבודה).

הרחבת הפעילות להיערכות לתקופת החיים החדשה: על ידי הכוונה סביב צומת הפרישה - העמקת פעילות מרכזי אפ +60' ברשויות מקומיות בפריסה ארצית והרחבת מענים בשיתוף פעולה עם המעסיקים הגדולים במשק, לצד הכוונה וליווי עובדים לקראת תקופת החיים החדשה.

3 קידום שוויון מגדרי ומאבק באלימות כלפי נשים

משבר הקורונה החריף אתגרים העומדים בפני נשים, לרבות הסיכון הגבוה לחוסר ביטחון כלכלי, סיכון מוגבר לאלימות, שיעור מקרי הניצול, ההטרדה, האלימות ועוד. נפעל לקידום מהלכי רוחב להעלאת המודעות למניעת אלימות פיזית, נפשית וכלכלית כלפי נשים ונקיים פעילות לקידום מנגנוני הסברה, הגברת אכיפה ותמיכה וסיוע לנפגעות. זאת לצד העמקת הסנכרון הבין-מגדרי בנושא וחזוק פלטפורמות להתמודדות הנשים עם הסוגיות הבערות. המשרד יפעל לקידום הרחבה, הטמעה ושימוש במאגר נשים מומחיות במטרה לקדם ייצוג הולם ולהגדלת שיעורן של נשים במשרות בכירות במשק, בוועדות ציבוריות ובצומתי קבלת החלטות. במסגרת התוכנית להעלאת גיל הפרישה לנשים תקודם תוכנית מלווה, אשר תיתן מענה לאוכלוסיית הנשים העובדות באופן שיספר את יכולתן לפרוש בכבוד, לרבות כלים תומכי עבודה, כלים סוציאליים ומענה למקצועות שוחקים.

4 קידום תוכנית ההמשך לפיתוח כלכלי של החברה הערבית

יש לראות בשילוב מואץ של אוכלוסיית המיעוטים בכלכלה ובחברה יעד לאומי: לצד הצרכים העמוקים בשיפור רמת החיים של הפרט, בהעצמתו ובקידום מימוש הפוטנציאל הגלום בו ובסביבתו, מדובר באינטרס חיוני לקידום הצמיחה הכלכלית במשק, להגברת פריון העבודה ולצמצום הפערים. בשנת 2020 הסתיימו תוכניות החומש⁵ והוארכו בשנה אחת נוספת. במהלך שנה זו פועל המשרד במרץ להכנת תוכנית חומש המשכית לשנים 2022-2026 על בסיס הפקת לקחים מתוכניות החומש הקודמות ולצורך המשך קידומו של הפיתוח הכלכלי-חברתי ביישובים הערביים, תוך צמצום פערים ושילוב ראוי בחברה ובכלכלה. תוכניות החומש המשכיות יכללו, בין היתר, תוכנית לפיתוח חברתי-כלכלי בגובה של 29.5 מיליארד ש"ח (לכלל האוכלוסייה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית ולמעט האוכלוסייה הערבית במזרח ירושלים⁶), תוכנית לצמצום האלימות והפשיעה בחברה הערבית בגובה של 2.4 מיליארד ש"ח ותוכנית לשיפור הכבישים והתשתיות בגובה 2 מיליארד ש"ח. התוכניות יובאו לאישור הממשלה ברבעון הרביעי של שנת 2021.

4 מרכזי אפ +60 הנם מרכזים עירוניים להכוונת ולליווי אזרחים ותיקים הנמצאים סביב צומת הפרישה.
5 החלטות הממשלה מס' 922 מיום 30.12.2015 בדבר פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020 והחלטת הממשלה מס' 1480 מיום 17.05.2016 בדבר התכנית הממשלתית להעצמה ולחזוק כלכלי-חברתי של היישובים הבדואים בצפון לשנים 2016-2020.
6 הפיתוח הכלכלי-חברתי במזרח ירושלים מטופלת תחת החלטת הממשלה מס' 3790 מיום 13.05.2018 בדבר צמצום פערים חברתיים כלכליים ופיתוח כלכלי במזרח ירושלים.

5 קידום מדיניות צעירים לאומית ותיאום בין משרדי הממשלה העוסקים בתחום

נפעל לחזק את הרשויות המקומיות בעיסוקן בתחום הצעירים, לרבות מימון ממשלתי לתקן מנהל יחידות צעירים, שיהיה אחראי לקידום המדיניות הממשלתית עבור הצעירים בהתאמה לאוכלוסיית הרשות. בנוסף, יפעל המשרד לגיבוש והוצאה לפועל של תוכנית אב רשותית לצעירים ולהפעלת כלל המענים, תוך ראייה מתכללת של הנושא, וכן לחיזוק מרכזי הצעירים כערוץ מרכזי לממשק עם צעירים ולטובתם, לרבות הקמת מרכזי צעירים חדשים וחיזוק והעצמה של מרכזים קיימים. נמשיך להפעיל ולקדם תוכניות למעורבות חברתית של צעירים בכל רחבי הארץ ובמגוון ערוצי פעולה.

6 הרחבת הטיפול באוכלוסיות ייחודיות ובצרכיהן

קידום ובניית אסטרטגיה מותאמת לחברה החרדית: הרשות לפיתוח כלכלי-חברתי לחברה החרדית הוקמה בשנה החולפת. זוהי הפעם הראשונה שמוקם גוף, המבקש לאגם ולכנס לגוף ממשלתי אחד את כל הנתונים, המחקרים, הצעות המדיניות ואנשי המפתח העוסקים בהתמודדות עם האתגרים שעיימם מתמודד המגזר החרדי בישראל, וליצור, על סמך כל הניסיון והידע שגורמים אלה מביאים עימם, תוכנית ממשלתית הוליסטית לקידום החברה החרדית ולצמצום הפערים בינה לבין אוכלוסיות אחרות. האתגרים הם רבים: שיפור הקיימות הכלכלית של הערים החרדיות, הגברת יכולת ההשתכרות, פיתוח עסקי, הגברת החיבורים בין פלחי האוכלוסייה, פיתוח מענים הנוגעים לעולמות השיכון והדיור, ואתגרים רבים נוספים. הפעילות תתמקד בעיקר בהיבטי תעסוקה ועסקים, בריאות, בטיחות, תכנון ודיור וקיימות כלכלית לרשויות המקומיות, ובהמשך לכך הגשת תוכנית רב-שנתית לממשלה.

גיבוש וקידום מדיניות ובניית אסטרטגיה מותאמת לקהילה הלהט"ב: המשרד יפעל לקידום התמיכה בקהילת הלהט"ב (לסביות, הומואים, טרנסג'נדרים/ות וביסקסואלים/ות) בישראל, בדגש על קידום זכויותיהם של חברי הקהילה הגאה בישראל. המשרד יפעל להעלאת המודעות במישור התקשורתי והחברתי ובמתן סיוע נרחב לפרט, בתמיכה נפשית, בייעוץ משפטי, בגישור למשפחה ובמתן סיוע לכל נפגע/ת מאפליה או משנאה על רקע נטייה מינית או זהות מגדרית, לרבות באמצעות תוכניות ו"קולות קוראים" ובשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות והמרכז לשלטון מקומי.

המשרד לשירותי דת

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השר לשירותי דת מתן כהנא

לאורך השנים למדתי, כי בכל משימה עלינו להיות מצוידים בשני אביזרים הכרחיים להצלחתה: חזון ודרך. את הדרך שאני מאמין בה הגדרתי כבר ביום הראשון שבו נכנסתי אל המשרד: לקדש שם שמיים. כך, בכל פעולה והחלטה עלינו לבדוק ולבחון האם מעשינו יקדשו שם שמיים, או, חלילה, להיפך מכך. בעניין הזה אני רוצה להודות לכל עובדות ועובדי המשרד המסורים, אשר התגייסו בכוח מלא בשבועות האחרונים כדי להניע את המשימה הזאת מרעיון למעשה. אולם את החלק השני, החזון, לא משיגים בנקל. מיצובה של היהדות כגורם מקרב, מחבר ומאחד אינו דבר פשוט להשגה, אך אני מאמין בלב שלם, כי הצעדים הענקיים שאנו עושים כאן במשרד יחד, ובעזרת ה' עוד נוסיף ונעשה, יובילו אותנו אט אט אל המקום הזה. לא בשמיים היא!

מתן כהנא

השר לשירותי דת

עיקרי המדיניות

המשרד לשירותי דת חרת על דגלו להבטיח שירותי דת איכותיים וזמינים לציבור, ועל כן הוא פועל באמצעות הסדרה, הנחיה, פיקוח ובקרה על פעילותן של 129 מועצות דתיות וכ-600 גופי קבורה ברחבי הארץ, אשר מספקים שירותים אלו לציבור. מלבד פעילותו השוטפת בתחומי ההסדרה, הבקרה וההכשרה, להלן דגשים נוספים שמתוכננים ליישום במהלך הקדנציה הנוכחית:

1 ייעולו של מערך הכשרות

מערך הכשרות במדינת ישראל הוא בעל חשיבות ואחריות מכרעת לציבור שומר הכשרות בישראל. מערכת הכשרות מסורבלת ואינה נותנת מענה מיטבי לצרכי הכשרות. בנוסף, קיימות בעיות מבניות לא פשוטות, שנידונו לאורך השנים בבג"צ, כגון יחסי המשגיח-מושגח, או מוצרים ומקומות שבהם יש כפל כשרות - רבנות וגופים פרטיים יחד, דבר הגורם להוצאה כספית גדולה עבור בעל העסק. על מנת להתמודד עם סוגיה זו, יקדם המשרד את הפיכת הרבנות הראשית לרגולטור בעל סמכויות פיקוח אפקטיביות, יחד עם קידום ושמירה על מעמדה והפרטת הגופים הנותנים כשרות לגופים הפרטיים. גופי הכשרות ייתנו אישורי כשרות לבתי עסק ולמפעלים, בעוד הרבנות כרגולטור תקבע את הסטנדרטים, תפקח על גופי הכשרות ותקבל סמכויות אכיפה נרחבות. מהלך שכזה ישמור על מעמד הרבנות הראשית ויעניק לה סמכויות פיקוח אפקטיביות ויעילות. במהלך תקופת המעבר, המועצות הדתיות ייתנו מענה בדמות פתיחת אזורי כשרות, כך שכל מועצה דתית תוכל לתת כשרות בכל הארץ, דבר שיאפשר תחרות וייתן לבעלי העסקים חופש לבחור את הכשרות שבהם מעוניינים.

2 שיפור וחיזוק מערך הגיור בישראל

במדינת ישראל חיים כיום אזרחים רבים, הרואים עצמם כיהודים וישראלים לכל דבר, חלקם הגדול אף גדלו כיהודים, שהם אינם יהודים לפי ההלכה, אך רוצים לעבור גיור כהלכה. ואולם הקשיים הניצבים בפני המתגייר במהלך תהליך הגיור גורמים לאחוזים ניכרים לפרוש לפני סיום התהליך. לאור החשיבות העצומה שהשר רואה שיפורו וביעולו של מערך הגיור, המשרד והשר יפעלו לשיפור השירות בדגש על הארת הפנים למתגייר. מערך הגיור ישאר ממלכתי ויפעל על פי ההלכה היהודית ללא פשרות.

3 חיזוק הנציגים בשירותי הדת

הרב וראש המועצה הדתית הם נציגים דתיים, שתפקידם לדאוג לשירותי הדת בעיר. ב-33 ערים בישראל לא מכהן רב מזה תקופה. בחלק מהמקרים הסיבה היא התהליך המורכב למינוי רב עיר, ובחלק מהמקרים נובע הדבר משיקולים זרים. המשרד ישים דגש משמעותי על בחירת רבני ערים, רבני יישובים, קייסים, דיינים וראשי מועצות דתיות נקיי כפיים ויראי שמיים.

הליכי הבחירה הקיימים היום מורכבים מאוד ליישום ומעכבים את השמירה על הרציפות התפקודית של המועצות הדתיות. המשרד יבחן כל שיטת בחירה כדי לוודא שמירה מיטבית על האינטרס הציבורי בהעסקת בעלי תפקידים בצורה המקצועית ביותר, ללא משוא פנים ותוך מתן שירותי דת טובים, יעילים, מקצועיים ומסבירי פנים לציבור בישראל.

4 העלאת נושאים ביחסי דת ומדינה על סדר היום

בכל סוגיה דתית ישנו פן הלכתי וישנו פן ערכי-חינוכי החייב לקבל את מקומו. הנושא בא לידי ביטוי באגף הזהות היהודית במשרד לשירותי דת, ושם דגש על הצורך להכניס ערכים חינוכיים לצד היישום ההלכתי. המשרד לשירותי דת ישים דגש על יחסי הדת והמדינה במדינת ישראל במטרה להיות משרד שלא נרתע מלהיכנס לעובי הקורה ודן בנושאים החשובים שעל סדר היום היהודי במדינת ישראל מתוך נקודת מבט תורנית, רוחנית והלכתית.

5 פתיחת האפשרויות למינוי נשים בשירותי הדת

ישנו עולם תורני שלם, המובל על ידי נשים דתיות תורניות, המקפידות על קלה כחמורה, שנותנות מענה רוחני והלכתי עבור ציבור שלם של נשים המבקשות זאת. לאורך השנים הודרו נשים משירותי הדת במדינת ישראל על אף דרישה הולכת וגוברת מהשטח, ונדרש לשנות את הפער הזה. השר רואה ערך עצום בפתיחת תפקידים נוספים במערך שירותי הדת לנשים, ויפעל ליישם זאת באופן מייד.

הנהלת בתי הדין הרבניים

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

עיקרי המדיניות

1 שיפור תנאי הדיור של בתי הדין ומיקומם

- חלק מבתי הדין בארץ ממוקמים בתוך בנייני מגורים ושטחי מסחר עירוניים, וגודלם של המבנים וחלוקתם אינם מאפשרים פעילות תקינה של בית הדין. ב-5 השנים האחרונות החל הליך לשיפור הדיור של בתי הדין באופן הדרגתי, הכולל מעבר למבנים מותאמים ושדרוג המבנים הקיימים בהתאם לרמה ולסטנדרטים הקיימים בבתי המשפט.
- קידום ומימוש של תוכנית למבנה קבע בקריית הממשלה עבור בית הדין הגדול, תוך שיתוף פעולה עם מינהל הדיור הממשלתי.
- עדכון אזורי שיפוט והקמת בית דין חדש בעיר מודיעין, העתידה להיות העיר החמישית בגודלה בהיקף האוכלוסייה היהודית במדינת ישראל, בהתאם לדו"ח שפרסמה הוועדה להשוואת תנאים בין בתי הדין הרבניים לבתי המשפט.

2 מערך המחשוב בבתי הדין הרבניים

- אפיון ופיתוח מערכת מחשוב חדשה - הנהלת בתי הדין פועלת לאפיון ולפיתוח מערכת מחשוב חדשה, שתחליף את המערכת הקיימת, שהוקמה בשנת 2008 ובשל כך אינה תואמת לקדמה הטכנולוגית כיום.
- הרחבת הממשקים דיגיטליים והשירותים המקוונים לציבור - כדי לשפר ולייעל את עבודת בתי הדין ואת השירות הניתן לציבור, ובפרט על רקע משבר הקורונה, הנהלת בתי הדין פועלת להרחבת הממשקים הדיגיטליים והשירותים המקוונים הניתנים לציבור. לבתי הדין כבר יש ממשקים דיגיטליים עם רשות האוכלוסין וההגירה, עם משטרת ישראל, עם משטרת הגבולות, עם שירות בתי סוהר ועוד, כשלאחרונה אף נוצר ממשק דיגיטלי עם האפוטרופוס הכללי בתחומי הצוואות והירושות.

3 טיפול בתקני כוח אדם לשיפור השירות בבתי הדין

- על מנת לשפר את השירות לציבור בבתי הדין הרבניים נדרשת תוספת תקני דיינים ותקנים מינהליים¹, הנדרשים להרכב השיפוטי ולמזכירות בתי הדין. בהתאם לכך, הנהלת בתי הדין מעדכנת את הגדרת תכולת התפקידים, ובשנתיים האחרונות אף החל תהליך מיפוי לתפקידים השונים בבתי הדין וביחידות ההנהלה.

1 תקנים מינהליים, בהם התפקידים: עוזר הלכתי, עוזר מקצועי להרכב (סופר דיינים), מזכיר בית דין ומזכיר הרכב.

4 כתיבת אמנת שירות לציבור

הנהלת בתי הדין הרבניים רואה חשיבות רבה בקידום ובשיפור השירות לציבור, ולשם כך הוקמה לאחרונה ועדת היגוי לכתובת אמנת שירות לבתי הדין הרבניים, שתקבע נורמות לתהליכי עבודה בבתי הדין ובהנהלה. הוועדה פועלת יחד עם רשות התקשוב הממשלתי ובהנחייתה המקצועית. במסגרת המהלך נפתח הליך לסיווג כלל סוגי התובענות והבקשות המוגשות לבתי הדין. בהמשך יבוצעו עדכונים בתהליכי העבודה, מתוך שאיפה לייעל את השירות ולקצר את זמני ההמתנה לבאי בתי הדין בשלבי הטיפול השונים.

5 קידום הליכי חקיקה

הלשכה המשפטית בהנהלת בתי הדין הרבניים יוזמת ומקדמת הליכי חקיקה בנושאים המצויים בליבת העבודה והעשייה של בתי הדין, כגון הצעת החוק - "סמכות שיפוט דיני ממונות בהסכמה", תיקון לחוק הדיינים והרבנות הראשית, תיקון תקנות הדין והנחיות בירור יהדות.

המשרד לשיתוף פעולה אזורי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי השר לשיתוף פעולה אזורי עיסאווי פריג'

אנו נמצאים בתקופה היסטורית למדינת ישראל, שבה תהליך ההתחברות של מדינת ישראל לאזור הפך מחזון למועד - לצו השעה.

הזדמנויות קרובות ורחוקות בסביבתנו מאפשרות לנו למנף שיתופי פעולה קיימים, הסכמים חדשים וקשרים מתהווים על מנת לייצר קרקע פורייה למען כלל אזרחי ישראל בהווה ובעתיד. עלינו לפעול היום כדי שנוכל להבטיח את יציבותנו הכלכלית, לשמור על ביטחון האזרחים ולהתמודד באופן מוצלח עם הזדמנויות ועם אתגרים קיומיים, סביבתיים, אקלימיים ועוד, המונחים לפתחנו. לכן אני רואה כחלק מחובתי כשר לשיתוף פעולה אזורי להעמיק ולחזק את הקשרים עם המדינות השכנות לנו, באמצעות היכרות, חשיבה משותפת צופה פני עתיד ובאמצעות מיזמים משותפים בתחומי הכלכלה, החינוך, האקלים, החקלאות והתיירות.

ברוח זו אפעל במסגרת תפקידי על מנת לקדם את פעילותה של מדינת ישראל בשני מישורים עיקריים: מול הרשות הפלסטינית ומול בעלות בריתנו הוותיקות והחדשות שתחת הסכמי אברהם.

לאחר שנים ארוכות שבהן לא הפעיל המשרד לשיתוף פעולה אזורי את סמכותו בנושא, עם כניסתי לתפקיד חודשה פעילות הוועדה הכלכלית המשותפת לישראל ולרשות הפלסטינית (ה-JEC), כחלק מהאינטרס הישראלי ליצור אמון בין ישראל לפלסטינים ולהביא להסרת חסמים מהכלכלה הפלסטינית, מתוך תפיסה שכלכלה פלסטינית חזקה היא אינטרס ישראלי.

בנוסף, המשרד בראשותי יפעל לקידום ולהעמקה של שיתופי הפעולה של מדינת ישראל עם המדינות החתומות על הסכמי אברהם (איחוד האמירויות, בחריין, מרוקו וסודאן) במטרה לקדם שפה משותפת בין העמים, היכרות אישית בין התושבים ושיתופי פעולה עסקיים, כלכליים וחינוכיים. ברוח זו נקיים כנס ראשון של אנשי עסקים, בדגש על החברה הערבית, המעוניינים להרחיב את שיתופי הפעולה הכלכליים באזור, לצד פיתוח מיזמים חינוכיים עבור הדור הבא של ילדי ישראל והאזור, במטרה לייצר בסיס רחב ואיתן לשיתופי פעולה.

נוסף על כל אלה ימשיך המשרד לקדם פרויקטים עם שכנתנו ירדן, תוך הבאת מיזמים קיימים לאישור ולהכרעה של הממשלה, ובהם תעלת הימים ושער הירדן, וזאת במקביל לחשיבה משותפת על פרויקטים עתידיים. כחלק מהיותה בעלת גבול משותף ובעלת ברית משמעותית של מדינת ישראל, ישים המשרד דגש על הזדמנויות ועל פרויקטים חדשניים עם ירדן, באופן שיאפשר את חיזוק היחסים וקירוב הלבבות בין העמים והמדינות.

השר לשיתוף פעולה אזורי

עיסאווי פריג'

עיקרי המדיניות

1 פיתוח כלכלי וחברתי לקידום שיתופי פעולה בין ישראל לבין הרשות הפלסטינית

- המשרד לשיתוף פעולה אזורי שם לעצמו ליעד לפתח ולחזק את הקשר הכלכלי-חברתי של מדינת ישראל עם הרשות הפלסטינית (להלן "הרש"פ") ולפעול להגברת האמון בין הצדדים. תוכנית העבודה בנושא זה כוללת את הפעולות המרכזיות האלה:
1. עבודה לקראת חידוש פעילותה של הוועדה הכלכלית המשותפת הישראלית-פלסטינית (JEC).¹
 2. הקמת צוות פנים-ממשלתי לקידום נושאים כלכליים ולהסרת חסמים כדי להקל על הפעילות הכלכלית ברשות הפלסטינית.
 3. קידום פרויקטים משותפים לחיזוק הכלכלה הפלסטינית ולשיפור רווחת העובדים הפלסטינים בישראל.
 4. השתתפות בצוות שבוחן הקמת אזור תעשייה חדש צמוד גדר באזור עוטף עזה.
 5. פיתוח תוכנית לפקידות הציבורית בישראל להעמקת הידע בנוגע ליחסים הכלכליים בין ישראל לפלסטינים והיכרות עם מציאות היחסים הכלכליים והחברתיים הקיימים.

2 קידום שיתופי פעולה כלכליים וחברתיים בין ישראל לבין מדינות האזור, בדגש על בעלות בריתה הערביות של מדינת ישראל במרחב

- בעקבות חתימת הסכמי אברהם וההזדמנויות שנוצרו לפיתוח יחסים בין העמים, מעוניין המשרד לקדם שיתופי פעולה כלכליים וחברתיים בין ישראל לבין מדינות האזור בהתמקדות בפרויקטים מולטי-ליטראליים. המשרד יתמקד בהתמודדות האזור עם האתגרים הסביבתיים ופעולה חינוכית עם "הדור הבא", להכשרת צעירים למיומנות של שיתוף פעולה ולקידום אינטרסים משותפים. תוכנית העבודה כוללת את הפעולות הבאות:
- א. קידום מיזמים משותפים של פיתוח אזורי בדגש על סביבה ואנרגיה.
 - ב. קיום מפגשים וכנסים אזוריים מולטי-לטראליים ליצירת התשתית לשיח ופעולה אזוריים נוכח האתגרים המשותפים.
 - ג. ייזום פרויקטים חינוכיים אזוריים ליצירת "עתודות לשיתוף פעולה אזורי" בקרב הדור הבא, נוער וצעירים, ובתוך כך פיתוח שפה ומיומנויות להתמודדות עם האתגרים האזוריים הקיימים.
 - ד. דיאלוג עם ארגונים ומדינות בעלות עניין באזור (כגון ארה"ב ומדינות אירופה) לקידום שיתופי פעולה אזוריים בהשתתפותם וסיועם.
 - ה. תמיכה במיזמים המקדמים שיתופי פעולה אזוריים עם מדינות האזור והרש"פ מצד רשויות מקומיות בפרט סמוכות גדר, מוסדות אקדמיים ועמותות. לרבות שיתופי פעולה בתחומי סביבה, תיירות, תרבות, מחקר יישומי, חינוך, בריאות.

1 JEC (JOINT ECONOMIC COMMITTEE) הינה הוועדה הכלכלית המשותפת הישראלית-פלסטינית שנקבעה במסגרת הסכמי פריז על מנת להגדיר את מכלול היחסים הכלכליים בין מדינת ישראל לרשות הפלסטינית. הוועדה הועברה בהתאם להחלטה מספר 651 מיום 2 אוגוסט 2009 ממשרד האוצר למשרד לשיתוף פעולה אזורי בראשות השר לשיתוף פעולה אזורי.

3 קידום שיתופי פעולה כלכליים וחברתיים במפרץ הים האדום ואזור הערבה

מפרץ הים האדום, אזור הערבה וחבל אילות הפכו בשנים האחרונות לכר פורה לשיתופי פעולה אזוריים מדעיים, וכלכליים, חינוכיים וחברתיים בין גורמים שונים בישראל לבין מקביליהם במדינות האזור. הבסיס לקשר הוא בעיקר בשל המכנה המשותף הקיים למדינת ישראל, מצרים וירדן בשימור המערכת האקולוגית והמרחב הימי, ובנושאים נוספים בתחומים של אקלים, סביבה ותיירות. כמו כן, יפעל המשרד לקידום חינוך בני נוער, סטודנטים וצעירים מישראל ומדינות האזור לשיתוף פעולה והכרות אישית של בני נוער וצעירים באזור. ברוח זו, המשרד לשיתוף פעולה אזורי מעוניין לפתח ולקדם שיתופי פעולה כלכליים, מדעיים, חינוכיים וחברתיים באזור. תוכנית העבודה בנושא זה כוללת את הפעולות המרכזיות הבאות:

- א. ייזום פרויקטים ב"משולש הגבולות" במפרץ הים האדום וסיוע ליוזמי פרויקטים משותפים במימונם, בדגש על בעיות אקלימיות, הגנת הסביבה ושימור המרחב הימי.
- ב. קידום מחקרים משותפים מיזמים חוצי גבולות בתחומי התיירות, סביבה, תרבות, חינוך, מחקר ופיתוח כלכלי, שתורמים לקידום שיתוף הפעולה האזורי במפרץ הים האדום, אילת, הערבה וחבל אילות.

4 קידום שיתופי פעולה של המשרד לשיתוף פעולה אזורי עם גורמים רלוונטיים (פנים ממשלתיים וחיצונים) בדגש בנושא צעירים וחינוך הדור הבא לשיתוף פעולה אזורי

המשרד לשיתוף פעולה אזורי פועל על מנת לפתח ולהעמיק שיתופי פעולה אזוריים ופרויקטים בדגש על דור הבא וצעירים במשותף עם גורמים רלוונטיים כגון משרדי ממשלה, ארגונים ישראליים ועוד. הפעולות שיעמדו במרכז תוכנית העבודה בנושא זה הם:

- א. קידום תוכנית התמחויות של צעירים ממדינות האזור בישראל.
 - ב. פיתוח פעילות של תנועת נוער אזורית לחינוך לסובלנות וחינוך דיגיטאלי.
- קידום מיזמים משותפים של המשרד ביחד עם ארגונים ישראליים מול שותפים במדינות האזור.

5 קידום שיתוף הפעולה הכלכלי והמסחרי עם ממלכת ירדן

המשרד מקדם בנייה ושיפור של תשתיות פיזיות כפלטפורמה לשיתוף פעולה, כמו גם פעילויות מגוונות לחיזוק שיתוף הפעולה עם ממלכת ירדן, בהן שני מיזמים משמעותיים בסדר גודל לאומי:

1. **מיזם "שער הירדן"** - מיזם משותף לישראל ולממלכת ירדן להקמת אזור תעשייה משותף לשתי המדינות. בין הצדדים הוקם גשר, שתכליתו לשמש למעבר סחורות והולכי רגל ללא צורך באשרות מעבר ודרכונים, וזאת כדי להיכנס לתחומו של הצד השני ולקדם בו פעילויות מסחר וכלכלה.
2. **מיזם "מובל השלום"** - מיזם הנדסי כלכלי משותף לישראל, לירדן ולרש"פ (כצד נהנה) לתחילת שיקום ים המלח ולאספקת מים לירדן, לישראל ולרש"פ. הפרויקט כולל שאיבת מי ים סוף באזור עקבה באמצעות מתקן להתפלת מים, שיספק מים איכותיים לירדן ולישראל באזור הערבה, וכן העברת תמהיל של מי רכז ומי ים סוף לים המלח על מנת לצמצם את שיעור ירידת מפלס ים המלח. המיזם כולל עסקת החלפה, שבמסגרתה תקבל ממלכת ירדן תוספת מי כינרת ותוגדל אספקת מי מערכת מישראל לרש"פ. בהתייחס לשני מיזמים לאומיים אלה יתקיים דיון פנים-ממשלתי לקבלת הכרעה באשר לקידומם.

משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

מרב מיכאלי

דגשי המדיניות והמיקודים של משרד התחבורה לקדנציה הקרובה נועדו על מנת להוביל ולאפשר פיתוח של מערכת תחבורה מתקדמת, יעילה, בטוחה ונוחה בהווה ובעתיד, להאיץ צמיחה כלכלית וצמצום פערים חברתיים, ובמטרה לשפר את איכות החיים בישראל.

דגשי מדיניות אלו יתורגמו לתוכניות עבודה סדורות אשר ילוו בתהליך תכנון יסודי ומעמיק, ותהליכי מעקב ובקרה, שיסייעו לנו להשיג יעדים ולהגשים את מטרות המשרד לטובת אזרחי מדינת ישראל. תוצר של עבודת תכנון יסודית ומעמיקה שהובילו יחידות המשרד תוך מעקב ובקרה עצמית, שיסייעו לנו להשיג יעדים ולהגשים את מטרות המשרד.

משרד התחבורה מציב במוקד פעילותו את ההשקעה בתחבורה הציבורית ובמערך מקיף של אמצעי תחבורה חלופיים לרכב הפרטי. לראשונה, תחל תוכנית חומש לשיפור השירות ולהגדלת צי האוטובוסים. בשנים הקרובות יותר מ-50% מהאוטובוסים העירוניים החדשים יהיו חשמליים, תוך הצבת יעד שאפתני של 100% אוטובוסים חשמליים עד 2026.

לצד הגברת השירות, נשקיע בתשתיות הפיזיות של התחבורה הציבורית - בנתיבי תח"צ, במסופים חדשים, בשבילי אופניים, בהליכתיות ובקישוריות בין כלל אמצעי התחבורה. נציב במרכז את ההשקעה בהון האנושי ובהכשרת הנהגים והנהגות - כדי להבטיח את איכות השירות, לצד הגדלת הכמות.

התחבורה היא מפתח לציפוף עירוני וליצירת איכות חיים גבוהה יותר במדינה כולה. בבסיסה של תוכנית העבודה של המשרד עומדים שיתופי פעולה נרחבים כדי לממש את הפוטנציאל של המדיניות התחבורתית - עם משרד השיכון ומינהל תכנון בדיוור, עם המשרד להגנת הסביבה והאנרגיה לקידום תחבורה נקיה, ויחד עם הרשויות המקומיות בפיתוח היכולות האזוריות לתכנון ולהפעלה של תחבורה גמישה ואפקטיבית יותר. תחבורה טובה תאפשר לאזרחי ישראל להגיע ממקום למקום ביעילות ובבטחה, תיצור הזדמנויות חדשות ושוויון. הפתרונות שנקדם וניצור צריכים להתאים לכלל אזרחי המדינה - נשים וגברים, צעירים ומבוגרים, ערבים ויהודים, בכל גיל ומצב תפקודי. אנחנו עדיין בפער גדול בין חזון למציאות, אך אני בטוחה כי העבודה המקצועית שצוות המשרד יוביל בחומש הקרוב יביא לשיפור משמעותי בחוויית הנסיעה, ופשוט לחיים טובים יותר במדינתנו.

בברכת שנה טובה ופורה,

מרב מיכאלי

שרת התחבורה והבטיחות בדרכים

עיקרי המדיניות

1 הרחבת ההיצע ושיפור האיכות והאמינות של התחבורה הציבורית

מערכת התחבורה הציבורית משמשת מנוף בעל חשיבות מכרעת ליעילות הכלכלית ולפיתוח העירוני והאזורי. היא תורמת לשיפור רווחתם של אזרחי המדינה, לאיכות הסביבה ואף לצמצום פערים כלכליים וחברתיים. אספקת שירותי תחבורה איכותיים לאוכלוסיית המדינה הינה בגדר אתגר חשוב ביותר העומד לפתחו של משרד התחבורה, המחייב אותו לפעול בהתמדה ובנחישות לשיפור מערך התחבורה. לראשונה, המשרד מציב את התחבורה הציבורית בראש סדר היום.

במהלך הקדנציה הקרובה ינקוט המשרד צעדים רבים במטרה להפוך את התחבורה הציבורית לחלופה נוחה ויעילה לרכב הפרטי, בהם הרחבת היצע האוטובוסים ושיפור השירות. יוקצו משאבים להנגשת התחבורה לאנשים עם מוגבלות ולהנגשת המידע למשתמשי התחבורה הציבורית, ישופר מערך השילוביות בין האוטובוסים ליתר מערכות הסעת המונים, יוספו נתיבי תחבורה ציבורית, יקודמו פרויקטי פיתוח בהיקף ניכר במסגרת תוכנית החומש של הרכבת, יואץ התכנון של פרויקט המטרו ויוקמו חניוני חנה וסע.

2 שיפור רמת הבטיחות בדרכים

הבטיחות בדרכים עומדת במעלה סדר העדיפויות במשרד התחבורה. בכל שנה נהרגים ונפצעים בדרכים במדינת ישראל בני אדם רבים. בעשור האחרון חלה מגמת שיפור בבטיחות בדרכים בישראל, אך על מנת להביא להעלאת רמת הבטיחות ולצמצום מרבי של נפגעים בתאונות דרכים, בקדנציה הנוכחית יתבצעו צעדים רבים, שיכללו קידום חלופות בטוחות יותר לרכב הפרטי, עידוד הליכתיות ותחבורה קלה בטוחה, הסדרת התחבורה הקלה, הבטחת טיפול במוקדי סיכון תחבורתיים עיקריים והנגשת השבילים להולכי הרגל, ויקודם הטכוגרף הדיגיטלי¹ במשאיות ובאוטובוסים, אשר יאפשר מעקב ואכיפה יעילים יותר. כמו כן יוקצו משאבים משמעותיים לקידום ההסברה לאוכלוסיות המגוונות.

3 פיתוח בר-קיימא וצמצום הפגיעה בשטחים הפתוחים

לאורך הקדנציה נפעל בעזרת שלל פתרונות, שיתרמו להפחתת הפליטה של גזי החממה ולצמצום תרומתנו למשבר האקלים, הן באמצעות הגברת השימוש במערכות הסעת המונים והן באמצעות הפיכת התחבורה הציבורית עצמה לירוקה יותר. אלה יכללו, בין היתר, סלילת שבילי אופניים והולכי רגל, הוספת אוטובוסים ומסופים חשמליים, חשמול הרכבת, עידוד השימוש ברכבים חשמליים ובכלי תחבורה חשמליים זעירים וכן ניהול התנועה בצורה יזומה וחכמה.

המשרד שותף למהלכים בין-משרדיים ענפים עם המשרד להגנת הסביבה, משרד האנרגיה ומשרד האוצר, כדי לקדם מהלכים מתואמים ומשלימים כחלק ממדיניות אקלים לאומית.

1 טכוגרף דיגיטלי - מכשיר ניתור המוצמד למשאיות ותפקידו לאסוף מידע על המשאית, בין היתר מהירויות, זמני נסיעה והפסקה, ק"מ מצטבר וכדומה. באמצעות הטכוגרף ניתן יהיה לבדיקה על ידי גורמי האכיפה.

4 שיפור השירות לאזרח בערוצים השונים

כנותן שירותים, משרד התחבורה מציב את האזרח במרכז ופועל למתן שירות באופן היעיל ביותר. משבר הקורונה הדגיש את האפשרויות הרבות הטמונות בהעמדת שירות נוסף, דיגיטלי וזמין, המאפשר רציפות תפקודית בזמני משבר. המשרד פועל למתן שירות פרואקטיבי ולהנגשת מרבית השירותים גם באופן מקוון, להנגשת מידע אישי ולביצוע פעולות באופן עצמאי באזור האישי. זאת במטרה לייתר את הצורך בהגעה לסניפי הרישוי ולקבל מענה זמין ונוח כמקובל בעידן הנוכחי, תוך הקפדה על נגישות והתאמה תרבותית לכלל הקהלים, על מאפייניהם השונים.

5 חדשנות וטכנולוגיה

משרד התחבורה מדגיש את מחויבותו לפיתוח התחבורה החכמה, הטומנת בחובה פוטנציאל כלכלי וחברתי אדיר על ידי הגדלת היעילות בניידות, כמו רכבים אוטונומיים וכלים זעירים חשמליים. כפועל יוצא, בין היתר, התנועה תנוהל בצורה מיטבית ויופחתו זיהום האוויר ותאונות הדרכים. במסגרת הפיתוח יבוצע מיקוד בהקמת מערכות בקרת תנועה, באיסוף מידע כבסיס לתכנון ופיתוח השוק, בהכשרת השימוש בכלי תחבורה זעירים ובתחבורה שיתופית.

משרד התיירות

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר התיירות יואל רזבוזוב

תעשיית התיירות הייתה הראשונה להיסגר עם פרוץ מגיפת קורונה, והיא האחרונה שתחזור לפעול, אך ברור לכול שנצטרך ללמוד להתנהל לצידה. על כן, נוכח אילוצי המגיפה, גם סדרי העדיפויות והפעילויות של משרד התיירות השתנו ואינם דומים לאלו שהציג המשרד לפני המגיפה.

בשנת 2019 הכניסה תעשיית התיירות כ-40 מיליארד ש"ח לקופת המדינה - סכום שבהשקעה נכונה נוכל להכפיל בעידן פוסט הקורונה. לשם כך עלינו להטמיע תפיסה, לפיה השקעה בתיירות מניבה הכנסה, יוצרת תעסוקה ומצמצמת פערים.

מלבד זאת, בשל אתגרי התקופה העלינו לראש סדרי העדיפויות של המשרד את הסיוע לתעשיית התיירות ולעובדים, תוך גילוי רגישות ומציאת פתרונות יצירתיים למורי הדרך ולעסקים שנפגעו. מדובר בהון אנושי איכותי, שחשוב לשמר ליום שאחרי הקורונה, ליום שבו נוכל לחזור ולארח תיירים בארצנו.

עלינו לוודא כי נשמרת התשתית התיירותית, ובמקביל להמשיך לעודד יזמות וחדשנות ולהגדיל את ההשקעה בתשתיות. זאת כדי להיטיב עם התייר, עם החברה ועם המשק, וכדי לסייע למדינה לצאת מהמשבר.

בכוונת המשרד להוביל לאסטרטגיה לאומית לתיירות, שבמרכזה - התייר. בתוך כך, דגש מיוחד ינתן לתחזוקה, לניקיון ולנראות המוצר על מנת לעמוד בסטנדרטים המקובלים בעולם. כך ניתן יהיה להיטיב עם אזרחי ישראל ולהביא למיצוי הפוטנציאל התיירותי בכל הארץ.

יש לנו מדינה ייחודית, שמציעה מוצר תיירותי מיוחד לעולם. מלבד חשיבות ארץ ישראל לדתות השונות, המקומות ההיסטוריים, הנופים היפים ומזג האוויר הנוח מהווים יתרון על פני מדינות אחרות. כל אלו הם קרקע פורייה לתיירות נכנסת. לכן, כדי להביא את מירב היתרונות היחסיים שלנו לידי ביטוי, נשים דגש על העשרה ופיתוח מותגים תיירותיים, כמו תיירות קולינרית ויין, ספורט, כנסים ועוד.

בשל חשיבות הנושא וההתפתחות העולמית בתחום, המשרד יפעל להטמיע עקרונות של תיירות בת-קיימא ולהתאים את מדיניותו ואת השקעותיו לערכי הקיימות. הביקוש לנושא מצד תיירים מהעולם הולך וגובר, ועל מדינת ישראל להיות בחזית העשייה בתחום הן בשל הפוטנציאל התיירותי הגלום בו והן בשל החשיבות הלאומית והבין-לאומית של ההתמודדות עם משבר האקלים.

במטרה להוזיל את עלויות החופשה בישראל, יפעל המשרד בכלים העומדים לרשותו להסרת בירוקרטיה ולשיפור והרחבה של היצע הפעילויות, שירותי התיירות ומגוון מקומות הלינה התיירותיים.

כולי תקווה שכבר בקרוב נוכל להתחיל לראות תוצאות בתחומים אלה, ובכלל את תעשיית התיירות חוזרת לפעילות מלאה. מדובר במשאב לאומי חשוב, שהניב למדינת ישראל עשרות מיליארדי שקלים בשנה. לכן מתפקידנו להחזיר את התיירות לימיה הגדולים - לטובת מדינת ישראל.

שר התיירות

יואל רזבוזוב

עיקרי המדיניות

1 שמירה על תעשיית התיירות נוכח המשבר המתמשך והיערכות לשובה של התיירות לישראל

משבר הקורונה פגע קשות בתעשיית התיירות. על מנת לשמר את העובדים והעסקים בתחום, המשרד ימשיך לסייע לתעשיית התיירות בתקציבים ובכלים העומדים לרשותו. המשרד ימשיך בפעילות שיווק כדי לסייע בצמצום הנזק ובעידוד צריכת שירותי התיירות ברחבי הארץ, בשימור ופיתוח תדמיתה של ישראל בחו"ל ובשמירה על צינורות השיווק באמצעות לשכות התיירות של המשרד ברחבי העולם. בתוך כך, יפעל המשרד לעידוד היזמות וההשקעות בפרויקטים תיירותיים באמצעות ייעוץ ליזמים ולרשויות, זאת במסגרת מאיץ התיירות "תורבו", ובאמצעות הקצאת מענקים לעידוד השקעות הון לשם שימור תנופת הפיתוח שהחלה בשנים האחרונות. כל אלו במטרה למזער את הנזקים להון האנושי והפיזי, להכניס להתאוששות מהירה ככל האפשר ובמטרה לנצל את ההזדמנויות העומדות בפתח.

2 שיפור חוויית התייר: השבחת איכות השירות בדגש על נושאי נראות, תחזוקה וניקיון והעלאת שביעות הרצון מהתמורה לכסף

הסביבה התיירותית העולמית היא סביבה תחרותית קשה, ומדינות רבות מתחרות בה על התיירים (גם בתיירות בין-לאומית וגם בתיירות פנים) בכל דרך אפשרית. רמת השירות ושביעות הרצון של הלקוחות היא קריטית להשגת השפעה מקסימלית ויתרון תחרותי לאורך זמן בסביבה תחרותית זו. כדי לעמוד בהצלחה בתחרות, יעמדו הלקוחות במרכז מאמצי המשרד בפעולותיו השונות. עיקר המאמץ בתחום זה יושקע בשיפור השירות הניתן לתייר, תוך קביעת סטנדרטים לניקיון ולתחזוקה של אתרים ציבוריים ועמידה בהם. בנוסף, יפעל המשרד להורדת מחירי התיירות בישראל באמצעות הגדלת היצע של מתקני הלינה התיירותיים, גיונם ועידוד שימוש בטכנולוגיות חדישות ודיגיטציה. המשרד יפעל לזיהוי חסמים ורגולציה ולהסרתם תוך שמירה על האינטרסים של התיירים, כמו, לדוגמה, הכללת תעשיית התיירות ברפורמה במערך הכשרות בישראל.

3 מיצוי הפוטנציאל של תיירות הפנים

בכוונת המשרד להשפיע על פיזור גיאוגרפי ועונתי של תנועת תיירות הפנים במדינת ישראל. הדבר ייעשה באמצעות פעילויות שיווק מגוונות ובאמצעות פעולות לפיתוח הוליסטי אזורי של מוצרים ומותגים תיירותיים רלוונטיים לתיירי הפנים. לצורך כך יפעל המשרד לשיפור ולהרחבה של היצע הפעילויות ושירותי התיירות ולהרחבה של מגוון מקומות הלינה והשקעה בחינוכי לילה עממיים, ובמתחמי "גלמפינג". במקביל, יעניק המשרד סיוע וייעוץ עסקי ליזמים, יאשר מענקים ויקדם שיווק קרקעות רלוונטיות - כל אלה פעולות שתוצאותיהן יביאו להגדלת התחרות ולהורדת מחירי החופשות בישראל, ובכך גם להרחבת הפיזור העונתי והגיאוגרפי של תנועת התיירים.

4 שיווק מדינת ישראל כיעד תיירותי, על שלל מותגיה

המשרד יבצע פעילות שיווק לקידום התיירות הנכנסת גם בתקופת המשבר - וינצל הזדמנויות שיווקיות בקרב קהלי יעד קיימים וחדשים. זאת, תוך הדגשת אחוז המתחסנים הגבוה בישראל והזמינות לחיסונים לכל אזרחי ישראל כיתרון, שהופך את ישראל ליעד אטרקטיבי לתיירות בטוחה ביחס למדינות אחרות בעולם. כן יפעל המשרד לעידוד הטיסות לישראל, להתאמה ולפיתוח של מוצרים קיימים וחדשים, במסגרת אסטרטגיית המותגים, תוך התאמת מיתוג ושירותים למגמות העולמיות ולהעדפות התייר.

5 פיתוח תשתיות תיירות ציבוריות ברחבי הארץ

תשתיות תיירות ציבוריות הינן הבסיס עליו נשענת הפעילות הכלכלית והתיירותית; פיתוח התשתיות נעשה בשיתוף עם משרדי ממשלה, רשויות לאומיות, רשויות מקומיות, ומטרתו ליצור את הבסיס לפעילות העיסקית הכלכלית. התשתיות כוללות טיילות, מתקני חוף, מסלולי טיול (רגליים, אופניים), חניוני לילה, תשתיות תחבורתיות (דרכי גישה, כבישים, רכבל), מרכזי מבקרים ועוד. תשתיות אלו מונגשות, לרוב ללא עלות, לציבור הרחב ולעסקים הנשענים עליהן. פיתוח התשתיות יעשה תוך ראייה תיירותית רחבה ומקיימת, בדגש על שיפור חוויית התייר ועל פרויקטים לאומיים לפיתוח אזורי, דבר אשר יאפשר ליותר עסקים, בכל סדרי הגודל, להרחיב את פעילותם ולהגדיל את תרומתם לכלכלה ולתעסוקה. דגש מיוחד יינתן לתחזוקה, ניקיון ונראות המוצר, על מנת לעמוד ברמת מוצר תיירותי על פי הסטנדרטים המקובלים בעולם.

6 פיתוח אסטרטגיה לאומית לתיירות עד 2030

יצירת תכנית אסטרטגית המותאמת לעידן הקורונה, ולמצב בו תמוגר המגיפה. אסטרטגיה לאומית לטווח ארוך תאפשר לתעשיית התיירות לנהל את השקעותיה בהלימה למדיניות הממשלה ולייצר סינרגיה בפעילויות עבור המשק והחברה. בתוכנית יינתן דגש על גיוון ושדרוג המוצר התיירותי, שיפור השירות וחווית התייר, והצבת יעדים מדידים להצלחה, לתיירות הנכנסת ולתיירות הפנים. פן התכנון הסטטוטורי יקבל התייחסות מיוחדת במסגרת תיקון תמ"א 12 ומוסדות התכנון, בכדי לאפשר ליזמים למצות את מלוא הפוטנציאל התכנוני והכלכלי מהשקעותיהם, תוך פיתוח ושמירה של הנכסים התיירותיים ברחבי הארץ. כמו כן, התוכנית תכלול התייחסות ייחודית לסוגיית עובדי תעשיית התיירות - הגדלת הפריון של העובד מחד, והתמודדות עם המחסור הקיים בעובדים מאידך.

7 פיתוח בר קיימא

המודעות ההולכת וגוברת בעולם לקיימות ולהשפעתה הנרחבת על כלכלה, קהילה, חברה וסביבה, העלתה את החשיבות שמייחסים תיירים רבים לנושא בבואם לבחור יעד תיירות. תיירים רבים מעדיפים, ואף מתנים, את ביקורם ביעדים ובעסקים בשמירה ובקידום ערכי הגנת הסביבה, הוגנות ביחסי העבודה, והתחשבות בערכים של הקהילה (כגון פולחן דתי, מנהגים שונים, מאכלים ועוד). יעדים ועסקים רבים צריכים להכיר במגמות מתעצמות אלו ולהיערך בהתאם בהצעת הערך, בשירותים, במוצרים ובחוויות אותם הם מציעים. בפיתוח תיירות בת-קיימא גלום פוטנציאל לביקוש תיירותי גבוה ולמימוש ערכי שמירת הסביבה ופיתוח כלכלי וחברתי. המשרד יתאים את מדיניותו לערכי הפיתוח בר-קיימא, להתמודדות עם משבר האקלים ולקידום כלכלי - חברתי של קהילות, על מנת לקדם את מעמדה התחרותי-תיירותי של ישראל בזירת התיירות הבינלאומית.

משרד התפוצות

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר התפוצות ד"ר נחמן שי

משרד התפוצות מבקש להציג ראייה חדשנית ומקורית של יחסי ישראל-תפוצות. התפיסה החדשה מבוססת על ההכרה, כי הגיעה שעתה של ישראל לסייע לעולם היהודי, המונה שמונה מיליון יהודים ויותר מ-3,000 קהילות.

לאור זאת יתמקד המשרד בשלושה מכלולים, המשלימים האחד את האחר: מכלול החינוך היהודי, פורמלי ולא פורמלי בתפוצות, מכלול טיפוח העמיות¹ בישראל והזיקה בינה לבין התפוצות ומכלול המאבק באנטישמיות. בשלושת המכלולים האלה יפתח המשרד שותפויות עם קהילות, ארגוני חברה אזרחית ופילנתרופיה, אשר שטחי פעילותם חופפים לאלו של המשרד. שיתוף פעולה זה יכפיל ואף ישלש את משאבי המשרד ואת האפקטיביות של הפעילות, וישמש בפני עצמו דוגמה לזיהוי נושאים משותפים ולקידומם.

בברכה,

ד"ר נחמן שי

שר התפוצות

1 עמיות - תפישה של הקיום הקיבוצי היהודי, הגורסת שיהודי העולם כולם מאוחדים בקשר של סולידריות ומורשת משותפת ואיננו תלוי בהשקפתם הדתית או הפוליטית האישית. המשמעות של טיפוח תפישה זו בישראל היא ההבנה של הישראלים את יהודי העולם ואת המחוייבות ההדדית שלנו זה לזה.

עיקרי המדיניות²

1 חינוך פורמלי

בתי הספר היהודיים בתפוצות הם מהמוסדות החשובים ביותר בחיי הקהילה ובעיצוב תחושת הזהות והשייכות של דור העתיד. בתחום זה, המיקוד הוא בביסוס רשת של כלל בתי הספר היהודיים, בשיתוף מידע ופעילות משותפת, בפיתוח מקצועי של המורים ובפיתוח ואיגום משאבים פדגוגיים שיגיעו לכל מחנך ולכל תלמיד.

2 חינוך לא פורמלי

רובם של הילדים, בני הנוער והצעירים בתפוצות אינם הולכים לבתי ספר יהודיים, ובשל עובדה זו עיקר פעילותה של ממשלת ישראל בתחומי הזהות היהודית והקשר לישראל עם התפוצות מתמקד בתחום החינוך הלא פורמלי. בתחום זה המיקוד הוא בפעילות מתמשכת, שמייצרת הזדמנויות רבות למסע הזהותי של הצעירים והצעירות היהודים בעולם, ולחיזוק תחושת השייכות שלהם לעם היהודי ולמדינת ישראל. עיקרי הפעולות בתחום זה הם בערוצים של חינוך וזהות בקמפוסים, של התנדבות יהודית, של עבודה עם בני נוער בחוויות מעצבות ושל פיתוח מקצועי של מחנכים ומנהיגים.

3 עבודה קהילתית

הקהילה היא אחד המפתחות החשובים להעמקה של תחושת הזהות והשייכות של יהודי התפוצות לעם היהודי, לזהותם היהודית ולישראל. בתחום זה המשרד יפתח מודלים חדשים לקהילות, יעצים ויחזק קהילות קטנות ויפתח תוכניות לקהילות מגוונות.

4 חיזוק הקשר בין ישראלים בארץ ליהודי העולם

כחלק מהתפיסה הדו-כיוונית וההדדית של יחסי ישראל והעולם היהודי, יש חשיבות גדולה להשפיע בתוך החברה הישראלית ולהטמיע בציבור הישראלי את התובנה, כי העם היהודי בתפוצות הוא חלק לא נפרד מהקיום של הקולקטיב היהודי, שישראל במרכזו. בתחום זה המיקוד הוא בהעמקת הידע של הישראלים בארץ על החיים היהודיים בתפוצות, בחשיפת הישראלים למגוון הקהילות ופיזורן הגיאוגרפי בעולם ולאתגרים העומדים בפני הקהילות השונות, בהגברה של תחושת השייכות בין הישראלים בארץ ליהודים בתפוצות ובהנעת הישראלים למעורבות ולעשייה בנושאים הקשורים ליהודים בתפוצות.

2 מתוך תפיסה כוללת לעתיד העם היהודי בעולם ולקשר בין ישראל ויהדות העולם, המשרד עוסק בשלושה תחומים עיקריים:

- חיזוק הקהילות היהודיות והקשר בין ישראל והתפוצות - בהיבטי חינוך וקהילה בתפוצות ובחיזוק הקשר שבין יהודי התפוצות לישראל וחיזוק הקשר בין ישראלים ליהודי התפוצות.
- מאבק באנטישמיות - בהיבטי חוסן קהילתי, מאבק באנטישמיות על כלל צורותיה והופעותיה.
- התחדשות יהודית - מתוך תפיסה שפיתוח תחום זה חשוב לנעשה בישראל ולקשר בין ישראל והתפוצות. הנושאים במיקוד מתייחסים לשלושת הנושאים הנ"ל.

5 מאבק באנטישמיות - אנטישמיות ברשת

האנטישמיות ברשתות החברתיות היא אחד הביטויים המשמעותיים והמשפיעים של האנטישמיות כיום. האנטישמיות ברשת משפיעה באופן ישיר ועקיף על היהודים בתפוצות הן בהיבטים של שיח שנאה והן בהיבטים שמובילים לאלימות ולמתקפות מחוץ לרשת. בתחום זה המיקוד הוא בניטור מתמיד של שיח האנטישמיות ברשת, בשיקוף ותקשור מגמות וממצאים בתחום זה ובהשפעה על מדיניות הרשתות על מנת לרדד שיח מסוג זה ואת השפעתו.

6 התחדשות יהודית

המשרד יפעל לקידום תוכניות ומענה מקצועי ליהדות מתחדשת בארץ ומחוצה לה, על מנת להבטיח את התבססותה של תופעת ההתחדשות היהודית ואת השתלבותה במשימות לאומיות, ולחיצוק הקשרים בין מדינת ישראל ויהדות העולם.

7 התאמה לקורונה

הקורונה פגעה קשות בכל שדות הפעילות היהודית והציונית בתפוצות, שכן התקהלות וחינוך הם כלי העבודה העיקריים של פעילויות אלה. המעבר לפעילות מקוונת או היברידית דורש התאמות, פיתוחים, הכשרות וכלים נוספים. בתחום זה המיקוד הוא בהתאמת הפעילות לתנאים משתנים, הנובעים ממשבר הקורונה, ובפיתוח כלים לפרויקטים השונים כדי שיהיו אפקטיביים גם בתקופה זו.

משרד התקשורת

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר התקשורת יועז הנדל

התקופה האחרונה והמאתגרת שעברנו מלמדת אותנו שוב עד כמה משמעותית רשת תשתיות התקשורת לכל רבדי החיים - כלכלה, תעסוקה, בריאות, חינוך, תרבות, חברה, ועוד ועוד. התקשורת הפכה לרכיב קריטי בחוסן הלאומי, החברתי והכלכלי ובלעדיה ההתמודדות עם משבר הקורונה הייתה קשה הרבה יותר. משרד התקשורת פעל רבות על מנת לעודד ולאפשר פריסת תשתיות מתקדמות ופועל במישורים שונים להורדת החסמים בשוק ולעידוד התחרות מתוך שאיפה להציב את ישראל בחוד החנית הטכנולוגית בעולם. המשימה המרכזית היא חיבור הישראלים, נגישות ותחרות בכל מקום.

הקמנו במשרד מודל רגולטורי חדיש ("מתווה הסיבים"), שיוודא הגעת תשתית ניחת מתקדמת (סיבים אופטיים) לכל משק בית ועסק בכל רחבי ישראל, כדי לאפשר לצרכני התקשורת גישה אולטרה-רחבת-פס ויכולת שימוש ביישומים מתקדמים.

בשנה הזו פרסנו סיבים אופטיים בכל ישראל. הגענו כבר ללמעלה ממיליון בתי אב מחוברים, והצלחנו להביא את ישראל להיות המובילה בקצב החיבור לסיבים אופטיים בעולם כולו. מדובר בפרויקט התשתיות הגדול ביותר של מדינת ישראל מאז ימי המוביל הארצי. בדומה לסלילת כבישים חוצי ישראל, פריסת חשמל לכל בית וטלפון לכל פועל, כך אינטרנט הסיבים. המשמעות של תשתיות תקשורת מתקדמות בפריפריה, בגולן, באיו"ש ובנגב היא צמיחה כלכלית, אפשרות לעבודה מרחוק עם כל מקום בעולם, חסכון בפקקים, רפואה מתקדמת ועוד. שינוי באיכות חיים, במפת ההתיישבות ובאפשרויות שנפתחות מידי יום, בכל מקום אליו מגיעים הסיבים.

המשרד קידם פריסה נרחבת של רשתות אלחוטיות מתקדמות על מנת לתמוך ביישומים בעידן האינטרנט של הדברים (Internet of Things) באמצעות מכרז תדרים ל-5G, מסגרת רגולטורית תומכת השקעה ויישום אפקטיבי של רשתות ניידות של הדור הבא. תשתית זו תהווה בסיס קריטי לפיתוח חברה מבוססת-טכנולוגיה ותתמוך ביישומים רבים, כגון תחבורה חכמה ורכבים אוטונומיים, ייצור מתקדם בתעשייה, ייעול מערכים לוגיסטיים ועוד.

פעלנו במשרד גם בהפחתת הנטל הרגולטורי בתחום שירותי התקשורת המתמקדת בהקלה בדרישות לקבלת רישיונות כלליים ומעבר להיתר כללי. חלק מהשירותים עתידים להיות פטורים מרישוי. לאחרונה עבר בקריאה ראשונה נוסח החוק לאסדרה החדשה וכעת ועדת הכלכלה בכנסת דנה על אישורו. עיקר השינוי הוא מתן אפשרות לפעול מכוח היתר כללי באמצעות רישום ראשוני באתר המשרד והתחייבות לעמוד בתנאי ההיתר ותחילת פעילות תוך 10 ימים בלבד.

ההסדר החדש חוסך זמן המתנה ארוך עד לקבלת אישור, כאשר פעולות הפיקוח מטעם המשרד מתבצעות בדיעבד. המשרד מבקש לעבור לפרדיגמה של רגולציה מתקדמת, שבה יש התאמה בין הצורך לשמור על אינטרסים ציבוריים מצד אחד, ובין מיצוי הפוטנציאל הטמון במשק תקשורת ללא חסמי כניסה, מעבר והתרחבות מנגד.

שמנו למטרה שדואר ישראל תהיה חברה בעלת איתנות כלכלית ושירות מעולה. המשרד פועל לשפר את שירותי הדואר הניתנים לציבור והנגשתם בערוצים ישירים ומקוונים, פתיחה לתחרות מלאה של שוק המכתבים ומעבר לפיקוח מחירים מבוסס תשלום ועיגון סמכויות פיקוח ואכיפה על שוק הדואר. תהליך הליברליזציה וקידום התחרות בענף התקשורת טומן בחובו תועלות רבות למשק, ובכללן: הגדלת חופש הצרכן לבחור בין ספקים וכתוצאה מכך ירידה במחירי השירותים; הרחבת מגוון השירותים הזמינים, תוך החדרה מואצת של טכנולוגיות מתקדמות; תמריץ להגדלת ההשקעות ולשיפור השירות לצרכן; שיפור כושר התחרות של המשק כתוצאה מזמינותם של שירותי תקשורת מתקדמים, תמיכה בצמיחת התוצר הלאומי והרחבת אפשרויות הצריכה והמסחר במשק. המשרד ממשיך בהובלת תהליכים פורצי דרך בשוק התקשורת לרווחת כלל אזרחי המדינה וצמיחתה הכלכלית של ישראל.

שר התקשורת,

ד"ר יועז הנדל

1 מסגרת רגולטורית לתקשורת ניידת מתקדמת בישראל (5G)

- במהלך השנים הקרובות יפעל משרד התקשורת בכמה דרכים ליצירת תשתית לפיתוח טכנולוגי בענף, וכפועל יוצא מכך - להבאה של מגוון שירותים חדשים ומתקדמים לצרכנים:
1. פריסת רשתות דור 5 - בשנת 2020 הושלם ההליך המרכזי להקצאת תדרים בכמה תחומים. הקצאת תדרים לרשת גישה רחבת-פס מאפשרת אספקת שירותי רט"ן¹ מתקדמים בדור הרביעי ובדור החמישי, צמצום הפער הטכנולוגי בין ישראל ובין מדינות מתקדמות בעולם וקידום פלטפורמות ל-IoT².
 2. הרחבת הפריסה של רשתות דור 4 - בפברואר 2021 נתן המשרד הוראה להשלמת חובות כיסוי בדור 4 ממכרז התדרים 2015 בהתאם לרישיונות הכלליים של חברות הרט"ן. כתוצאה מכך, יורחב הכיסוי בדור 4 כך שעד פברואר 2025 יגיע ל-95%. צעד זה יביא לאספקת שירותי רט"ן ברשת מתקדמת בכל רחבי הארץ ולצמצום הפער בכיסוי סלולרי בין האזורים המרוחקים ובין האזורים העירוניים.
 3. סגירת רשתות מטכנולוגיות ישנות - ביוני 2021 החליט המשרד על החלת מתווה מדורג לסגירת טכנולוגיות דור 2 ו-3, שלפיו השירות בטכנולוגיות אלה ייפסק בסוף שנת 2025, זאת על מנת להפנות את המשאב המוגבל של תדרי הרדיו לביסוס טכנולוגיות דור 4 ו-5.

2 מתווה רגולטורי להגעת רשת אולטרה-רחבת-פס לכל אזרחי ישראל

- משרד התקשורת פועל להגברת התחרות בתחום הנייח בשנים 2021-2022 באמצעות הצעדים העיקריים האלה:
1. יישום מדיניות לפריסת תשתיות אולטרה-רחבות-פס בישראל - בדצמבר 2020 תוקן חוק התקשורת באופן שיביא להקמתם של "אזורי תמרוץ" לפריסת רשת אולטרה-רחבת-פס נייחת, ולהקמתה של "קופת תמרוץ"³, שתתמוך בפריסה באזורים אלה. בשנת 2021 תתחיל לפעול קופת התמרוץ, לצד פריסה באזורים שבהם בזק - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן "בזק") הודיעה לשר התקשורת שבכוונתה לפרוס, ולהמשך הפריסה על ידי מפעילים אחרים. הסדר זה יביא לפריסה רחבת היקף של סיבים אופטיים הן באזורי הביקוש והן באזורי התמרוץ. נדגיש, כי הקמתה של קופת התמרוץ נותנת "מפת דרכים" לפריסה של רשתות תקשורת נייחות מתקדמות, והמשרד צופה כי עד סוף 2021 כ-50% ממשקי הבית במדינת ישראל יהיו נגישים לתשתית תקשורת אולטרה-מהירה.

1 רדיו טלפון נייד.

2 Internet of Things

3 במסגרת התיקון לחוק התקשורת בדצמבר 2020 נקבע, כי תוקם "קופת תמרוץ", אשר תשתתף במימון פריסת רשת מתקדמת (ואספקת שירותי סיטונאי) באזורים שבהם בזק בחרה שלא לפרוס רשת מתקדמת, כך שכל משק בית בישראל יהיה נגיש לפחות לרשת נייחת מתקדמת אחת, ועליה תתקיים תחרות על איכות השירות והמחיר לצרכן.

2. יישום שלבים נוספים ברפורמת השוק הסיטונאי⁴, לרבות מיסוד שוק סיטונאי על רשתות מבוססות סיביים אופטיים, ייצור מנגנונים דינאמיים לעדכון תעריפים סיטונאיים, מתן דגש על שימוש בתשתיות פאסיביות כחלק מעיקרון "סולם השקעות" וכחלק ממדיניות המשרד להגברת התחרות ולהאצת פיתוח תשתיות פס רחב, והתאמת הרגולציה לתשתיות אולטרה-רחבות-פס.
3. קידום פריסה של תשתיות תקשורת על גבי תשתיות נוספות הקיימות במשק, דוגמת רשת החשמל העילית.
4. עדכון תעריפים של שירותי הטלפוניה בבזק.

3 עדכון רגולטורי לקידום התחרות בשוק התקשורת

התיקון המוצע מבקש להפחית את הבירוקרטיה ולהפחית חסמי כניסה לשוק באמצעות ביטול הצורך ברישוי כלשהו לפעילויות מסוימות ושימוש נרחב בהיתר כללי וביטול הדרישה לקבלת רישיון מבעוד מועד לרוב שירותי התקשורת, בדומה למקובל בעולם. ההשפעה המיידית של תיקון כזה היא צמצום פוטנציאלי של מספר המפוקחים מיותר מ-150 לכמה עשרות בודדות. ההיתר הכללי הינו מסמך פומבי ואחיד, המאפשר לתת שירותי תקשורת בכפוף לתנאים ברורים ומפורטים, החלים על כל נותני השירות. המעוניין לתת שירות תקשורת יכול לעיין בדרישות מראש ולקבל על עצמו לעמוד בהם. תחילת הפעילות של נותן השירות מותנית ברישום פשוט באתר משרד התקשורת, ותוך פרק זמן קצר הפונה יהיה רשאי להתחיל לפעול. לצורך שמירה על האינטרס הציבורי, גורמי הבקרה והאכיפה במשרד התקשורת ישגיחו על הנעשה ויוודאו אם אכן ספק השירות עומד בהתחייבויותיו בעת אספקת השירות (בדיעבד ולא מראש). בנוסף, ספקי השירות יחויבו בהגשת דו"חות תקופתיים.

⁴ רפורמת השוק הסיטונאי נועדה להתמודד עם ההשלכות של היעדר התחרות בשוק התקשורת הנייחת ולאפשר לספקיות השירות להתחרות בחברות בזק והוט באופן שיסייע בפיתוח התחרות בשוק התקשורת הנייחת ויאפשר לספקיות שירות חסרות תשתית להציע לצרכנים סלי שירותים, הכוללים שירותי גישה לאינטרנט, שירותי טלפוניה ושירותים נוספים, לרווחת הצרכנים. השוק הסיטונאי נועד, בין היתר, להביא לשיפור איכות השירות המוצע לצרכנים וכן להפחתה של מחירי השירותים.

4 התאמת הרגולציה בתחום הדואר

שוק הדואר עומד מול מגמה מתמשכת של שינוי בתמהיל השירותים (דעיכה בשירותי המכתבים, ועלייה משמעותית בשירותי החבילות עקב הרחבה מתמדת של הסחר האלקטרוני הפנים-ארצי והבינלאומי). מגמה זו מחייבת את המשרד להיערך לשינויים במבנה התחרות של השוק. כרגולטור המפקח על שוק הדואר ובנק הדואר, יפעל משרד התקשורת ליישום המלצות ועדת רוזן⁵, לרבות קביעת מתודולוגיה חדשה לפיקוח על מנת לשפר ולהנגיש את שירותי הדואר ובנק הדואר הניתנים לציבור. בין אלו, המשרד יפעל לתיקון חוק הדואר, התקנות שהותקנו מכוחו, ההיתרים ורישיון החברה. כמו כן, המשרד מקדם בתחום סמכותו את הליך ההפרטה בחברת הדואר, שצפויה להוביל, יחד עם התאמות ועדכון האסדרה, להתייעלות החברה ולשיפור שירותי הדואר. המשרד פועל להרחבת התחרות בתחום המכתבים בארץ, תוך הסרת מגבלות מחברת הדואר לפתח שירותים חדשים ונוספים, לרבות שירותים משיקים לליבת פעילותה. לצד אלה, המשרד מתכוון לעגן סמכויות פיקוח ואכיפה על בעלי רישיון כך שתיווצר הרתעה מהפרות הוראות החוק ומכוחו.

5 המשך קידום התחרות בתחום השידורים והתאמת הרגולציה

שוק הטלוויזיה הרב-ערוצית בישראל היה באופן מסורתי שוק ריכוזי, שפעלו בו שתי שחקניות דומיננטיות - הוט ויס. ב-3 השנים האחרונות הולכת ומתפתחת בעידוד המשרד תחרות לדואופול הוט ויס מצד סלקום ופרטנר מוכוונות המחיר, שמציעות שידורי טלוויזיה על גבי תשתיות אינטרנט, וספקי תוכן בין-לאומיים כדוגמת נטפליקס. המעבר לשידורים מבוססי אינטרנט ותמורות טכנולוגיות נוספות, לרבות מעבר לצפייה של תוכן אודיו-ויזואלי שלא דרך פלטפורמה רב-ערוצית ובמגוון רחב של נקודות קצה, מחייב בחינה מחודשת וקביעת מסגרת רגולטורית נורמטיבית עדכנית ומודרנית לאספקת שירותים אלה. ב-3 השנים האחרונות צברו סלקום ופרטנר נתח מכובד של כ-25% מהמנויים ושל כ-15% מההכנסות והובילו את הוט ויס להוזיל את מחירי חבילות הטלוויזיה המסורתיות ולהשיק מותגים מוזלים המשדרים על גבי האינטרנט (Next מבית הוט ו-STING מבית יס). ביולי 2021 הגישה הוועדה לאסדרת-העל בתחום השידורים ("ועדת פולקמן") את מסקנותיה לשר התקשורת בדבר מדיניות מוצעת בשוק התכנים האודיו-ויזואליים בישראל. זאת, לרבות התייחסות למבנה הרגולטור העתידי ולתפקידיו, החלת הרגולציה על כלל השחקנים בשוק באופן שוויוני, מתווה להמשך קיומן של הפקות מקור איכותיות בשפה העברית, וכן הסדרים שימנעו ריכוזיות וישפרו את הכושר התחרותי של כלל השחקנים בענף. לאחר ששר התקשורת יבחן את המסקנות, המשרד מתכוון להביא את הנושאים שיאומצו לכדי ביצוע (לרבות באמצעות תיקוני חקיקה) בקדנציה הקרובה.

5 ביוני 2020 פורסם דו"ח הוועדה המייעצת לבחינת שירותי הדואר בתחום השמור, ובהמשך עודכנו המלצות הוועדה בהתאם להתייחסויות שהתקבלו בשימוע. עיקרי המלצות הוועדה עוסקים בפתיחת השוק לתחרות הוגנת, קידום רפורמה בשוק החבילות מחו"ל ואכיפה מוגברת על הפרות.

דו"ח רוזן: <https://www.gov.il/he/Departments/publications/reports/vaada06091998>

6 <https://www.gov.il/he/Departments/publications/reports/27072021>

המלצות הוועדה עוסקות בהקמת רגולטור אחוד לשידורים - "רשות השידורים המסחריים", חובות השקעה בתוכן מקומי לספקי תכנים בינלאומיים, רגולציה מצומצמת על ערוצים מסחריים וספקי תכנים ישראלים הכוללת בעיקר: אתיקה בשידורים, אסדרת שידורי חדשות ואקסואליה, קידום הפקות מקור, הגנה על קטינים והנגשה לאנשים עם מוגבלויות.

משרד התרבות והספורט

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי שר התרבות והספורט

חילי טרופר

תרבות וספורט הם במידה רבה החמצן של חברה אנושית. גוף ונפש, רוח ובריאות, פנאי ושורשים הם שמרכיבים את תחומי התרבות והספורט ואנו פועלים כדי לקיימם ולפתחם בצורה מקסימאלית. מגפת הקורונה פוגעת קשות, הן בצד הבריאותי והן בצד הכלכלי, ומשפיעה על כלל תחומי החיים, גם על תחומי התרבות והספורט. הקורונה עדיין כאן וממשיכה לאתגר אותנו, אך אנו מתעקשים להמשיך ולקיים עולמות אלו גם בעת מגיפה. יש כוח לעולמות אלו כדי להקל במעט על הכאבים של חברה פצועה. לשמחתי, אנו בתהליכים מתקדמים של עיצוב התכנית האסטרטגית של המשרד כמו גם לקראת אישור תקציב המדינה. פעולות אלה יאפשרו לנו לקדם את התרבות והספורט בצורה מיטבית. תכנית מתקנים חדשה, גיבוש תכנית אסטרטגית למשרד, צמצום הבירוקרטיה, הנגשת שירותים, תהליכי חקיקה שונים, בחינת תבחינים קיימים, ניסוח תקנות חדשות ועוד הם במרכז העשייה שלנו ואני מאמין שבכוחם יהיה כדי לסייע בידי התרבות והספורט לעשות צעד משמעותי קדימה.

עיקרי המדיניות

1 יישום התוכניות האסטרטגיות בתחום התרבות והספורט

משרד התרבות והספורט גיבש ואישר בשנת 2021 שתי תוכניות אסטרטגיות לשנים הבאות בתחומי התרבות והספורט. החל משנת 2022 יפעל המשרד ליישום ההחלטות האסטרטגיות, אשר באות לידי ביטוי בתוכניות העבודה השנתיות, תוך הקצאת משאבים משמעותיים לשם מימושן.

הנושאים המרכזיים לביצוע בתחום הספורט:

- קידום ופיתוח המאמן/ת כגורם משפיע על ההתפתחות האישית והספורטיבית של הילדים ובני-הנוער.
- תמיכה בספורטאים/ות העילית ובענפי הספורט המועדפים לטובת הגדלת ההישגים בזירה הבין-לאומית.
- יצירת תשתית חזקה של מועדוני ספורט ברחבי הארץ תוך שיתוף פעולה הדוק עם מערכת החינוך והרשויות.

הנושאים המרכזיים לביצוע בתחום התרבות:

- מיסוד התרבות הדיגיטלית כתחום תוכן במשרד, תוך עידוד יצירה וצריכה של תרבות במרחב הדיגיטלי.
- הרחבת החשיפה והחינוך לתרבות לכלל הגילאים, בדגש על הפריפריה הגיאוגרפית-חברתית.
- מתן ביטוי לנרטיבים השונים בחברה הישראלית באמצעות מנגנוני תמיכה ותמרון ייעודיים לאוכלוסיות בעלות ייחוד תרבותי.

2 תרבות וספורט בימי קורונה: שמירה על עולם התרבות והספורט פעילים ככל האפשר, בהתאמה למגבלות ולהנחיות של משרד הבריאות

מאז פרוץ משבר הקורונה במדינת ישראל, תחומי התרבות והספורט נפגעו רבות, מעצם היותם פעילות המבוססת על קהל. המשרד עומל ללא הפסקה על מתווים להמשך פעילותם של גופי התרבות והספורט, מתוך ראייה כוללת של חשיבותם לחברה ולכלכלה בישראל. המשרד פועל ויפעל על מנת לאפשר את קיומן של פעילויות תרבות וספורט, בכל הרמות, ואת צריכת התחומים על ידי הקהלים הרלוונטיים. בנוסף, המשרד ימשיך לפתח מתווים כלכליים שונים, ככל שיהיה צורך¹, ובכך לאפשר לגופים להמשיך לבצע את פעילותם ותוך ביטחון שיזכו לקבל מענה כלכלי ראוי לנזקים אשר עלולים להיגרם להם בתקופת הקורונה.

1 בדומה לרשת הביטחון לספורט, קרן הסיוע לאמנים במצוקה, מבחן לתמיכת קורונה למוסדות התרבות, הוראות שעה רוחביות ועוד.

3 צמצום הבירוקרטיה ובכלל זה ייעול ופישוט של תהליך התמיכות בתרבות

המשרד שם דגש על שיפורו וייעולו של מנגנון התמיכות בעולם התרבות. לשם כך יפתח המשרד תפיסת תקצוב חדשה לתמיכה בתקנות המקצועיות², ובתהליכי התקצוב והתמיכה בתקנות ה"סמי-מקצועיות"³, בדגש על הרשויות המקומיות. בתכולת התהליך, המשרד יקדם מעבר לכלי תמיכה דיגיטליים ומונגשים, לצמצום קריטריונים ולבחירת איכות תלת-שנתית.

4 תוכנית מתקנים (2030)

המשרד יפעל להשקה ולתחילת המימוש של תוכנית המתקנים החדשה 2030 - לקידום ולמימוש מדיניות הספורט הלאומית והתוכנית האסטרטגית, תוך מתן מענה לצרכים של האיגודים, האגודות והרשויות המקומיות. בנוסף, המענה יינתן בחלוקה לשלושת סוגי הספורט: ההישגי, התחרותי והקהילתי. תוכנית המתקנים תביא לפיתוח הספורט בישראל ותשים דגש על שוויון הזדמנויות ועל הסרת חסמים.

5 שיפור תהליכי המדידה והנתונים בתחומי התרבות והספורט

בשנים האחרונות הפך תחום הדאטה לבסיס מהותי ומרכזי לקביעת מדיניות, לקבלת החלטות ולמדידת האפקטיביות של המדיניות. המשרד מקדם שתי תוכניות אסטרטגיות מקיפות בתחומי הספורט והתרבות, דבר המחייב לעבוד באופן סדור ומדיד בכל הנוגע למדידת ההצלחה ולהשגת יעדי המדיניות. לשם כך המשרד יפעל לגבש תוכנית אסטרטגית בתחום הדאטה לשנים הבאות. התוכנית תתמקד בפיתוחן של התשתיות הדיגיטליות והתשתיות האנושיות, כמו גם בפיתוח מדדים מותאמים ובבקרה עליהם.

6 חיזוקם ומיצובם של תחומי ספורט ותרבות כבעלי ערך מרכזי בחיי החברה והפרט

המשרד יפעל לקדם את מרכזיותם של התרבות והספורט כגורם מאחד ומלכד את הרבדים השונים בחברה הישראלית, כמחוללי שוויון הזדמנויות וכגורם מרכזי בצמצום של פערים חברתיים, בדגש על אוכלוסיות מוחלשות. ויביא לידי ביטוי את ערכי חופש היצירה, החינוך, ההגשמה העצמית והלכידות החברתית הטמונים בחובם. כמו כן יפעל המשרד לקידום אוכלוסיות ייעודיות, בהן החברה הערבית, החברה החרדית, הפריפריה, הנשים, אנשים עם צרכים מיוחדים וקהילת יוצאות ויוצאי אתיופיה. בתהליך זה המשרד יפתח קריטריונים ותמריצים להעדפה ויטמיעם במבחני התמיכה השונים ובתוכניות שהמשרד מוביל.

2 תמיכה בגופים וביוצרים מקצועיים בעולם התרבות.
3 תמיכה ביתר גופי התרבות.

7 קידום נשים בספורט

המשרד פועל להביא לשינוי משמעותי בהיקף הנשים העוסקות בפעילות גופנית וכן לקידום מספרן והישגיהן בספורט התחרותי וההישגי. לשם כך המשרד מקים ועדה ציבורית, שתבחן את הפוטנציאל הגלום בקידום הנשים בישראל ואת החסמים המונעים זאת. הוועדה תגיש המלצות אופרטיביות בעלות אופי תקציבי, מקצועי, ארגוני, תרבותי ותשתיתי, שהמשרד יתרגם לתוכניות עבודה במהלך 2022. בנוסף, המשרד יקדם ויחזק את יחידת "אתנה" ויפעל לקידום מבחני תמיכה רלוונטיים לנושא.

8 מיגור האלימות והגזענות בספורט

הכנת תכנית אופרטיבית למיגור האלימות בספורט ויישומה, באמצעות ניתוח הוועדות והפעולות שהתרחשו עד כה, כמו גם ביצוע ניתוח השוואתי של מדינות מרחבי העולם וקיום ראיונות עם קבוצות ובעלי עניין ויישום ההמלצות שעולות מתוכנית זו. בנוסף, המשרד יפעל אל מול משרד המשפטים והמשרד לביטחון פנים לטובת קידום מגוון מהלכים בתחום מיגור האלימות והגזענות בספורט.

שירות התעסוקה הישראלי

עיקרי המדיניות

הממשלה ה-36

דברי מנכ"ל שירות התעסוקה הישראלי

רמי גראור

מגיפת הקורונה והשלכותיה הפכו את תפקידו של שירות התעסוקה לחשוב אף יותר מבעת שגרה. ממציאיות של 160 אלף מובטלים לפני פרוץ המשבר הגיע המשק הישראלי בתוך זמן קצר מאוד לאחוזי אבטלה שלא ידענו כמותם עשורים רבים. בשיא האבטלה והחל"ת עמדנו על יותר ממיליון דורשי עבודה, ובזכות עבודה יסודית ומשותפת פחת מספר דורשי העבודה בצורה משמעותית.

על פי תחזיות ארגון ה-OECD, תהליכי היציאה מהמשבר התעסוקתי, הגדלת פריון העבודה והחזרה לאבטלה חיכוכית¹ צפויים להימשך כמה שנים, וככל הנראה לא יסתיימו לפני 2024. תהליכים אלה לא יוכלו להתרחש מעצמם, ויתאפשרו רק בלקיחת אחריות אקטיבית ומאמץ משולב, מתואם ומרוכז של הממשלה, על גופיה השונים, לצד הירתמות מקבילה של האזרחים - דורשי עבודה ומעסיקים כאחד.

מתווה הפעולה למאמץ הממשלתי מבוסס על שלושה עקרונות יסוד - חיזוק ההון האנושי בנסיבות של שוק עבודה משתנה, עידוד תעסוקה בסיוע תמריצים והסרת חסמים והענקת רשת ביטחון שתעודד חזרה לעבודה.

עולם העבודה המשתנה, עוד לפני פרוץ מגיפת הקורונה, מחייב את שירות התעסוקה לנקוט תהליכי שינוי והתחדשות משמעותיים. על השירות להציב עצמו בחזית המאמץ להובלת תהליכי עבודה חדשניים, לרבות הגברת השימוש בכלים דיגיטליים לטיפול בדורשי עבודה, שיפור בתהליכי ההכשרות המקצועיות כך שיהיו מוכוונות השמה והגברת התיאום בין הממשלה לבין המגזר העסקי בתהליכי הכשרה והשמה של עובדים. כל זאת על מנת להיטיב עם ציבור דורשי העבודה, להעניק להם את השירות הטוב ביותר ולמקד את מאמצי הממשלה בתחום, כך שיניבו את התשואה הגבוהה ביותר ברמת השמת עובדים איכותית והבאת המשק למצב אופטימלי מבחינת שיעורי התעסוקה ובצמצום הפערים הכלכליים והחברתיים.

לתוכנית העבודה של השירות, יחד עם המיקוד האסטרטגי של פעילותו המוצג כאן, תפקיד חשוב בהשגת יעדיו וביכולתו לעמוד בהם. בכוונתי להוביל יחד עם הנהלת השירות ועובדיו מאמץ מתמשך, עקבי ונחוץ לצמצום מספר המובטלים ודורשי העבודה, להשבה איכותית לעבודה ולשיפור ממשקי העבודה של השירות עם משרדי הממשלה ויחידותיה ועם המגזר העסקי וציבור המעסיקים.

לשירות התעסוקה מעמד מיוחד בחוק כגוף הממשלתי היחיד שאחראי להשמת דורשי עבודה. השירות הינו בעל יכולת ביצועית ייחודית ומוכחת, ומצוי בפריסה ארצית, המסייעת לתכלול מאמצי השבת עובדים לתעסוקה. אלו מחייבים את השירות ואותי, כמנהל הכללי הממונה, להוביל מאמץ זה, החיוני ליציאת המשק ממשבר הקורונה, לחזרה ליציבות כלכלית ולצמיחה, לצמצום האבטלה ולהגדלת התעסוקה במשק.

רמי גראור,

מנכ"ל שירות התעסוקה הישראלי

1 אבטלה חיכוכית - אבטלה הנובעת משינויים בשוק הגורמים למעבר של עובדים מתחום אחד למשנהו, אבטלה שבתקופת מעבר בין עבודות שונות, אבטלה בזמן הכניסה לשוק העבודה בפעם הראשונה וכד'.

עיקרי המדיניות

1 שיפור והרחבה של השירותים הניתנים לדורשי העבודה ולמעסיקים בכלל הערוצים

התפשטות נגיף הקורונה והריחוק החברתי שנכפה על הציבור כתוצאה מכך הדגיש את הצורך לפעול ולהיות בקשר עם דורשי העבודה בכמה ערוצים שבאמצעותם ניתנים השירותים הממשלתיים. בפרט התחזק הצורך לשפר את השירותים הממשלתיים הניתנים באמצעים דיגיטליים.

שירות התעסוקה גיבש תפישת שירות ארגונית לצורך שיפור חוויית הלקוח בממשק הלקוחות הנדרש בכלל הערוצים. כמו כן, גיבש שירות התעסוקה תוכנית אסטרטגית למערכות מידע ולדיגיטל, המאפשרת לארגון לבצע קפיצת מדרגה בשיפור השירות ללקוח ולתת מענה רחב לכלל ציבור דורשי העבודה והמעסיקים.

בשנה הקרובה שירות התעסוקה מבקש להטמיע את תפישת השירות הארגונית בלשכות התעסוקה ובכלל הערוצים, וכן ליישם הלכה למעשה את התוכנית הדיגיטלית למערכות מידע ודיגיטל, כולל פרסום מידע אישי לווניטי באזור אישי באתר GOV.

הארגון מוביל במיזם המשותף "WORKIT", יחד עם קרן רש"י, להפעלה ולגיבוש מודל עבודה יישובי ואזורי לפיתוח תעסוקה. בשנה זו מבקש השירות להעמיק את המיזם ולהרחיבו, כמו גם לעבור מעבודה יישובית לפעילות אזורית, יחד עם כלים של עבודה בקהילות מעסיקים ודורשי עבודה וקידום הזדמנויות תעסוקה.

2 פיתוח, הרחבה והפעלה של כלי סיוע לדורשי עבודה ומעסיקים לחיזוק הצמיחה של שוק התעסוקה

בשנה הקרובה, ולאור התחזית לכ-350 אלף דורשי עבודה, שירות התעסוקה מתכוון להרחיב ולחזק את תוכניות התעסוקה הקיימות לטובת שילובם המהיר של דורשי העבודה בשוק העבודה. בנוסף, על אף השיעור הגבוה של בעלי השכלה אקדמית מקרב האוכלוסייה בישראל, המשק הישראלי סובל מרמת פריון עבודה² נמוכה בהשוואה לממוצע במדינות ה-OECD, ולכן נדרש שימוש במגוון כלים שיסייעו ללקוחותינו בשלל תחומים.

בשנים האחרונות שירות התעסוקה הפעיל וימשך להפעיל מגוון תכניות תעסוקה לטובת סיוע לדורשי עבודה במציאת עבודה. תוכניות אלו כללו סדנאות, שיחות, פגישות ייעוץ תעסוקתי ואימונים למגוון דורשי עבודה עם אתגרים בהשתלבות בעבודה. התוכנית הבולטת מכולן הייתה "מעגלי תעסוקה"³, שנועדה לסייע לתובעי הבטחת הכנסה להשתלב בעבודה ולהפחית את תלותם בקצבאות. בנוסף, הופעלו תוכניות ניסיוניות לטובת חזרתם של דורשי עבודה בני 45 ומעלה לשוק העבודה, וכן התוכנית "תעסוקה פלוס"⁴ (לשעבר "תנופה") לטובת דורשי עבודה מרובי חסמים.

2 כמות המוצרים או המטלות שעובד מבצע במהלך זמן מסוים.

3 <https://www.taasuka.gov.il/he/Applicants/pages/maagaleytaasuka.aspx>

4 אוכלוסייה מרובת חסמים, חלקם פיזיים ונפשיים, הנמצאים בעומק אבטלה ונדרשים לשיקום תעסוקתי או לעזרה מול חסמים מינהלתיים, בדגש על מקבלי קצבת הבטחת הכנסה.

3 הנכחת שירות התעסוקה כציר מרכזי ומשמעותי בעולם התעסוקה

בעשור האחרון הפכו שירותי התעסוקה במדינות ה-OECD לציר מרכזי ליישום מדיניות הממשלה ולהנגשת כל השירותים הממשלתיים והפרטיים, הארציים והמקומיים, הניתנים לדורשי העבודה. בהיותו הגורם הראשוני שבא במגע עם דורשי העבודה שנפלטים משוק העבודה, שירות התעסוקה הישראלי הוא הגוף הביצועי של משרד הכלכלה והתעשייה בטיפול בדורשי עבודה.

מכוח ביצוע מבחן התעסוקה, לשירות התעסוקה מאגר מידע עשיר אודות דורשי העבודה, שאין שני לו. במהלך משבר הקורונה הצליח שירות התעסוקה לבסס את מעמדו כגוף מחקר מוערך שמחקריו, הערכותיו ותחזיותיו משמשים מצע למקבלי ההחלטות, וכבסיס לדיון ולשיח ציבורי ואקדמי. העמקת את אי השוויון והפערים הכלכליים שיצר משבר הקורונה, יש צורך בהעצמת שירות התעסוקה כציר המרכזי באספקת השירותים לפרט, תוך ניצול יתרונותיו בהיבטי המידע, והפעילות האוניברסאלית והמנדטורית. השנה ישים שירות התעסוקה דגש על הרחבת והעמקת שיתופי הפעולה עם כלל העוסקים בתחום התעסוקה ולהיות ציר מרכזי בתכנון מדיניות עתידית המייצגת את צרכי השוק, מכוח היכרותו עם הצרכים המעודכנים של עולם התעסוקה.

4 פיתוח והשקעה בהון האנושי

ליבת העשייה וההצלחה של שירות התעסוקה טמונה בעבודת מתאמי ההשמה המקבלים קהל בלשכות התעסוקה הפרוסות ברחבי הארץ, ובמפגש הפרונטלי שלהם עם דורשי העבודה. בשנים האחרונות הפך המפגש בין מתאם ההשמה לדורש העבודה בלשכה ממפגש הנושא אופי שעיקרו רגולטורי למפגש הנושא ערך מוסף. בתפיסה רחבה, שירות התעסוקה רואה במפגש הפרונטלי הזדמנות לבצע עבודת איכות של אבחון והכוון תעסוקתי, על מנת לבצע השמות איכותיות ועל מנת לצייד את דורש העבודה במיומנויות ובכלים, שיסייעו לו להשתלב במעגל העבודה באופן מיטבי ולאורך זמן.

על מנת להמשיך ולהגביר מתן שירות מעמיק ואיכותי, שירות התעסוקה מבקש למקצע את כלל עובדיו כל העת ולפתח את הידע, הכלים והמיומנויות הנמצאים בליבת העשייה הארגונית ובמתן שירות שלם ומעמיק לדורשי העבודה. בנוסף, השירות מבקש להרחיב את כמות מתאמי ההשמה, שיוכשרו באופן ייעודי להעניק ייעוץ, אימון והכוון תעסוקתי, זאת לצד העמקה באיכות היכולות והמיומנויות של מתאמי ההשמה שהוכשרו זה מכבר בנושאים אלה.

5 פיתוח תשתיות ארגוניות מתקדמות

שירות התעסוקה פועל לשדרוג מערכות המידע והדיגיטל כחלק מהיערכות אחידה להתאמת הכלים לצרכים של דורשי העבודה, המעסיקים ועולם התעסוקה העתידי.

בתוך כך, שירות התעסוקה מקדם תפישה של הסתכלות מלאה על הלקוח וכלל האינטראקציות שלו, יחד עם בניית שכבת נתונים לניהול מותאם לצורכי השוק, תוך שיקוף מצב התעסוקה באופן מיטבי. במסגרת זו יציג שירות התעסוקה באתר הממשלתי מידע התואם את התפישה הממשלתית, ויציע לדורשי העבודה ולמעסיקים כלים מותאמים ומשודרגים המתאימים לצורכי המשק.

ביצוע הפיתוח וקידום התפישה מתוכנן להסתיים בתוך 4 שנים, תוך ניהול לוחות זמנים מוקפדים ובניסיון להוביל טרנספורמציה דיגיטלית. בתוך כך, יטמיע השירות כלים ייעודיים וחדשניים מעולמות חיפוש העבודה, ויקדם תפיסת "מסע לקוח", המיועדת ללקוחות מכווני דיגיטל, והמתאימה כלים ייעודיים עבור כל שלב בתהליך חיפוש העבודה.

כמו כן, שירות התעסוקה יתמקד בשיפור חווית הלקוח בהיבט הלוגיסטי והתפעולי בלשכות, מתוך הבנת חשיבותו ואמונה, ששיפור משמעותי בו יוביל להצלחה בהשמה ולהעלאת שביעות הרצון של דורשי העבודה.

